

9/171/28/2015.

**Budapest Főváros X. kerület
Kőbányai Önkormányzat
Polgármestere**

Budapesti 2015 MÁJ 21. 300. számú előterjesztés

**Előterjesztés
a Képviselő-testület részére
az Integrált Településfejlesztési Stratégiáról szóló javaslatról**

I. Tartalmi összefoglaló

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozásának kezdeményezéséről szóló 59/2014. (XI. 19.) KKB határozatával döntött arról, hogy egyetért Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Integrált Településfejlesztési Stratégiája (a továbbiakban: ITS) elkészítésének kezdeményezésével.

A Belügyminisztérium a Közép-Magyarországi Operatív Program technikai segítségnyújtási keretének terhére szakmai támogatást biztosít a járasszékhelyek, így a fővárosi kerületek önkormányzatai részére is az ITS elkészítéséhez, felülvizsgálatához. A szakmai támogatás nyújtása a Belügyminisztérium és a Kőbányai Önkormányzat által megkötött, a „VEKOP Fenntartható településfejlesztés a fővárosi kerületekben – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása” tárgyú együttműködési megállapodás keretén belül történik, az ITS kidolgozását a Pest-Budapest Konzorcium (HBHE – BFVT – Hétfa – Pestterv – Pro Régió – Városkutatás) végzi.

Az ITS készítését az elmúlt időszak tapasztalatai, a megváltozott gazdasági-társadalmi helyzet, az új kohéziós politikai rendeletek és az új kihívások indokolják. Az ITS kidolgozása a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet, a Belügyminisztérium által kiadott Útmutató a kis- és középvárosok számára az ITS elkészítéséhez és a 2009-ben kiadott Városfejlesztési Kézikönyv alapján történik.

A 2015. január végén indult tervezési folyamat részeként a megalapozó vizsgálat keretében sor került az aktuális társadalmi és gazdasági folyamatok feltérképezésére, hangsúlyosan azon területek elemzésére, amelyek összefüggésben lehetnek a hazai, illetve az európai uniós szinten meghatározott fő fejlesztési célokkal. A megalapozó vizsgálat alapján kerültek kidolgozásra a középtávú, operatív jellegű integrált településfejlesztési stratégia átfogó és stratégiai céljai olyan módon, hogy azok illeszkedjenek az Európai Unió 2014-2020-as programozási ciklusához, és a 2020-ig megvalósítani tervezett fejlesztéseket alapozzák meg.

Az ITS kidolgozása műhelytalálkozók keretében zajlott, a Kőbányai Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei, a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt., a Kőkert Kft., a BARKA Kőbányai Humánszolgáltató Központ, civil szervezetek, egyesületek, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara kerületi szervezete, a Kőbányai Roma Önkormányzat képviselői és a szomszéd kerületek főépítészei vettek részt. A megbeszélések keretében készült SWOT analízis, meghatározásra kerültek a stratégiai célok és a fejlesztések különös tekintettel a szociális városrehabilitáció akcióterületeire.

Az ITS átfogó célokként határozta meg alábbiak elérését:

1. Kőbánya társadalmi státuszának emelkedése, a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózásával és a meglévő erős helyi identitástudat megtartásával.
2. Az ipari hagyományokon alapuló fenntartható – magasan képzett, helyben lévő munkaerőt foglalkoztató – erős, versenyképes helyi gazdaság.
3. Kőbánya épített és természeti környezetének (lakó-, zöld- és iparterületek, közlekedési infrastruktúra) fenntartható fejlesztése.

Az ITS készítésének mérföldkövei:

1. Indító jelentés: 2015. január 28.
2. Megalapozó vizsgálat: 2015. március 16.
3. Integrált Településfejlesztési Stratégia: 2015. május 15.
4. Államigazgatási egyeztetés és társadalmisítás időszak: 2015. május 25 – június 24.
5. Államigazgatási észrevételek bedolgozása: 2015. június 24 – június 29.
6. Belügyminisztérium szakmai megfelelőségi vizsgálata: 2015. június 29-étől.

Az ITS dokumentációját az előterjesztés 2. melléklete tartalmazza.

II. Hatásvizsgálat

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása megalapozza a 2015-2020 közötti időszakban a kerületben megvalósuló fejlesztéseket, és lehetővé teszi, hogy az Önkormányzat eredményesen pályázzon az európai uniós támogatások elnyerésére.

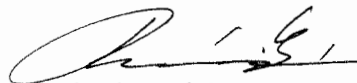
III. A végrehajtás feltételei

A Belügyminisztériummal kötött együttműködési megállapodás értelmében az elkészült ITS-t az államigazgatási egyeztetés és a társadalmisítás során beérkezett észrevételek bedolgozását követően meg kell küldeni a Belügyminisztérium részére, ahol szakmai megfelelőségi vizsgálatot végeznek, elsősorban a tervet készítő konzorcium szakmai munkájának ellenőrzése végett. A Belügyminisztérium szakmai megfelelőségi igazolásának kiadását követően kerülhet sor az Integrált Településfejlesztési Stratégia képviselő-testületi elfogadására, előreláthatólag 2015 szeptemberében.

IV. Döntési javaslat

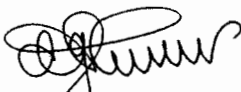
Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete meghozza az előterjesztés 1. mellékletében foglalt határozatot.

Budapest, 2015. május „18”

Radványi Gábor

Törvényességi szempontból ellenjegyzem:

Dr. Szabó Krisztián
jegyző

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének

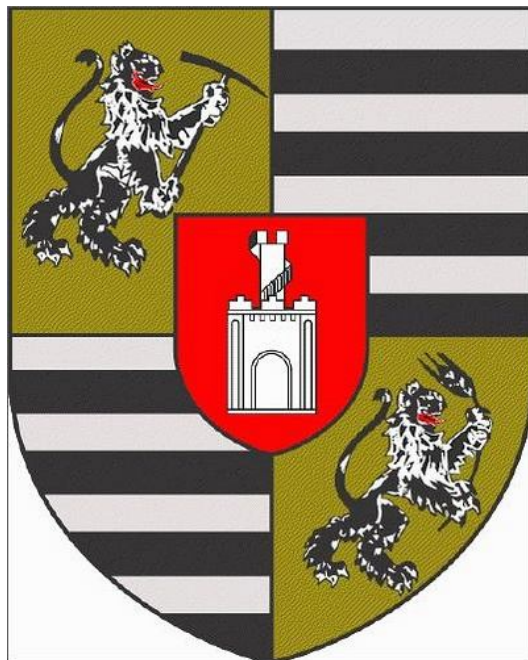
.../2015. (... ..) határozata

az Integrált Településfejlesztési Stratégiáról szóló javaslatról

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete az Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezetének tartalmával egyetért, és felhatalmazza a polgármestert, hogy a Belügyminisztérium részére az erről szóló nyilatkozatot aláírja.

Határidő: 2015. június 30.
Feladatkörében érintett: a Főépítészeti Osztály vezetője

X. KERÜLET KŐBÁNYA INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2015.05.

Munkaverzió I.

Készült a KMOP-6.2.1/K-13-2014-0002 „Közép-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

c. projekt keretében.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft.
Cím: 1061 Budapest, Andrásy út 10.
Tel: +36 1 317-5318
Fax: +36 1 317-3296
E-mail: www.bfvt.hu
Honlap: www.bfvt.hu

PRO REGIO Nonprofit Közhasznú Kft.
Cím: 1146 BUDAPEST, Hermina út 17.
Tel: +36 1 471-8959
Fax: +36 1 471 8975
E-mail: proregi@proregio.hu
Honlap: www.proregio.hu

Felelős tervező	név	cég
Városépítészet		
Gazdaság		
Társadalom		
Közművek		
Közlekedés		
Zöldfelületek és Tájrendezés		

TARTALOMJEGYZÉK

ÁBRÁK JEGYZÉKE.....	4
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE.....	4
ELŐZMÉNYEK.....	5
1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	8
1.1 Jövőkép	8
1.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása.....	8
1.3 A tematikus és a területi célok, valamint a városrészek közötti összefüggések bemutatása	13
1.4 Városrészi célok	13
1.5 Középtávú stratégiai célokhoz rendelt indikátorok	14
1.6 A funkcionális várostérség	14
2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	17
2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával	17
2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása.....	21
2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt vázlatos pénzügyi terve és ütemezése.....	35
2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégiához.....	37
2.4.1. Beruházási jellegű hálózatos projektek.....	37
2.4.2. Akcióterületen kívüli pontszerű beavatkozások	38
2.4.2. Nem beruházási jellegű projektek	40
2.4.3 Hálózatos, pontszerű és nem beruházási projektek valamint a városrészek kapcsolat	40
2.4.4 Hálózatos, pontszerű és nem beruházási projektek pénzügyi terve	41
2.5 Piaci szereplők által megvalósítandó fejlesztések kiaknázása, a magán befektetőkkel való együttműködés.....	42
2.6 A Indikátorok	43
3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	45
4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	54
4.1. A stratégia külső összefüggései	54
5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCCÁZATAI	54
6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	58
MELLÉKLETEK.....	59

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra: A célrendszer hierarchiája	6
2. ábra: Kőbánya fejlesztési akcióterületei 2014-2020	20
3. ábra: Kőbánya városközpont akcióterület – övezeti tervlap kivágat	22
4. ábra: Népliget akcióterület – övezeti tervlap kivágat	26
5. ábra: Újhegyi akcióterület – övezeti tervlap kivágat	29
6. ábra: Pilisi út és térsége akcióterület – szabályozási tervlap kivágat.....	32
7. ábra: Maláta utca és környéke akcióterület – szabályozási tervlap kivágat	34
6. ábra A 2011-es népszámlálási adatokból előállított szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok, a szegregációs mutató 20%-os határértéke mellett. KSH által készített kartogram.	47
7. ábra A 2011-es népszámlálási adatokból előállított szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok és veszélyeztetett területek, a szegregációs mutató 15%-os határértéke mellett. KSH által készített kartogram.....	48

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: A koncepció és az ITS célrendszere	12
2. táblázat: Tematikus és területi célok, valamint városrészek összefüggése	13
3. táblázat: Középtávú stratégiai célokhoz rendelt indikátorok.....	14
4. táblázat: Városrészi adatok (Forrás: KSH Népszámlálás)	16
5. táblázat: Fejlesztési akcióterületek és városrészek kapcsolata	19
6. táblázat: AT1 (Kőbánya városközpont akcióterület) pénzügyi terve	36
7. táblázat: AT2 (Népliget akcióterület) pénzügyi terve	36
8. táblázat: AT3 (Újhegyi akcióterület) pénzügyi terve.....	36
9. táblázat: AT4 (Pilisi út és térsége akcióterület) pénzügyi terve.....	36
10. táblázat: AT5 (Maláta utca és környéke - szociális városrehabilitációs - akcióterület) pénzügyi terve	37
11. táblázat: Hálózatos, pontszerű és nem beruházási projektek valamint városrészek kapcsolata	40
12. táblázat: Hálózatos, pontszerű és nem beruházási projektek pénzügyi terve	41
13. táblázat: ITS fejlesztések potenciális forrásai	42
14. táblázat: Kőbánya ITS szempontjából releváns VEKOP eredményindikátorok.....	43
21. táblázat A szegregátumok és a hozzájuk kapcsolódó veszélyeztetett területek legfontosabb adatai. Forrás: KSH adatszolgáltatás, Népszámlálás 2011.....	49
15. táblázat: Kockázatok értékelése és kezelése a stratégia megvalósítása során	57

ELŐZMÉNYEK

A szakpolitikai környezet és a szabályozás változásaira - különös tekintettel az EU kohéziós politika alakulására, valamint a 314/2012 (IX. 8.) Kormányrendeletre (a Kormány 314/2012. (XI. 8.) rendelete a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről) - Budapest Főváros X. kerület, Integrált Városfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálata vált szükségessé vált.

A fent nevezett kormányrendelet összefüggő, három elemből álló dokumentum-rendszert hozott létre: Megalapozó vizsgálat (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés), Településfejlesztési koncepció, Integrált Településfejlesztési Stratégia. Mivel a Kerület hosszútávra szóló hatályos Településfejlesztési Koncepcióval rendelkezik, így a jelen időszakban ennek megújítására nem került sor.

2015 áprilisában elkészült Kőbánya Integrált Városfejlesztési Stratégiájának teljes felülvizsgálatához szükséges *Megalapozó vizsgálatok* munkarész. A helyzetfeltáró, helyzetelemző munkarész megállapításaira támaszkodva készült el a helyzetértékelő munkarész. A megalapozó vizsgálat jelenti a háttérét jelen Stratégiának.

A tervezési folyamat széleskörű partnerséggel valósult meg, az államigazgatási szervek, a szomszédos kerületek önkormányzatai, a kulturális, gazdasági és civil szervezetek, valamint a lakosság tervezési folyamatba való bevonásával. A partnerségben történő tervezés keretrendszerét az Önkormányzat által elfogadott *partnerségi terv* határozta meg. Ennek célja, hogy a stratégia által érintettek teljes körűen részt vegyenek a tervezési és végrehajtási folyamatokban, és a megfogalmazott vélemények a város társadalmi, gazdasági, tudományos, kulturális életét illetően a lehető legnagyobb mértékben megjelenjenek a tanulmányok tartalmában. A munkacsoport ülések, partnerségi fórumok és a megalapozó vizsgálat eredményeire építve került megfogalmazásra Kőbánya célrendszere 2014 – 2020 közötti időszakra.

Fejlesztéspolitikai, jogszabályi és tervi háttér

Az EU 2020-as céljai

- energiahatékonyság és megújuló energiaforrások arányának növelése;
- CO₂-kibocsátás csökkentése;
- foglalkoztatás növelése;
- szegénység elleni küzdelem, társadalmi leszakadás megállítása, felzárkózás lehetősége.

A kohéziós politika 11 tematikus célja:

- Kutatás, technológia-fejlesztés és innováció erősítése;
- Információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés és ezek minőségének fejlesztés;
- Kis- és közepes vállalkozások, agrárszektor és halászati szektor versenyképességének fejlesztése, vízkultúrák támogatása;
- Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való átállás elősegítése minden ágazatban;
- A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése és kockázat-megelőzés és –kezelés;
- Környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság ösztönzése;
- A fenntartható közlekedés fejlesztése és a kulcs hálózati infrastruktúrák szűk keresztmetszeteinek feloldása;
- A foglalkoztatás bővítése és a munkaerő mobilitásának támogatása
- A társadalmi befogadás segítése és a szegénység elleni harc;
- Befektetés az oktatásba, készségekbe és az élethosszig tartó tanulásba
- Intézményi kapacitások fejlesztése és hatékony közigazgatás.

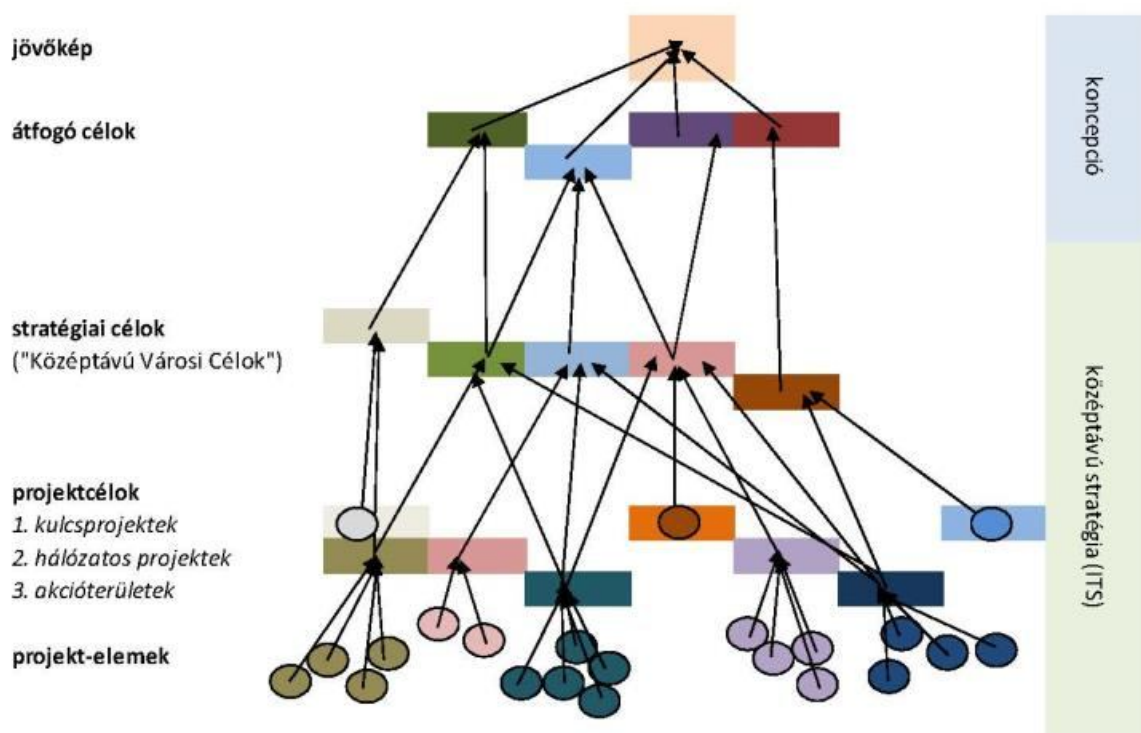
Jogszabályi és tervi háttér:

- 314/2012.(XI.8.) Korm. rendelet;
- Útmutató a kis- és középvárosok számára az ITS 2014 – 2020 elkészítéséhez (BM);
- Városfejlesztési Kézikönyv, Második, javított kiadás (NGM);
- a Partnerségi Megállapodásban foglaltak mentén kidolgozott, következő támogatási időszak operatív programjai;
- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (elfogadva az 1/2014 OGY. határozattal);
- Országos Területrendezési Terv (OTrT) 2014. február 1-től hatályos módosítása;
- Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK) (2014. június 30-i közgyűlésén elfogadott);
- Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP) (elfogadva a 215/2015.(02.25.) Fővárosi KGY. határozattal);
- Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció;
- Tematikus Fejlesztési Programok (TFP).

Az integrált településfejlesztési stratégia elkészítésének módszertana

Az integrált településfejlesztési stratégia a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott környezeti, társadalmi, gazdasági célok megvalósítását szolgáló középtávú fejlesztési program. A rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében határozza meg a koncepcióban megfogalmazott meghatározott célok megvalósítását szolgáló beavatkozásokat, programokat, a megvalósítás eszközeit, nyomon követését.

A célrendszer hierarchiája

1. ábra: A célrendszer hierarchiája

Forrás: Útmutató a kis- és középvárosok számára az ITS 2014 – 2020 elkészítéséhez

A tervezés folyamatában (tervezés, kidolgozás, ellenőrzés, végrehajtás) kiemelten fontos szempont a partnerség és az együttműködés. A tervezési folyamat elindításakor az önkormányzat meghatározta:

- a partnerségi együttműködés céljait,
- tervezési folyamatok legfontosabb mérföldköveit,

- a tervezési folyamatba bevonandók körét,
- a partnerség szervezésének módját,
- az egyeztetések módszereit, eszközeit, szervezeti keretét,
- az egyeztetések folyamatát, módszerét, ütemezését,
- a széles helyi nyilvánosságot biztosító eszközöket, eseményeket,
- funkcionális városi partnerség i partnereket.

A partnerségi tervben meghatározott szereplőkkel kezdődött meg az együttműködés, megalakult a tervezés szempontjából legfontosabb partneri szervezet, a Stratégiai Munkacsoport (SMCS). A munkacsoport tagjai a kőbányai közélet fontosabb szereplői, véleményformálói, a helyi civil és szakmai szervezetek, fontosabb intézmények vezetői. Az SMCS tagjainak feladata a tervezési munka segítése volt, a tagok speciális nézőpontja, helyismerete segítségével. Az SMCS a tervezés fontosabb fázisainál (pl. SWOT analízis, célok kialakítása) ülésezett.

A közösen meghatározott erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek beazonosítását követően az okozati összefüggések keresésével folytatódott a munka. A probléma hierarchia felállítása, kapcsolatok rendszerének értelmezése után rajzolódott ki a célrendszer váza, és a fejlesztési irányok. A célok meghatározásakor a partnerek által tett javaslatok is beépültek a célrendszerbe. A célok prioritizálása szintén a Stratégiai Munkacsoport keretein belül történt. A koncepcióban meghatározott hosszú távú fejlesztési célok eléréséhez szükséges középtávú (7 év) beavatkozásokat az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmazza. Az ITS a koncepcióra épülve határozza meg a város középtávon megvalósítandó projektjeit.

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

1.1 Jövőkép

A középtávú stratégiai illetve a hosszútávra szóló átfogó célok meghatározását alapvetően befolyásolja a Kerület jövőképe, amely a *Területfejlesztési Konceptióban* került meghatározásra. Ez 7 tématerületre bontva határozza meg az elérni kívánt jövőképet, és tömören az alábbiakban foglalható össze:

I. Kőbánya társadalma: a Kerület növelni fogja népességmegtartó erejét:

- munkaerő keresleti oldal: magasabb képzettséget igénylő munkahelyek létrejötte;
- munkaerő kínálati oldal: magasan képzett helyi munkaerő;
- minőségi lakásépítés, valamint a szabadidő szolgáltatások bővítése.

II. Kőbánya, mint élhető város

- a forgalom csillapodása, a közállapotok javulása, a szabadidő szolgáltatások, sportolási lehetőségek; bővülése, valamint a környezet fokozottabb védelme javítani fogja a kerület általános imázsát;
- Kőbánya a népességének lassú fiatalodásával, valamint megújuló munkahelyi és szolgáltatási kínálatával a régión belül vonzerejét növeli.

III. Kőbánya, mint lakóhely

- a lakóterületeket „kertvárosias jelleggel” kell fejleszteni;
- a történeti városmag illetve a szociális rehabilitáció továbbra is a kerület egyik fontos célkitűzése.
- IV. Kőbánya, mint munkahelyi központ
- nehézipar háttérbe szorulása, a tudásalapú gazdaság megerősödése, a szolgáltató jellegű tevékenységek irányába való elmozdulás;
- Kőbánya a jövőben Budapest egyik jelentőse, korszerű, környezetbarát munkahelyi központja lesz.

V. Kőbánya, mint parkváros

- Közterületek általános fejlesztése (felszíni bányaterületek rekultivációja, Népliget és Rákos patak völgyének átfogó, komplex rehabilitációja).
- A zöldterületi fejlesztések, a sport- és szabadidő tevékenységek gazdag kínálata felértékelheti a kerületet, így az agglomeráció egyik rekreációs központjává válhat.

VII. Kőbánya, közlekedése

- A tranzitforgalom levezetése, a kerület belső úthálózatának tehermentesítése
- Közösségi közlekedési alágazatok integrációja (vasút, metró, villamos, autóbusz)
- Környezetbarát, fenntartható közlekedési formák (alternatív üzemanyag-meghajtású járművek)
- Forgalomcsillapítás

VII. Kőbánya, mint szolgáltató központ

Kőbánya városközponti valamint a kereskedelmi-szolgáltató funkciójának megerősítése.

1.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

A stratégiai célok az átfogó célok elérését szolgáló középtávú (7–10 év) városi célok, amelyek az épített- és természeti környezet, a gazdaság, valamint a társadalom tématerületekhez kapcsolódóan kerültek

meghatározásra. Ezek egy része tematikus, másik része területi, azaz Kőbánya egy konkrét területi egységére fókuszál.

Az átfogó célok: a kívánt jövő elérését szolgáló, átfogó hosszú távra (15-20 évre) szóló célok ágazatonkénti csoportosításban. Mind a jövőkép, mind pedig az átfogó célok kijelölése a Konceptió feladata. Tekintettel arra, hogy Kőbánya hatályos településfejlesztési koncepciója nem a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet által előírt struktúra szerint készült, jelen fejezet feladata az átfogó célok meghatározása is. A három átfogó cél meghatározásakor teljes mértékben figyelembe vettük a Konceptióban megfogalmazott fejlesztési irányokat, továbbá mind a három hozzájárul a koncepcióban megfogalmazott jövőkép eléréséhez. Az átfogó célok elérését összesen 19 középtávra szóló stratégia cél segíti.

Társadalmi célok

A megalapozó vizsgálatból kiderül, hogy a helyi társadalom státusza alacsony, ez az alacsonyabb képzettségben és rosszabb jövedelmi viszonyokban jelenik meg. A társadalmi egyenlőtlenségek területileg is koncentrálódnak. A hátrányos helyzetű népesség elsősorban a kerület perifériális területein, az ipari zónák közelségében koncentrálódik. Az érintett lakosság jellemzően rosszabb minőségű lakásokban él. A KSH számos szegregátumként definiálható¹ és leszakadással veszélyeztetett területet jelölt ki a Kerületben, azonban a súlyosbodó szociális problémák (pl. eladósodottság mértéke növekszik, hajléktalanprobléma stb.) egyre szélesebb rétegeket érintenek. E társadalmi problémákra az alábbi átfogó cél került megfogalmazásra:

Á1: Kőbánya társadalmi státuszának emelkedése, a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózásával és a meglévő erős helyi identitástudat megtartásával

A társadalom számára megfogalmazott átfogó cél megvalósulásához 6 tematikus és egy területi cél járul hozzá. Ezek a lakosság munkaerőpiaci versenyképességének növelése, identitástudat és társadalmi összetartozás erősítése, akciók és programok segítségével, sportinfrastruktúra fejlesztése révén, helyi ügyintézés körülményeinek javításával, szociális bérlakás-állomány megújításával, valamint komplex városrehabilitációs programok segítségével járulnak hozzá a kerület társadalmi státuszának emelkedéséhez, valamint a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásához.

Gazdasági célok

A megalapozó vizsgálatból kiderül, hogy Kőbánya erősségének számít, az ipari termelési hagyományok, és az ipari tradíciók, azonban ebből adódóan egyes területeken problémát jelent a környezetet terhelő súlyos ipari szennyezettség. A kerület gazdasági szerkezetét a kis- és középvállalatok határozzák meg. Pozitív tendencia, hogy a beruházók egyre több magasan kvalifikált munkaerőt igénylő munkahelyet teremtenek, ugyanakkor a kerület munkaerő-állománya nem bír ezzel lépést tartani: a szakképzett munkaerőből hiány mutatkozik. Számos beruházó kénytelen a kerülethatárokon túlról munkaerőt toborozni, mert helyben nem képes kielégíteni szakképzett munkaerőigényét. A kerület számára kiemelt fejlesztési lehetőségek rejlenek a rendelkezésre álló megújuló energia kapacitások intenzívebb hasznosításában (pl. a feltöltött területeken).

Á2: Az ipari hagyományokon alapuló fenntartható – magasan képzett, helyben lévő munkaerőt foglalkoztató – erős versenyképes helyi gazdaság

¹ a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül értéke az érintett területen 20% feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt

A gazdaság területén megfogalmazott átfogó cél elérését hat db tematikus és egy területi típusú cél segíti. Ezek barnamezős területek „helyzetbe hozásával”, K+F+I tevékenységek fejlesztésével, Kőbánya városközponti funkciójának megerősítésével, a megújuló energiakapacitásában rejlő lehetőségek intenzívebb kihasználásával, az ipari örökség újrapozicionálásával, valamint átfogó közlekedésfejlesztéssel járulnak hozzá az erős, versenyképes helyi gazdaság kialakulásához.

Környezeti célok

A megalapozó vizsgálatból kiderül, hogy Kőbánya városszerkezete részben kialakult, azonban jelentős belső tartalékok, változással érintett területek állnak rendelkezésre. Az ipartelepek környezeti állapota széles skálán mozog az elavult technológiát felhagyó, gazdátlan, megújulásra váró üzemi területektől a kisvállalkozások ideiglenes telephelyein át az európai szintű gyárakig. Jelentős arányt képviselnek az erdők és a közlekedési területek. Különösen jelentős a Rákos-patak mentén kialakult összefüggő zöld-, erdő- és természetközeli területek alkotta zóna, amely komoly lehetőséget jelent, noha jelenleg elhanyagolt és kihasználatlan. A kerület jelentős mennyiségű (ipari) műemlékkel, fővárosi és kerületi védelem alatt álló épülettel, épületegyüttessel bír. A szlömösödéssel érintett területek a kerület középső részén, koncentrálnak. Ezen kívül a Ligettelek városrész vasúttól délre fekvő részén van nagyobb, összefüggő krízisterület. A kerületben jelentős az alulhasznosított és használaton kívüli, egykori ipari vagy közlekedési funkcióval bíró, klasszikus barnamezős terület. Ezeknek a területeknek a funkcióváltása vagy a bennük rejlő területi tartalék kihasználása komoly lehetőség. Ugyanakkor nagy kihívás, hiszen nagy területen és a kerületben sokfelé elszórtan helyezkednek el.

A Kerület közúthálózati rendszerét, szomszédos kerületekkel való kapcsolódási pontjait alapvetően meghatározza a XIX. században létrejött vasúthálózat vonalainak elvágó hatása. A közúthálózat a jelentős nagyságú átmenő forgalomnak köszönhetően túlterhelt. A kerület közösségi közlekedési ellátottsága megfelelő. A gyalogos és kerékpáros közlekedés a városrehabilitációval összefüggésben folyamatosan fejlődik. A parkolás – különösen a lakótelepek esetében – a gépjármű ellátottság szintjének emelkedésével összefüggésben fokozatosan növekvő problémát jelent. A fentiek alapján Kőbánya épített és természeti környezete vonatkozásában az alábbi átfogó célt jelöltük ki:

Á3: Kőbánya épített és természeti környezetének (lakó-, zöld- és ipari területek, közlekedési infrastruktúra) fenntartható fejlesztése

A környezet számára megfogalmazott átfogó cél megvalósulását hat tematikus és két területi típusú stratégiai cél segíti. Ezek többek között a zöldfelületek rekreációs fejlesztésével, a környezeti ártalmak mérséklésével, az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának növelésével, közlekedésfejlesztéssel, valamint a lakókörnyezet minőségi, kertvárosias jellegű fejlesztésével járulnak hozzá a kerület épített és természeti környezetének fenntartható fejlesztéséhez.

Területi célok

A tematikus stratégiai célok mellett kiemelt szerepe van a területi céloknak. Kőbánya számára három területi típusú stratégiai célt fogalmaztunk meg. Ezek közül kettő jól körülhatárolható: a Rákos-patak menti a területekre, valamint a városközpontra koncentrálnak. A harmadik területi cél fókuszja a társadalmi hátrányok / KSH mutatók által determinált. Ezek a területek a kerület szegregátumai, valamint leszakadással veszélyeztetett területei, amelyek számára kitűzött stratégiai cél a komplex társadalmi, gazdasági, környezeti rehabilitációjuk.

Horizontális célok

A fentiekől némiképp eltérnek az ún. horizontális célok. Ezek időtávja nem definiálható, mind a hosszú, mind pedig a középtávú célok teljesüléséhez szükséges, általános érvényű alapelveket fogalmaznak meg.

Kőbánya számára három tématerületen – partnerség, fenntarthatóság, szociális szempontok – jelöltük ki a horizontális célokat.

Összefoglalva tehát elmondható, hogy Kőbánya jövőképeinek elérését három darab átfogó cél együttes megvalósulása segíti. A három hosszútávra szóló átfogó célhoz 19 darab stratégiai cél járul hozzá, amelyek részben tematikusak, részben pedig egy-egy konkrét területre koncentrálnak, azaz területi fókuszúak. A célrendszer minden elemét kiegészítik a horizontális célok. Az alábbi táblázatban összefoglaltuk Kőbánya célrendszerének hierarchiáját.

A KONCEPCIÓ ÉS AZ ITS CÉLRENDSZERE

Jövőkép	JÖVŐKÉP			
Átfogó célok	Á1: Kőbánya társadalmi státuszának emelkedése, a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózásával és a meglévő erős helyi identitástudat megtartásával	Á2: Az ipari hagyományokon alapuló fenntartható – magasan képzett, helyben lévő munkaerőt foglalkoztató – erős versenyképes helyi gazdaság	Á3: Kőbánya épített és természeti környezetének (lakó-, zöld- és ipari területek, közlekedési infrastruktúra) fenntartható fejlesztése	
Stratégiai célok	S1: A lakosság általános munkaerőpiaci versenyképességének növelése, képzettségi és szakképzettségi szintjének emelkedésével, a nők munkaerőpiaci helyzetének javításával	S8: A gazdasági struktúra eltolódása a magas hozzáadott értékkel bíró szolgáltatási és K+F+I tevékenységek irányába	S15: Kőbánya zöldfelületeinek rekreációs célokat szem előtt tartó minőségi és mennyiségi fejlesztése	
	S2: A kőbányai identitástudat és társadalmi összetartozás erősítése akciók és programok segítségével, Kőbánya kulturális szerepkörének erősítése.	S9: Barnamezős területek „helyzetbe hozása” új befektetők letelepedése érdekében	S16: Az ipari tevékenység okozta környezeti ártalmak mérséklése a barnamezős és / vagy feltöltött területeken	
	S3: Aktív, egészséges lakosság az egészség megtartásával, az egészséges életmóddal kapcsolatos lehetőségek és Kőbánya sportinfrastruktúrájának fejlesztése révén	S10: A Liget tér és környezete városközponti funkciójának megerősítése		
	S4: A helyi ügyintézés körülményeinek javítása (új ügyfélközpont)	S11: Kőbánya megújuló energiakapacitásában és ipari vízhálózatában rejlő lehetőségek kiaknázása		
	S5: A hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációja humán szolgáltatások terén végrehajtott komplex programok révén	S12: Kőbánya ipari örökségének újrapozicionálása új városi funkciók befogadásával (Opera Műhelyház)	S17: az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának növelése	
	S6: A szociális bérlakás-állomány megújítása	S13: Közlekedésfejlesztés Kőbánya gazdasági és lakóterületeinek jobb megközelíthetősége, közlekedési kapcsolatainak javítása érdekében (MÁV Körvasút új megállók, P+R építés)		
	S7: Szociális városrehabilitáció Kőbánya társadalmilag és fizikailag leromlott városrészeiben		S18: A lakókörnyezet minőségi, kertvárosias jellegű fejlesztése	
Horizontális célok	S14: Az önkormányzati tulajdonú pincerendszer, valamint a védett ipari épületek megfelelő hasznosítása, és a funkciónak megfelelő fejlesztése			
	S19: A Rákos-patak mente komplex revitalizációja			
	H1: Közép- és hosszútávú stratégia mentén történő, tudatos városfejlesztés a Kerület lakosaival, civil, gazdasági és kulturális szereplőivel partnerségben, az Önkormányzat koordinálásával			
H2: Klímabarát, környezettudatos, fenntartható városfejlesztés				
H3: Szociális szempontokat érvényesítő városfejlesztés				

1. táblázat: A koncepció és az ITS célrendszere

1.3 A tematikus és a területi célok, valamint a városrészek közötti összefüggések bemutatása

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a stratégiai célok, valamint a városrészek kapcsolatát.

Városrészek/területi célok		Stratégiai célok																		
		S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	S12	S13	S14	S15	S16	S17	S18	S19
1.	Laposdűlő																			
2.	Ligettelek																			
3.	Felsőrákos																			
4.	Népliget																			
5.	Gyárdűlő																			
6.	Óhegy																			
7.	Téglagyárdűlő																			
8.	Kőbánya-Kertváros																			
9.	Keresztúrdűlő																			
10.	Újhegy																			
11.	Kúttó																			

 Általános kapcsolat

 Közepes kapcsolat

 Erős kapcsolat

2. táblázat: Tematikus és területi célok, valamint városrészek összefüggése

A táblázatban jól látható, hogy a tematikus típusú stratégiai célok egy része olyan általános célokat fogalmaz meg (pl. munkaerőpiaci versenyképesség javítása, identitástudat növelése, aktív egészséges lakosság stb.) amelyek egységesen vonatkoznak a teljes kerületre, területi diverzifikációjuk nem értelmezhető. A tematikus célok másik része viszont egy-egy tényező által determinált. Így például értelemszerűen a „barnamezős területek helyzetbehozása” azokban a városrészekben értelmezhető, amelyekben van ilyen terület. A cél és a városrész kapcsolatának erőssége pedig attól függ, hogy milyen arányban fordulnak elő ezek a területek, illetve attól, hogy mennyire élvez prioritást a kerület stratégiájában. A stratégiai célok másik csoportja területi fókuszú. Ez azt jelenti, hogy egy-egy jól körülhatárolható területre vonatkozik, így jellemzően egy vagy csak kevés számú városrésze vonatkoznak.

1.4 Városrészi célok

Az egyes városrészek/kerületrészek számára meghatározott középtávú célokat a tematikus és a területi célok valamint a városrészek közötti összefüggések kapcsolata határozza meg. Az általános – egész kerületre vonatkozó célokon túl – az egyes kerületrészekre vonatkozó legfontosabb célkitűzések az alábbiak:

Laposdűlő: barnamezős területek „helyzetbe hozása”; ipari örökségének újrapozícionálása; az ipari tevékenység okozta környezeti ártalmak mérséklése;

Ligettelek: a leromlott területek szociális városrehabilitációja; a Liget tér és környezete városközponti funkciójának megerősítése; közlekedésfejlesztés; az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának növelése;

Felsőrákos: a sportinfrastruktúra fejlesztése; a lakókörnyezet minőségi, kertvárosias jellegű fejlesztése; A Rákos-patak mente komplex revitalizációja;

Népliget: a zöldfelületeinek rekreációs célokat szem előtt tartó minőségi fejlesztése;

Gyárdűlő: a barna mezős területek helyzetbe hozása; a Mázsa tér rendezése és központi helyzetéből adódó lehetőségek intenzívebb kihasználása;

Óhegy: barnamezős területek „helyzetbe hozása”, közlekedésfejlesztés; az ipari tevékenység okozta környezeti ártalmak mérséklése;

Téglagyár-dűlő: barnamezős területek „helyzetbe hozása”; az energiakapacitásában és ipari vízhálózatában rejlő lehetőségek kiaknázása; az ipari tevékenység okozta környezeti ártalmak mérséklése;

Kőbánya-Kertváros: a lakókörnyezet minőségi, kertvárosias jellegű fejlesztése;

Keresztúri-dűlő: közlekedésfejlesztés;

Újhegy: laktóterületek minőségi fejlesztése; a zöldfelületek rekreációs célokat szem előtt tartó minőségi és mennyiségi fejlesztése;

Kúttó: aktív, egészséges lakosság Kőbánya sportinfrastruktúrájának fejlesztése révén.

1.5 Középtávú stratégiai célokhoz rendelt indikátorok

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk az ITS célrendszeréhez kapcsolódó indikátorokat. Az indikátor célértékek meghatározása csak indikatív módon lehetséges, hiszen a tervezés jelenlegi szakaszában nem áll rendelkezésre pontos információ a rendelkezésre álló (európai uniós) források nagyságáról.

Stratégiai célok			Indikátor	mértékegység	Bázis érték	Célérték	Célérték elérésének éve	Forrás
Társadalom (S1-S7)	Gazdaság (S7-S14)	Természeti és épített környezet (S10-11; S15-S19)						
x	x	x	Szociális városrehabilitációval érintett, szegregált lakóterületen élők száma	fő	0	63	2020	FAIR
x	x	x	A fejlesztések nyomán megerősített új városi funkciók	db	0	2	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
		x	Rekreációs céllal fejlesztett zöldfelületek látogatottsága	%	-	növekedés	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
x			A fejlesztések eredményeképpen megemelt szintű lakossági szolgáltatásokkal elért lakosság létszáma	fő	0	71 000	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
	x	x	A fejlesztések eredményeként megtakarított energia aránya az önkormányzati épületekben	%	-	növekedés	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
	x		Regisztrált társas vállalkozások száma	db	9 472	növekedés	2023	KSH
x			Közösségi programokban, akciókban, résztvevők száma	fő	0	2000	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
x	x	x	Lakossági elégedettség	%	-	növekedés	2023	primer lakossági felmérés

3. táblázat: Középtávú stratégiai célokhoz rendelt indikátorok

1.6 A funkcionális várostérség

A funkcionális várostérségi, valamint a kerület központi szerepköréből adódó problémákra, lehetőségekre, feladatokra Kőbánya Önkormányzata funkcionális várostérségi találkozót szervezett a szomszédos kerületek főépítészeinek bevonásával (a jelenléti ívet az ITS melléklete tartalmazza). A felmerült problémák beépítésre kerültek a *megalapozó vizsgálat*ba. E problémák megoldására az ITS célrendszere ad válaszokat.

A célok elérését szolgáló beavatkozásokat a „2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása” fejezet tartalmazza. Ezek közül is kiemelendő a Rákospatak partjának fejlesztési elképzelései, amely egy kerülethatáron átnyúló, több önkormányzat (köztük a Fővárosi) együttműködését igénylő komplex beruházás.

Az alábbi táblázat a KSH 2011-es városrészi adatait tartalmazza. Ezek részletes elemzését a megalapozó vizsgálat tartalmazza.

Városrészenkénti adatok a 2011-es népszámlálás alapján (forrás: KSH adatszolgáltatás)

		Népességszám				Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	Iskolai végzettség		Lakásállomány				Foglalkoztatottság							
		Lakónépesség száma	Lakónépességen belüli 0-14 évesek aránya	Lakónépességen belüli 15-59 évesek aránya	Lakónépességen belüli 60-X évesek aránya		Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	Lakásállomány (db)	Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	A komfort nélküli, félkomfortos és szükségjelakások aránya a lakott lakásokon belül	Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)
1.	Laposdűlő	6894	13,5	67,3	19,1	n.a.	16,1	22,5	3488	14,4	14,1	22,4	35,4	9,2	61,3	33,6	26,5	49	11,1	6,4
2.	Ligettelek	7713	14,2	67	18,7	n.a.	13,9	24,6	3931	4,1	3,7	22,8	31,6	7,1	65,1	29,5	26,2	46,3	10,8	6,2
3.	Felsőrákos	8315	11	64,2	24,8	n.a.	7,2	27,3	4159	1,2	0,8	13,1	29,8	4	65,7	33,2	19,7	47,1	10,4	6,2
4.	Népliget	1396	19,3	74,7	5,9	n.a.	6,8	44,9	696	2,2	2,1	24,4	25	2,5	73,6	17,1	14	40,2	5,6	3
5.	Gyárdűlő	7108	12,1	66,5	21,4	n.a.	10,8	28	3846	3	2,8	32	30,1	5,9	65,2	32,8	24,2	46,1	9,2	5,1
6.	Óhegy	27155	12,7	62,2	25	n.a.	11,8	22,6	13764	3	2,6	16,9	32,5	6,6	63,1	36,2	26,6	50	11,6	7
7.	Téglagyár-dűlő	2103	3,5	90,5	6	n.a.	36,3	7,7	292	8,2	6,8	69,1	70,7	30,1	29	36,6	36,9	68,3	14,7	8,5
8.	Kőbánya-Kertváros	1988	9,8	72,7	17,5	n.a.	6,3	27,7	582	3,3	3,1	3,1	48,6	3,7	49,5	31,4	19,4	56,8	9,5	5,2
9.	Keresztúri-dűlő	2009	2,4	89,8	7,8	n.a.	48,3	4	275	13,5	8,7	47,7	73,3	40,5	26,2	46,4	75,3	73,7	7,4	4,2
10.	Újhegy	16106	14,4	62	23,6	n.a.	11,5	18,8	7391	1,1	0,9	13,1	30,3	5,9	64,6	31,3	26,9	49,4	10,6	5,9
11.	Kúttó	64	6,3	89,1	4,7	n.a.	28,1	1,9	8	0	0	14,3	10,5	5,3	88,1	71,4	92,5	9,4	8,6	1,7
Összesen		80978	12,6	65,6	21,9	71399	13,7	22,5	38432	3,7	3,3	18,9	34,9	8,3	61,3	33,3	26,1	49,9	10,8	6,3

4. táblázat: Városrészi adatok (Forrás: KSH Népszámlálás)

2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

A megvalósítást szolgáló beavatkozásokat három csoportba sorolhatjuk: akcióterületi projektek, akcióterületen kívüli, valamint hálózatos projektek.

Akcióterületi projektek

Akcióterületi projekteknek a **térben és időben koncentrált, jellemzően komplex jellegű** projekteket nevezünk. A térben való koncentrálttság azt jelenti, hogy a beavatkozások egy jól meghatározható határvonallal körülvett területen belül történnek. Az időben való koncentrálttság azt jelenti, hogy az akcióterületen belüli beavatkozások szintén egy jól meghatározott, de záros határidőn belül – legfeljebb néhány év alatt – megtörténnek. A komplex jelleg pedig azt jelenti, hogy az akcióterületen többféle, de egymással szorosan összehangolt beavatkozások valósulnak meg. Az akcióterületen megvalósuló fejlesztések:

- az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra,
- volumenük, így várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen,
- együttesen szinergikus hatást fejtenek ki, vagyis az egyes projektelemek segítik más projektelemek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését.

Akcióterületen kívüli projektek

Nem minden – a város területén megvalósuló – projekt tekinthető akcióterületi projektnak, mert vagy időben, vagy térben nem koncentráltak, vagy a beavatkozás jellege nem komplex. Térben nem koncentrált projekt például egy olyan program megvalósítása, amely a város különböző pontjain jelent pontszerű beavatkozásokat. Időben nem koncentrált az a projekt, amelynek megvalósítása csak hosszabb idő alatt lehetséges. Végül nem komplex jellegű az a projekt, amely egyetlen, pontszerű beavatkozást jelent. Jellemző akcióterületen kívüli projektek:

- önálló épületek, építmények felújítása, korszerűsítése, energetikai fejlesztése,
- közterület- és környezetrendezés a város egy-egy pontján,
- új, önálló létesítmény elhelyezése a városszövetben,
- hosszabb idő alatt (nem akciószerűen) megvalósítható fejlesztések (meglévő lakóterületek átépülése, ipari területek funkcióváltása, stb.)

Hálózatos projektek

Hálózatos projektnak az egymással összehangolt, térben kapcsolódó **beruházási** jellegű projekteket nevezünk. A térben való kapcsolódás azt jelenti, hogy a hálózatos projekt kiterjedhet több városrészre, vagy akár a város egészére is, kapcsolódhat továbbá nagyobb léptékű térségi (országos, megyei, járási) hálózatokhoz is. A hálózatos projekt

- több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemekből áll,
- a város egészére vagy annak egy részére – például több akcióterületre – terjed ki,
- a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik.

2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

A fejlesztési akcióterületek kijelölése az alábbi – Városfejlesztési Kézikönyv 2.3-as fejezetében leírtakkal összhangban álló – alapelvek figyelembevételével történt:

- az akcióterületek teljesítsék legalább a minimálisan előírt követelményeket a szociális mutatók, illetve az ellátandó funkciók tekintetében;
- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magánérintés beruházások miatt valóban indokoltak;
- az akcióterületek megjelenésében minél homogénebb, térbenileg pedig koncentrált legyen;
- funkcionális szempontból az akcióterületek egy egységet alkossanak úgy, hogy a funkcióváltásra és bővítésre megfelelő helyszínt kínáljanak;
- az akcióterület lehet egy városrészszel azonos, lehet egy városrészen belüli terület, vagy érinthet több városrészt is. Nagyságát a fejlesztési szükségletek – és a majdani pályázati jogosultsági kritériumoknak való megfelelés – határozza meg;
- a stratégiában indikatív jelleggel jelölendők ki az akcióterületek, azaz határai később módosulhatnak;
- az akcióterületek a városfejlesztés gócpontjai, kiemelt fejlesztési célterületei, ahol több, egymással összefüggő beavatkozás, projekt valósul meg. Természetesen ez nem zárja ki az akcióterületen kívüli fejlesztések szükségességét, létjogosultságát („kisléptékű”, pontszerű beavatkozások).

A Kézikönyv iránymutatásain túlmenően az Útmutató az alábbiakat fogalmazza meg: „még nem célszerű az akcióterületek végleges és pontos lehatárolása, de azok jellege és elhelyezkedése már tervezhető (pl. egyes városi alközpontok fejlesztése, szabadidős övezetek fejlesztései, szegregált lakóterületek felszámolása, stb.)”

A fenti alapelveknek megfelelően Kőbányán a következő fejlesztési akcióterületeket határoltuk le a 2014–2020 közötti időszakra annak tudatában, hogy mindezek megvalósítására a potenciálisan rendelkezésre álló fejlesztési források nem lesznek elegendők:

AT1: Kőbánya városközpont akcióterület

AT2: Népliget akcióterület

AT3: Újhegyi akcióterület

AT4: Pilisi út és térsége akcióterület

AT5: Szociális városrehabilitációs akcióterület

Fejlesztési akcióterületek és városrészek kapcsolata

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a városrészek és a kijelölt akcióterületek kapcsolatát. A kapcsolatot erősségét elsősorban az befolyásolja, hogy melyik városrészekben került kijelölésre az akcióterület, azaz a tervezett akcióterületi fejlesztések hol fognak megvalósulni. Azonban a fejlesztések jellegétől függően a hatások nemcsak az adott városrészben érzékelhetők, hanem a szomszédos városrészekben, vagy akár a teljes kerületben. Tipikus példája ennek a városközponti akcióterület, ahol – városközponti / vonzáskörzet-központi szerepéből adódóan a legkisebb beavatkozás is jelentős hatást gyakorol a többi kerületrészre. Példa: új ügyfélközpont kialakításának a teljese kerületre hatása van hiszen a célcsoport Kőbánya teljes lakossága. Ezzel szemben például Kőbánya-Kertvárosban tervezett bármilyen léptékű fejlesztés csak korlátozott hatásokkal bír a többi kerületrészre.

	Akcióterületek				
Városrészek:	AT1	AT2	AT3	AT4	AT5
Laposdűlő					
Ligettelek					
Felsőrákos					
Népliget					
Gyárdűlő					

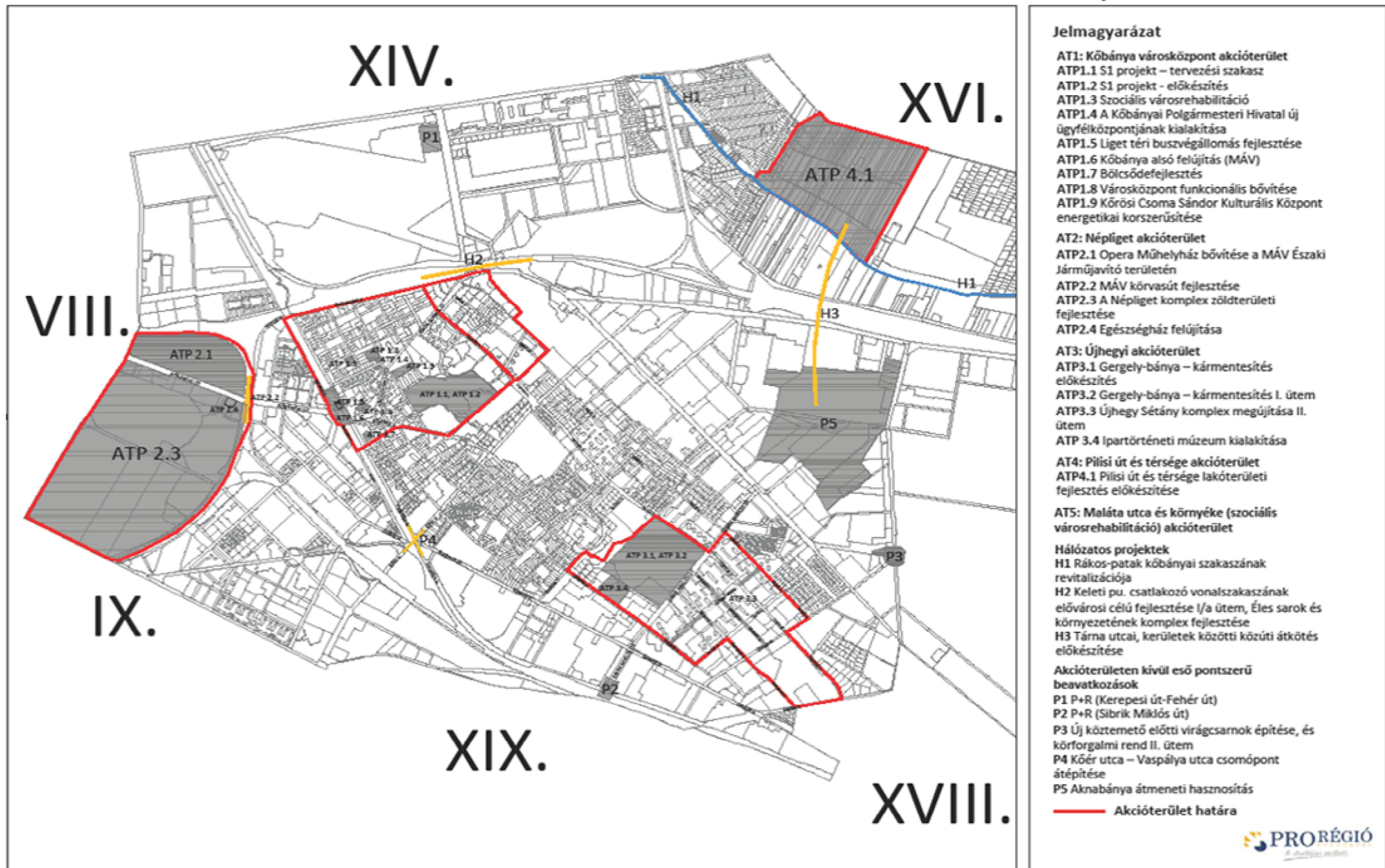
Óhegy					
Téglagyár-dűlő					
Kőbánya- Kertváros					
Keresztúri-dűlő					
Újhegy					
Kúttó					

Jelmagyarázat:

gyenge szinergia
 közepes szinergia
 erős szinergia

5. táblázat: Fejlesztési akcióterületek és városrészek kapcsolata

2. ábra: Kőbánya fejlesztési akcióterületei 2014-2020

2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása

A fejezet célja bemutatni, hogy melyek azok a beavatkozások, amelyek megvalósításával az adott akcióterületre vonatkozó célok elérhetők, és amelyeket az önkormányzat és partnerei az akcióterületen az elkövetkezendő években terveznek elvégezni az akcióterület fizikai, társadalmi-gazdasági és környezeti megújítása érdekében. A beavatkozások projektek/projektcsomagok megvalósítását jelentik, de az ITS-ben megjelenítendő projektek listája egyelőre csak indikatív jellegű. Az ITS felülvizsgálata megengedett, és ennek keretében az egyes fejlesztések mind tartalmukban, mind forrásaik tekintetében megváltoztathatóak.

AT1: Kőbánya városközpont akcióterület

Az akcióterület kijelölése, elhelyezkedése a városszövetben
Az akcióterület Óhegy és Ligettelek városrészekben helyezkedik el a Kolozsvári utca – Harmat utca – Ihász utca – Kápolna utca – Román utca – Vaspálya utca – Korponai utca által határolt területen.
A terület rövid bemutatása
<p>Az akcióterület betölti Kőbánya hagyományos városközponti funkcióit. A területen található a közigazgatási intézmények, valamint az oktatási, kulturális, és szociális intézmények nagy része. Az akcióterületi fejlesztések fő célja, hogy a történelmi értéket megőrizve egy olyan XXI. századi, multifunkcionális kerületközpont kerüljön kialakításra, amely megfelelő életminőséget biztosít az ott lakók számára.</p> <p>Szintén az akcióterületen található 11,4 hektáron a volt sörgyár területe. A terület funkcióváltása régóta időszerű, a megvalósulás azonban a terület mérete és a műemléki védettségű értékes ipari épületek miatt gondos előkészítést igényel. Cél a kerületközpont funkciójához illeszkedő vegyes területfelhasználás, amelyben fenntartható módon működő korszerű gazdasági tevékenységek is helyet kaphatnak, illeszkedve Kőbánya hosszú távú stratégiájához, miszerint a kerület ipari, gazdasági múltjára építve annak építészeti örökségét is értéknövelő módon megőrizni és fejleszteni szükséges.</p> <p>Az akcióterületi fejlesztések várható hatásai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Társadalmi: közszolgáltatások és egyéb lakossági szolgáltatások színvonala javul, a szabadidő eltöltésére kínáló lehetőségek köre bővül; ▪ Környezeti: a zöldfelületek minőségi fejlesztése, az értékes – részben műemléki – épületállomány megújulása, funkcióváltása; ▪ Gazdasági: a kerület központ gazdasági funkciója erősödik, a megújuló épületállomány új vállalkozások megtelepedését teszi lehetővé; ▪ Közlekedés: a terület élhetősége javul.
AT illeszkedése a stratégiai célokhoz
A fejlesztések elsősorban az S10 stratégiai cél, közvetve az S4, S6, S8, S13 stratégiai célok megvalósulásához járulnak hozzá.

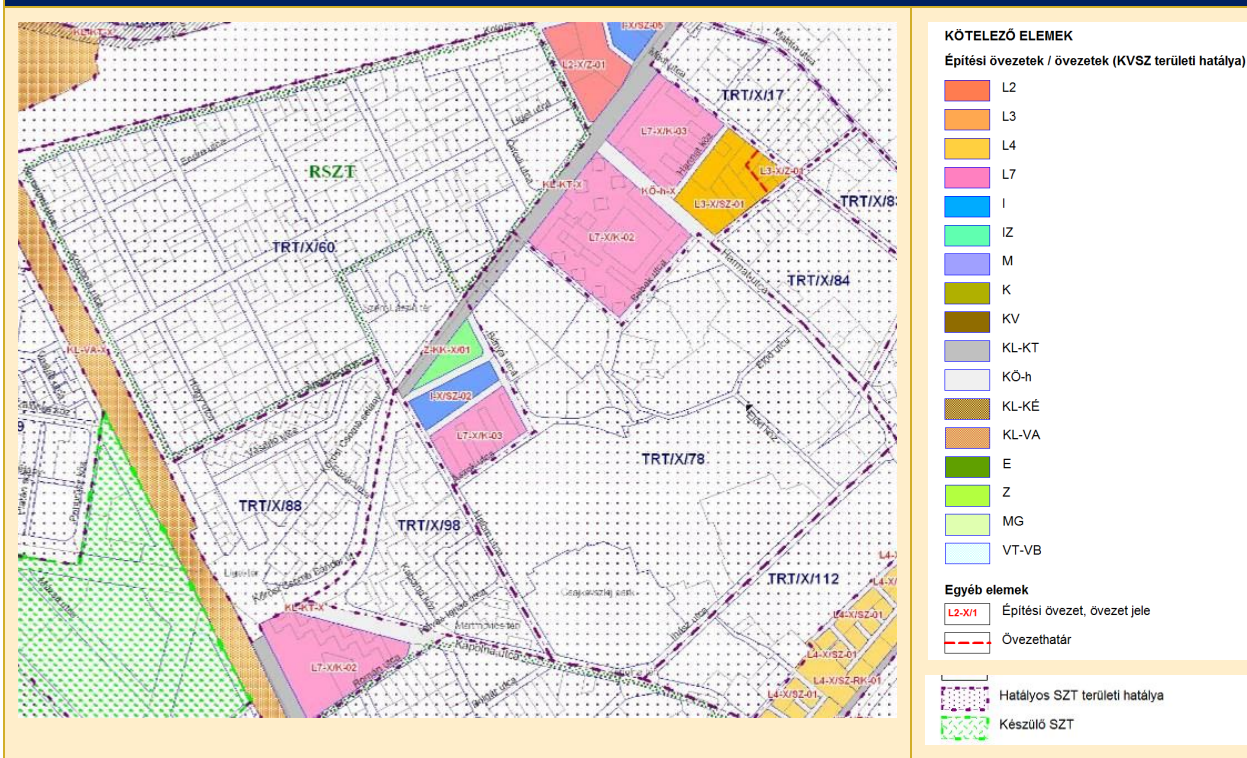
Az akcióterület jelenlegi területfelhasználása	Tulajdonviszonyok
A TSZT 2015 szerint Kőbánya városközpont	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzati

területe Vt-H – Kiemelt jelentőségű helyi központ területe,
Vi-2 – Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület, Ln-T – Nagyvárosias telepszerű lakóterület és Zkp – Közkert, közpark területfelhasználási egységbe sorolt.

Az akcióterületen tervezett fejlesztések vonatkozásában kerületi szabályozási tervek vannak érvényben.

- Magán
- Dréher Sörgyár

Az akcióterület területén jelenleg érvényes szabályozási tervek

3. ábra: Kőbánya városközpont akcióterület – övezeti tervlap kivágat

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett projektek (AT1)					
Projekt száma	Projekt neve	Projekt rövid leírása	Indikatív keretösszeg (nettó, mFt)	Megjegyzés	Előkészítettség foka
ATP1.1	S1 projekt – tervezési szakasz	Az S1 terület műemlék épületeinek fenntartása, állagának megőrzése folyamatos költségárfordítást igényel. Az eddigi pénzügyi lehetőségek az épületek állagának megőrzésére nem biztosítottak elegendő fedezetet, amely az épületek állagának romlásához vezetett. Szükséges egy széleskörű műszaki felújítási, karbantartási program kidolgozása, amely az épületek további állagromlását megállítja és a fejlesztési elképzelések megvalósításáig az átmeneti hasznosítás feltételeit biztosítja. Jelen projektjavaslat ennek a célnak az eléréséhez tesz javaslatot és jelöli meg költségbecslés szintjén a szükséges ráfordítások összegét. Az összeállítást a korábbi feltáró tervezői vizsgálatok anyagainak felhasználásával, helyszíni szemlék, valamint az eddig végzett felújítások tapasztalatainak alapján készítette a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. Jelen projekt a terület funkcióváltásának első lépéseként a használaton kívüli, rossz állapotú nem műemléki	530	-	-2012- műszaki felmérés - S1 fejlesztési terület "0." állapotának műszaki vizsgálata (CÉH Tervező, Beruházó és Fejlesztő Zrt.) -2014- Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. felmérése és műszaki bavatkozási terve
ATP1.2	S1 projekt - előkészítés				

		épületek bontását, a megtartandó nem műemléki épületállomány valamint a műemléki épületállomány állagmegóvási illetve olyan felújítási munkáit tartalmazza, amely a majdani funkciótól függetlenül mindenképpen elvégzendő feladat.			
ATP1.3	Szociális városrehabilitáció	ERFA elemek: 1. Kisebb közösségi pontok rendszere: - Újhegyi 12 Községi Pont: az épületben lévő megüresedett irodák és üzlethelyiségek közösségi célú hasznosítása, civil szervezetek által megvalósított szoft programok helyszíneként. - Ligettelek Községi Pont: a Bánya utcai Baptista Alapítvány telephelyének fejlesztése. 2. Komplex szolgáltatást nyújtó közösségi szolgáltatóház: - Liget Községi Központ: a Liget téri szolgáltatóház felújítása, átalakítása, elérhető árú, kedvezményesen igénybe vehető szolgáltatásokkal, civil szervezetek, Baptista Alapítvány bázisának kialakítása a 0-24 órás jelenléttel. Sportolási lehetőség, gyermekfoglalkoztató kialakítása munkahelyteremtéssel (az Újhegyi sétány bölcsihez hasonló gyerekfelügyeleti rendszerben), ifjúsági foglalkoztató, prevenciók központ. 3. Községi tér: - Helytörténeti Községi Tér kialakítása a Füzér utca 32. felújításával, a kert közösségi célú kialakításával.	1240	-	2012 - ötletpályázat a Liget téri szolgáltatóház felújítására, hasznosítására 2012 - Kerepesi úti orvosi rendelő felújítása tanulmányterv 2013-2014 - TÉR_KÖZ pályázat: Helytörténeti közösségi tér a Füzér utca 32-ben 2013 - Füzér. u. 32. épület felújításának engedélyezési terve (jogerős építési engedéllyel rendelkezik) 2014 - Füzér. u. 32. kert kialakításának kiviteli terve
ATP1.4	A Kőbányai Polgármesteri Hivatal új ügyfélközpontjának kialakítása	A projekt célja a lakosság helyzetének javítása az ügyintézés során. Beavatkozás: Állomás utca 26. szám alatti önkormányzati épület felújítása és bővítése.	350	-	-
ATP1.5	Liget téri buszvégállomás fejlesztése	A projekt célja Kőbánya városközpontjához méltó, korszerű autóbussz-állomás kialakítása, a végállomás szolgáltatási színvonalának emelése fedett várakozóhelyekkel, gyalogos-kapcsolatokkal, kultúrált várakozást biztosító közösségi terekkel. Akadálymentes átszállási kapcsolatok biztosítása a teret érintő egyéb közösségi közlekedési eszközökkel. A cél a Máza tér – Liget tér területén egy intermodális központ létrehozása, amely a helyi és helyközi autóbussz-közlekedés kiszolgálására alkalmas autóbussz-pályaudvar teljes infrastruktúráját tartalmazza, a közlekedési alrendszerrel való kapcsolatok kiépítésével és a szükséges közlekedési kapacitások fejlesztésével, a gyalogos és kerékpáros közlekedés útvonalainak kiépítésénél az átszállási idő csökkentésére és az utazási komfort növelésére törekedve. A KÖZOP pályázat lehetőséget adott az intermodális csomópont megvalósíthatóságának vizsgálatára. A tanulmány alapján szükséges a Liget téri autóbussz-állomás és a kapcsolódó úthálózat átépítése engedélyezési és kiviteli terveinek elkészítése és a megvalósítás előkészítése.	640	-	Megvalósíthatósági tanulmány
ATP1.6	Kőbánya alsó felújítás (MÁV)	Az elővárosi személyvonatok utasforgalmának magas szintű kiszolgálása érdekében megújulnak a megállóhely utasforgalmi létesítményei, a váróteremmel, a pénztárral és az utastájékoztató rendszerrel együtt. A vasút és az egyéb közösségi közlekedési alágazatok közötti átszállási kapcsolatok kiépülnek. Az átszállási kapcsolatok javításával az utazási idő csökken, ezáltal a közösségi közlekedés versenyképessége növekedhet.	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	-
ATP1.7	Bölcsődefejlesztés	-	-	-	-
ATP1.8	Városközpont funkcionális bővítése	Kőbánya városközpont funkcionális fejlesztése	-	-	-
ATP1.9	A Kőrosi Kulturális Központ energetikai korszerűsítése	A projekt keretében a Kőrosi Kulturális Központ energetikai korszerűsítése tervezett.	-	-	-

Kulcsprojekt: Kőbánya városközpont fejlesztése

A 2014-2020-as programozás egyik újítása, hogy a területi szereplőknek, önkormányzatoknak a fejlesztési dokumentumaik készítésekor kulcsprojekteket szükséges beazonosítaniuk. Ezek – egy ITS

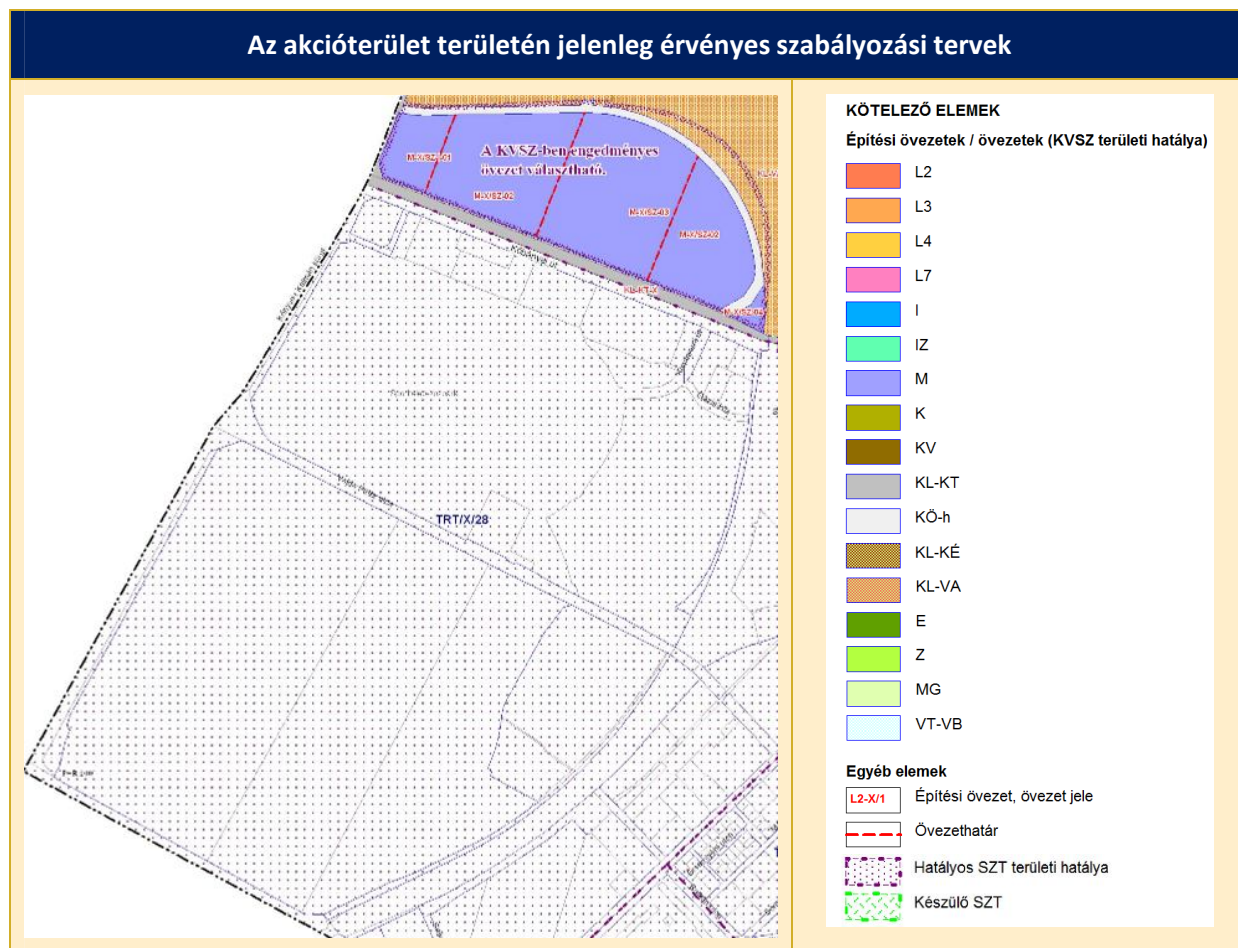
esetében – olyan projektek, amelyek nem teljesülése súlyosan veszélyeztetné a stratégiai célok elérését. Kőbánya Önkormányzata nem egy projektet, vagy projektelemet azonosított kulcsprojektként, hanem a teljes városközponti fejlesztéscsomagot. E programcsomag megvalósításának hiánya tehát, ami veszélyeztetné a középtávú célok megvalósulását.

AT2: Népliget akcióterület

Az akcióterület kijelölése, elhelyezkedése a városszövetben
A kijelölt akcióterület a X. kerület dél-nyugati határán fekszik Népliget kerületrészében, nyugatról a Főváros VIII. kerülete által, délről pedig a IX. kerület által határolt területen. Az utcák szerinti lehatárolás a következő: Könyves Kálmán krt. – Üllői út – vasútvonal
A terület rövid bemutatása
<p>A Népliget a barnamezős, rozsdáövezeti, alulhasznosított és szlömösödő lakóterületek által közrefogva helyezkedik el a VIII., IX., X. kerületek találkozásánál. A parkokban viszonylag szegény Pest egyik legnagyobb összefüggő zöldfelülete – 1867-ben létesült –, területe több mint egymillió négyzetméter (112 hektár), melynek mintegy fele parkosított. Jelenleg átalakulás alatt áll, a korábbi gazdasági funkciók helyére kereskedelmi-, szolgáltató-, és lakó funkciók telepsznek be. Helyzeténél és funkciójánál fogva a Népliget potenciálisan alkalmas arra, hogy mint közhasználatú szabadter, összvárosi jelentőségű zöldterület, összekapcsolja ezeket az eltérő funkciójú és háttérű, jelenleg elszeparált területeket, karakteres identitást és magas környezeti minőséget biztosítva számukra.</p> <p>A Főváros beruházásaként megvalósuló akcióterületi fejlesztés fő célja, a Népliget rekreációs célokat kielégítő zöldterületi fejlesztése. A park jelenleg tömegrendezvényekre nem alkalmas, azonban a fejlesztések eredményeképpen a terület alkalmassá válik programok, akciók lebonyolítására. A fejlesztés során a közpark meglévő, értékes növényállományának, zöldfelületeinek védelme fontos prioritásként szerepel.</p> <p>A Népligettől északra helyezkedik el az akcióterület másik nagy területi egysége, az Északi Járműjavító.</p> <p>A Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. tulajdonában álló területen bezárásra került a járműjavító üzem.</p> <p>A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal az ingatlant 2011 augusztusában műemlékvédelem alá helyezte (53/2011. (VIII. 25.) NEFMI rendelet).</p> <p>A tervezett fejlesztések az építésügyi és örökségvédelmi hatáskörben eljáró hatóság a Budapest Főváros Kormányhivatala V. Kerületi Hivatala engedélyezheti. A terület növényállományában több értékes faegyed található.</p>
AT illeszkedése a stratégiai célokhoz
A fejlesztések az S2, S3, S5, S7, S9, S10, S12, S13, S15 stratégiai célok megvalósulásához járulnak hozzá.

Az akcióterület jelenlegi területfelhasználása	Tulajdonviszonyok
<p>A TSZT 2015 szerint a Népliget területe Z-VP Városi park és K-SP különleges, nagyterjedésű sportolási célú terület, a volt MÁV Északi járműjavító pedig gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató, terület területfelhasználási egységbe sorolt.</p> <p>A területen a TRT/X/28 számú kerületi szabályozási terv és a 22/2013. (V. 22.) ÖK. számú rendelet</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Népliget: Fővárosi tulajdonban; ▪ Az Északi járműjavító továbbra is nagyrészt a MNV Zrt. tulajdonában áll, kis részben kerületi önkormányzati tulajdonban.

elfogadott Kőbánya Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatának 6. számú melléklete van hatályban.

4. ábra: Népliget akcióterület – övezeti tervlap kivágat

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett projektek (AT2)						
Projekt száma	Projekt neve	Projekt rövid leírása	Indikatív keretösszeg (nettó, mFt)	Megjegyzés	Előkészítettség foka	
ATP2.1	Opera Műhelyház bővítése a MÁV Északi Járműjavító területén	<p>Cél: Kőbánya ipari örökségének újrapozicionálása új városi funkciók befogadásával.</p> <p>Kiemelt beruházás: a Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház új műhelyháza és próbacentruma létrehozásához szükséges beruházás előkészítéséről kormányhatározat rendelkezik.</p> <p>A Kormány</p> <p>1. egyetért a Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház új műhelyháza és próbacentruma létrehozásával és azzal, hogy annak elhelyezése, valamint az ahhoz szükséges beruházási tevékenység a Budapest X. kerület, belterület 38920 helyrajzi számú, természetben a Budapest X. kerület, Kőbányai út 30. szám alatt található ingatlanon valósuljon meg, 2015 és 2018 között;</p> <p>2. felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy a Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház új műhelyháza és</p>	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	1829/2014. (XII. 23.) Korm. határozat	

		próbacentruma létrehozásának előkészítéséhez és tervezéséhez továbbá a Magyar Állami Operaház akusztikája javításának tervezéséhez szükséges 63,5 millió forint biztosításáról gondoskodik.			
ATP2.2	MÁV körvasút fejlesztése	Cél: Közlekedésfejlesztés Kőbánya gazdasági és lakóterületeinek jobb megközelíthetősége, közlekedési kapcsolatainak javítása érdekében: A Körvasút fejlesztése hosszútávon igen fontos és meghatározó eleme lehet Budapest városi szerkezetének, és új lehetőségekhez juttathatja az érintett kerületeket, köztük Kőbányát is. Ennek egyik fontos eleme lehet az új Kőbányai úti megálló a Körvasúton. Kiemelt beruházás: A Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház új műhelyháza és próbacentruma és a Sport XXI. Létesítményfejlesztési Program keretén belül megvalósuló népliget utánpótlásbázis folyamatos korszerűsítése két fontos fejlesztés. Mindkét projekthelyszín olyan lényeges, a Körvasúti fejlesztéssel összhangba hozható városi kapcsolódási pont, amely indokolja, hogy a jelen projekt által egyébként is tartalmazott Kőbányai út (Északi járműjavító) vasúti megállóhely szerepeljen a fejlesztés I. ütemében megvalósítandó új megállóhelyek között. Így nemcsak a kormányzati döntésekkel, valamint a rövid-távú kerületi és fővárosi fejlesztési elképzelésekkel lenne teljes az összhang, hanem e területek vasúti közlekedési kiszolgálásában, az utasszám becslési adatai tekintetében is, hatékony növekedés lenne prognosztizálható.	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	-
ATP2.3	A Népliget komplex zöldterületi fejlesztése	Cél: Kőbánya zöldfelületeinek rekreációs célokat szem előtt tartó minőségi és mennyiségi fejlesztése	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	-
ATP2.4	Egészségház felújítása	A projekt célja a kőbányai lakosság egészségi helyzetének, egészségügyi ellátásának javítása. Beavatkozás: A Kőbányai út 45. szám alatti Egészségház felújítása, korszerűsítése.	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	előzetes tanulmányterv

AT3: Újhegyi akcióterület

Az akcióterület kijelölése, elhelyezkedése a városszövetben

A kijelölt akcióterület nagyobb része Újhegy, kisebbik része Óhegy kerületrészben található Harmat utca – Sibrik Miklós utca – Mádi utca – Újhegyi út – Harmat utca – Hangár utca – Bányató utca – Újhegyi út – Gergely utca – Noszlopy utca – hrsz 42137/38 által határolt terület által lehatárolt területen.

A terület rövid bemutatása

A terület délkeleti részén elsősorban (ipari technológiával épített) lakóterületek találhatóak. Ebből következően a tervezett fejlesztések is a lakossági célokat szolgálják. A 2007-2013-as időszakban megvalósult közterületi fejlesztések eredményeképpen megújult az Újhegy sétány egy szakasza. A terület komplex rehabilitációjának érdekében a megkezdett fejlesztéseket folytatni szükséges.

Az akcióterület északnyugati részén egy felhagyott bányaterület (Gergely bánya) helyezkedik el. Az egykori bányászati tevékenység eredményeképp a terület súlyosan szennyezett: vízszennyezés és rendszertelen gázképződés jellemzi a területet. Ezek alapvetően három okra vezethetők vissza:

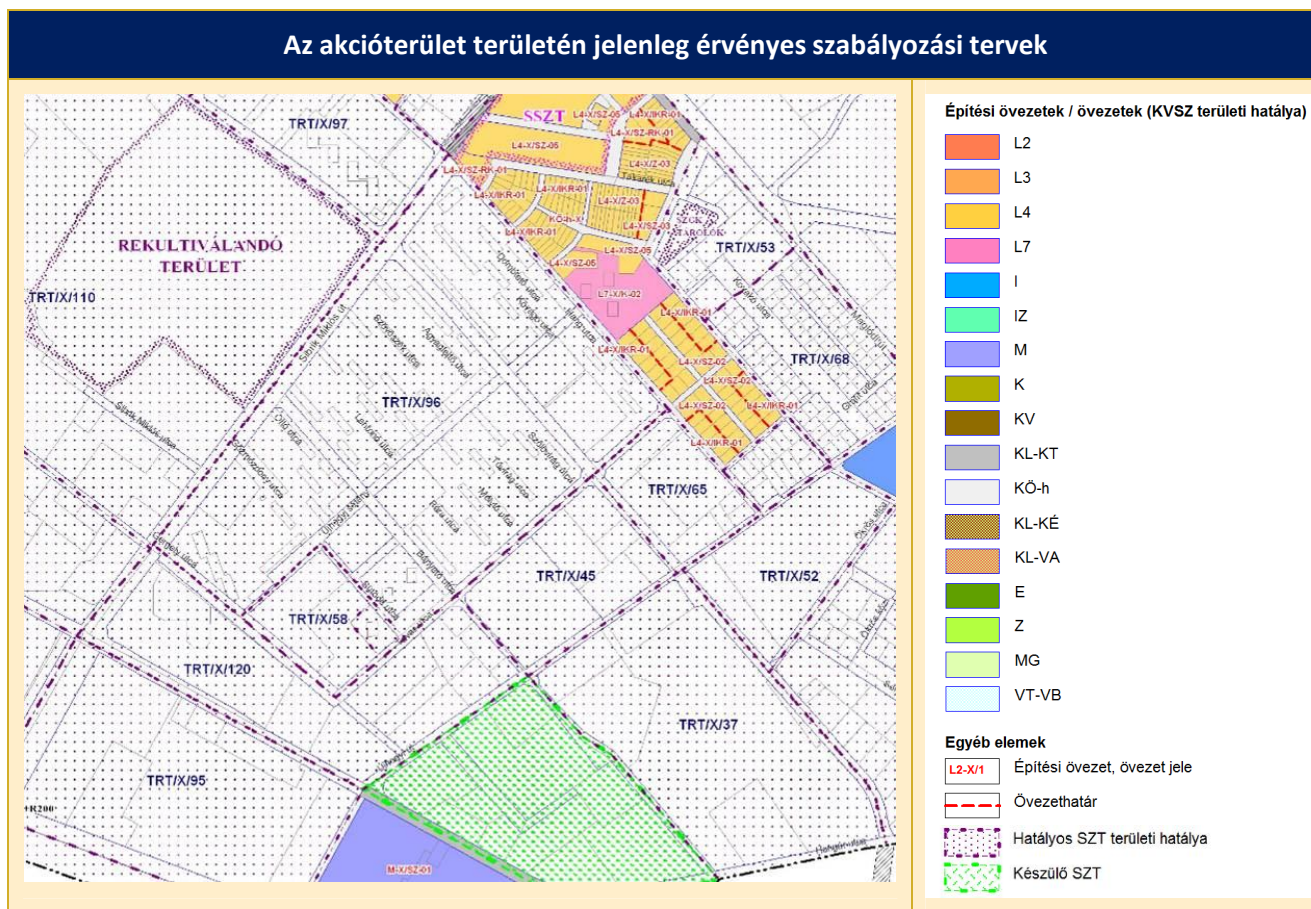
- az agyagbányászás során a kitermelés jelentős területeken a mészkőrétegig történt;
- a bányagödör feltöltéséhez jelentős mennyiségű kommunális- és ipari hulladék került felhasználásra;
- a rekultivációs záróréteg készítésekor nem kellő gondossággal lett kialakítva a vízzárást legalább részben biztosított agyagréteg.

A tervezett fejlesztések hosszútávú eredményeképpen a terület új funkciókkal bővíthet, azonban első lépésként szükséges elvégezni a terület kármentesítését. A potenciálisan rendelkezésre álló források függvényében a 2014-2020-as időszakban reálisan erre (kármentesítés) kerülhet csak sor. Azonban ezek a fejlesztések alapozhatják meg a terület funkcióváltását és további hasznosítását.

AT illeszkedése a stratégiai célokhoz

A fejlesztések elsősorban az S3, S9, S11, S15, S16, S18 stratégiai célok, megvalósulásához járulnak hozzá.

Az akcióterület jelenlegi területfelhasználása	Tulajdonviszonyok
<p>A TSZT 2015 szerint az Újhegyi akcióterület Ln-T – Nagyvárosias telepszerű lakóterület, Lk-2 – Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület, Vi-2 – Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület, K-Rek – Különleges, nagyterjedésű rekreációs és szabadidős terület és Zkp – Közkert, közpark területfelhasználási egységbe sorolt. A Gergely-bánya területén átmeneti hasznosításként Kb-Ez –Beépítésre nem szánt különleges, kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület területfelhasználás jelölt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A fejlesztéssel érintett közterületek önkormányzati tulajdonban vannak; ▪ Gergely-bánya: Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. (~önkormányzati) tulajdonban.

5. ábra: Újhegyi akcióterület – övezeti tervlap kivágat

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett projektek (AT3)					
Projekt száma	Projekt neve	Projekt rövid leírása	Indikatív keretösszeg (nettó, mFt)	Megjegyzés	Előkészítettség foka
ATP3.1	Gergelybánya – kármentesítés előkészítés	A szennyezés megszüntetésére és továbbterjedésének megakadályozására a felügyeletet ellátó hatóság beavatkozási terv és környezetvédelmi monitoring terv elkészítésére határozatban kötelezte a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt-t. A gyakorlat szerint ezt követően várható az elkészített tervek megvalósításának végrehajtása.	79	-	1990-2004 között a bányászati tevékenységet befejező, nem teljes rekultiváció; - 1998-ban összefoglaló tanulmány; - 2006-ban tényfeltárási kiértékelés; - 2011-ben korábbi tanulmányok aktualizálása;
ATP3.2	Gergelybánya – kármentesítés I. ütem	A fennálló helyzet teljes körű megoldása akár több milliárd Ft-ra becsülhető költségű és kb. 10 évet igénylő összetett feladat. A szükséges kármentesítési beavatkozásokat ütemezetten lehet végrehajtani, a barnamezős TFP projekt keretében az I. ütem kerülne végrehajtásra, bruttó 1 Mrd Ft értékben.	787	-	- 2006-ban KDV által előírt tényfeltárási vizsgálat; - 2007 óta félévenkénti kármentesítési monitoring; - 2013. évi monitoring adatok alapján KDV kötelezés „Beavatkozási terv és kármentesítési monitoring terv” készítésére.
ATP3.3	Újhegy Sétány komplex megújítása II.	A projekt célja a kőbányai Újhegy sétány megújításának folytatása, az akadálymentesség biztosítása a sétány közterületeinek átstrukturálásával, a	580	-	A kőbányai Újhegy sétány komplex megújítása I. ütem tanulmányterv

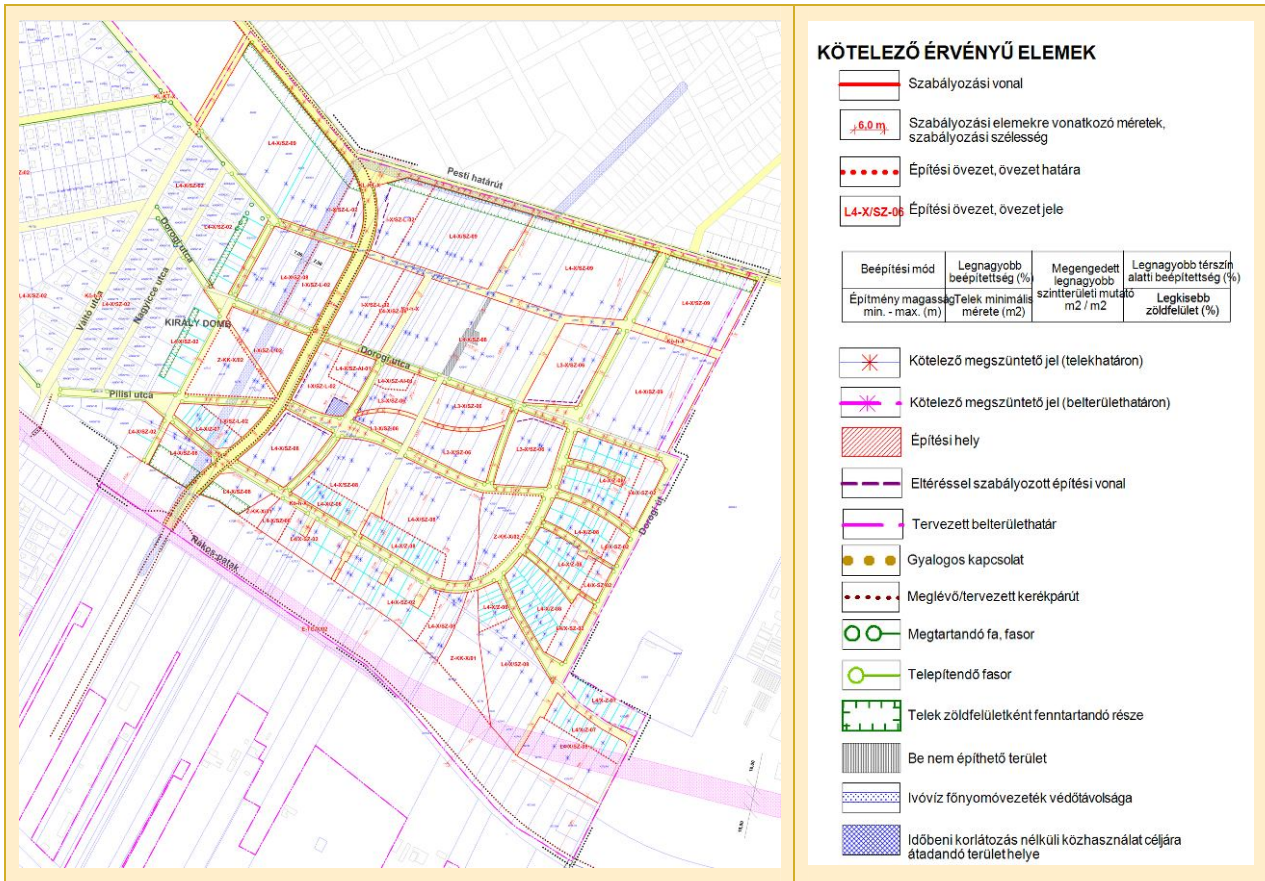
	ütem	<p>sétány közösség-összetartó erejének növelése a közterületi funkciók bővítésével.</p> <p>Beavatkozások:</p> <ul style="list-style-type: none"> - akadálymentes rámparendszerek kialakítása a sétányra merőleges gyalogos kapcsolatok erősítése, a lakótelep és a sétány közötti kapcsolatok erősítése érdekében; - a sétány zöldfelületeinek megújítása az értékes fás növényállomány megtartásával, a cserjeszint átértelmezésével. - korosztályos játszóterek a gyerekeknek a nagycsaládosok igényeinek megfelelően; - játszó- és sportterület a fiataloknak a lakóterületek és a lehetséges zajforrások minimalizálásával; - kiülős beszélgetős helyek, rekreációs felületek, sportszerek az idősebbeknek. 			
ATP3.4	Ipartörténeti múzeum kialakítása	Gergely utca 112. szám alatti ingatlanon a volt téglagyár területén, annak rehabilitációjával ipartörténeti park kialakítása.		-	előzetes tanulmányterv

AT4: Pilisi út és térsége akcióterület

Az akcióterület kijelölése, elhelyezkedése a városszövetben
Az akcióterület teljes egésze Felsőrákos városrészben található, a Sárgarózsa utca – Pesti határút – Dorogi út – Rákospatak – Nagycicce utca által határolt területen.
A terület rövid bemutatása
Népliget mellett, a kerület legnagyobb zöldfelületei is a városrészben találhatóak. A mezőgazdasági használatú területek kihasználtsága alacsony, nagyrésztük a kárpótlás folyamán magántulajdonba került. A terület jelenleg beépítetlen, lakóterületi fejlesztés tervezett.
AT illeszkedése a stratégiai célokhoz
A fejlesztések elsősorban az S15, S18, S19 stratégiai célok megvalósulásához járulnak hozzá.

Az akcióterület jelenlegi területfelhasználása	Tulajdonviszonyok
A TSZT 2015 szerint a Pilisi út és térsége Lk-2 – Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület, Vi-3 – Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület és Zkp – Közkert, közpark területfelhasználási egységbe sorolt.	<ul style="list-style-type: none">▪ A kárpótlási telkek részben magán, részben önkormányzati tulajdonban vannak,▪ A Rákospatak partja fővárosi tulajdonban.

Az akcióterület területén jelenleg érvényes szabályozási tervek

6. ábra: Pilisi út és térsége akcióterület – szabályozási tervlap kivágat

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett projektek (AT4)					
Projekt száma	Projekt neve	Projekt rövid leírása	Indikatív keretösszeg (nettó, mFt)	Megjegyzés	Előkészítettség foka
ATP4.1	Pilisi út és térsége lakóterületi fejlesztés előkészítése	A lakókörnyezet minőségi, kertvárosias jellegű fejlesztése	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	-

AT5: Maláta utca és környéke (szociális városrehabilitációs) akcióterület

Az akcióterület kijelölése, elhelyezkedése a városszövetben

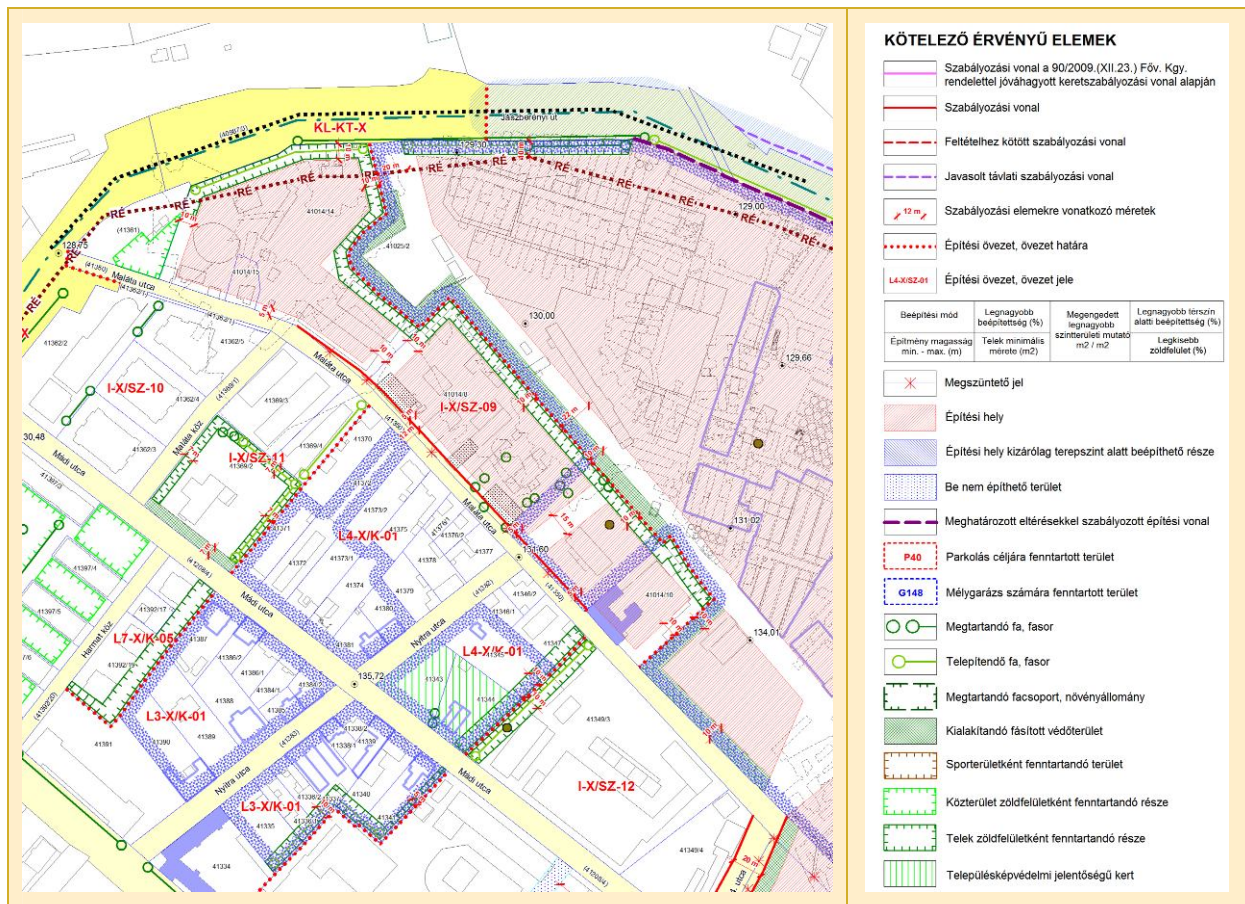
Az akcióterület Ligettelek városrészben helyezkedik el a Kolozsvári utca – hrsz 41025/2 – Maláta utca – Ihász köz – Harmat utca által határolt területen.

A terület rövid bemutatása, az akcióterületen végrehajtandó illeszkedése startégiai célokhoz

Szociális városrehabilitációs akcióterületként lehet számításba venni, ennek legitimitását a 2011-es Népszámlálási adatok alapozzák meg: az akcióterületen szegregátum található. A szegregációs mutató definíciója szerint a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül értéke az érintett területen 20% feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt.

Az akcióterület jelenlegi területfelhasználása	Tulajdonviszonyok
A TSZT 2015 szerint a Maláta utca és környéke Vi-2 – Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület, Lk-1 – Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület területfelhasználási egységbe sorolt.	▪ Rrészben magán, részben önkormányzati tulajdon

Az akcióterület területén jelenleg érvényes szabályozási tervek

7. ábra: Maláta utca és környéke akcióterület – szabályozási tervlap kivágat

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett projektek (AT5)					
Projekt száma	Projekt neve	Projekt rövid leírása	Indikatív keretösszeg (nettó, mFt)	Megjegyzés	Előkészítettség foka
ATP5.1	Szociális városrehabilitáció	Komplex, integrált projekt: források 2/3-a infrastruktúra fejlesztés, 1/3 un. szoft programok. Infrastrukturális beavatkozások: lakófunkció megerősítése, közösségi és városi funkciók fejlesztése, kapcsolódó környezetrendezés. Lehetséges ESZA elemek: - Családsegítés; - Komplex foglalkoztatási programok az AT lakossága számára; - Partnerségi szervezeti háttér megerősítése: önkormányzati, állami, civil és egyházi szervezetek között; - szociális munkalehetőség biztosítása a leghátrányosabb helyzetű rétegeke számára; - közösségi terekben közösségi programok; - gyermekek, fiatalok számára szabadidős, integrációt segítő programok, sport programok; - szemléletformálás, identitástudatnövelés.	1000 2000	-	-

2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt vázlatos pénzügyi terve és ütemezése

Az alábbi táblázatokban összefoglaltuk a kijelölt akcióterületek vázlatos pénzügyi terveit. A fejlesztések jelentős része – a csak korlátozottan rendelkezésre álló önkormányzati források miatt – európai uniós, hazai és egyéb forrásokból valósulnak meg. E források rendelkezésre állásáról, a pályázati lehetőségekről, jelenleg csak nagyon pontatlan információk állnak rendelkezésre, ezért a táblázatban feltüntetett információk csak indikatív jellegűek.

Ütemezés indoklása

Az ütemezés kialakítását az alábbi alapelvek mentén végeztük el:

- A 2014-2020-as Európai uniós források rendelkezésre állása nagyban befolyásolja / befolyásolhatja az ütemezést. Ezért a jelenleg rendelkezésre álló igen pontatlan információk alapján megpróbáltuk megbecsülni, hogy az egyes akcióterületek / projektek mikor juthatnak külső forrásokhoz;
- A már megkezdett projektek esetében, értelemszerűen már 2014-től kezdtük az ütemezést;
- A már kormánydöntéssel és/vagy tervi előzményekkel (megvalósíthatósági tanulmány, előzetes-, engedélyes- kiviteli tervek stb.) rendelkező projektek ütemezése már az időszak elejére tervezhető, míg az előkészítetlen projektek (szélsőséges esetben, ahol még csak a projekt alapötlete merült csak fel), megvalósítása az időszak második felében tervezett;
- Az ütemezésnél kiemelt szerep hárul a helyi igényekre. A Kerület számára legfontosabb problémák kezelése, vagy a legtöbb lakos életét befolyásoló projektek kerülnek az stratégiai időszak elejére, míg a kevésbé jelentősek csúsznak hátrébb.
- A fentiekben túlmenően olyan kevésbé számszerűsíthető tényezők is befolyásolták az ütemezést, mind például az Önkormányzat, vagy az egyes kedvezményezett csoportok igényei, preferenciái.

A fenti tényezők együttesen alakították ki az ütemezést, azonban az egyes tényezők súlya projektenként / akcióterületenként változó.

Akcióterület megnevezése	Településfejlesztési akció/projekt megnevezése	Becsült költség (M Ft)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2013
AT1	ATP1.1	S1 projekt – tervezési szakasz	134	7								
	ATP1.2	S1 projekt - előkészítés	530									
	ATP1.3	Szociális városrehabilitáció	1 240									
	ATP1.4	A Kőbányai Polgármesteri Hivatal új ügyfélközpontjának kialakítása	350		350							
	ATP1.5	Liget téri buszvégállomás fejlesztése	640									
	ATP1.6	Kőbánya alsó felújítás (MÁV)	-									
	ATP1.7	Bölcsődefejlesztés	200									
	ATP1.8	Városközpont funkcionális bővítése	-									

	ATP1.9	A Kőrosi Kulturális Központ energetikai korszerűsítése	-											
Összesen			3 094	350										

Jelmagyarázat:

Előkészítés

Megvalósítás

6. táblázat: AT1 (Kőbánya városközpont akcióterület) pénzügyi terve

Akcióterület megnevezése	Településfejlesztési akció/projekt megnevezése	Becsült költség (Mrd Ft)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2013
AT2	ATP2.1	Opera Műhelyház bővítése a MÁV Északi Járműjavító területén	-									
	ATP2.2	MÁV körvasút fejlesztése	-									
	ATP2.3	A Népliget komplex zöldterületi fejlesztése	-									
	ATP2.4	Egészségház felújítása	400									
Összesen			400									

Jelmagyarázat:

Előkészítés

Megvalósítás

7. táblázat: AT2 (Népliget akcióterület) pénzügyi terve

Akcióterület megnevezése	Településfejlesztési akció/projekt megnevezése	Becsült költség (Mrd Ft)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2013
AT3	ATP3.1	Gergely-bánya kármentesítés előkészítés	79									
	ATP3.2	Gergely-bánya kármentesítés I. ütem	787									
	ATP3.3	Újhegy Sétány komplex megújítása II. ütem	580									
	ATP3.4	Ipartörténeti múzeum kialakítása	-									
Összesen			1 446									

Jelmagyarázat:

Előkészítés

Megvalósítás

8. táblázat: AT3 (Újhegyi akcióterület) pénzügyi terve

Akcióterület megnevezése	Településfejlesztési akció/projekt megnevezése	Becsült költség (Mrd Ft)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2013
AT4	ATP4.1	Pilisi út és térsége lakóterületi fejlesztés előkészítése	-									
Összesen												

Jelmagyarázat:

Előkészítés

Megvalósítás

9. táblázat: AT4 (Pilisi út és térsége akcióterület) pénzügyi terve

Akcióterület megnevezése	Településfejlesztési akció/projekt megnevezése	Becsült költség (Mrd Ft)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
AT5	ATP5.1	-										
Összesen		-										

Jelmagyarázat:

Előkészítés

Megvalósítás

10. táblázat: AT5 (Maláta utca és környéke - szociális városrehabilitációs - akcióterület) pénzügyi terve

2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégiához

Az akcióterületi projekteken kívül megkülönböztetünk hálózatos projekteket, pontszerű beavatkozásokat, és nem beruházás jellegű tevékenységeket (un. soft projekteket). Az alábbiakban összefoglaltuk ezeket. Az alábbiakban összefoglaltuk-e három típusba tartozó fejlesztési elképzeléseket a 2014-2020-a időszakba.

2.4.1. Beruházási jellegű hálózatos projektek

A projekt megnevezése	Startégiái célok	A projekt rövid tartalma	Nettó becsült ktg. (M Ft)	Megjegyzés	Előkészítettség
H1 (8) Rákos-patak kőbányai szakaszának revitalizációja	S15, S19	A projekt célja a Rákos-patak kőbányai szakaszának revitalizációja. Előkészítési feladatok: Megvalósíthatósági tanulmány készítése, engedélyezési és kiviteli tervek készítése patak menti telkek rendezése Kivitelezési feladatok: Kerékpárút hálózat bővítése, rekreációs zöldterületek kialakítása	500	-	szabályozási terv tanulmánytervek (egyetemi együttműködés keretében)
H2 (14) Keleti pu. csatlakozó vonalszakaszának elővárosi célú fejlesztése I/a ütem, Éles sarok és környezetének komplex fejlesztése	S13	Kiemelt stratégiai cél vált a városi- és elővárosi közlekedés kapcsolatainak, szolgáltatásainak, és azok színvonalának javítása, arányának növelése Budapest és agglomerációjának kapcsolatában. Annak ismeretében, hogy középtávon az utazási igények akár 30%-os növekedése is prognosztizálható, közérdek a közösségi közlekedés hatékony fejlesztése.	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	-
H3 (13) Tárna utcai, kerületek közötti közúti átkötés előkészítése	S13	Cél: Közlekedésfejlesztés Kőbánya gazdasági és lakóterületeinek jobb megközelíthetősége, közlekedési kapcsolatainak javítása érdekében Beavatkozás: A tervezettek szerint a közlekedési rendszert érintő legjelentősebb változás a Sibrik Miklós út és a Tárna utca kapcsolatát a tervezési terület érintésével kialakítandó útátvezetés, mely a másik irányban a Kozma utca – Jászberényi út irányú kapcsolatot is fontos szerkezeti elemként kezeli. Az átvezetés a meglévő Venyige utca jelenleg zsákutcaszerű végpontjából az erdő besorolású terület határán	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	-

			két irányban elágazik, egyrészt a Gránátos utca – Tárna utca, másrészt a Kozma utca – Jászberényi út felé halad. Az utóbbihoz csatlakozik a Kozma utca felől a Vízművek és a volt Metalloglobus telephelye mögött egy szakaszon kiépített (de jelenleg lezárt) kiszolgáló út továbbvezetése. A javasolt úthálózati rendszer megoldja a tágabb térségi kapcsolatokat (Tárna utcai átvezetés), a lokális környezetben hiányzó összeköttetést (Sibrik Miklós út – Kozma utca, Jászberényi út), továbbá a tömbbelső területfelhasználásához szükséges feltárást. A korábbi közlekedési tengely részbeni elterelődése, valamelyest csökkentené a Maglódi út és Kozma utca érintett szakaszai, a Sírkert utca és Újhegyi út forgalmát, ezáltal csökkentve az út menti zajterhelést is.			
--	--	--	--	--	--	--

2.4.2. Akcióterületen kívüli pontszerű beavatkozások

A projekt megnevezése		Startégiai célok	A projekt rövid tartalma	Nettó Becsült ktg. (M Ft)	Megjegyzés	Előkészítettség
P1	P+R (Kerepesi út-Fehér út)	S13	Cél: közlekedésfejlesztés Kőbánya gazdasági és lakóterületeinek jobb megközelíthetősége, közlekedési kapcsolatainak javítása érdekében. Beavatkozás: Metrómegállóhoz tervezett P+R kialakításának tervezése, kivitelezése.	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	-
P2	P+R (Sibrik M út)	S14	Cél: közlekedésfejlesztés Kőbánya gazdasági és lakóterületeinek jobb megközelíthetősége, közlekedési kapcsolatainak javítása érdekében. Beavatkozás: Metrómegállóhoz tervezett P+R kialakításának tervezése, kivitelezése.	-	Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	-
P3	Újköz temető előtti virágcsarnok építése, és körforgalmi rend II. ütem	S13	Cél: Közlekedésfejlesztés Kőbánya gazdasági és lakóterületeinek jobb megközelíthetősége, közlekedési kapcsolatainak javítása érdekében. Az Újköztemető főbejárata előtti térség komplex szemléletű beavatkozást igényel, hiszen a forgalmilag rendezetlen helyzet, az elavult, balesetveszélyes burkolatok, közterületi műtárgyak és a temetőhöz kapcsolódó virágárúsító pavilonerdő régóta olyan helyzetet teremtett, amely nem méltó Budapest legnagyobb kegyeleti parkjához. A cél a temető funkciójához, jelentőségéhez méltó színvonalú közterületmegújítás és kulturált árúsító funkciók kialakítása. Beavatkozás: A körforgalom kiépítése és a kapcsolódó közterületek megújítása 2012-ben megvalósult. A Kőbányai Önkormányzat fejlesztési terveiben szerepel egy, az Újköztemető megújult főbejárati közterületéhez méltó, a bejárati tér térfalait kiegészítő virágcsarnok építése is, amelyet a korábban itt árúsító virágárúsók aktív közreműködésével kíván megvalósítani.	500	-	A virágcsarnok építési engedélyezési és kiviteli tervei elkészültek, a projekt előkészítése folyamatban van.
P4	Kőér utca – Vaspálya utca csomópont átépítése	S13	A cél a rendkívül balesetveszélyes szintbeni csomópont veszélyforrásának megszüntetése. Beavatkozás: Kőér utca - Vaspálya utcai szintbeni vasúti-közúti kereszteződés átépítése külön szintű csomóponttá.		Nem a Kőbányai Önkormányzat finanszírozza	előzetes tanulmányterv
P5	Aknabánya átmeneti hasznosítás	S11, S16	Az Aknabánya terület egy részén, mintegy 38 hektáron olyan energiapark létrehozása tervezett, amely gyorsan növe	645	-	22/2013. (V.22.) Kerületi Városrendezési és

			<p>energianövények telepítésével rövid idő alatt javítja a környék mikroklímáját, csökkenti a portterhelést. Ez annál is inkább fontos szempont, mivel a területet határoló Maglódi út túloldalán lakóterület található. A területen kitermelt energianövények feldolgozását helyben oldjuk meg, pelletgyártó részleg kiépítésével. Az Aknabánya terület másik részén, mintegy 10 hektáron energiaparkot hozunk létre napelemek telepítésével. Mivel a területtel szomszédos az ELMŰ elektromos nagyelosztó állomása, amely több MW energiát képes azonnal fogadni, tehát a megtermelt elektromos energia gazdaságosan betáplálható az elektromos hálózatba. A napelemes energiaparkot több ütemben kívánjuk kiépíteni: 1 MW napelem telepítése kb. 3ha területet igényel. 0,5 MW lépésekben gyorsan engedélyeztethető. Megtérülési idő kb. 6 év 65% támogatás mellett. További bővítési lehetőségek: Biomassza előállítás a főváros zöldhulladékának és a saját energiaforrások /napelem, energiafűz / felhasználásával, mely további munkahelyeket eredményez képzetlen betanított munkára.</p>			Építési Szabályzat Aknabányára vonatkozó szabályozási terve és alátámasztó munkarészei
P6	Ipari víz felhasználásának előmozdítása	S11	-	-	-	-
P7	Kőbányai pincerendszer fejlesztése	S14	Az önkormányzati tulajdonú pincerendszer, valamint a védett ipari épületek megfelelő hasznosítása, és a funkcióinak megfelelő fejlesztése			
P8	Önkormányzati szociális és köznevelési intézmények energetikai korszerűsítése	S1	<p>A projekt célja a kőbányai önkormányzati szociális és köznevelési intézmények (bölcsődék, óvodák, iskolák) energiahatékonyságának növelése.</p> <p>Beavatkozás: Szükséges a kőbányai szociális és köznevelési intézmények (bölcsődék, óvodák, iskolák) energiafelhasználásának áttekintése, a leginkább rossz energiahatékonysággal üzemeltetett intézmények azonosítása, a szükséges beavatkozások meghatározása. Ennek alapján történhet meg a kiválasztott intézményekben az energetikai korszerűsítési kiviteli tervek elkészítése és a kivitelezés ütemezett megvalósítása.</p>	500	-	-
P9	Bölcsődei férőhelyek számának bővítése	S1	A projekt célja a kőbányai bölcsődei férőhelyek számának növelése. Beavatkozás: Új 80 férőhelyes bölcsőde építése.	480	-	Helyszínekiválasztási tanulmány előzetes tanulmánytervek
P10	Óvodai férőhelyek számának bővítése	S1	A projekt célja a kőbányai óvodai férőhelyek számának növelése.	530	-	Helyszínekiválasztási tanulmány előzetes tanulmánytervek
P11	Szociális bérlakás és társasház támogatási program	S6	<p>A projekt célja a szociális bérlakásállomány megújítása, a társasházi lakóközösségek támogatása. Beavatkozás:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a leromlott állapotú bérlakások megszüntetése a lakóépületek bontásával, - új bérlakások kialakítása új lakóépületek építésével és meglévő épületek felújításával - visszatérítendő / vissza nem térítendő támogatás nyújtása társasházak lakóközössége részére műszakilag indokolt felújítási munkákhoz. 	480	-	lakáskonceptió
P12	Kőbányai közbiztonsági program ERFA elemei	S2	<p>A projekt célja a lakosság biztonságérzetének növelése, a bűncselekmények számának csökkentése.</p> <p>Beavatkozások:</p>	110	-	-

			- térfigyelő kamerák telepítése és működtetése - közterületfelügyelők számának növelése - parkőri szolgálat kialakítása			
P13	Rendelő felújítási program	S5	A projekt célja a kőbányai lakosság egészségi helyzetének, egészségügyi ellátásának javítása. - Kerepesi úti orvosi rendelő újjáépítése - Újhegyi rendelő felújítása, - Gergely utcai rendelő felújítása, - Pongrác úti rendelő felújítása, - Úllői úti rendelő felújítása.	740	-	-

2.4.2. Nem beruházási jellegű projektek

A projekt megnevezése		Startéggiai célok	A projekt rövid tartalma	Becsült ktg. (mFt)
NB1	Szociális városrehabilitáció ESZA elemei	S7	Lehetséges ESZA elemek: - Családsegítés; - Komplex foglalkoztatási programok az AT lakossága számára; - Partnerségi szervezeti háttér megerősítése: önkormányzati, állami, civil és egyházi szervezetek között; - szociális munkalehetőség biztosítása a leghátrányosabb helyzetű rétegekre számára; - közösségi terekben közösségi programok; - gyermekek, fiatalok számára szabadidős, integrációt segítő programok, sport programok; - szemléletformálás, identitástudatnövelés.	300
NB2	Kőbányai Közbiztonsági program elemi ESZA	S2	A projekt célja a lakosság biztonságérzetének növelése, a bűncselekmények számának csökkentése. Beavatkozások: - térfigyelő kamerák telepítése és működtetése, - közterületfelügyelők számának növelése, - parkőri szolgálat kialakítása,	150

2.4.3 Hálózatok, pontszerű és nem beruházási projektek valamint a városrészek kapcsolata

Az alábbiakban összefoglaltuk a hálózatok, pontszerű és nem beruházási projektek és a városrészek kapcsolatát. A tervezett fejlesztések egy része térképen nem, vagy a tervezés jelenlegi fázisában még nem ábrázolható, így értelemszerűen a városrészenkénti elhelyezésük sem lehetséges. Ilyen például egy átfogó óvoda-bölcsődefejlesztési program, ahol a fejlesztési igényeket előzetesen szükséges felmérni. Amíg ez nem történik meg, addig nem lehet kijelölni a pontos fejlesztési helyszíneket. Ugyancsak nehezen ábrázolhatóak térképen a nem beruházás jellegű programok, így ez setben is eltekintünk a városrészek beazonosításától.

Városrészek:	Hálózatok, pontszerű és nem beruházási projektek																			
	H1	H2	H3	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	NB1	NB2	NB3	
Laposdűlő																				
Ligettek		x		x																
Felsőrákos	x	x	x																	
Népliget																				
Gyárdűlő								x												
Óhegy								x												
Téglagyár-dűlő			x			x		x												
Kőbánya-Kertváros																				
Keresztúri-dűlő						x														
Újhegy					x															
Kúttó								x												

11. táblázat: Hálózatok, pontszerű és nem beruházási projektek valamint városrészek kapcsolata

2.4.4 Hálózatos, pontszerű és nem beruházási projektek pénzügyi terve

Hálózatos, pontszerű és nem beruházási projektek		Becsült költség (M Ft)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
H1	Rákos-patak kőbányai szakaszának revitalizációja	500	15	15								
H2	Keleti pu. csatlakozó vonalszakaszának elővárosi célú fejlesztése I/a ütem, Éles sarok és környezetének komplex fejlesztése	-										
H3	Tárna utcai, kerületek közötti közúti átkötés előkészítése	-										
P1	P+R (Kerepesi út-Fehér út)	-										
P2	P+R (Sibrik M út)	-										
P3	Újkoz temető előtti virágcsarnok építése, és körforgalmi rend II. ütem	500										
P4	Kőér utca – Vaspálya utca csomópont átépítése	-										
P5	Aknabánya átmeneti hasznosítás	645		4								
P6	Ipari víz felhasználásának előmozdítása	150										
P7	Kőbányai pincerendszer fejlesztése	150										
P8	Önkormányzati szociális és köznevelési intézmények energetikai korszerűsítése	500	9	13								
P9	Bölcsődei férőhelyek számának bővítése	480										
P10	Óvodai férőhelyek számának bővítése	530										
P11	Szociális bérlakás és társasház támogatási program	480										
P12	Kőbányai közbiztonsági program ERFA elemei	110	66	371								
P13	Rendelő felújítási program	740	107	535								
NB1	Szociális városrehabilitáció ESZA elemei	300										
NB2	Kőbányai Közbiztonsági program ESZA elemei	150										
Összesen		5 235										

Jelmagyarázat:

Előkészítés

Megvalósítás

12. táblázat: Hálózatos, pontszerű és nem beruházási projektek pénzügyi terve

2.4.5 Az integrált településfejlesztési stratégiákban megfogalmazott fejlesztések potenciális forráslehetőségei

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a tervezett fejlesztések potenciális forráslehetőségeit. A táblázat indikatív jelleggel került feltöltésre, hiszen jelenleg nem áll rendelkezésre elegendő információ, sem az egyes VEKOP intézkedések pontos tartalmáról, sem arról, hogy az ágazati programok milyen mértékben és milyen tartalommal kívánják finanszírozni KMR fejlesztéseit.

Fejlesztések	VEKOP	IKOP	KEHOP	Hazai	Önkormányzati	Magán	Egyéb	Nettó Összeg (M Ft)
--------------	-------	------	-------	-------	---------------	-------	-------	---------------------

Fejlesztések	VEKOP	IKOP	KEHOP	Hazai	Önkormányzati	Magán	Egyéb	Nettó Összeg (M Ft)
Akcióterületi fejlesztések								
ATP1	x	x		x	x	x	x	3094
ATP2	x	x		x			x	400
ATP3	x		x	x	x		x	1446
ATP4	x			x	x	x		500
ATP5	x			x	x			-
Akcióterületi összesen								4 940
Hálózatos fejlesztések								
H1	x			x	x			500
H2		x		x				-
H3				x	x			-
Hálózatos összesen								500
Pontszerű fejlesztések								
P1	x	x						-
P2	x	x						-
P3	x			x	x			500
P4		x		x				-
P5			x	x	x			645
P6			x	x	x			150
P7				x	x			150
P8	x		x	x	x			500
P9	x			x	x			480
P10	x			x	x			530
P11				x	x			480
P12	x				x			110
P13				x	x			740
Pontszerű összesen								4 285
NB1	x				x			300
NB2	x				x			150
Nem beruházási összesen								450

13. táblázat: ITS fejlesztések potenciális forrásai

2.5 Piaci szereplők által megvalósítandó fejlesztések kiaknázása, a magán befektetőkkel való együttműködés

A sokmilliárdos beruházások mellett eltörpülnek azoknak a tevékenységeknek forrásigénye, amelyeket az Önkormányzat közvetetten alkalmazhat a helyi gazdaság megerősítése érdekében. Bár sok forrást nem igényelnek, ugyanakkor hatásuk felbecsülhetetlen. Az alábbiakban összeszedtük ezeket a közvetett gazdaságfejlesztési, együttműködési lehetőségeket.

Vállalkozói kommunikáció

A vállalkozói kommunikáció célja, hogy minél több befektetőt vonzzon a városba mind belföldről, mind külföldről. Tájékoztatni kell a potenciális befektetőket a befektetési lehetőségekről, kereskedelmi kapcsolatok kialakításának lehetőségeiről illetve a befektetői környezetről. Az Önkormányzat folyamatos kapcsolatot tart az Ipari parkokkal, iparkamarával. A gazdasági szereplők véleményét minden fontos beruházás tekintetében kikéri. A kőbányai vállalkozások rendszeresen vállalkozói fórumokon mondhatják el véleményüket, valamint itt kaphatnak tájékoztatást a fejlesztési elképzelésekről, jogszabályi változásokról.

Városmarketing

A városmarketing többet jelent pusztán reklámtevékenységnél. A városmarketing tevékenysége a gazdaságfejlesztésben, a turisztikai vonzerő fejlesztésében, valamint a kommunikációban és a PR munkában jelenik meg. Jelenleg kevés olyan település van az országban amelyik kihasználja az ebben rejlő lehetőségeket és a rendelkezésére álló eszközeit a sikeres városmarketing megvalósulása érdekében. A városmarketing azon túl, hogy vonzóvá teszi a várost a lakosság, civil szervezetek

számára, eszközrendszerrel bír hogy új befektetők telepedjenek meg a kerületben. A 2014-2020-as időszakban a Kerület városmarketingje jelentősen fejlesztésre szorul.

Kiszámítható és átlátható szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. Ez ugyancsak igaz a helyi gazdaság fejlődésére. Elengedhetetlen az önkormányzat átlátható és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató szabályozási környezet biztosítása. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat. Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.

Adópolitika

Az Önkormányzat a piaci szereplők tevékenységét legközvetlenebb módon az adópolitikáján keresztül tudja befolyásolni. Az Önkormányzat befektetés ösztönző politikájának részét képezi az a cél, hogy az adófizetők körét bővítse és ne az adóterheket szélesítse a már meglévő adófizetőin. Az Önkormányzat ettől csak olyan esetekben kíván eltérni, hogyha az állami gazdasági helyzet vagy a negatív világgazdasági folyamatok olyan irányba tartanak, hogy a kerület költségvetési stabilitása veszélybe kerül.

Munkahelyteremtés

A Gazdasági Program vonatkozó fejezetben olyan célok és feladatok kerülnek megfogalmazásra, amelyek egyrészt az önkormányzatot, mint munkáltatót terhelik felelősséggel (pl. közmunkaprogram), másrészt az önkormányzatot, mint összekötő, köztes szereplőként veszik számításba a kerületi cégek és munkavállalók közötti kapcsolat kialakításában. Részletesebben erről a Megalapozó vizsgálat 1.6.4. Foglalkoztatáspolitikai fejezetben olvashatunk.

2.6 A Indikátorok

2.6.1 A beruházási prioritásokhoz kapcsolódó eredményindikátorok

Az alábbiakban összefoglaltuk a VEKOP Kőbánya ITS szempontjából releváns eredményindikátorait. Ezek azok az eredménymutatók, amelyekhez a stratégia megvalósulása érdemben hozzájárulhat.

Beruházási Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító	Mutató	Mértékegység	Régiókatégoria (adott esetben)	Bázisérték	Bázisév	Célerék (2023)	Adatforrás	A jelentéstétel egyetemesége
4b	5.2	PR511	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energia-fogyasztáson belül	PJ/év	Fejlettebb	61,71	2012	82,57	MEKH (FAIR)	évente
4b	5.2	PR512	Primer energia felhasználás	PJ	Fejlettebb	1 349,00	2012	1 335,41	MEKH (FAIR)	évente
9b	6.2	PR621	Szociális településrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma a Középmagyarországi régióban	fő	Fejlettebb	20 922,00	2014	23 250,00	monitoring	évente

14. táblázat: Kőbánya ITS szempontjából releváns VEKOP eredményindikátorok

4b - Az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban

9b - A városi területeken és vidéki térségekben élő rászoruló közösségek fizikai rehabilitációja, valamint gazdasági és társadalmi fellendülése érdekében támogatás nyújtása

5.2. - Lakóépületek energetikai korszerűsítése, valamint távhő- és hőellátórendszerek energiahatékony fejlesztése és a megújuló energiaforrások alkalmazásának növelése a Közép-magyarországi régióban

6.2 - A leromlott településrészekben élő hátrányos helyzetű lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja

2.6.2 A stratégia output indikátorai

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a stratégia output indikátorait akcióterületenkénti bontásban.

Akcióterületek	Indikátor	mértékegység	bázisérték	Célérték	Célérték elérésének éve	Forrás
AT1	Komplex városrehabilitációs program	db	0	1	2020	FAIR
	A fejlesztések nyomán megerősített új városi funkciók	db	0	2	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
	Funkcióváltással érintett terület nagysága	ha	0	11,4	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
	Új ügyfélközpont	db	0	1	2020	
AT2	Fejlesztéssel érintett zöld terület nagysága	ha	0	21,4	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
	Funkcióváltással érintett terület nagysága	m2	0	76.000	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
AT3	Kármentesített terület nagysága	m2	0	211.000	2020	
	Fejlesztett zöldfelületek nagysága	m2	0	14.000	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
AT4	A lakóterületi fejlesztéssel érintett terület nagysága	m2	0	451.000	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
AT5	Szociális városrehabilitációs program	db	0	1	2020	FAIR
	Szociális városrehabilitáció keretében megerősített funkciók száma	db	0	2	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás
	Közösségi programok, akciók rendezvények száma	db	0	5	2020	Önkormányzati adatszolgáltatás

3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

2010. évi Antiszegregáció Program megvalósulásának áttekintése

Az önkormányzat az Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS) 2010-ben fogadta el, mely 2012-ben felülvizsgálatra került. A felülvizsgálat érintette az Antiszegregációs Terv megvalósításának monitoringját is.

A 2010-ben készült IVS három szegregátumot jelölt meg a KSH adatok és az önkormányzat helyzetelemzése alapján:

- Hős utca 15. a, b két pár lakóépület
- Bihari utca 8. C.
- Kis-Pongrác lakótelep.

A 2012-es felülvizsgálat során még egy új szegregátum kerül kijelölésre az önkormányzat által, még pedig a Újhegyi lakótelep területén. Fontos megjegyezni, hogy sem a Kis-Pongrác lakótelep, sem az Újhegyi lakótelep megjelölt része nem valódi szegregátum, vagyis nem felel meg a szegregációs mutató határértéki követelményének, hanem olyan alacsony státuszú lakóterület, mely a szociális városrehabilitáció akcióterülete lehet.

A 2010-es IVS területi beavatkozást a Kis-Pongrác lakótelep vonatkozásában fogalmazott meg: itt szociális városrehabilitációs projektet dolgozott ki és hajtott végre. A szociális városrehabilitációs projekt a fizikai beavatkozások terén a társasházi lakóépületek felújítását, a közterületek fejlesztését, közösségi funkcióra való alkalmassá tételét tartalmazta, a lakótelepen lévő önkormányzati intézmények energetikai felújítását, továbbá egy Közösségi Ház kialakítását tartalmazta. A projekt szoft program területén számos olyan elemet tartalmazott, mely a helyi lakosság közösségi célú fejlesztését célozta, erősítve ezzel az itt élők szociális szolgáltatásokban való részesülését. A programok egyik fő kókusza a gyerekek és fiatalok voltak, számukra korrepetálást, közösségi programokat szerveztek. A program egyik legfontosabb eredménye a Közösségi Ház létrehozása, mely a program zárultával is tovább működik és egyre inkább szerves részévé válik a helyiek életének. A közelben lévő Hős utcai szegregátum lakói is, főként kisgyermekes anyák és a fiatalok is elkezdték használni az itt lévő szolgáltatásokat, mely feszültséget szül a két terület lakói között. Ez a probléma tehát a két területen lakók vonatkozásában további konfliktuskezelői, közösségfejlesztési beavatkozásokat kíván.

A Bihari utca 8.c, Fővárosi Önkormányzat által támogatott szociális városrehabilitációs projektje 2009-ben fejeződött be. A lakóépületpár felújításra került, az itt lévő lakások összetétele átalakult, komfortos és jelentős arányban kétszobás lakások kerültek kialakításra. Az azóta eltelt időszak tapasztalatai és a legutóbbi Népszámlálás adatai is azt mutatják, hogy a felújítás és a program alatt működő szociális beavatkozások ellenére az itt élők társadalmi státusza nem javult, a szoft programok további fenntartására lett volna szükség.

Egyéb szegregátumokban komplex, területi alapú beavatkozás nem történt 2010 óta.

A 2010-es Antiszegregációs Terv (ASZT) felülvizsgálata sorra vette a 2010. évi ASZT intézkedéseit, és megvizsgálta az előrehaladást az egyes intézkedések tekintetében. Az alábbiak ezen felülvizsgálat alapján nézzük meg, hogy az egyes intézkedések teljesülését.

Antszegregreációs Terv célja (2010): Az anti-szegregációs terv általános célkitűzése, hogy az ezeken a területeken élők jelenlegi és jövőbeli életminősége javuljon. Az életminőség jelentős elemét képezik a lakhatás körülményei, az itt élők jövedelmi viszonyai, és ez utóbbihoz szorosan kapcsolódik a megfelelő képesítés megszerzése, amely a jövedelemszerzést elősegítő tényező.

1. Munkaerőpiaci helyzet

A rossz munkaerőpiaci helyzet jelenti a legnagyobb veszélyt a szegregációs folyamatok elindulása szempontjából. Ezért az alábbi intézkedéseket látták szükségesnek az ASZT-ben:

- a közmunka, közhasznú és a közösségi munkavégzés eszközrendszere fennmaradjon, és a jövedelemmel nem rendelkezők minél szélesebb körét – különösen a szegregátumok lakosságát – elérjék ezek a lehetőségek. A program megvalósult és azóta is folytatódik, a program keretében képzések is történtek.
- Az ún. Lépj Egyet Előre pályázati program megvalósítása, a hosszú távú munkanélküliek munkaerőpiaci kompetenciáinak fejlesztése érdekében. A program nem valósult meg.
- Önkormányzat vállalja, hogy 2009-től kezdve azokat a cégeket részesíti előnyben a városrehabilitációs beruházások során, melyek vállalják a hátrányos helyzetű, roma munkavállalókat foglalkoztatni. A program nem tudott megvalósulni a közbeszerzés jogi szabályozása miatt.

2. Szociális szféra intézkedései:

A szociális szféra intézkedései elsősorban a hátrányos helyzetű családok szocializációs képességeinek fejlesztésére irányulnak, elsősorban a közösségi szociális munka eszközének segítségével, melyek kiegészítik a családsegítő és gyerekjóléti alapszolgáltatásokat és hozzájárulnak azok eredményességéhez.

- Családsegítő Központ külső telephelyének létrehozása, működtetése szegregátumok közelében. Különösen például a Bihari u. 8c. közelében, ahol a főváros által működtetett családsegítő iroda, a program végeztével bezárásra került (2009 júniusában). Ez nem valósult meg.
- Családsegítő központ rendszeres családbarát programok megvalósításának szükségessége. Ahogy a felülvizsgálat megállapítja a programok kidolgozásra kerültek egy 5 éves időtartamra. Megvalósult, a programok azóta is működnek.
- Civilekkel együtt Házasság Hétvége program kidolgozása, adaptálása. Nem valósult meg.
- Felnőtt pszichológus alkalmazása. 2012-től megvalósult heti 3 órában. A program azóta is folytatódik.
- Elérhető szakemberek adatbázisának létrehozása: pszichológus, pszichiáter, mentálhigiénés szakember, egészségnevelő, családterapeuta, addiktológus szakemberek bevonása érdekében. Nem valósult meg.
- Neveléssel kapcsolatos képzés megszervezése szülőknek: nem valósult meg.
- Integratív–interaktív családi játéktár létrehozása, melynek célja, hogy szakemberek közreműködésével, a szülők és gyermekeik közös játéka során fejlesszék a hátrányos helyzetű családok szocializációs képességét, a szülők nevelési kompetenciáit. A program 2012-ig nem valósult meg, azóta viszont létrejött a játszótér.
- Máltai játszótérek létrehozása a szegregátumokhoz közeli játszótérekben, ahol szociális szakember jelenléte biztosított. Nem valósult meg.

Közoktatás területén:

- A bölcsődei férőhelyek számának növelése pályázati forrásból annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű családok gyermekeinek az ellátása biztosított legyen. A férőhely bővítés nem valósult meg.
- Teljes körű óvodáztatás és iskoláztatás. Azóta törvényi kötelezettsége biztosítani az önkormányzatoknak minden három év feletti gyermek számára az óvodáztatást 2015-től kezdve. Az óvodai férőhelyek száma biztosított a kerület gyermekei számára.

- Az integrált oktatás feltételeinek fenntartása valamint a megfelelő módszertani kultúra interiorizálás. Az integrált oktatás feltételei azóta is biztosítottak, melyben az iskolák állami fenntartásba vétele sem hozott változást. A Tanoda program folyamatosan működött 2012 óta pályázati forrásból, mely ez év júniusában fejeződik be. A BÁRKA keretében működő Prevenációs Csoport és KÁbítószér Egyeztető Fórum szervezi az iskolák részére a felvilágosító programokat, és különböző tevékenységeik révén igyekeznek erősíteni a preventívot a gyermekvédelem terén.

Antiszegregációs Program a 2014-2020 közötti időszakra

Szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek

A 2011-es népszámlálási adat alapján előállított szegregációs mutató segítségével Kőbányán 8 db szegregátum került kijelölésre, melyek lakossága egyenként meghaladta az 50 főt. A kijelölt szegregátumok többsége ipari területekbe ékelődve vagy azok peremén, jellemzően munkahelyi övezetbe sorolt területeken helyezkednek el, többet közülük telepes, a maradékot pedig kisvárosias beépítés jellemzi. A területek zárvány jellegét fokozza, hogy nagy, forgalmas utakkal és vasútvonalakkal vannak elvágtva az összefüggő városszövettől. Négy szegregátumhoz közvetlenül veszélyeztetett terület is kapcsolódik, önálló veszélyeztetett terület szintén 4 db került lehatárolásra.

8. ábra A 2011-es népszámlálási adatokból előállított szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok, a szegregációs mutató 20%-os határértéke mellett. KSH által készített kartogram.

Budapest X. ker. szegregátum áttekintő Szegregációs mutató 15% feletti

9. ábra A 2011-es népszámlálási adatokból előállított szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok és veszélyeztetett területek, a szegregációs mutató 15%-os határértéke mellett. KSH által készített kartogram.

A nyolc lehatárolt szegregátum közül a Hős utca és a Bihari utca telepek bírnak a legkimagaslóbb szegregációs mutatóval, 39 illetve 37%. Ez a két terület fővárosi szinten a legrosszabb szegregátumok közé tartozik. A két szegregátum kritikus helyzetét a helyi ellátórendszer is megerősíti, minden tekintetben a szociális problémák halmozódása jellemző, ami már gettósodási folyamatokhoz vezetett. A szegregátumok között ez a két terület bír a legmagasabb lakosságsszámmal is, a Hős utcában 635 fő, míg a Bihari utcában 214 fő lakott 2011-ben.

A szegregáció előrehaladott foka mutatkozik még a Szállás utcai, a Maglódi-Jászberényi úti szegregátumok esetében is, melyeken valamivel több mint 100 fő élt a Népszámláláskor. Magas szegregációs mutatóval és magas lakosság számmal rendelkezik még a Gyömrői úti szegregátum (6. Szegregátum), itt 235 fő élt 2011-ben. Ez utóbbi szegregátum helyzetét súlyosbítja, hogy hozzá egy jelentős kiterjedésű veszélyeztetett terület is kapcsolódik, mellyel együtt az össz lakosságsszám már meghaladja a 800 főt.

Az 5. szegregátum esetében, melyen viszonylag kevés ember él, felvetődik a lehetősége, hogy a tömbben lévő fővárosi tulajdonú állami gondozottak részére működő utógondozóház befolyásolja a szegregációs mutató magas értékét, ezt ellenőrizni szükséges. Mindenesetre a tömb alacsony státuszát megerősíti, hogy hozzá nagyobb kiterjedésű veszélyeztetett terület kapcsolódik, melyen együttesen több mint 400 fő él.

A Maláta utcai és a Maglódi-Újhegyi úti szegregátumok, illetve a hozzájuk kapcsolódó veszélyeztetett területek alacsonyabb szegregációs fokkal rendelkeznek.

Az alábbi táblázat a 8 db szegregátum és a hozzájuk tartozó veszélyeztetett területek legfontosabb adatait mutatja be.

Mutató megnevezése	1. Hős utca	2. Szállás utca	3. Bihari utca	4. Maglódi – Jászberényi út	5. Cserkesz – Kőér utca	5. V+SZ	6. Noszlopy utca - Gyömrői út	6. V+SZ	7. Maláta utca	7. V+SZ	8. Maglódi - Újhegyi - út
Lakónépesség száma	635	113	214	106	72	445	235	829	63	264	205
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	23,6	30,1	24,8	22,6	16,7	13,7	20,9	20,1	22,2	18,2	12,2
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	10,6	7,1	13,1	15,1	15,3	18,7	17,0	16,4	19,0	15,2	19,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	54,5	40,8	54,1	36,4	46,9	32,9	34,9	28,9	29,7	25,0	31,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	3,6	9,0	3,8	6,6	5,9		4,7		0,0		3,5
Lakásállomány (db)	292	51	74	49	35	237	123	412	27	125	101
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	64,4	21,6	2,7	8,2	8,6	17,3	18,7	14,6	0,0	14,4	31,7
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	58,1	62,0	60,2	54,5	57,1	46,8	55,5	46,8	48,6	38,1	53,9
Szegregációs mutató	38,8	28,2	36,8	27,3	30,6	19,3	26,7	19,8	21,6	17,6	21,3
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	98,5	87,5	56,9	50,0	56,0	59,6	76,2	63,3	83,3	61,7	12,8

15. táblázat A szegregátumok és a hozzájuk kapcsolódó veszélyeztetett területek legfontosabb adatai. Forrás: KSH adatszolgáltatás, Népszámlálás 2011.

A fenti területeken kívül még négy önálló veszélyeztetett terület került lehatárolásra:

9. Veszélyeztetett terület: Pongrácz út - Gép utca - Doba utca (lakosságszám: 272 fő)

10. Veszélyeztetett terület: Noszlopy utca keleti oldala a Gergely utcától a Székfűvirág utca meghosszabbított vonaláig (lakosságszám: 191 fő)

11. Veszélyeztetett terület: Magyarfalu utca - Bojtocska utca - Zöld pálya utca - Borsika utca (lakosságszám: 132 fő)

12. Veszélyeztetett terület: Maglódi út - Fagyal utca - Szegély utca - Sibrik Miklós út (lakosságszám: 191 fő)

A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

Kőbánya Önkormányzatának célja, hogy a társadalmi integráció és az az esélyegyenlőség a leghátrányosabb helyzetű csoportok esetében is megvalósuljanak a kerületben. Ennek érdekében olyan komplex beavatkozási csomag kerül megfogalmazásra, mely a lakhatás, a szociális ellátások, a képzés, foglalkoztatás, az oktatás területén fogalmazza meg a szükséges intézkedéseket, és egyben

biztosítja a szolgáltatásokhoz való hatékonyabb hozzáférést a rászorultak számára. A program célja az is, hogy a megfogalmazott intézkedések területileg fókuszáltan, az egyes szegregátumokban valósuljanak meg.

A fentiekből következően az Antiszegregációs Programnak horizontális és területi célja vannak.

A program horizontális céljai:

- Lakhatási biztonság erősítése, a lakásvesztés megakadályozása komplex eszközökkel
- Foglalkoztatási helyzet javítása
- A fiatal generáció esetében a sikeres tanulás és megfelelő képzettség megszerzésének támogatása, annak érdekében, hogy a szélsőségesen hátrányos helyzet ne termelődjön újjá
- A meglévő sokrétű szociális és gyerekjóléti szolgáltatás kapacitásainak növelése, a leghátrányosabb helyzetűek tekintetében a szolgáltatások intenzitásának növelése
- Közösségfejlesztés, közösségi szociális munka erősítése
- A célcsoport érdekében működő civil és egyházi szervezetekkel az együttműködések erősítése, szoros partnerségi rendszer kiépítése
- Esélyegyenlőség biztosítása, antidiszkrimináció és szegregáció mentesség biztosítása a kerületben, ehhez kapcsolódó érzékenyítő és felvilágosító az intézményrendszer és a lakosság körében.

Területi célok:

- A szegregáció lehetőség szerint oldódjon, de semmiképpen ne fokozódjon a meglévő szegregátumokban
- A spontán szegregációs folyamatok lehetőség szerinti megakadályozása
- Részletes, területi fókuszú antiszegregációs cselekvési terv kidolgozása: az egyes szegregátumok tekintetében hosszabb távú stratégia kidolgozása a szegregátumok adottságai szerint, a szükséges beavatkozások középtávú ütemezése.

Kőbányán a viszonylag nagyszámú szegregátum szórtan helyezkedik el, ipari övezetbe ágyazódva, vagy ipari területek peremén. A szétszórt elhelyezkedés megnehezítik a területileg nagyobb léptékű, koncentrált beavatkozások kialakítását, éppen ezért kiemelten fontos, hogy a fentebb megfogalmazott horizontális programok megvalósuljanak. A szétszórt elhelyezkedés másik következménye, hogy középtávon nem reális, hogy minden szegregátum esetében területi program kerüljön kialakításra, viszont lényeges, hogy az önkormányzat egy fontossági sorrendet határozzon meg a szegregátumok között. Egy részletes cselekvési terv kialakítása szükséges 2020-ig megvalósítandó beavatkozásokra.

Lakhatási feltételek és a lakhatási biztonság javítását célzó intézkedések

Mint a helyzetfeltárás bemutatta a szegregátumok nagyrésztében jelentős az elavult lakásállomány, magas az alacsonykomfort fokozatú és kisméretű lakások aránya, továbbá magas az önkormányzati lakások aránya, melyekre a rossz minőség szintén jellemző. Lakások jelentős része vizesedés, penészedés miatt egészségre ártalmas, gyakran túlzásfolt. A lakhatás feltételek szempontjából még sem a lakhatás fizikai körülményei jelentik sok esetben a legnagyobb problémát, hanem a lakhatás megfizethetősége. A hátrányos helyzetű háztartások alacsony és jellemzően rendszertelen jövedelme még a kisméretű és alacsony komfortú lakások költségeinek megfizetését sem teszi lehetővé. Ezért sok háztartásra jellemző a lakhatás bizonytalansága, és közülük többeket veszélyeztet a lakhatás elvesztése. A lakhatás elvesztésekor gyakori a hajléktalanná válás, vagy a még rosszabb lakhatási körülmények közé kerülés.

Az önkormányzati lakásállományban ezek a problémák fokozottan jelentkeznek. Az állomány rossz minősége miatt a fenntartás eleve jelentős kihívás elé állítja az önkormányzatot, mely évente több mint 200 milliót Ft-ot költ karbantartásra és 90 millió Ft-ot a lakások felújítására. A bérlők rossz

anyagi helyzetét pedig mutatja, hogy lakbér és egyéb díjhátralékok évek óta növekednek, illetve, hogy az elmúlt években megemelkedett a kilakoltatások száma, 5 év alatt mintegy 300 bérlőt kellett az önkormányzatnak kilakoltatnia. Az önkormányzat az újonnan bevezetett települési segélyezési rendszerben is fenntartja a lakásfenntartási támogatást és az adósságkezelési szolgáltatást, melynek keretében a rászorulóknak pénzbeli és szociális munka segítséget kapnak. Az adósságkezeléshez kapcsolódó szociális munkát továbbra is a családsegítő szolgálat végzi.

Az antiszegregációs program keretében tehát olyan lakhatás biztonságát támogató intézkedés kidolgozása szükséges, mely a meglévő beavatkozások hatékonyságát növelik. Ez elsősorban egy koncentrált és intenzív szociális munkát jelent, mely az érintetteket segíti a hatékonyabb háztartásgazdálkodásban, foglalkoztatási helyzetének javításában, ezen utóbbi kapcsán a közfoglalkoztatásba, képzésekbe, foglalkoztatási programokba való bekapcsolódásban. A kulcsfontosságú ebben a tekintetben az együttműködési készség és képesség fejlesztése, mely az érintettek rossz mentális állapota miatt akadályokba ütközhet. Ez a mentálhigiénés szakember bevonását és a közösségi programok erősítését teszi szükségessé.

A lakhatási fizikai feltételeinek javítása más források híján jelenleg önkormányzati önerőből történik. Az uniós források lehetővé teszik az állomány javítását egyrészt a szociális városrehabilitációs program keretében (VEKOP) és az önkormányzati lakóépületek energetikai felújítását is KEHOP forrásokból. A források hatékony felhasználása érdekében egy részletes terv kidolgozása szükséges, hogy mely területen, mely épületek esetében érdemes az önkormányzatnak az épületeit felújítania és hol szükséges a felszámolás.

A szociális ellátórendszer intézkedései

Mint ahogy már a lakhatási beavatkozásoknál is felmerült, a leghátrányosabb helyzetű csoportok esetében az intenzív egyéni szociális munka és a közösségi szociális munka fejlesztése szükséges, melyek a meglévő sokrétű és szakmailag magas szintű szolgáltatások kiegészítőjeként működnek, azok hatékonyságát növelik. A szolgáltatások segítik a családok életszervező képességének, rendszeres életvitelének és együttműködő képességének kialakítását. A kialakítandó szolgáltatások elsődleges célcsoportja a leghátrányosabb helyzetű családok, köztük is azok, melyeket a lakhatás elvesztése fenyeget. A képzési, foglalkoztatási programokba való bevonása az érintett családoknak elsődleges fontosságú, hiszen biztosabb és magasabb jövedelemszintre csak ez úton tehetnek szert.

A családok elérésében fontos az önkormányzati intézményrendszeren belül a jelzőrendszer és az együttműködés megerősítése. Szükséges kidolgozni azokat a jelzési formákat, melyek biztosítják, hogy az rászorult családokkal kapcsolatban lévő szervezetek egymás felé a megfelelő információkat eljuttassák. Így különösen fontos a BÁRKA intézményei, a védőnők, a vagyonkezelő, a nevelési intézmények közötti hatékonyabb információáramlás megteremtése.

Az önkormányzati szociális ellátórendszer kapacitása a rászorultak magas száma miatt nagyon leterhelt, ezért a programok megvalósításához külső kapacitások bevonása szükséges, ami a civil és egyházi szervezetek bevonását teszi szükségessé.

Oktatás és gyermek-, ifjúságvédelem terén szükséges intézkedések

A fiatal generációt célzó intézkedések célja, hogy a gyerekek biztonságos közegben (családban és közösségben) nőjjenek fel, mely lehetővé teszi a képességeik megfelelő fejlődését és a zavartalan tanulási háttér megteremtését. Ennek érdekében a beavatkozásokat már a gyermekek legkisebb korától, illetve az édesanya várandóssági időszakában szükséges megkezdeni.

A legkisebb gyermekek és családjuk fejlesztésében a kora gyermekkori programoknak van döntő jelentősége. A Biztos Kezdet Gyerekház típusú program kialakítása szükségesnek mutatkozik a szegregátumok tekintetében, annak ellenére, hogy a BÁRKA működtet játszóház programot, azonban az nem célzottan a legkisebbeknek szól. A program kialakítása történhet több szegregátumot egyszerre megcélozva is, mivel az integráció szempontjából is előnyös, ha nem a szegregátum területén kerül kialakításra. Fontos szempont viszont, hogy a legraszabb szegregátumokból könnyen megközelíthető legyen a program helyszíne.

A bölcsődei ellátás a hátrányos helyzetű családoknak jelenleg is biztosított, a hátrányos helyzetű gyermekeket soron kívül veszik fel a bölcsődékbe. Szükséges megvizsgálni azonban, hogy milyen mértékű a kimaradás a bölcsődei ellátásból és ez milyen okokra vezethető vissza. Gyakran a hátrányos helyzetű családok meggyőzése szükséges annak érdekében, hogy a szolgáltatást igénybe vegyék.

A kerületben az átlagos magasabb a halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek száma, ezért szükséges, hogy már az óvodában is koncentráltan megkezdődjenek a célzott fejlesztések. Itt a kapacitások felmérése és ahol szükséges bővítése szükséges.

Az iskoláskorú gyermekek tekintetében az iskolákkal való fokozott együttműködés kialakítása szükséges. A tanoda program folytatása elengedhetetlennek mutatkozik, a források biztosítása várhatóan továbbra is pályázatokból lesz lehetséges. Jelenleg két iskolában működik iskolai szociális munkás, kedvező lenne ennek kiterjesztése a legmagasabb HH és HHH aránnyal rendelkező iskolákban is. Az állami fenntartású iskoláknak oktatási integrációs programokra elérhetőek lesznek források, szükségesnek mutatkozik, hogy a programok a szociális és gyerekjóléti rendszerrel, az önkormányzattal együttműködve kerüljenek kialakításra. A hátrányos helyzetű tanulók tekintetében kívánatos lehet egy iskolai mentorrendszer kialakítása, mely a tanulót segíti és problémák esetén a családdal is tartja a kapcsolatot. A családok és az iskolai közötti szorosabb kapcsolat kialakítását célzó programok is hatékonyak mutatkoznak.

A pályaválasztás segítése, és az iskolai drogprevenciós, bűnmegelőzési programok szintén döntő fontosságúak. Ebben a tekintetben a kerületben működő civil és egyházi szervezetek intenzívebb bevonása is szükséges. A Kábítószer Egyeztető Fórum már régóta, és kisebb nehézségek ellenére is példaértékűen működik a kerületben, azonban az iskolák fogadókészségének erősítése szükségesnek mutatkozik.

Az ifjúsági korosztály társadalmi integrációját és szocializációs képességeit erősítő programok kialakítását jelenleg a BÁRKA gyerekjóléti központja, illetve a CIKK Egyesület által fenntartott Radar Ifjúsági Iroda biztosítja. A BÁRKA a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett fiatalok elérése érdekében ifjúsági utcai szociális munkát végez. A Kis-Pongrác Községi Ház egyik domináns profilja szintén az ifjúsági programok. Ennek ellenére az célcsoport hatékonyabb elérése, elsősorban a szegregátumban élő fiatalok tekintetében, továbbra is feladat, melynek érdekében mind a közösségi terek számát, mind pedig a kapacitásokat, programokat növelni szükséges.

Foglalkoztatási helyzet javítását célzó programok

A szegregátumban élő családok foglalkoztatási helyzete nagyon kedvezőtlen, az ott élő aktívkorúak többségének nincsen rendszeres munkajövedelme. Ezért a foglalkoztatási helyzet javítását célzó programok elsődleges fontosságúak.

A problémához hozzájárul az érintettek nagyon alacsony iskolai végzettsége, többségük nem csupán általános iskolai végzettséggel rendelkezik. A tapasztalatok szerint sok embert érint a rossz

egészségi állapot, melynek a rossz mentális állapot is része. A munkaerőpiacra való bevezetése ezeknek az embereknek eleve egy hosszabb rehabilitációs időszakot igényel. A rehabilitációs programoknak fontos eleme a képessé tevő programok (Első Lépes típusú programok) továbbá a közfoglalkoztatási programok is, melyek egyfajta védett munkahelyként is működnek. A közfoglalkoztatási programokban hasznos lehet a foglalkoztatási mentor alkalmazása, mely személyre szólóan segíti a rászorultakat és akik alkalmasak rá, segíti a képzésekbe való bejutásra benn maradásra, utána pedig a nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedésben. A komplex foglalkoztatási programok kialakításában a munkaügyi központtal való együttműködés és egyeztetés elengedhetetlen.

Az elhelyezkedést segítheti a helyi foglalkoztatókkal, cégekkel való intenzívebb együttműködése az önkormányzatnak. A személyes kapcsolattartás, közös programok kialakítása, nyílt napok szervezése a cégeknek hasznos eszközei lehetnek annak, hogy a munkaerőpiaci diszkrimináció, elsősorban a roma munkavállalókkal és a közfoglalkoztatottakkal, szemben oldódjon és nagyobb arányban vegyenek a fel a cégek helyi munkanélkülieket.

Partnerségi program

Mindegyik intézkedésnél felvetődött az együttműködési rendszer erősítésének szükségessége, és az, hogy az önkormányzat és intézményei önmagukban nem képesek megoldani a problémákat, a külső szereplők - állami intézmények, civil és egyházi szervezetek, helyi cégek, munkáltatók - bevonása elengedhetetlen. Ennek érdekében meg kell teremteni az együttműködés intézményesített formáját.

Területi programok

Az önkormányzat szociális városrehabilitációs programot kíván indítani a szegregátumban élők helyzetének javítása érdekében. A program akcióterületének a Maláta utcai szegregátumot jelöli ki, mely viszonylag alacsony lakosságszámmal rendelkezik, ezért a probléma mértéke kezelhető a program keretén belül, illetve a terület lakóövezetben fekszik, ahol racionálisan végrehajthatók lakásberuházások is. A lakhatási feltételek javításán túl, a program szerves részét képezi, az akcióterületről elérhető távolságban lévő közösségi szolgáltató központ létrehozása a Mázsa tér közelében, mely a szegregátumokból (pl. Bihari utca, Hős utca) is jól megközelíthető helyen van. A közösségi tér több célcsoportra fókuszáló (gyermekes családok, fiatalok) integrációs programoknak kíván helyet adni.

A két legrosszabb helyzetű szegregátum – Hős utca, Bihari utca - tekintetében egy komplex szociális program kialakítása szükséges. A Hős utca tekintetében cél a terület felszámolása a zárvány helyzet, a rossz lakásállomány és az előrehaladott szegregáció következtében. A felszámolás időtávja egyelőre nem látszik, mivel a szükséges források nem állnak rendelkezésre, éppen ezért jelenleg ez egy hosszabb folyamatnak tűnik, melynek során azonban az ott élők halmozott szociális problémáit kezelni szükséges és fel kell készíteni őket a mobilizációra. A területen megkezdte működését egy civil szervezet, a Kontúr Egyesület, és régóta dolgozik a helyszínen a Baptista Szeretetszolgálat (túcsere program). A komplex program csomagot, mely egyéni és közösségi szociális munkát tartalmaz, és hozzájárul a hátralekó probléma kezeléséhez, megakadályozva ezzel a kilakoltatások növekedését, a szervezeteknek és az önkormányzatnak szoros együttműködésben kívánatos kidolgoznia.

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.1. A stratégia külső összefüggései

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A stratégia megvalósításának kockázatait három nagy csoportba soroltuk: előkészítéshez, végrehajtáshoz, valamint fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok.

Előkészítési, tervezési, kockázatok

Engedélyeztetések, szabályozási terv-módosítás folyamatának csúszása

Az építési beruházások megvalósításához építési engedély megszerzésére van szükség, amelynek beszerzése jelentős időráfordítást igényel. Az engedélyeztetés elhúzódása jelentősen késleltetheti a nagyobb beruházásokat. Az önkormányzat számos projekt esetében megkezdte a beruházás előkészítését, így a tervdokumentációk összeállítását. Elkészült azon projektelemelek listája, amelyek engedély kötelesek. Valamennyi projekthez engedélyezési és megvalósítási ütemterv készül, amelynek alapján a beruházás terv szerinti ütemezése biztosítottnak tekinthető.

Közbeszerzési eljárások sikertelensége, elhúzódása

A közbeszerzési eljárások jelentős mértékű elhúzódása különösen az építési beruházásokat érintheti érzékenyen. Az elhúzódó procedúra következtében felborulhat az előre eltervezett ütemezés, a kivitelezés ezáltal átcúsúzhat téli időszakokra. A téli munkakezdés műszaki szempontból nagyon kedvezőtlen lehet, a vállalközi szerződésben rögzített szerződéses árhoz képest jelentős többletköltségeket okozhat (pl. fűtési többletköltség), illetve jelentősen megnövelheti a kivitelezés időtartamát.

A kockázat nagyban csökkenthető azzal, hogy az önkormányzat közbeszerzési eljárásainak bírálati szempontjai közé beépíti meghírusulási valamint késedelmi kötbért. Szintén kockázat csökkentő tényező az ún. „feltételes közbeszerzési eljárás lefolytatása”. A közösségi támogatással megvalósuló beszerzések esetében, ugyanis a törvényi szabályozás lehetővé teszi a feltételes közbeszerzési eljárás lefolytatását. Ennek lényege, hogy az ajánlatkérő az ajánlati felhívás közzététele időpontjában még nem rendelkezik az eljárás megindításához szükséges anyagi fedezettel, de támogatásra irányuló pályázatot nyújtott be, vagy fog benyújtani.

Európai uniós forrásokhoz való hozzájutás sikertelensége

A szűkösen rendelkezésre álló uniós pályázati források, rákényszerítik az Önkormányzatokat a minél hatékonyabb pályázásra (a nyerési esélyek maximalizálására). A minőségi pályázatok elkészítése érdekében az Önkormányzat szükség esetén akár külső szakértőt von be a pályázat és a kapcsolódó dokumentumok elkészítésére. Ezen kívül a folyamatos kapcsolattartás biztosított a irányító hatósággal és közreműködő szervezettel.

Lakossági elégedetlenség a tervezett beruházásokkal szemben, különböző célcsoportok érdekellentétei

Mindegyik akcióterület esetében cél, hogy megvalósuló beruházások minél szélesebb társadalmi rétegek számára eredményezzenek életminőség-javulást. Ennek ellenére is a különböző célcsoportok között érdekellentétek keletkezhetnek. Megfelelő tájékoztatással, konzultációs lehetőséggel (lakossági fórumok, civil fórumok, vállalközi fórum stb.) biztosítani lehet, hogy az esetlegesen adódó problémák, érdekellentétek már a beruházások megkezdése felszínre kerüljenek. Kőbánya Önkormányzata az Integrált

településfejlesztési Stratégia készítése során, partnerségi tervében foglaltaknak megfelelően folyamatosan biztosította ezeket a lehetőségeket: a véleménynyilvánításba bevonta a város civil és vállalkozói rétegeit, valamint az egész lakosság számára lehetővé tette, hogy beleszólhassanak a városfejlesztési elképzeléseibe.

Az Önkormányzat a továbbiakban (stratégia végrehajtásának időszaka) is elkötelezett a széles körű partnerség iránt. Az elkészülő tervek és látványtervek minden kőbányai lakos számára hozzáférhetőek lesznek.

Végrehajtáshoz kapcsolódó kockázatok

Kivitelezések időbeli csúszása, ütemezés elhúzódik, a projekt költségvetése megnő

A tervezéshez hasonlóan a beruházás során is előfordulhatnak olyan nem várt nehézségek, melyek megnövelik a projektek megvalósítási idejét, illetve költségvetését. A kockázat bekövetkezte alapos tervezéssel jelentősen csökkenthető. Ennek érdekében az Önkormányzat számos projektek esetében már korábban megkezdte a tervdokumentációk kidolgozását. Ugyanakkor mind a költségvetés, mind az ütemezés tervezésénél a legrosszabb verzióval számol, melynek köszönhetően a jelentősebb csúszások elkerülhetők. A kockázat jelentősen csökkenthető a megfelelő kivitelezők kiválasztásával, garanciák beépítésével, kötbérezéssel.

Lakossági elégedetlenség a kivitelezési munkálatok okozta kellemetlenségek miatt

Az infrastrukturális beavatkozások mindegyike átmenetileg kellemetlenségeket (zaj- és légszennyezettség növekedése, közlekedési fennakadások stb.) okozhat a beruházások közvetlen környezetében lakóknak. Megfelelő kommunikáció és folyamatos tájékoztatás segítségével biztosítható, hogy az átmeneti fennakadásokat a helyi lakosok türelemmel viseljék.

Kifizetéshez kapcsolódó problémák: az igényelt támogatási részletek átutalása időben csúszik

Előfordulhat, hogy az igényelt támogatási részlet nem érkezik meg időben az Önkormányzat számlájára. A probléma kiküszöbölésének három fontos biztosítéka van:

- Megfelelő projektmenedzsment struktúra kiépítése, településfejlesztésben jártas, jól felkészült szakértői állománnyal;
- A projekt-előrehaladási jelentések, kifizetési kérelmek szakszerű elkészítése;
- Folyamatos együttműködés az irányító hatósággal és közreműködő szervezettel.

Fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok

Alultervezett fenntartási, üzemeltetési költségek

Az új beruházások által létrehozandó kapacitások sok esetben együtt járnak megnövekedett üzemeltetési, fenntartási költségekkel. Az Önkormányzat már a projekttervezési időszakban hangsúlyt fektet a fenntartáshoz kapcsolódó költségek meghatározására, és szakértői becslésekre támaszkodik. Ezen intézkedések sem lehetnek azonban elegendők, hogy minden kockázatot kizárjunk. Új jogszabályi kötelezettségek valamint a gazdaság stagnálása vagy esetleges recessziója elindíthat olyan folyamatokat, amelyek megnövelhetik az üzemeltetési költségeket.

Az indikátorok teljesítése nem lehetséges

A 2014-2020-as VEKOP-hoz kapcsolódó indikátorok jelentős része csak súlyos erőfeszítések árán teljesíthető. Az indikátorértékek meghatározásában jelentős szerepe volt az Európai Unió Bizottságának. Várható, hogy az OP indikátorok teljesítése érdekében, már a kedvezményezettekkel szemben is nehezen teljesíthető feltételeket fog támasztani az irányító hatóság. Probléma kezelése:

- az Önkormányzat számára teljesíthetetlen indikátorok vállalását még a forrásokhoz való hozzájutás lehetősége sem legitimálja. A forrásvesztés / forrás visszafizetés elkerülése érdekében kizárólag olyan pályázati forrásokból megvalósuló projektek végrehajtásában vesz részt, ahol az indikátorok reálisak és teljesíthetőek;

- minden projekt esetében teljesíthető indikátorok meghatározása;
- rendszeres visszacsatolások a monitoring adatok alapján.

A megújított közterek állapota a gyakori rongálások miatt gyors ütemben romlik

Vandalizmus, rongálás következtében előfordulhat, hogy a frissen felújított közterek gyors ütemben romlásnak indulnak. A probléma kiküszöbölése érdekében az önkormányzat a rendvédelmi szervekkel és bűnmegelőzési civil szervezetekkel folyamatos hatékony együttműködésre törekszik. Ezen kívül Kőbánya bizonyos közterein már most térfigyelő kamerák vannak elhelyezve. A térfigyelő kamerahálózat bővítése várható további veszélyeztetett köztereken a jövőben is.

Kihasználatlan kapacitások

A létrehozandó kapacitások (közterületek, parkok, közösségi terek, szolgáltatóházak stb.) esetében kiemelt cél, hogy használatba vegyék azokat, élettel teljenek meg. Minden új beruházás során fennáll a veszélye annak, hogy nem sikerül aktivizálni a helyi lakosságot, civil és kulturális valamint gazdasági szereplőket a létrehozott kapacitások valamint új szolgáltatások igénybevételére. A probléma kezelésére az Önkormányzat az alábbi megelőző lépéseket teszi:

- Megfelelő kommunikáció a projekt teljes életciklusa során;
- A helyi lakosság aktivizálása és bevonása a projekt előkészítésébe;
- A célcsoport igényeinek és elvárásainak pontos felmérése.

Kockázatok értékelése és kezelése a stratégia megvalósítása során

Kockázatok	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás mértéke	Kockázat kezelési stratégia
Előkészítés, tervezés			
Engedélyeztetések, szabályozási terv-módosítás folyamatának csúszása			Valamennyi projekthez engedélyezési és megvalósítási ütemterv készül
Közbeszerzési eljárások sikertelensége, elhúzódása			<ul style="list-style-type: none"> Az Önkormányzat a közbeszerzési eljárásainak bírálati szempontjai közé beépíti a meghírusulási valamint feltételes közbeszerzési eljárás lefolytatása
Európai uniós forrásokhoz való hozzájutás sikertelensége			Szükség esetén külső szakértő bevonása a pályázat és a kapcsolódó dokumentumok elkészítésére
Lakossági elégedetlenség a tervezett beruházásokkal szemben, különböző célcsoportok érdekkellentétei			Megfelelő kommunikáció és folyamatos tájékoztatás
Végrehajtás			
Kivitelezések időbeli csúszása, ütemezés elhúzódik, a projekt költségvetése megnő			<ul style="list-style-type: none"> alapos tervezés, a megfelelő kivitelezők kiválasztása, garanciák beépítése, kötbérezés
Lakossági elégedetlenség a kivitelezési munkálatok okozta kellemetlenségek miatt			Megfelelő kommunikáció és folyamatos tájékoztatás
Kifizetéshez kapcsolódó problémák: az igényelt támogatási részletek átutalása időben csúszik			<ul style="list-style-type: none"> Megfelelő projektmenedzsment struktúra kiépítése; A projekt-előrehaladási jelentések, kifizetési kérelmek szakszerű elkészítése; Folyamatos együttműködés az irányító hatósággal és közreműködő szervezettel
Fenntartás			
Alultervezett fenntartási, üzemeltetési költségek			üzemeltetési költségek előtt szakértői becslése már a projekttervezés időszakában
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges			<ul style="list-style-type: none"> Csak olyan pályázatokban való részvétel, amelyek esetében a kiíró teljesíthető indikátorokat vár el; minden projekt esetében teljesíthető indikátorok meghatározása; rendszeres visszacsatolások a monitoring adatok alapján.
A megújított közterek állapota a gyakori rongálások miatt gyors ütemben romlik			a rendvédelmi szervekkel és bűnmegelőzési civil szervezetekkel folyamatos hatékony együttműködés; térfelügyelő kamerahálózat bővítése
Kihasználatlan kapacitások			<ul style="list-style-type: none"> Megfelelő kommunikáció a projekt teljes életciklusa során; A helyi lakosság aktivizálása és bevonása a projekt előkészítésébe; A célcsoport igényeinek és elvárásainak pontos felmérése.

Jelmagyarázat:

Kicsi	
Közepes	
Nagy	

16. táblázat: Kockázatok értékelése és kezelése a stratégia megvalósítása során

A fent bemutatott kockázatok projektenként eltérhetnek, valamint azok kezelési módjában is lehet eltérés.

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

MELLÉKLETEK

1. sz melléklet: Partnerségi dokumentumok
2. sz melléklet: Tervezői válaszok a partnerségi egyeztetésen tett észrevételekre

1. sz melléklet

JELENYLETI IV
 2015. JANUÁR 16.
 INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA ELKÉSZÍTÉSE
 MUNKAINDÍTÓ MEGBESZÉLÉS
 X. KERÜLET

Helyszín: Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat (1102 Budapest, Szent László tér 29.)
 Időpont: 2015.01.16. 9:00

Képviselet szervezet neve	Képviselet neve	Képviselet aláírása	Képviselet elérhetősége
1. P. Régió	PASZTOR RUDOLF	<i>[Signature]</i>	rudolf.passtor@pro-regio.hu
2. KÖB BUDA	GOLBOSZ TATJANI	<i>[Signature]</i>	golbosz.tatjana@pro-regio.hu
3. BFVT	FÓLYÓDI MÁRIANN	<i>[Signature]</i>	folyodi.maria@bfvt.hu
4. BFVT	HALASZ MÁRIANN	<i>[Signature]</i>	halasz.maria@bfvt.hu
5. X. KERÜLET	MOROSI ÁGNES	<i>[Signature]</i>	morosiaragnes@kobanya.hu
6. X. KERÜLET	FESZTES VILKÓ	<i>[Signature]</i>	fesztesvilko@kobanya.hu
7. X. KERÜLET	PIRÉTES MIKE	<i>[Signature]</i>	piratesmike@kobanya.hu
8. Kőbányai Községi Önkormányzat	DR. HOSZT KATALINKA	<i>[Signature]</i>	hoszt.katalin@kobanya.hu
9. Kőbánya ITS	DR. TÓR ÁGNES	<i>[Signature]</i>	toragnes@kobanya.hu
10. X. KER. PH. HITTAL	DR. BÉTESY GÁBOR	<i>[Signature]</i>	betesygabor@kobanya.hu
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			

JELLENLÉTI ÍV
X. kerület Integrált Településfejlesztési Stratégia
Stratégiai Munkacsoport SWOT workshop

Időpont: 2015. március 12. 13:00

Helyszín: X. kerület Polgármesteri Hivatal (1102 Budapest, Szent István tér 29. T. 115.)

Név	Szervezet	Alíráás
FAISZTOR ENDRÉ	Pro Regio	[Signature]
BONDOS TAMÁS	-	[Signature]
VERECS HÉBE	X. ker. PMH Ép. és Kö. O.	[Signature]
BEKUS ZSÓFI	Köbányai Önkormányzat	[Signature]
SKARVASI ÁRKOS	- - -	[Signature]
HABÓZ SÁNDOR	KÖKERT Kft.	[Signature]
VENTIL ZSÓFI	ÖH - GPF	[Signature]
FRUDIS CSERÉNY MARGIT	Polg. Hiv. GPF	[Signature]
ERELBERTER KRISTINA	PH KÖBÁNYA F.	[Signature]
WIKMÁNÉ SÁNDOR ZSÓFI	PH KÖBÁNYA F. CSZOFU	[Signature]
MOKOSI ÁRKOS	X. Polg. Hiv.	[Signature]
KERÉNY VIKTORIA	X. ker. Polg. Hiv. Polg. oszt.	[Signature]
SÁRKÓCZI ESTER	Városkutatás Kft.	[Signature]
DOLLS MARGIT	BFVT Kft.	[Signature]
NIEDERTZLY ANDRÉA	BFVT Kft.	[Signature]
BECHAK PÉTER	BFVT Kft.	[Signature]

Készült a KMOP-6.2.1/15-12-2014-0002 Kódú Nemzeti Operatív Program
 Fenntartott településfejlesztés és élhetőbbé tétel – integrált településfejlesztési Stratégia kidolgozása
 c. projekt keretében.

JELNÉLTÉNY
X. kerület Integrált Településfejlesztési Stratégia
 Stratégiai Munkacsoport
 Célsziszter workshop

Időpont: 2015. április 09. 08:30-10:30

Helyszín: X. kerület Polgármesteri Hivatal (1102 Budapest, Szent László tér 29. I. 115.)

Név	Szervezet	Alíírás
TEBŐDŐMUNKÁ	TEBŐDŐM. POLG. HÍV.	[Signature]
Dr. Gombai Magdolna	KÖRÉRT KFT	Gombai
LOVÁCZ ZSÓFIA	ERTELESTŐZŐK ÜZLET	[Signature]
MEZEI ZSÓFIA	MEZEI ZSÓFIA	[Signature]
HOSSZFALVOS	HOSSZFALVOS	[Signature]
SZARVASI ÁRKÓ	KÖRÉRT	[Signature]
BEKŐ JUDIT	KÖRÉRT	[Signature]
KÖRÉRT ZSÓFIA	POLG. HÍV.	[Signature]
ERTELESTŐZŐK ÜZLET	POLG. HÍV.	[Signature]
PANONIA CSERNAK	POLG. HÍV.	[Signature]
Bellavics Péter	BKIK	[Signature]
HERGEL CSILLA	X. ker. Polg. Hív.	[Signature]
Székely Zsolt	X. ker. P.H.	[Signature]
Unikéhe Török Mária	BÁRVA CSK	[Signature]
BÁRVA ZSÓFIA	BÁRVA CSK	[Signature]
ARKAI HENRIETTA	BÁRVA CSK	[Signature]
WEEBER TIBOR	P.H.	[Signature]
PÁNYI GÁBOR	P.H.	[Signature]
PÁSZTOR ENDRE	Pro Régió	[Signature]
GORDOS TAMÁS	-	[Signature]
NIEDERBACH ANDEA	BFVT KFT	[Signature]
ZSÓFIA PÉTER	BFVT KFT	[Signature]

Készítette a KMOP-5.2.1/K-15-2014-3332 Kisebbség- és Magyarországi Operatív Program
 „Fennmaradó településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”
 5. projekt keretében

Európai Unió

JELENLÉTI ÍV
X. kerület Integrált Településfejlesztési Stratégia
Főépítési (~funkcionális városréségi) találkozó

Időpont: 2015. május 07. 08:30-10:30
Helyszín: X. kerület Polgármesteri Hivatal (1102 Budapest, Szent László tér 29. II. em. 203.)

Név	Szervezet	Aláírás
PÁSZTOR EUDRE	PRO RÉGIÓ	<i>[Handwritten signature]</i>
GÓBOZS TAMÁS	-	<i>[Handwritten signature]</i>
REGEDŰS VIKTÓRIA	X. KER. FŐÉP. BIZTALY	<i>[Handwritten signature]</i>
BERENCSI BOGYA	XIX. KER. POLG. HIV.	<i>[Handwritten signature]</i>
RIEGESZNER KATALIN	-	<i>[Handwritten signature]</i>
MOROSI ÁGYAS	X. Polg. HIV.	<i>[Handwritten signature]</i>
IVANKÓ ANNYA	UM. ker. Főép. bizt.	<i>[Handwritten signature]</i>
BOZSÓK ZSÓFIA	XVII. ker. Főép.	<i>[Handwritten signature]</i>
BÁRKÓ FERENC	XVII. ker. Főép.	<i>[Handwritten signature]</i>
HORVÁTH ZSUZSANNA	XIV. KER. VÁROSMENEDZS.	<i>[Handwritten signature]</i>
TAKTSÓFTY MIKLÓS	XVIII. KER. FŐÉPÍTÉS	<i>[Handwritten signature]</i>
HAROSINSKY KATALIN	BP. XVIII. KER. ÖNK.	<i>[Handwritten signature]</i>
JAKI MONIKA	VÖRTEX AGENCY	<i>[Handwritten signature]</i>

Kétféle a KMOP-6.2.1/K. 13. 2014-2020 közötti Magyarországi Operatív Program
 „Európa felé fordított településfejlesztés a kis- és közepes városokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”
 c. projekt keretében

JELENLÉTI ÍV
 X. kerület, Integrált Településfejlesztési Stratégia
 Szociális városrehabilitáció

Időpont: 2015. május 08. 08:30-10:30

Helyszín: X. kerület Polgármesteri Hivatal (1102 Budapest, Szent László tér 29. I. 115)

Név	Szervezet	Aláírás
PASZTOR ZDRE	PRO RÉGIÓ	Köztör Gyöngye
SOMOGYI ÉSZTER	Városkutatás Kft	Somogyi Észter
KRISTINA PAPPYI	Közösségi és Civil Szervezetek Szövetsége	Kristina Papp
KÁRPÁTI DEZSIK	Kőbánya PÜ	Kárpáti Dezső
Hauer Sándor	KÖRÉRT left	Hauer Sándor
BEUKÓ JUDIT	KÖRÉRT	Beukó Judit
LADOS NOÉMI	KÖRÉRT Köznevelési Igazgatóság	Lados Noémi
BALOG-ARZAVOSZKY ZSUZSANNA	KÖRÉRT EGYESÜLET	Balog Arzavoszky Zsuzsanna
NOVÁK ANIKÓ	FOKOS	Novák Anikó
ISKERTES ISTVÁN	BARPA	Iskertes István
GÉRGELY VÁROSNÉ	ROMA ÉNYK	Gérgely Városné
TÓRÓK TAMIÁS	CIRK Egyesület	Tórók Tamás
EDÉNYI LÁSZLÓ	CIRK Egyesület	Edényi László
HEGEDŰS VIKTORIA	KÖB.VOLG.ÉNYK. Földf. ÖST.	Hegedűs Viktória
MOLNÁR ANKES	---	Molnár Ankes

Készült a KMOP-5.2.1/K-13-2014-0000 (Közép-Magyarországi Operatív Program
 „Fennmaradó településfejlesztés a kis- és középvárosokban” integrált Településfejlesztési Stratégiával kapcsoló
 1. projekt keretében.

JELLENLÉTI IV
X. kerület Integrált Településfejlesztési Stratégia
Záró Stratégiai Munkacsoport találkozó

Időpont: 2015. május 12. 13:00-15:00
Helyszín: X. kerület Polgármesteri Hivatal (1102 Budapest, Szent László tér 29. 1. em. 115.)

Név	Szervezet	Aláírás
TEGYESZ VIKTORIA	Polg. Hiv. Főisp. Osztály	[Handwritten signature]
PÁSZTOR ENDRE	PRO RÉGIÓ	[Handwritten signature]
GORDOS IMRÉ	-	[Handwritten signature]
ÁRKAIKÓ, HENRIETTA	BANKA PHH	[Handwritten signature]
NÓRÁK ANDRÁS	BANKA	[Handwritten signature]
KERESZTES LÉONÓR KATA	BANKA	[Handwritten signature]
SZARVASI ÁKOS	KURF.	[Handwritten signature]
BEKES JUDIT	KURF.	[Handwritten signature]
HANNA SCHUCH	ÜZEMELT.	[Handwritten signature]
(SÉBTEG) MIKE	PHH Ép. és KV-cs. Osztály	[Handwritten signature]
FRANZBERGER KRISTINA	94. MUNKAÉL. FO.	[Handwritten signature]
VÁRPAI BERTALAN	Polg. Hiv.	[Handwritten signature]
Páldy Gábor	Polg. Hiv.	[Handwritten signature]
MOKSÓR ÁGYÓK	- - -	[Handwritten signature]
BELSKÉ PÉTER	BFVT KFT.	[Handwritten signature]
NALLI MARIANN	BFVT KFT.	[Handwritten signature]
Radványi Gábor	Kőbányai Önkormányzat	[Handwritten signature]
Kovács Péter	KÖB. ÖNK.	[Handwritten signature]
BELLOVIC PÉTER	BKIK	[Handwritten signature]
MEDEZSÉNYI ZSÓFIA	BFVT KFT.	[Handwritten signature]

számtal a KMOP 6.2.1/A 13 2014-0802 Kőbánya-Magyarország Operatív Program
 „Fenntartható településfejlesztés a köz- és köznevelésben – Integrált Településfejlesztési Stratégián alapulóan”
 6. projekt keretében

X. KERÜLET KŐBÁNYA

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Megalapozó vizsgálat

Készült a KMOP-6.2.1/K-13-2014-0002 „Közép-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása” című projekt keretében.

2015.05.15.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

I.	HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZEK	9
I.1.	Településhálózati összefüggések, a kerület helye a fővárosban, térségi kapcsolatok	10
	<i>Budapest nemzetközi és országos szerepe</i>	<i>10</i>
	<i>A kerület szerepe a településhálózatban.....</i>	<i>10</i>
	<i>A kerület funkcionális és területi kapcsolatai</i>	<i>12</i>
I.2.	FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS	14
I.2.1.	Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	14
	<i>Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK).....</i>	<i>15</i>
	<i>Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió (PMTFK).....</i>	<i>16</i>
	<i>Budapest Területfejlesztési Konceptiója (BTFK).....</i>	<i>17</i>
	<i>Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP).....</i>	<i>18</i>
I.2.2.	Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata.....	19
	<i>Budapest 2030</i>	<i>20</i>
	<i>BP ITS 2020</i>	<i>21</i>
	<i>Tematikus Fejlesztési Programok (TFP).....</i>	<i>23</i>
I.2.3.	Hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása.....	24
	<i>KŐBÁNYA BUDAPEST X. KERÜLET VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA – IPARVÁROSTÓL</i>	
	<i>PARKVÁROSIG (2007)</i>	<i>24</i>
	<i>KŐBÁNYA BUDAPEST X. KERÜLET VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ VÉGREHAJTÁSI</i>	
	<i>PROGRAMJA</i>	<i>24</i>
	<i>INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA (2010)</i>	<i>24</i>
	<i>Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....</i>	<i>27</i>
I.2.4.	A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata.....	27
I.2.5.	A szomszédos települések hatályos településszerkezeti tervei /az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	30
I.2.6.	A kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálata	31
	<i>Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) és Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ).....</i>	<i>32</i>
	<i>Kőbánya Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata - KVSZ.....</i>	<i>36</i>
I.3.	A Kerület társadalma.....	38
I.3.1.	A kerület demográfiai és társadalmi összetétele.....	38
	<i>Népességváltozás.....</i>	<i>38</i>
	<i>Korösszetétel.....</i>	<i>40</i>
	<i>Képzettség</i>	<i>41</i>
	<i>Foglalkoztatottság</i>	<i>42</i>
	<i>Jövedelmi viszonyok</i>	<i>43</i>
	<i>Életminőség: lakásállomány és egészségi állapot.....</i>	<i>44</i>
	<i>Nemzetiségi összetétel, felekezeti hovatartozás</i>	<i>45</i>

1.3.2.	Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok.....	47
1.4.	A település humán infrastruktúrája.....	52
1.4.1.	Humán közszolgáltatások.....	52
	<i>Szociális ágazat.....</i>	<i>52</i>
	<i>Oktatás.....</i>	<i>58</i>
	<i>Egészségügy.....</i>	<i>60</i>
	<i>Kultúra, sport, helyi közösségek támogatása.....</i>	<i>60</i>
1.4.2.	Esélyegyenlőség biztosítása.....	62
1.5.	A település gazdasága.....	64
1.5.1.	A település gazdasági súlya, szerepköre.....	64
1.5.2.	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	67
1.5.3.	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései	69
1.5.4.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők.....	70
1.5.5.	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	73
	<i>Ingatlanárak alakulása.....</i>	<i>74</i>
1.6.	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	75
1.6.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	75
	<i>Költségvetés.....</i>	<i>75</i>
	<i>Helyi adóbevételek alakulása.....</i>	<i>76</i>
	<i>Gazdasági program.....</i>	<i>77</i>
	<i>Vagyongazdálkodás.....</i>	<i>77</i>
1.6.2.	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere.....	78
1.6.3.	Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	79
	<i>Gazdasági program – kerület gazdaságfejlesztésének „keretrendszere”.....</i>	<i>79</i>
	<i>Ipari parkok, ipari területek.....</i>	<i>80</i>
1.6.4.	Foglalkoztatáspolitikai.....	80
1.6.5.	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	81
1.6.6.	Intézményfenntartás.....	83
1.6.7.	Energiagazdálkodás.....	85
1.6.8.	Településüzemeltetési szolgáltatások.....	86
1.7.	A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	88
1.7.1.	Természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet.....	88
1.7.2.	Védett, védendő táji, természeti értékek, területek.....	88
1.8.	Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	90
1.8.1.	Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek.....	90
1.8.2.	Zöldfelületi ellátottság értékelése.....	92
	<i>Közkertek, közparkok és erdőterületek.....</i>	<i>92</i>
	<i>Zöldfelületi intenzitás.....</i>	<i>93</i>
1.9.	Az épített környezet vizsgálata.....	94
1.9.1.	Az épített környezet értékei.....	94
	<i>Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag.....</i>	<i>94</i>
	<i>Régészeti terület, védett régészeti terület.....</i>	<i>95</i>

	<i>Világörökségi és világörökségi várományos terület.....</i>	<i>95</i>
	<i>Műemlék, műemlékegyüttes</i>	<i>96</i>
	<i>Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely....</i>	<i>96</i>
	<i>Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet</i>	<i>97</i>
	<i>Nemzeti emlékhely.....</i>	<i>97</i>
	<i>Helyi védelem.....</i>	<i>98</i>
	<i>Fővárosi helyi védelem</i>	<i>98</i>
	<i>Kerületi helyi védelem</i>	<i>98</i>
1.9.2.	Területfelhasználás vizsgálata	99
	<i>A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata</i>	<i>99</i>
	<i>A kerület jelenlegi, tényleges területfelhasználása.....</i>	<i>99</i>
	<i>A tényleges és tervi területfelhasználási egységek közti eltérések Kőbányán.....</i>	<i>102</i>
1.9.3.	Telekstruktúra	103
	Telekmorfológia és telekméret	103
	Önkormányzati tulajdonú ingatlanok.....	104
1.9.4.	Az építmények vizsgálata	106
	Funkciók, kapacitások.....	106
	Beépítési jellemzők.....	109
	Településkarakter, helyi sajátosságok.....	110
1.9.5.	Az épített környezet konfliktusai, problémái	117
	<i>Alulhasznosított és barnamezős területek.....</i>	<i>118</i>
I.10.	Közlekedés.....	122
	I.10.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	122
	I.10.2. Közúti közlekedés	122
	I.10.3. Közösségi közlekedés	124
	I.10.6. Kerékpáros és gyalogos közlekedés.....	126
	Parkolás	127
1.11.	Közművesítés.....	129
	1.11.1. Vízi közművek	129
	1.11.2. Energiaellátás, energiagazdálkodás	132
	1.11.3. Elektronikus hírközlés.....	135
I.12.	Környezetvédelem	137
	I.12.1. Talaj.....	137
	I.12.2. Felszíni és a felszín alatti vizek.....	137
	I.12.3. Levegőtisztaság és védelme	138
	I.12.4. Zajterhelés.....	139
	I.12.5. Hulladékkezelés	139
I.13.	Katasztrófavédelem, területfelhasználást korlátozó, befolyásoló tényezők.....	141
	I.13.1. Építésföldtani korlátok.....	141
	<i>Tevékenységből adódó korlátozások.....</i>	<i>141</i>
	1.13.2. Vízrajzi veszélyeztetettség.....	142
	1.13.3. Egyéb	142
	<i>Közművek és elektronikus hírközlés korlátozásai.....</i>	<i>142</i>
I.14.	Városi klíma	142

I.2.	A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS.....	144
I.2.1.	A folyamatok értékelése	144
	Kőbánya összefoglaló SWOT analízise.....	149
	Helyzetértékelés az Európai Unió tematikus céljaihoz kapcsolódóan	151
I.2.1.	Probléma- és értéktérkép	154
I.2.3.	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	159
	Városrészek elemzése	159
	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek.....	166
	<i>Szegregátumok helyzetének általános bemutatása</i>	<i>166</i>
FORRÁSOK.....		184
MELLÉKLETEK		185
1.1.	Településhálózati összefüggések, a kerület helye a fővárosban, térségi kapcsolatok / melléklet 186	
1.2.	Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés / melléklet.....	187
1.2.2.	Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	187
1.9.	Az épített környezet vizsgálata / melléklet	191

Ábrajegyzék

1. ábra:	Központrendszer közlekedési és funkcionális összetettsége.....	12
2. ábra:	A sikeres város stratégiájának alapelemei	15
3. ábra:	OTrT Szerkezeti Tervlap kivonata	28
4. ábra:	BATrT Szerkezeti Tervének kivonata.....	28
5. ábra:	TSZT 2015 kivonat.....	30
6. ábra:	Kőbánya Budapest zónarendszerében.....	32
7. ábra:	A területfelhasználási egységek Kőbányán	33
8. ábra:	Kialakult és változással érintett területek aránya.....	34
9. ábra:	Kőbánya beépítésre szánt területeinek beépítési sűrűségének bsá értékei	35
10. ábra:	A KVSZ és a hatályos SZT-k területi lehatárolása	36
11. ábra:	A hatályos szabályozási tervekben foglaltak megvalósultsága.....	36
12. ábra:	X. kerület lakó- és állandónépessége (2007-2013) Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis.....	39
13. ábra:	Természetes népességszaporulat a lakónépességhez viszonyítva a X. kerületben és Budapesten, ezrelék (2007-2013) Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis.....	39
14. ábra:	Vándorlási egyenleg a lakónépességhez viszonyítva a X. kerületben és Budapesten, ezrelék (2007-2013) Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis	39
15. ábra:	Öregedési index a X. kerületben, fővárosban és országosan 2000-2012 között. Forrás: TEIR, Lechner Nonprofit Kft, ITS adatszolgáltatás.....	41
16. ábra:	Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem. . Forrás: TEIR, Lechner Nonprofit Kft, ITS adatszolgáltatás.....	43
17. ábra:	Lakónépesség megoszlása a kerület városrészei között, Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.....	47
18. ábra:	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a teljes lakásállományban, városrészenként. Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.....	48
19. ábra:	Alacsonykomfortfokozatú lakások száma városrészenként. Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.....	48
20. ábra:	Kormegoszlás és képzettségi mutatók városrészenként. Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.	49

21. ábra: Foglalkoztatási mutatók városrészenként. Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.....	50
22. ábra Munkanélküliségi ráta városrészenként. Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.	50
23. ábra TFP krízistérkép (sötétkék: krízistömbök, világoskék. veszélyeztetett tömbök) . Forrás: Tematikus Fejlesztési Programok, Krízisterületek lehatárolása KSH népszámlálási adatok alapján, 2011.	51
24. ábra A Közép-magyarországi régió gazdasági fejlettsége Kelet–Közép–Európai összehasonlításban	64
25. ábra Az egy főre jutó helyi iparűzési adó Budapest kerületeiben	66
26. ábra Regisztrált társas vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása (%), 2012	68
27. ábra Regisztrált társas vállalkozások száma létszámkategóriák szerint (2013), az összes százalékában	69
28. ábra Nyertes gazdaságfejlesztési projektek (KMOP) megoszlása tématerületek szerint.....	70
29. ábra Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkező, 25 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában.....	71
30. ábra A három európai törzshálózati folyosó metszéspontjában	71
31. ábra Lakásállomány csoportosítása építésük dátuma szerint, 2011.....	73
32. ábra A kerület lakásállományának minőségi jellemzői	73
33. ábra: Tájhasználat területi megoszlása a kerületben	88
34. ábra: Természetvédelmi területek	89
35. ábra: Zöldfelületi rendszer	91
36. ábra: Közparkok, közkertek és erdőterületek lakóterületektől való távolsága	92
37. ábra: Zöldfelületi intenzitás érték, 2010.	93
38. ábra: Második katonai felmérés (1806-1869)	94
39. ábra: Harmadik katonai felmérés (1869-1887)	94
40. ábra: Kőbánya régészeti területei.....	95
41. ábra: Kőbánya műemlékei, továbbá fővárosi védett épített környezeti elemei	96
42. ábra: Tényleges területfelhasználás megoszlása kiterjedés alapján.....	101
43. ábra: X. kerület telekméret vizsgálata	104
44. ábra: Fővárosi Önkormányzat illetve fővárosi tulajdonú gazdasági társaságok tulajdona.....	105
45. ábra: Kerületi Önkormányzat tulajdona.....	105
46. ábra: Tulajdonvizsgálat	105
47. ábra: Közigazgatási intézmények és templomok.....	107
48. ábra: Közép-, és felsőoktatási intézmények.....	107
49. ábra: Óvodák ellátási lefedettséggel	107
50. ábra: Általános iskolák ellátási lefedettséggel.....	107
51. ábra: Egészségügyi intézmények	108
52. ábra: Bölcsődék és lefedettségei, szociális ellátások.....	108
53. ábra: Kulturális intézmények.....	108
54. ábra: Sport, rekreáció	108
55. ábra: Jellemző beépítési mérték (%) megoszlása a telkek darabszáma alapján, a kerület egészén	109
56. ábra: Jellemző beépítési mérték területi megoszlása (%).....	109
57. ábra: Jellemző színtszámok területi megoszlása	109
58. ábra: A beépítési sűrűség jelenlegi bsá értékei	110
59. ábra: A területfelhasználási egységek fejlesztési potenciálja (bsá érték lehetséges növekménye)	110
60. ábra:Kőbánya karaktertérképe.....	111
61. ábra: A X. kerület krízis- és veszélyeztetett tömbjei – 2011.....	118
62. ábra: Barnamezős területek Kőbányán.....	119
63. ábra: Közúthálózat.....	123
64. ábra: Közösségi közlekedési hálózat.....	125
65. ábra: Ivóvíz és ipari víz főnyomó vezetékek.....	1
66. ábra:Csatorna főgyűjtő hálózat.....	1

67. ábra: Villamosenergia-ellátás.....	132
68. ábra: Éves villamosenergia-felhasználás alakulása (forrás: ELMŰ, 2014.)	132
69. ábra: Villamosenergia-felhasználás 2013. évi szektoronkénti megoszlása (forrás: ELMŰ, 2014.)	132
70. ábra: Gázellátás.....	133
71. ábra: Távhőellátás	134
72. ábra: Önkormányzati villamosenergia- (MWh), földgáz- (ezer m ³) és hőenergia-felhasználás (GJ).....	134
73. ábra: Építésalkalmassági térkép.....	141
74. ábra Budapest felszínhőmérsékleti anomáliájának átlagos júniusi szerkezete délutáni időszakban 2013-ban (műholdfelvételek alapján).....	143
75. ábra:EU	151
76. ábra:Problématérkép.....	154
77. ábra: Értéktérkép.....	157

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Népszámláláskori lakónépesség alakulása Budapesten és a X. kerületben (1990,2001,2011) forrás: KSH, Népszámlálások	38
2. táblázat: Háztartások és egyes háztartásfajták számának és arányának alakulása (2001,2011) forrás: KSH, Népszámlálások	40
3. táblázat: Lakónépesség kormegoszlása 2001 és 2011-ben.....	41
4. táblázat: 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség szerint (%) a X. kerületben és Budapesten, 2001-ben és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás	42
5. táblázat: Lakónépesség gazdasági aktivitás szerinti megoszlása (%), 2001 és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás	42
6. táblázat: Gazdasági aktivitás kategóriái kormegoszlás szerint (%) 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás	43
7. táblázat: Lakott és nem lakott lakásállomány a kerületben és a fővárosban, 2001 és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás.....	44
8. táblázat: Lakott lakások megoszlása komfortfokozat szerint (%), 2001 és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás	44
9. táblázat: Lakott lakások megoszlása használati jogcím szerint (%), 2001 és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás.....	45
10. táblázat: Lakónépesség megoszlása vallási felekezethez tartozás szerint, 2011 Forrás: KSH, Népszámlálás	46
11. táblázat: Lakónépesség megoszlása vallási felekezethez tartozás szerint, 2011 Forrás: KSH, Népszámlálás	46
12. táblázat: Önkormányzati segélyezés adatai a legfőbb támogatásfajtákra, 2010-2014 évekre Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás	53
13. táblázat Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat ellátottaink száma. Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás	54
14. táblázat Védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek számának alakulása 2007-2012 között.....	55
15. táblázat Bölcsődei férőhelyek alakulása, 2013. Forrás: Önkormányzati adatforrás	57
16. táblázat A bölcsődék évi feltöltöttség és kihasználtság %- os mutatói kerületünkben, 2001 – 2013. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	57
17. táblázat Az önkormányzati óvodák férőhely és kapacitáskihasználtsága 2013-2014 években. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	59
1. táblázat: Művelési ágak megoszlása.....	101
1. táblázat: Rákos-patak vízminősége, 2012.....	138
1. táblázat: SWOT.....	150
1. táblázat A 2011-es népszámlálási adatokból előállított szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok, a szegregációs mutató 20%-os határértéke mellett. KSH által készített kartogram.	167
2. táblázat A 2011-es népszámlálási adatokból előállított szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok és veszélyeztetett területek, a szegregációs mutató 15%-os határértéke mellett. KSH által készített kartogram.....	167

3. táblázat A szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok adatai a szegregációs mutató 20%-os határértéke mellett. Forrás: KSH Népszámlálás, adatszolgáltatás.	168
4. táblázat A szegregátumokban lévő önkormányzati lakások adatai. Forrás: KSH Népszámlálás 2011, és Budapest, X. kerület Kőbánya Önkormányzata Lakáskonceptiója, 2014.....	177
5. táblázat Segélyezési adatok az egyes szegregátumokra. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.	178
6. táblázat A szegregátumok és hozzájuk kapcsolódó veszélyeztetett területek együttesen. Forrás: KSH adatszolgáltatás, Népszámlálás, 2001.	179
7. táblázat Önálló veszélyeztetett területek. Forrás: KSH adatszolgáltatás, Népszámlálás, 2001.....	180
7. táblázat A halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek száma és aránya a kőbányai óvodákban. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2014.	181
7. táblázat Az integráltan oktatott, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma és aránya a kőbányai óvodákban. Forrás: Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv, Budapest, 2013-2018, Oktatási Hivatal, 2014	183

Rövidítések jegyzéke

KMOP	Közép-Magyarországi Operatív Program
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESZA	Európai Szociális Alap
CBC	Cross-Border Cooperation (Határon átnyúló együttműködés)
Tftv	A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. Törvény
OFTK	Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
BTFK	Budapest Területfejlesztési Konceptiója
PMTFK	Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió
FŐTEP	Fővárosi Területfejlesztési Program
OTrT	Országos Területrendezési Terv
BATrT	Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv
BKISZ	Budapesti Komplex Integrált Szennyvízelvezetése
BKSZTT	Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre
KVSZ	Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat

I. HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZEK

I.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A KERÜLET HELYE A FŐVÁROSBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Budapest illetve a kerület szerepe a nemzetközi, az országos és a regionális térszerkezeti és funkcionális kontextusban.

Budapest nemzetközi és országos szerepe

Budapest az európai városhálózat tagjaként 1,7 millió fős lakosságával a jelentősebb európai városok közé tartozik. Nemzetközi, s ezen belül is makroregionális szerepköre jelentős, de a Főváros és térsége együttes fejlesztésével, fejlődésével ezt a pozíciót tovább kell erősíteni az ország egészének versenyképessége érdekében. A KSH adatai alapján Magyarországon belül Budapesten termelték a GDP 38%-át 2011-ben (míg lakossági súlya csak 17,6%), és a beruházások 24%-a szintén itt valósult meg (2013). Az egyetemi és kutatási központok kiemelkedő koncentrációja hozzájárult ahhoz, hogy a versenyképesség egyik legfontosabb jellemzője, az országban kutatás-fejlesztésre fordított éves ráfordítás közel 60%-a szintén itt realizálódjon. Budapest a szolgáltatási szektor dominanciája mellett olyan ágazatok kiemelkedő központja, mint a kreatív ipar, az ITK szektor és a gyógyszeripar.

Budapest az ország első számú turisztikai fogadóterülete, kulturális kínálata és épített öröksége nemzetközi viszonylatban is jelentős. Budapest központú az ország légi forgalma, a közlekedési hálózatok történeti kialakulása nyomán az ország legfontosabb közúti és vasúti csomópontja. A logisztikai pozíciót tovább erősítik a transzeurópai közlekedési hálózatok, melynek egyik eleme maga a Duna vízi útja. A főváros vonzereje, népszerűsége erősödik, mely mind a lakosságszámban, mind a turisztikai adatokban jól tükröződik. Az elmúlt 10 évben Budapest népessége növekedni tudott, a Budapestről történő elvándorlás 2007-től megfordult, így a főváros migrációs egyenlege ismét pozitív tendenciát mutat.

A kerületspecifikus versenyképességi tényezőket részletesebben az *I.5.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők* fejezet tartalmazza. Ugyanitt található információk a három európai törzshálózati folyosóról, amelyek metszéspontjában a főváros fekszik.

A főváros és vele együtt élő környezete (közel 3 millió fő, az ország lakosságának mintegy 30%-a) együtt alkotja a budapesti funkcionális várostérséget, a budapesti gazdasági tér még ennél is nagyobb kiterjedésű és jelentőségű. Budapest és várostérsége a népesség, a jövedelem és a tőkekoncentráció tekintetében kiemelkedő az ország más térségeihez viszonyítva, és ezzel arányosak a közlekedés terén jelentkező terhelések, illetve igények. A térségen belüli intézményesített együttműködés viszont alacsony hatékonyságú, az együttműködés szintje jelenleg nem megfelelő, a térségi pozíció megerősítése érdekében szorosabb kapcsolat szükséges.

A Budapesti várostérség nemzetközi, országos és regionális szerepkörének alakításában a Kőbánya is szerepet játszik sajátos adottságaival, megvalósított fejlesztéseivel, ugyanakkor ezen szerepkörök önálló értelmezése a kerület szintjén csak korlátozottan tehető meg. A kerületek mindegyike hozzájárult ennek a kivételes pozíciónak a kialakításához, és jövőben a komparatív előnyökre építve és egymással együttműködve érhető el előrelépés szinte minden fontos területen.

A kerület szerepe a településhálózatban

Budapest X. kerülete, Kőbánya a főváros keleti részén helyezkedik el, Pest centrumában. A kerület természeti adottságait meghatározza, hogy a Pesti síkság északi részén fekszik. Beépítettsége miatt már csak nyomokban fedezhetők fel az eredeti homokvidékre jellemző felszínformái. A városrész összeköti a déli és az északi kerületeket, átmenetet képezve ezzel Budapest belvárosa és külvárosa közt, ennek

következtében az ellátott funkciók skálája és vonzáskörzete igen széleskörű. A kerület funkcionális szerepét erősítő feladatokat lát el a kerületi Önkormányzat is.

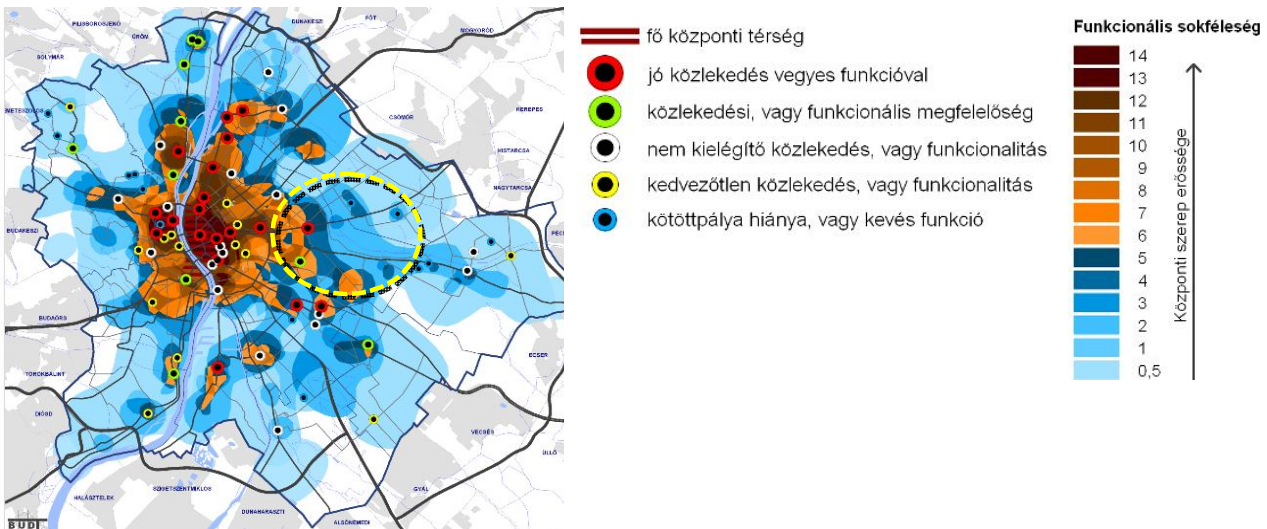
A kerület településhálózati szerepkörének vizsgálatánál érdemes a településtörténeti sajátosságokra is kitérni. Már a XVII. századtól intenzív bányatevékenység folyt a mai Kőbánya területén. A kezdetleges módszerekkel, kissé szervezetlenül végzett kitermelés a múlt század végére veszélyessé tette a bányászatot, ezért 1890-ben rendeletben tiltották meg a további munkát. A hegybe vájt üregek és pincék azonban megmaradtak és alapot szolgáltak az idetelepülő borászat és a sörfőzés számára. A 33 km hosszú pincerendszer a mai Kőrösi Csoma Sándor út és Kolozsvári út találkozásánál kezdődik.

Kőbánya elfelejtett nevezetességei közé tartozott a sertéskereskedelem. Amikor a XVIII. században Pesten megtiltották a sertések tartását, a sertéskereskedők nagy része a mai kőbányai vasútvonal mentén vásárolt telkeket a hizlaldák számára. A legnagyobb telepek a Kápolna utca és a Vaspálya utca környékén voltak, ennek emlékét őrzi a Mázsa tér és Mázsa utca név is. A hizlaldák mellett szállodák is épültek az idelátogató kereskedők számára. A sertésnyésztésnek végül az 1895-ös sertésvész vetett véget.

A szőlőhegyek környékén fekvő földeket az 1850-es években kezdték kifarcellázni. Kőbánya fejlődése Budapest nagy fejlődési korszakában kapott új lendületet, **1870 és 1914 között Budapest volt Európa második leggyorsabban növekvő városa**. Az urbanizációs folyamatok következtében főként munkásréteg települt a kerületbe, az itt élő munkások a számos XIX. században alakult nagy gyárakban dolgozott. A Rákospatak és a Kerepesi út találkozásánál állt hajdan Széchenyi István malma. A XIX. század legelején alakult az első téglagyár, a Drasche, ezt vette át 1868-ban a "Kőszénbánya és Téglagyár Társulat Pesten". A híres kőbányai sörgyárak alapjait az 1850-es években rakták le, ekkor kezdte meg működését a Perlmutter (a későbbi Dreher gyár). 1906-ban alapított Richter Gedeon híres gyógyszerész gyárat a Gyömrői úton. A rendszerváltás után a nehézipari-ipari termelés visszaesett, napjainkra sem érte el az 1989 előtti szintet. Ez Kőbányán is érezteti hatását, a sok kihasználatlan ipari területtel, megmaradt ipari vertikummal. A nagy lakótelepek, leromlott kertvárosias jellegű negyedek rengeteg megoldandó problémát hordoznak magukban. A centrális szerep miatt igen nagy az átmenő forgalom, ami jelentős terhelést – zaj, légszennyezés – ró a kerületre.

A korábbi IVS-ből is kiderül, hogy a kerületnek a Budapest centruma felé eső és a déli, délkeleti része funkciókkal megfelelően ellátott, míg a keleti része helyenként funkcióhiányos. A volt iparnegyedek infrastruktúrája jó, de a humán, közösségi és egyéb funkciók nem kielégítőek. A közlekedési, távközlési ellátottság, illetve az infrastrukturális adottságok jók, a csatornázottság teljes körű. Összességében a kerület ellátottsága jó, de a lakófunkciókhoz tartozó humán infrastruktúra, gazdasági szektor szinte mindenhol bővíthető. **A kerület két fontos fővárosi közlekedési központot is részben magába foglal: az Örs-vezér teret és KÖKI Terminált(1. ábra).**

A központ- és a közlekedési rendszer funkcionális összetettségét mutatja az alábbi ábra:

1. ábra: Központrendszer közlekedési és funkcionális összetettsége

Forrás: Budapest 2030

Az Örs vezér tere Kelet-Pest legnagyobb tömegközlekedési csomópontja, ahol az M2-es metróvonal találkozik a H8-as és H9-es HÉV végállomásával. Számos autóbusz- és villamosvonal találkozási pontja a metróval, amelyek kapcsolatot teremtenek a kelet-pesti régióval. Az állomás közelében három nagy lakótelep, a Füredi utcai lakótelep, a Kerepesi úti lakótelep és a Gyakorló utcai lakótelep, valamint három üzletközpont, az IKEA Budapest áruház, az Árkád Üzletközpont és a Sugár Üzletközpont helyezkedik el.

A KÖKI Terminál Bevásárló és Szabadidőközpont 2011-ben lett Dél-Pest legnagyobb bevásárlóközpontja. Az M3-as metró Kőbánya-Kispest végállomásának Köki becézése egy egészen új monumentális épülethez is köthető, ahol a vásárlás mellett a szabadidő eltöltéséhez sportolásra és szórakozásra is nyílik lehetőség. A bevásárló központ az autóbuszpályaudvar mellett a metró és a nagyvasút csomópontjában fekszik, emiatt forgalmas, magasan frekvenciált terület.

A kerület funkcionális és területi kapcsolatai

Kőbányát északról a XIV. és a XVI. kerület, keletről a XVII. kerület, délről a XVIII., a XIX. és a IX. kerület, míg nyugatról a VIII. kerület határolja. Ezen kerületeken kívül a környező agglomerációs települések, amelyek ugyan nem közvetlenül a kerület szomszédságában fekszenek, több funkció tekintetében szintén Kőbánya vonzáskörzetébe tartoznak. Kőbánya Nagy-Budapest létrejöttékor (1950) "belső" kerületté vált, a kerület keleti határa ezt megelőzően azonos volt a főváros határával, Nyugatról a külső körút (a Hungária és a Könyves Kálmán krt.) választja el a VIII. kerülettől, északon a Kerepesi út és a Pesti határút (azon a bizonyos régi határvonalon) a XIV. és XVI. kerületek között alkotja a határt. Keletről, délkeletről a XVII. (Rákoskeresztúr) és a XVIII. kerület Pestszenterzsébet - Erzsébet-telep, míg délről az Üllői út és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre vezető gyorsforgalmi út a közös határ a IX. és a XIX. kerülettel. Kőbányán több vasútvonal is keresztül halad. Emellett jelentős még a Liget tér, a Mázsa tér is, mint közlekedési csomópont.

A kerület gazdasági és közszolgáltatói funkcióival is illeszkedik környezetéhez. A kerület életében napjainkra jelentősebb szerepet kapott a kereskedelmi, pénzügyi és szolgáltató tevékenység. Ezek további fejlesztésére jó lehetőségek vannak. De a társadalomszervező funkció tekintetében is illeszkedésről

beszélhetünk. Kőbányán komoly hagyományokkal bírnak a különböző civil szerveződések, jelentős a helyi társadalmi élet; számos szervezet, egyesület és kör működik. A kerület Budapesten belül betöltött szerepét úgy kívánja alakítani, hogy egyre erősítse a tradicionális munkahelyi funkciót, kibővítve egy korszerű környezetben kialakítandó, élhető, emberbarát lakófunkcióval.

Összegezve elmondható, hogy Budapesten belül Kőbánya közlekedési szempontból fontos szerepet tölt be. Tömegközlekedéssel több irányból is megközelíthető, városi funkciói fontosak és fejlesztendőek mind a helyi népesség, mind a környező népesség szempontjából.

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Városi funkciók jelen vannak	Zöldterületek kihasználatlansága;
Jó topográfiai és vízrajzi adottságok, történelmi, kulturális értékek.	Városrészek szintjén gyenge együttműködés a szomszédos kerületekkel.
Megfelelő és jól fejleszthető közlekedési adottságok mind az elérhetőség (iparvasúti hálózat, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közelsége, autópálya), mind a közösségi közlekedés vonatkozásában.	Vasútvonalak elvágólagos hatása miatt kialakult elszigeteltség.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Történelmi múltú központi szerepkör a borászat és az feldolgozó ipar területén	Terhelt közúti közlekedési útvonalak zaj – és levegőszennyezése
Jelentős tömegközlekedési útvonalak metszéspontja két helyen is	A Főváros kezelésében lévő közúti hálózatok és forgalmi csomópontok fejlesztésének késlekedése, a teherforgalom és a repülőtéri zajszennyezés csökkentésének késlekedése.
Frekvenciált közúti közlekedési útvonalak	Az aktuális rehabilitáció elmaradása miatt a kerület veszélyeztetett városrészeinek leszakadása, az ingatlanok értékcsökkenése; az illegális területhasználat és hulladéklerakók elszaporodása.
A központi közlekedési és infrastrukturális fejlesztések kihasználása (vasúti szállítás, M0-ás körgyűrű elővárosi vasutak, reptéri gyorsvasút)	
A MÁV fővonalainak elővárosi gyorsvasúttá fejlesztésével a belvárossal és a környező kerületekkel való kapcsolat minőségileg javul.	
Fővárossal és a Közép-magyarországi Régióval az együttműködésben rejlő lehetőségek kihasználásáért és közös pályázatokkal az EU támogatások elnyeréséért.	
A vasútvonalakban hatalmas, jelenleg jószerével kihasználatlan kapcsolati potenciál rejlik.	

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- ☐ A Fővárossal és a szomszédos kerületekkel történő intenzívebb együttműködés.
- ☐ Kerületközpont szerepkörének erősítése, és új mellékközpont funkció kialakítása

I.2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS

Területfejlesztési és fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata, hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása. Területrendezési tervekkel való összefüggések és településrendezési tervi előzmények vizsgálata.

I.2.1. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény (Tftv.) szerint a **területfejlesztés**: „az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.” A területfejlesztést megalapozó egyik fejlesztési dokumentum a **területfejlesztési koncepció**, amely „az ország, illetve egy térség átfogó távlati fejlesztését megalapozó és befolyásoló tervdokumentum, ami meghatározza a térség hosszú távú, átfogó fejlesztési céljait, továbbá a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, információkat biztosít az ágazati és a kapcsolódó területi tervezés és a területfejlesztés szereplői számára”.

Az országos, illetve térségi tervek a fővárost értelemszerűen érintik, javaslatot tesznek a fejlesztési irányokra. Az országos és a térségre vonatkozó valamennyi hatályos dokumentum egybehangzóan rögzíti a térség kiemelkedő jelentőségét, a közép-európai és a magyarországi térszerkezetben betöltött meghatározó szerepét.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a fővárosi önkormányzat számára az ellátandó feladatok terén számos változást hozott, megjelent a megyei önkormányzatok feladatát képező területfejlesztés és -rendezés is. Budapest nehezen illeszthető a megyék terv-rendszerébe, mert a településfejlesztési és területfejlesztési koncepció is ugyanazon közigazgatási területre vonatkozóan készült. A fővárost – így Kőbányát is – a következő területfejlesztési dokumentumok érintik:

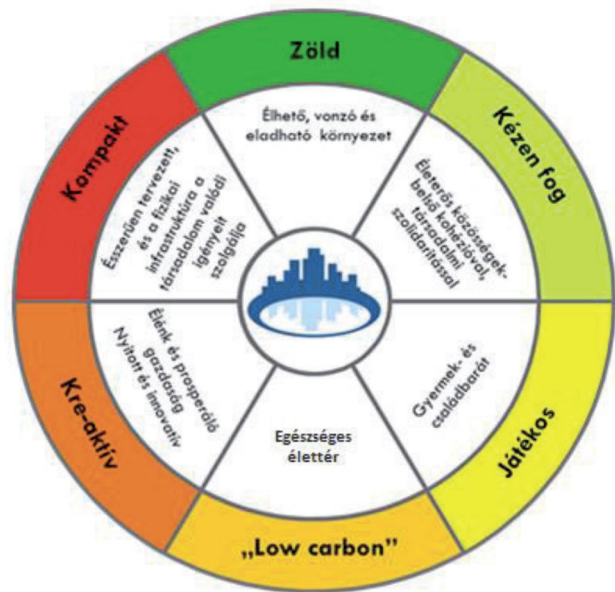
- ☐ Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: OFTK), ami az 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékleteként került elfogadásra,
- ☐ a Fővárosi Közgyűlés 2014. június 30-i ülésén elfogadott Budapest Területfejlesztési Koncepciója (továbbiakban: BTFK), valamint
- ☐ a Fővárosi Közgyűlés 215/2015.(02.25.) határozatával elfogadott Fővárosi Területfejlesztési Program (továbbiakban: FŐTEP).

A szomszédos Pest megye területfejlesztési dokumentuma, a Pest Megyei Területfejlesztési koncepció (továbbiakban: PMTFK) megállapításai is érintik közvetetten a fővárost, a kerületeket.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országgyűlés a nemzeti jövőkép elérése érdekében négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelölt ki. A négy cél a társadalom és gazdaság egészének szól, beleértve a társadalomhoz és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is. Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

- ☐ értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- ☐ népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- ☐ természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- ☐ térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

2. ábra: A sikeres város stratégiájának alapelemei

Forrás: OFTK

Az átfogó célok megvalósulása érdekében az Országgyűlés megerősítette az OFTK tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek:

Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok

versenyképes, innovatív gazdaság

gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság

életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése

kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I

értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom

jó állam, szolgáltató állam és biztonság

stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

Területi specifikus célok

Az ország makro-regionális szerepének erősítése

A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat

Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése / az egyes nagytérségek megújulását biztosító fejlesztések

Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése

Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése

Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Az OFTK **térszerkezeti és térhasználati elveket** is megfogalmaz, a térségi fejlesztésekben, fejlesztésbeavatkozások során mind a tervezésben, mind a végrehajtás során tekintettel kell lenni a természeti erőforrásokat védő térszerkezetekre és a fenntarthatóságot biztosító területhasználatra, „zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős fejlesztések szükségesek”. „A takarékos és átgondolt területhasználat a legfontosabb térhasználati elvek egyike, a takarékos helyhasználatot érvényesíteni kell a településfejlesztésben is. A városok szétterülésének elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása az agglomerációs településeket is erősen érinti, valódi térségi szintű térszervezési feladat. A vidékies területhasználatnál is kerülni kell a talajpusztulást, visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést okozó tevékenységeket. Az infrastruktúra-fejlesztések tervezésénél az ezt figyelembe vevő megoldásokat kell támogatni.”

Az OFTK **Budapest területfejlesztési igényei és feladatai** című fejezetében a főváros pozicionálása mellett a következő fejlesztési irányok kerültek kijelölésre:

- ☐ A térségi pozíció erősítése a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával.
- ☐ Az összmagyarság identitásának erősítése a Kárpát-medence kulturális központjaként.
- ☐ Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése.
- ☐ Egységes Budapest – hatékony közigazgatási rendszerrel.
- ☐ A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.
- ☐ Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készség alapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.
- ☐ A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.
- ☐ A város és a Duna együttélésének megteremtése.
- ☐ Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.
- ☐ A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.

Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (PMTFK)

Pest megye és Budapest egy fejlesztési térség, a fejlesztési és rendezési irányok összehangolása fontos feladat. Pest megye jövőképe alapja a diverzitás megtartása és erősítése a gazdaság, a kultúra, a média, a köz- és a szakoktatás, a felsőoktatás és a tudomány területein egyaránt. Ez jelenti egy olyan növekedés alapját, amely munkahelyeket teremt, nagyobb jövedelmet, kezelhető kockázatokat és a környezetet, az erőforrások megkímélését - azaz fenntartható növekedést.

Pest megye releváns specifikus céljai

Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása.

Társadalmi megújulás: Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek.

Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében.

A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzaskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést.

Adottságokra épülő munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra kialakítása.

A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése.

Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése

Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése.

Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra

A közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése

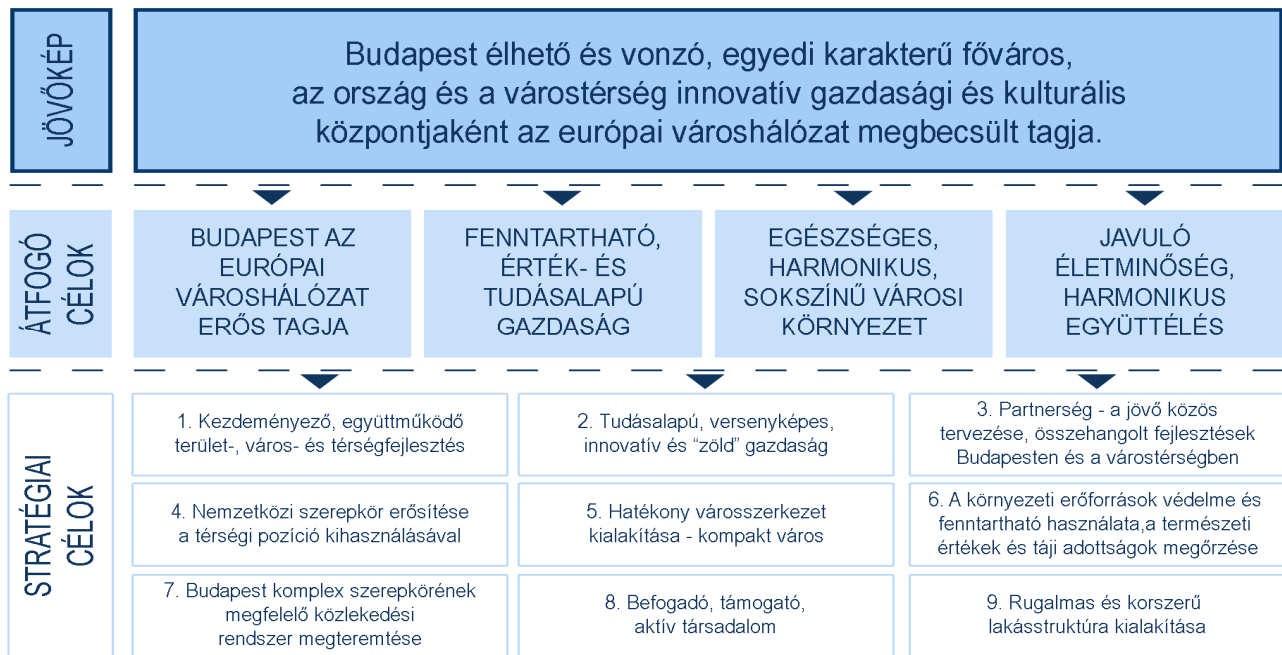
Tervezett, koordinált térségfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése

A megye területfejlesztési koncepciója és a BTFK szoros együttműködésben készült, így az összhang biztosított. A két terv számos azonos elemet tartalmaz a térségre vonatkozóan.

Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK)

A területfejlesztési koncepció megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előirányzott célállapotot. A koncepció célrendszerében a fejlesztési alapelvek – egyben, mint horizontális célok – olyan szemléleti alapvetések, amelyeket a célrendszer minden egyes elemére vonatkozóan következetesen alkalmazni kell: az életélhetőséget, a fenntarthatóságot, az esélyegyenlőséget.

Az átfogó célok Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoznak, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik. Az átfogó célok elérését kilenc stratégiai (specifikus) cél segíti.

Forrás: BTFK

Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP)

A 2014-2020-as tervezés tekintetében a megyék elsődlegesen a területi operatív programokhoz készíthetik el fejlesztési javaslatukat. A Közép-magyarországi régióban a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) biztosíthatja részben a finanszírozás alapját. A Tftv. 5. § n) pontja szerint a **területfejlesztési program** „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv”. A területfejlesztési program stratégiai, valamint operatív programrészből áll.

BTFK stratégiai céljai közül várhatóan 6 célhoz rendelhető uniós társfinanszírozás

Tudásalapú, versenyképes, innovatív és "zöld" gazdaság

Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város

A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése

Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése

Befogadó, támogató, aktív társadalom

Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása

A stratégiai célok nem minden elemükben támogathatók, viszont egyes támogatási területeik összekapcsolhatók, ezért a tartalmukat a FŐTEP 5 prioritás-tengely alá rendezi.

Prioritástengely

Intézkedések

I. Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért

- 1.1. Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása
- 1.2. Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása
- 1.3. Turizmus, mint gazdasági húzóágazat
- 1.4. Városterületi együttműködés

II. Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért	2.1. Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város 2.2. Barnamezős területek funkcióváltása 2.3. Differenciált központrendszer létrehozása 2.4. Értékvédelem – értékteremtés 2.5. A lakásállomány optimalizálása
III. Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért	3.1. Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem 3.2. Zaj- és légszennyezés csökkentése 3.3. Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem 3.4. Korszerű vízgazdálkodás 3.5. Energiahatékonyság és klímavédelem
IV. Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában	4.1. Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése 4.2. Térségi közlekedés fejlesztése 4.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése 4.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése
V. Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért	5.1. Befogadó és támogató társadalom 5.2. A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése 5.3. A humán szolgáltatások optimalizálása 5.4. A kulturális kínálat bővítése

A dokumentum elfogadás előtt áll, minisztériumi hozzájárulással ugyan rendelkezik, de amíg az operatív programok országos szinten nem kerülnek elfogadásra, és a pontos források nem ismertek, nem véglegesíthető.

1.2.2. Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) szerint a „településfejlesztés feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérését biztosító programok és eszközök meghatározása.”

„A **településfejlesztési koncepció** hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.

Az **integrált településfejlesztési stratégia** a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.”

Kőbánya területét a többszintű önkormányzati rendszer, valamint a fejlesztési tervek egymásra épülése (tervhierarchia és az időtávok különbözősége) miatt több fővárosi és kerületi településfejlesztési dokumentum is érinti. A hatályos fővárosi településfejlesztési dokumentumok a következők:

- Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció (továbbiakban: Budapest 2030),
- ITS Budapest stratégia 2020 (továbbiakban: BP ITS 2020).

A kerületi településfejlesztési döntéseket a 2.3. fejezet tárgyalja.

A főváros hatályos hosszú távú településfejlesztési koncepciója Budapest teljes közigazgatási területére tartalmazza a településfejlesztés irányát. A Budapest 2030 a 767/2013.(IV.24.) Főv. Kgy. határozattal került jóváhagyásra, előírja a 2030-ig elérendő hosszú távú célokat. Ezt követően a törvénynek megfelelően új középtávú program vált szükségessé. Ennek megfelelően került kidolgozásra a fővárosi új stratégiája, a BP ITS 2020, ami a 923/2014. (VI.30.) Főv. Kgy. határozattal került elfogadásra.

Budapest 2030

A városfejlesztési koncepció az Étv. szerint a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott olyan várospolitikai dokumentum, amely Budapest jövőbeni kialakítására vonatkozik.

A meglévő értékekre építve a következő jövőképet fogalmazza meg a koncepció:

Budapest élhető és vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.

A koncepció 4 átfogó célt határoz meg, amely Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoz, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik:

- Budapest az Európai városhálózat erős tagja,
- Fenntartható, érték- és tudásalapú gazdaság,
- Egészséges, harmonikus, sokszínű városi környezet,
- Javuló életminőség, harmonikus együttélés.

A célok meghatározása a szemléleti alapvetések (élhetőség, fenntarthatóság, esélyegyenlőség) és az átfogó célok alapján történt. A kitűzött 17 cél és az átfogó célok viszonyát az alábbi táblázat mutatja be, egy-egy cél, ugyan eltérő mértékben, de egyszerre több átfogó célt is szolgál.

C É L O K		ÉLHETŐSÉG, FENNTARTHATÓSÁG, ESÉLYEGYENLŐSÉG ERŐSÍTÉSE A NÉPESSÉGMEGTARTÁS ÉRDEKÉBEN			
		BUDAPEST AZ EURÓPAI VÁROS- HÁLÓZAT ERŐS TAGJA	ÉRTÉK- ÉS TUDÁSALAPÚ, FENN- TARTHATÓ GAZDASÁG	HARMONIKUS, SOKSZÍNŰ VÁROSI KÖRNYEZET	JAVULÓ ÉLETMINŐSÉG, HARMONIKUS EGYÜTTÉLÉS
1.	Kezdeményező városfejlesztés	■	■	■	■
2.	Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan	■	■	■	■
3.	Egységes Budapest	■	■	■	■
4.	Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése	■	■	■	■
5.	Egészséges környezeti feltételek megteremtése	■	■	■	■
6.	Klímvédelem és hatékony energiafelhasználás	■	■	■	■
7.	Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
8.	A Dunával együtt élő város	■	■	■	■
9.	Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város	■	■	■	■
10.	A barnamezős területek a városfejlesztési célterületei	■	■	■	■
11.	Intelligens mobilitás	■	■	■	■
12.	Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés	■	■	■	■
13.	Önfenntartó városgazdálkodási rendszer	■	■	■	■
14.	A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
15.	Humán szolgáltatások optimalizálása	■	■	■	■
16.	Igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése	■	■	■	■
17.	Befogadó, támogató és aktív társadalom	■	■	■	■

Forrás: Budapest 2030

BP ITS 2020

Az ITS szerepe, hogy bemutassa azokat a konkrétabb ágazati és területi fejlesztési irányokat, projekteket, melyet Budapest Főváros Önkormányzata középtávon kíván megvalósítani a Budapest 2030 hosszú távú céljainak elérése érdekében.

Miközben a FŐTEP elsősorban a gazdaságfejlesztést helyezi fókuszba, a főváros integrált településfejlesztési stratégiája a Budapest Főváros Önkormányzata által előkészítendő, koordinálandó, megvalósítandó fejlesztéseket, projekteket helyezi a középpontba – természetesen összehangolva és illeszkedve a Főváros egész területére elfogadott, illetve párhuzamosan készülő területfejlesztési dokumentummal. A stratégia időtávja illeszkedik az EU programozási ciklusához, tehát az a 2014 és 2023 (2020-at követően a projektek megvalósítására további 3 év áll rendelkezésre) között megvalósítani tervezett fejlesztéseket és fejlesztési irányokat foglalja magában.

A Budapest 2030-ban meghatározott átfogó célok elérését középtávon két specifikus cél szolgálja:

- Gazdasági teljesítmény növelése (gazdasági teljesítményét nemzetközi szinten erősítő budapesti várostérség);
- Életminőség feltételeinek javítása (minőségi nagyvárosi életfeltételek).

A specifikus célok elérését középtávon öt tematikus és egy kiemelt területi cél mentén kívánja Budapest Főváros Önkormányzata megvalósítani.

Tematikus célok

1. Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés

A városfejlesztés kezdeményező, együttműködő jellegét erősítő intézmény- és eszközrendszer, valamint koordinációs mechanizmusok kialakítása.

2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet

A foglalkoztatást bővítő és a hozzáadott értéket előállító gazdasági szereplők működésének, együttműködésének, piacszerzésének támogatása.

3. Intelligens városműködés

A városi, várostérségi közszolgáltatások hatékonyságának javítása a kooperáció, valamint a környezettudatos és innovatív megoldások alkalmazásával.

4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet

Élhetőbb, a társadalmi igényeknek megfelelő városi környezet feltételeinek kialakítása, a gazdasági prosperitást, társadalmi kohéziót és régió-n túlmutató szerepkört egyaránt szolgáló infrastruktúrák fejlesztésével.

5. Nyitott, szolidáris és aktív budapestiek (tematikus cél)

Az egyéni és közösségi öngondoskodás, felelősségvállalás, az esélyegyenlőség, valamint Budapest befogadó jellegének erősítése.

Területi cél**6. Dunával együttélő város**

A Duna, a Duna-partok és a dunai szigetek közösségi és gazdasági adottságainak integrált fejlesztése.

Az ITS-ben meghatározott célokkal kapcsolatosan olyan eszközök és konkrét projektszintű beavatkozások kerültek megfogalmazásra, amelyek Kőbánya fejlesztési szándékait közvetett vagy közvetlen módon pozitívan támogatják.

➤ 2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet**Barnamezős és alulhasznosított területek programja**

- 2.1.1. Barnamezős területmenedzsment
 - 2.1.6. Üres ingatlanok hasznosításának programja
-

KKV fejlesztési program

- 2.3. KKV fejlesztési és Innovációs program
-

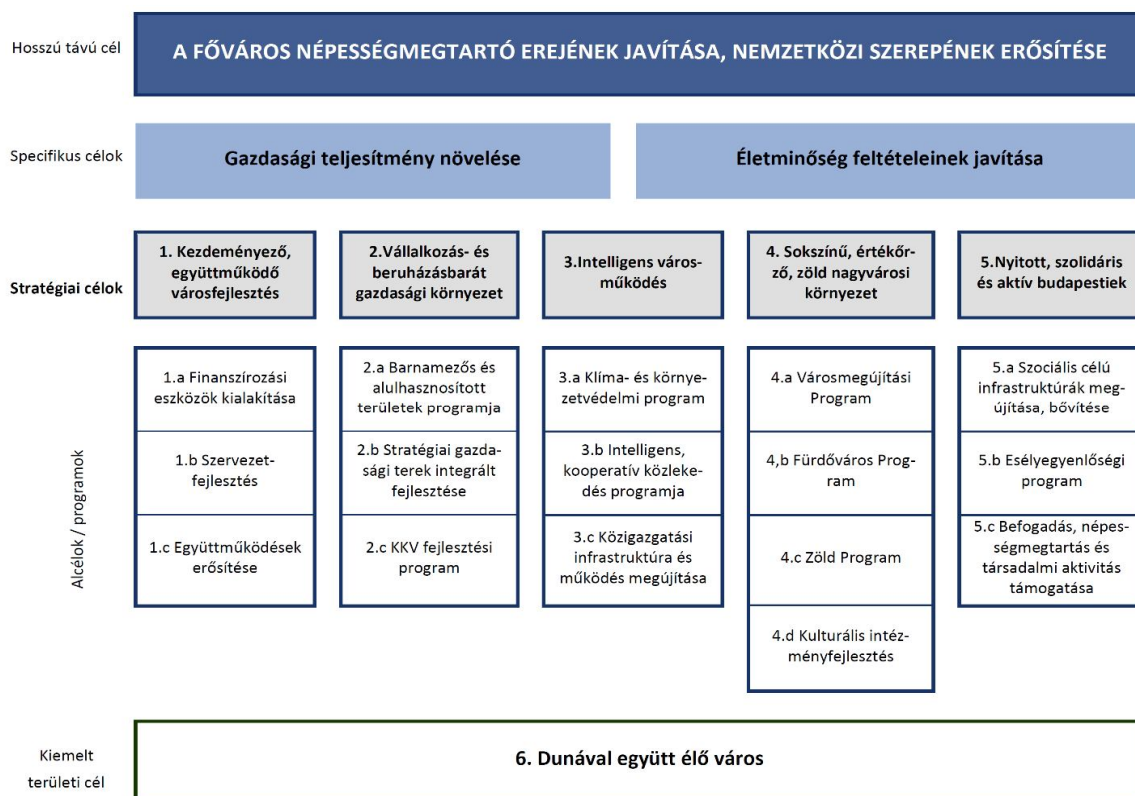
➤ 3. cél Intelligens városműködés / Intelligens, kooperatív közlekedés programja

- 3.2.25. Budapesti és regionális kerékpáros közlekedés fejlesztése és kerékpáros szolgáltatás-fejlesztés
 - 3.2.26. B+R rendszerű kerékpártárolók létesítése
-

➤ 4. cél Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet**4.c) Zöld Program**

- 4.3.3. Rákospatak integrált fejlesztése
 - 4.3.9. Budapest Térségi Zöld Terv
-

4.3.10. Zöldterület fejlesztési keret

Forrás: BP ITS 2020

Tematikus Fejlesztési Programok (TFP)

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény hatályos rendelkezései alapján a Fővárosi Önkormányzat feladata a Budapest területére eső fejlesztési elképzelések összehangolása; a fejlesztési tervezés koordinációja. E feladatkörből adódóan, egyben egy új tervműfajt létrehozva, zajlott le a Tematikus Fejlesztési Programok (TFP) tervezési folyamata a budapesti területi szereplők (elsősorban a kerületi önkormányzatok és a Fővárosi Önkormányzat) részvételével. Intenzív közös munka során, 2014 tavaszán kerültek lefektetésre a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések három, majd 2014 ősztől egy, összvárosi koordinációt igénylő témakörben, a kapcsolódó gazdasági, civil és szakmai szervezetek bevonásával:

- Duna menti területek összehangolt fejlesztése;
- Barnamezős területek fejlesztése;
- Szociális városrehabilitációs programok;
- Gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés tematikus fejlesztési program.

A TFP-k kitűzött céljai:

- a hosszú távú fejlesztési együttműködés kialakítása a fővárosban;
- a fejlesztések közötti szinergiák lehetőségének megteremtése;
- a főváros területére érkező uniós fejlesztési források felhasználásának koordinálása;
- e témák vonatkozásában Integrált Területi Beruházás megvalósításának előkészítése.

I.2.3. Hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása

KŐBÁNYA BUDAPEST X. KERÜLET VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA – IPARVÁROSTÓL PARKVÁROSIG (2007)

Budapest Főváros X. kerület Kőbánya Önkormányzat Képviselő-testülete a 1271/2007. (XI.15.) KÖKT határozattal jóváhagyta Budapest X. kerület Városfejlesztési Konceptióját.

Kőbánya fejlesztési koncepciójának összefoglalása: egy realista jövőkép felé:

- Kőbánya társadalma a jövőben – a kerület népességmegtartó erejének növelése
- Kőbánya, mint élhető város – megújuló munkahelyi és szolgáltatási kínálattal a régió belüli vonzerő növelése
- Kőbánya, mint lakóhely – szociális rehabilitáció
- Kőbánya, mint munkahelyi központ – korszerű, környezetbarát munkahelyi központ
- Kőbánya, mint parkváros – zöldterületi ellátás, illetve a sport- és szabadidő tevékenységek gazdag kínálata
- Kőbánya közlekedési rendszerének humanizálása – környezetbarát, fenntartható közlekedési formák
- Kőbánya, mint szolgáltató központ – a tradicionális kerületközpont rehabilitációja

Térségi jellegű, stratégiai jelentőségű fejlesztési projektek

- Az új városközpont (Mázsa tér –Liget tér)
- „Dreher land” (S1) projekt
- Budapest keleti zöld-kapuja („Felső-Rákosi rétek” projekt)

KŐBÁNYA BUDAPEST X. KERÜLET VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ VÉGREHAJTÁSI PROGRAMJA

Kőbánya Budapest X. kerület Városfejlesztési Konceptió Végrehajtási Programját a Képviselő-testület a 1482/2009. (IX. 24.) KÖKT határozattal hagyta jóvá. A Program elsődleges célja volt a Konceptióban foglalt elhatározások megvalósításához szükséges kerületi teendők meghatározása.

INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA (2010)

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a 182/2012. (IV. 19.) KÖKT határozatával a 330/1. módosító javaslat figyelembevételével fogadta el az Integrált Városfejlesztési Stratégia felülvizsgálatát.

Az IVS Stratégia fejezetében került rögzítésre Kőbánya hosszú távú jövőképe, melynek főbb célkitűzései a fejlesztési koncepciójában megfogalmazottakra épül.

Az IVS jövőbeni fejlesztési irányai – Átfogó cél

Kőbánya dinamikus, innovatív kerület, ahol a fejlődést az értéknövelő és környezettudatos beruházások, valamint a magas hozzáadott értékű fejlesztések alapozzák meg.

Az IVS jövőbeni fejlesztési irányai – Tematikus célok

- gazdasági versenyképesség fenntartása növelése

- vonzó települési környezet kialakítása
- társadalmi, szociális rehabilitáció
- geopolitikai helyzet javítása
- intézményi és közlekedési infrastruktúra javítása

Az IVS jövőbeni fejlesztési irányai – Részcélok

- Kőbánya legyen megújulni képes, erős helyi gazdasággal rendelkező kerület, mely olyan tudásalapú gazdaság erősítésére törekszik, melynek gazdasága mindenkor kihasználja a tradíciójából és térségi helyzetéből adódó lehetőségeket, a meglévő és fejlesztendő területi és infrastrukturális adottságokat, a rendelkezésre álló humán erőforrást.
- Kőbánya legyen a kerület lakosainak otthona, megfelelő életminőséget biztosító élhető „ökokerület”, amely a természeti, települési és társadalmi környezetével harmóniában fejlődik, amellyel lakói azonosulhatnak.
- Kőbánya legyen a főváros egyik növekvő lélekszámú, szegregációmentes, fiatalodó, képzett munkaerővel rendelkező kerülete, valamint új kulturális, sport és szabadidőközpontja, amely helyben lakást támogató intézkedéseivel képes tartósan vonzó környezetet biztosítani lakosai számára.
- Kőbánya legyen a főváros könnyen megközelíthető új alközpontja, amely fejlett gazdasági és idegenforgalmi infrastruktúrával rendelkezik.
- Kőbánya legyen a főváros fejlett intézményi infrastruktúrával rendelkező kerülete, mely korszerű, átjárható közösségi és közúti közlekedéssel rendelkezik.

A stratégia kilenc fejleszteni kívánt akcióterületet jelöl ki a kerületben, ezen fejlesztési elképzelések megvalósítását a 2012–2018 közötti időszakra ütemezte.

1. Kis Pongrácz telep szociális rehabilitációja
 2. Népliget revitalizációja
 3. A Hungexpo és a Kincsem Park megközelíthetőségének javítása
 4. A kerületközpont átfogó fejlesztése
 5. A Gyárdűlő lakófunkciójának erősítése
 6. Kúttói forgalomracionalizálás
 7. Újhegyi rehabilitáció
 8. Felsőrákos
 9. MÁV területek rehabilitációja
- Egyéb:
10. akcióterülethez nem köthető projektek

KIS PONGRÁCZ TELEP SZOCIÁLIS REHABILITÁCIÓJA – AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A terület szegregátumként való besorolása megszüntetésre kerüljön, a társadalmi-, szociális integráló, életminőség- és környezetjavító feladatok megvalósulását követően.

NÉPLIGET REVITALIZÁCIÓJA – AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A Népliget szabadidős fejlesztések célterületévé, a város új rekreációs zónájává váljon. A revitalizáció keretében a Népliget területén karakteres, vonzó, biztonságos, funkciógazdag városi zöldterület kerül kialakításra, amely a rekreációs és szabadidős tevékenységeknek, társadalmi rendezvényeknek vonzó célterületévé válik, és egyúttal előrevetíti a szomszédos városrészekhez szervesen kapcsolódó, hosszú távú fejlesztési potenciált.

A HUNGEXPO ÉS A KINCSEM PARK – AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A területen fekvő Vásárváros további fejlődésének nélkülözhetetlen eleme a megfelelő elérhetőségnek biztosítása.

A KERÜLETKÖZPONT ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSE – AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A közigazgatási funkciók köré csoportosuló történelmi értékekkel bíró, ugyanakkor XXI. századi, multifunkcionális kerületközpont kerüljön kialakításra, amelyet megfelelő életminőséget biztosító lakóterületek vesznek körül, és ahol helyben rendelkezésre állnak a modernizált, minden igényt kielégítő szociális közintézmények, kikapcsolódási lehetőségek.

A GYÁRDŰLŐ LAKÓFUNKCIÓJÁNAK ERŐSÍTÉSE – AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A terület élhetőségének javítása a cél, amely magába foglalja a szegregátumok teljes megszüntetését, későbbi kialakulásának megelőzését, a jelenlegi lakóépületek további felújítását, új, színvonalas lakóépületek létrehozását és mindezekhez kapcsolódóan a szükséges infrastruktúra fejlesztését.

KÚTTÓI FORGALOMRACIONALIZÁLÁS – AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A terület főleg munkahelyi területeket foglal magában, a megfelelő megközelíthetőség biztosítása fontos feladat.

ÚJHEGYI REHABILITÁCIÓ – AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

Az Újhegyi lakótelep hosszú távú műszaki, szociális és környezeti értelemben vett fenntarthatóságának megteremtése, ezáltal a terület szegregálódásának megelőzése.

FELSŐRÁKOS – AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A jelenleg kihasználatlan, és elhanyagolt állapotban lévő területek megfelelő funkciót kapjanak, ugyanakkor a természetvédelmi értéket képviselő területek megkapják a szükséges védelmet a fennmaradásuk érdekében, olyan módon, hogy azt a lakosság a szükséges természetvédelmi intézkedések mellett rekreációs, esetleg tanulmányozási céllal látogathassa. Az akcióterület további célja a 4-es út bevezető szakaszán a zökkenőmentes közlekedés biztosítása, az Éles-sarok csomóponti korszerűsítésével.

MÁV TERÜLETEK REHABILITÁCIÓJA – AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJA:

A funkcióját veszített ingatlanok oly módon való használatának elősegítése, hogy a lakóterületen az infrastrukturális hiányosságokból fakadó szegregálódási folyamat visszafordíthatóvá váljon, valamint a jelenleg hasznosítatlan, korábban ipari funkciót betöltő terület újbóli használatbavétele és rekonstrukciója, új funkciókkal való felruházása lehetővé váljon úgy, hogy a közelben fekvő lakóterületek térbeni izolációjához tovább már ne járuljon hozzá.

Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

- ☐ Budapest Főváros X. kerület, Kerepesi út – Fehér út – Albertirsai köz – Albertirsai út (MÁV vasútvonal) által határolt terület Kerületi Építési Szabályzata és Szabályozási Terve módosításáról
- ☐ Budapest Főváros X. kerület Maglódi út – 42414/188 hrsz.-ú ingatlan – Kovakő utca – 42414/176 hrsz.-ú ingatlan – 42414/175 hrsz.-ú ingatlan – Korall utca – Zsombék utca által határolt terület Kerületi Építési Szabályzata és Szabályozási Terve módosításáról

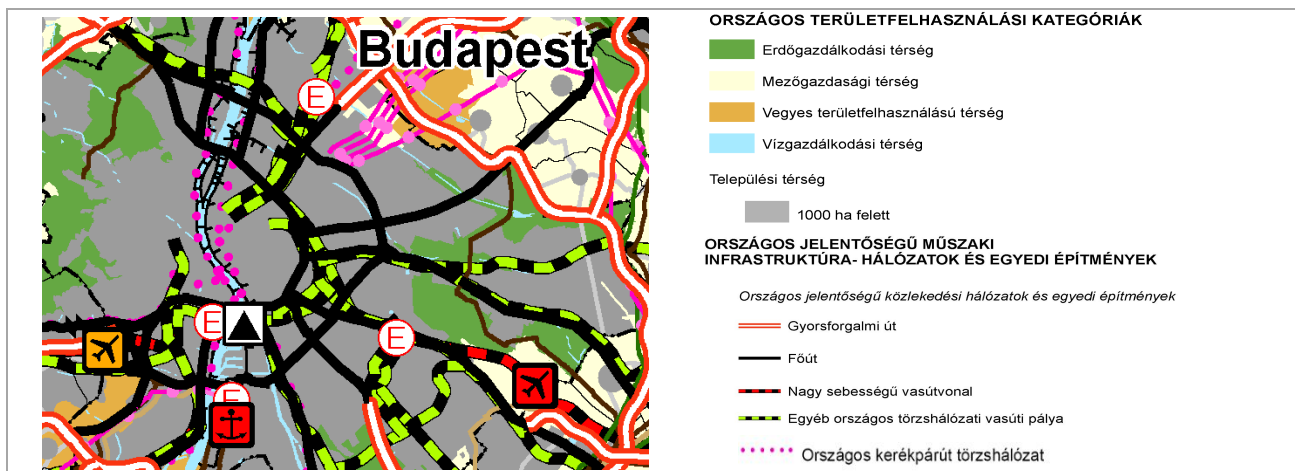
Mindkét hatályos szerződés a tervezés finanszírozásáról szól, fejlesztési megállapodásokat nem tartalmaz.

1.2.4. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény szerint a területrendezés feladata különösen „a környezeti adottságok feltárása és értékelése; a környezet terhelését, terhelhetőségét és a fejlesztési célokat figyelembe vevő területfelhasználásnak, az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének – az ágazati koncepciókkal összhangban történő – megállapítása, az országos és térségi, továbbá a területrendezéssel kapcsolatos településrendezési célok összehangolása.”

Budapestet – ennek megfelelően Kőbányát is – érintő területrendezési tervek:

- ☐ az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT),
- ☐ a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény (BATrT).

Országos Területrendezési Terv – OTrT

3. ábra: OTrT Szerkezeti Tervlap kivonata

Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_otrt_tr_2013/

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2. sz. mellékletét képező „Ország Szerkezeti Terve” c. tervlapja alapján a X. kerület csaknem egésze 1000 ha feletti települési térség területfelhasználási kategóriába sorolt. A Rákos-patak mente erdőgazdálkodási térségbe tartozik.

A törvény további, Kőbányát érintő mellékletei:

3/1. sz. melléklet – Országos ökológiai hálózat övezete: a kerület északkeleti részén – a Rákos patak mentén.

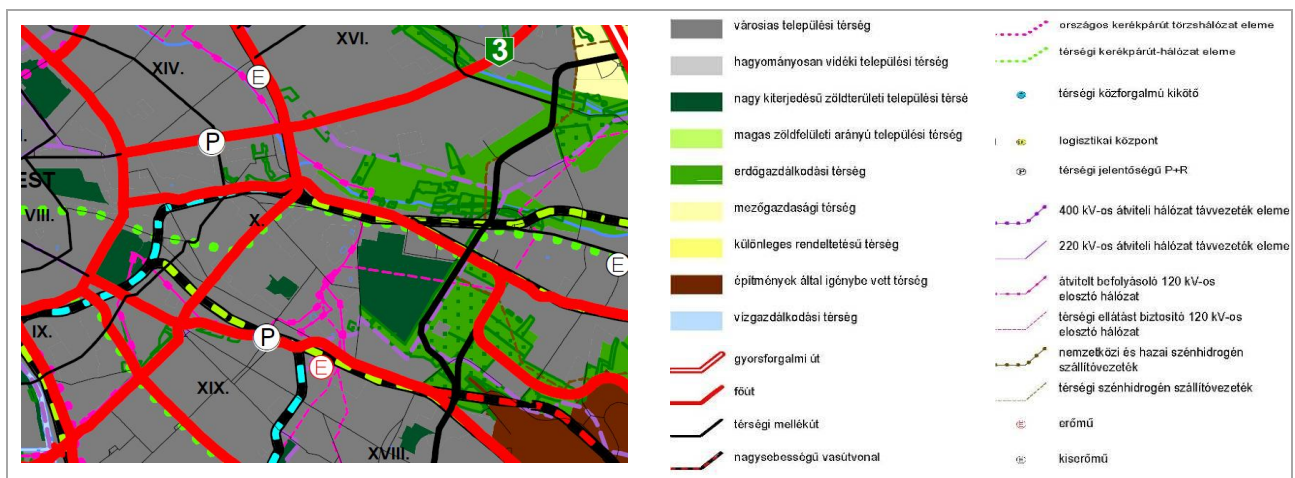
3/4. sz. melléklet – Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete: a Rákos-patak mentén és néhány foltban

3/5. sz. melléklet - Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete: a kerület egésze

3/6. sz. melléklet - Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete: a kerület egésze

3/7. sz. melléklet - Országos vízminőség-védelmi terület övezete: a kerület délnyugati része

3/9. sz. melléklete - Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete: a kerület egésze

Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv – (BATrT)

4. ábra: BATrT Szerkezeti Tervének kivonata

Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_bp_agqlo/

Térségi Szerkezeti Terv területfelhasználási kategóriái Kőbányát érintően:

Városias települési térség

Nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség – a Népliget, a volt Gergelybánya és az Újköztemető területe

Erdőgazdálkodási térség – Felsőrákosi rétek és az Újköztemető menti véderdősáv területe

BATrT Szerkezeti Terve által megjelölt, Kőbányát érintő további elemek:

1. főút
2. térségi mellékút
3. a transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos vasúti törzshálózati vasútvonal
4. egyéb országos törzshálózati vasútvonal, az országos vasúti törzshálózat tervezett eleme
5. térségi kerékpárút - hálózat eleme
6. térségi jelentőségű P+R
7. átvitelt befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózat
8. térségi ellátást biztosító 120 kV-os elosztó hálózat

BATrT Övezeti tervének Kőbányát érintő mellékletei:

3.1. sz. melléklet –magterület övezete: a Rákos-patak északi részén

3.2. sz. melléklet –ökológiai folyosó övezete: a Rákos-patak mentén

3.5. sz. melléklet –kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete: a Rákos-patak környezetében és a temető keleti és déli oldala menti területet

3.6. sz. melléklet – erdőtelepítésre alkalmas terület övezete: a Rákos-patak menti déli és északon a kerülethatárig terjedő területek valamint a temető keleti és déli sávjának erdőtől hiányos részei

3.9. sz. melléklet –Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete: a Népliget, a Lóversenytér és a mai központtól keletre eső terület és környezete

3.11. sz. melléklet –világörökség és világörökség várományos terület övezete: az egész kerület

3.18. sz. melléklet –földtani veszélyforrás területének övezete: az egész kerület

3.21. sz. melléklet –kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete: a kerület északi oldalán, a Jászberényi úttól délre eső terület

Kiemelt beruházásokra vonatkozó kormányhatározatok és rendeletek**TERVEZETT/FOLYAMATBAN LÉVŐ KIEMELT BERUHÁZÁSOK**

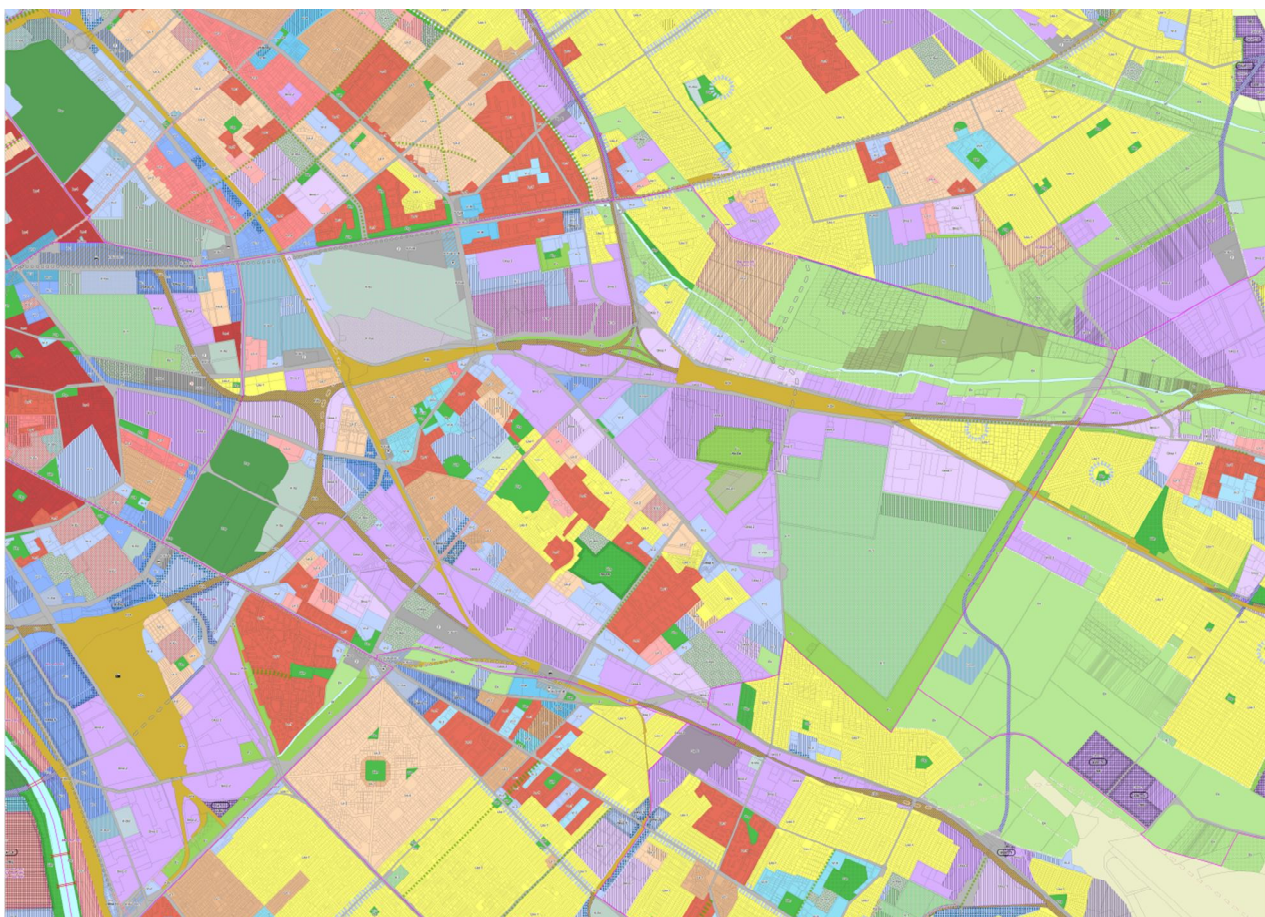
rendelet/határozat	projekt megnevezése	érintett terület
345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet	egyes közlekedésfejlesztési projektek	2.8. A budapesti elővárosi vasútvonalak rekonstrukciója 2.41. A MÁV Zrt. állomásfejlesztési és integrált ügyfélszolgálat fejlesztési program megvalósítása (Rákos, Rákoshegy, Kőbánya-Kispest, Kőbánya alsó, Zugló, Budapest-Déli pu., Budapest-Keleti pu., Budapest-Nyugati pu., állomások felvételi épületeinek felújításával). 3.9. Budapest, 1-es villamosvonal rekonstrukciója és fejlesztése. 3.10. Budapest, 3-es villamosvonal rekonstrukciója és fejlesztése.

rendelet/határozat	projekt megnevezése	érintett terület
1871/2013. (XI. 22.) Korm. határozat	új budapesti konferencia-központ létesítése	3.14. Budapest, M3-as metró rekonstrukciója és északi meghosszabbítása.

1.2.5. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti tervei /az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Kőbányának az átmeneti zóna részeként nincs Budapesten kívüli szomszédos települése. Közigazgatási szempontból szomszédos a XIV., XVI., XVII., XVIII., XIX., IX., és VIII. kerulettekkel, amelyekre vonatkozóan a Fővárosi Közgyűlés 50/2015. (I.28.) Kgy. határozatával elfogadott Budapest főváros településszerkezeti terve (továbbiakban: TSZT 2015) hatályos.

„Budapest főváros kétszintű önkormányzata (a főváros önkormányzati rendszere) a fővárosi és a kerületi szintű önkormányzatokból áll.” (Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény) Minden fővárosi kerületben települési önkormányzat működik, melynek feladata a helyi településrendezési szabályok megalkotása a *FŐVÁROSI TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV* alapján.

5. ábra: TSZT 2015 kivonat

A TSZT 2015 által meghatározott közlekedési infrastruktúra nem tartalmaz olyan elemeket, amelyek csak a szomszédos kerulettek közigazgatási területét érintik, de hatásuk befolyásolja Kőbánya fejlődését. A X. kerületet és egy vagy több szomszédos kerületét is érintő tervezett közlekedési elemeket *A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata* fejezet ismerteti.

XIV. kerület – Zugló, XVI. kerület – Árpádföld, Cinkota, Mátyásföld, Sashalom, Rákosszentmihály, XVIII. kerület – Pestszentlőrinc–Pestszentimre, XIX. kerület – Kispest

Kőbányától a tőle északra és délre fekvő kerületeket az országos vasúthálózat, a fővárosi metró és HÉV hálózat elemei és járműtelepei, valamint az Új köztemető területe választja el, kapcsolatot csak néhány főútvonal biztosít.

A nevezett kerületekre vonatkozó TSZT 2015 Szerkezeti tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapja – *A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata* fejezetben nevesített közlekedési elemeken kívül – nem tartalmaz Kőbánya fejlesztését befolyásoló elemet.

IX. kerület – Ferencváros és VIII. kerület – Józsefváros

A két belvárosi kerület Kőbányával összenőtt, a területek közötti kapcsolatrendszert a közúthálózat biztosítja.

A nevezett kerületekre vonatkozó TSZT 2015 Szerkezeti tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapja – *A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata* fejezetben nevesített közlekedési elemeken kívül – nem tartalmaz Kőbánya fejlesztését befolyásoló elemet.

XVII. kerület – Rákosmente

A kerület TSZT 2015-ben újonnan kijelölt, jelentős méretű zöldmezős gazdasági területei csökkenthetik a Kőbánya barnamezős területei az átalakulás lehetőségeit, mivel problémamentesebb beépítésük elvonhatja a fejlesztői erőt.

A XVII. kerületet Budapest más kerületeihez kapcsoló legjelentősebb közlekedési elemek Kőbányán vezetnek keresztül (Jászberényi és Keresztúri utak, Budapest-Hatvan és a Budapest-Újzász vasútvonalak).

1.2.6. A kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálata

A közelmúltban lezajlott jogszabályi változások a településrendezésben is változásokat okoztak. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 14/A. § (2) bekezdés határozza meg az új fővárosi településrendezési eszközöket. Kőbányát érinti

- ☐ a fővárosi településszerkezeti terv ☐ Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015),
- ☐ a fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ), valamint
- ☐ a fővárosi kerületi önkormányzat által megállapított kerületi építési szabályzat.

Az Étv. 2. § alapján a településszerkezeti terv „a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosító, a település szerkezetét, a területfelhasználást és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezését meghatározó terv”.

A fővárosi rendezési szabályzat „a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a főváros településszerkezeti tervének megfelelően a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz”.

A kerületi építési szabályzat (KÉSZ) a „fővárosi kerületben az építés rendjét a helyi sajátosságoknak megfelelően megállapító és biztosító önkormányzati rendelet” és a fővárosi településszerkezeti terv és a fővárosi rendezési szabályzat alapján készül.

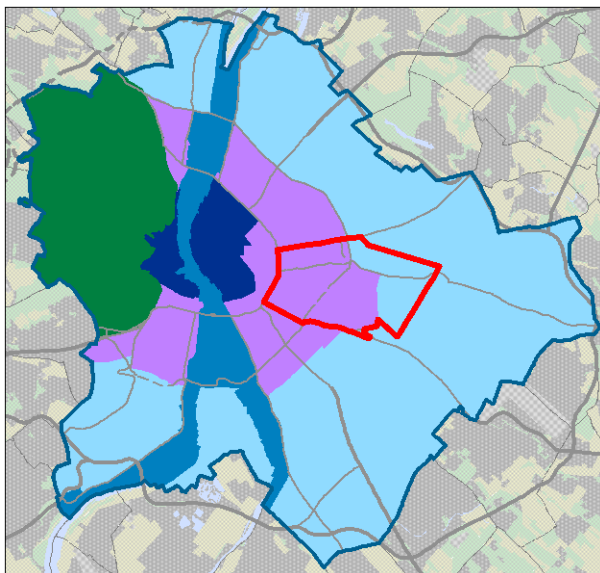
Budapest X. kerület Kőbánya Önkormányzat Képviselő Testülete által a 22/2013. (V. 22.) ÖK. sz. rendeletével fogadta el a Kerületi Városrendezési és Építési szabályzatát (KVSZ). Továbbá a kerületben 68db önálló szabályozási terv van érvényben, ezek területére nem terjed ki a KVSZ hatálya.

Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) és Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ)

Budapest új településszerkezeti terve (a rendezési szabályzattal együtt) a főváros teljes közigazgatási területére készült. A TSZT 2015 az 50/2015.(I.28.) Főv. Kgy. határozattal, az FRSZ az 5/2015.(II.16.) Főv. Kgy. rendelettel került elfogadásra. A településszerkezeti terv hosszú távra szóló terv, 10 évet meghaladó időtávlatra készült.

Budapest településszerkezeti tervének biztosítania kell a települést alkotó kerületek közös értékeinek megőrzését, a kerületi önkormányzatok érdekeinek összehangolását, a város egységes szemléletű, de területileg differenciált fejlesztését annak érdekében, hogy Budapest ne 23 kerület halmaza, hanem egy város legyen.

A TSZT 2015 által megfogalmazottakat általános, jellemzően szerkezeti típusú, és a területfelhasználással összefüggő témakörökben a TSZT 2015 leírása, az Étv. szerint meghatározandó paramétereket a Fővárosi rendezési szabályzat közvetíti a kerületi szabályozás felé a kerületi szintű előírások kidolgozásához.

A X. kerület két zónában, az átmeneti és az elővárosi zónában helyezkedik el.

6. ábra: Kőbánya Budapest zónarendszerében

Forrás: TSZT 2015

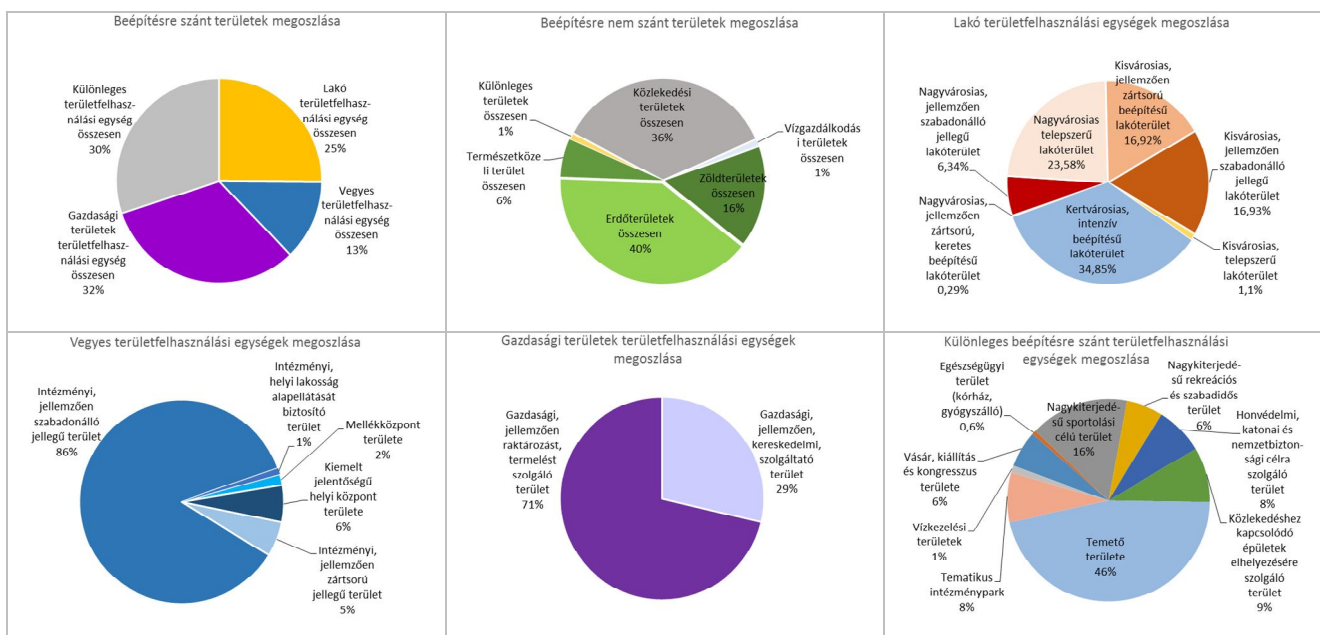
A TSZT 2015 Kőbánya területén meghatározta a (tervezett) területfelhasználási egységeket a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területeken egyaránt.

A kerület (2245,7 ha) közel 70%-a beépítésre szánt területfelhasználási egységbe sorolt, amelynek cca. harmada gazdasági terület. A beépítésre nem szánt területek nagy részét az erdő területfelhasználási egység (40%) és a közlekedési területek területfelhasználási egység (36%) teszik ki.

Területfelhasználási egységek megoszlása Kőbányán

		ha			ha
Lakó területfelhasználási egység			Különleges területek		
Nagyvárosias, jellemzően zártos, keretes beépítésű lakóterület	Ln-2	1,61	Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez	0,68
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	35,76	Megújuló energiaforrás hasznosítási területe	Kb-En	10,78

Nagyvárosias telepszerű lakóterület	Ln-T	133,05	Különleges területek összesen:	11,47
Kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület	Lk-1	95,45	Közlekedési területek	
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	95,51	Közúti közlekedési terület	KÖu 208,28
Kisvárosias, telepszerű lakóterület	Lk-T	6,22	Kötőpályás közlekedési terület	KÖk 147,49
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	196,67	Közlekedési területek összesen:	355,77
Lakó területfelhasználási egység összesen:		564,27	Vízgazdálkodási területek	
Vegyes területfelhasználási egység			Folyóvizek medre és partja	Vf 11,97
Mellékközpont területe	Vt-M	5,22	Vízgazdálkodási területek összesen:	11,97
Kiemelt jelentőségű helyi központ területe	Vt-H	16,58	Zöldterület	
Intézményi, jellemzően zárt sorú beépítésű terület	Vi-1	15,71	Közpark, közpark	Zkp 67,97
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	245,03	Városi park	Zvp 94,95
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület	Vi-3	2,82	Zöldterületek összesen:	162,93
Vegyes területfelhasználási egység összesen:		285,36	Erdőterület	
Gazdasági területek területfelhasználási egység			Védelmi erdő	Ev 136,69
Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz-1	206,38	Közjóléti erdő	Ek 263,72
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gksz-2	512,04	Erdőterületek összesen:	400,41
Gazdasági területek területfelhasználási egység összesen:		718,43	Természetközeli területek	
Különleges területek területfelhasználási egység			Természetközeli terület	Tk 61,06
Vásár, kiállítás és kongresszus területe	K-Vás	40,03	Természetközeli terület összesen	61,06
Egészségügyi terület (kórház, szanatórium, gyógyzálló, gyógyüdülő)	K-Eü	4,44	Beépítésre nem szánt területek összesen:	1003,60
Nagykiterjedésű sportolási célú terület	K-Sp	107,19		
Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	39,37		
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon	52,55		
Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület	K-Közl	59,29		
Temető területe	K-T	314,38		
Tematikus intézménypark	K-Tp	52,69		
Vízkezelési területek	K-Vke	7,71		
Különleges területek területfelhasználási egység összesen:		677,65		
Beépítésre szánt területek összesen:		2 245,71		

7. ábra: A területfelhasználási egységek Kőbányán

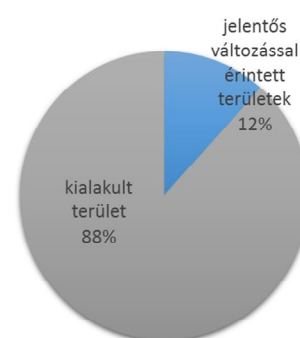
A TSZT számos, a kerületi tervszközben rugalmasan kezelhető elemet is tartalmaz a Szerkezeti terv tervlapjain és leírásában, amelyek részben a területfelhasználás leírásának figyelembevételével során érvényesülnek, részben maga az FRSZ tartalmaz ezekre vonatkozó rendelkezéseket, paramétereket. Ilyen például az átmeneti területfelhasználás lehetősége. Kőbányán 21 területen került jelölésre átmeneti területfelhasználás, amelyek a következő területfelhasználási egységekbe esnek:

Területfelhasználási egység	Átmeneti területfelhasználási egység	Terület (ha)
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2 Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz-1 13,2
Közkert, közpark	Zkp Kondicionálós célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez 23,5
Védelmi erdő	Ev Kondicionálós célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez 31

A TSZT 2015 meghatározza a város belső tartalékterületeit, jelentős mennyiségi fejlesztési potenciállal rendelkező területeket (jelentős változással érintett területek). Ezek a területek jelenleg részben használaton kívüliek, részben alulhasznosítottak. Kőbánya belső, mennyiségi területi tartalékai intézményi és gazdasági területfelhasználási egységekbe soroltak.

Kőbánya területén infrastruktúra függvényében igénybe vehető, változással érintett terület nem található.

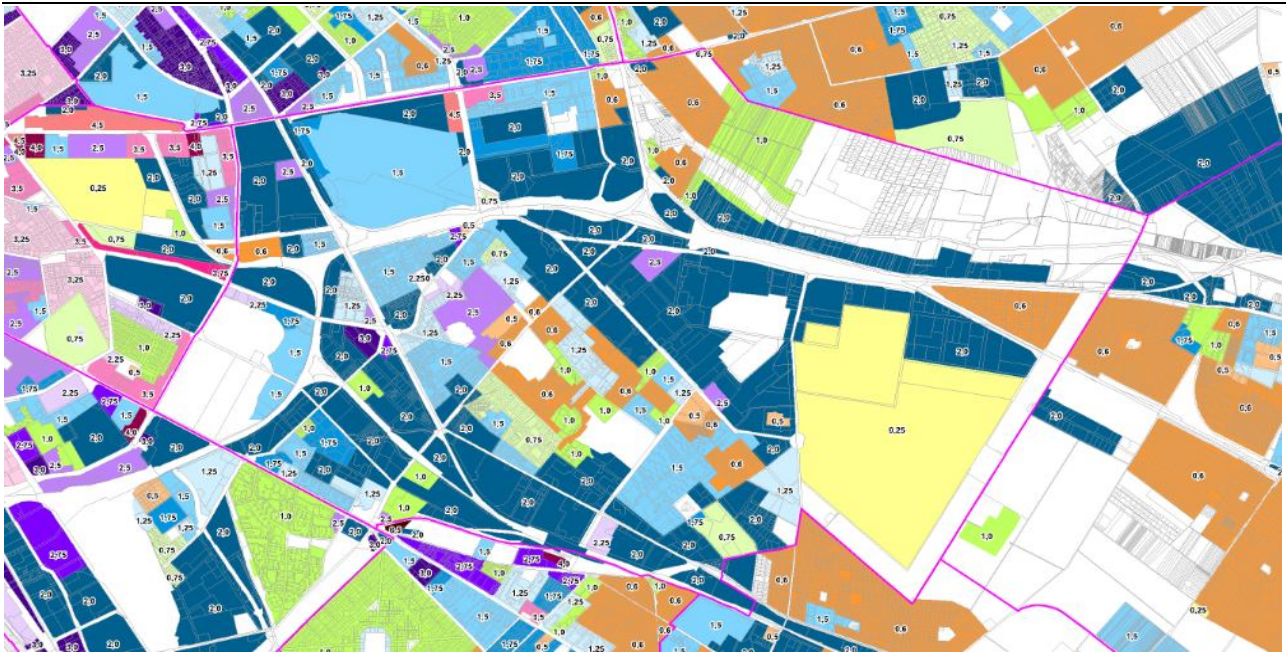
Jelentős változással érintett területek	Terület (ha)
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2 63,6
Nagyvárosias, jellemzően zártos, keretes beépítésű lakóterület	Ln-3 5,4
Intézményi, jellemzően zártos beépítésű terület	Vi-1 11,7
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2 86,9
Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz-1 44,2
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gksz-2 90,2
Temető területe	K-T 22,8
Tematikus intézménypark	K-Tp 52,2

8. ábra: Kialakult és változással érintett területek aránya

Az Étv. szerint az FRSZ egyik kiemelt feladata a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségének meghatározása. Az FRSZ szerint a beépítési sűrűség kétféle értékre tagolódik, hogy a területhasználat kiszolgálásához szükséges parkolási infrastruktúra épületen belüli biztosítása támogatott legyen. A bsá jelű általános sűrűségi érték az általánosan elhelyezhető funkciók számára, a bsp jelű parkolási sűrűségi érték viszont kizárólag az épületen belüli parkolás céljára vehető igénybe.

Kőbánya területén a terv által meghatározott beépítési sűrűség bsá a kerület beépítésre szánt területeinek felén 0,25 és 1,75 közötti. A gazdasági és az intézményi területfelhasználási kategóriába sorolt területeken jellemzően 2,0.

9. ábra: Kőbánya beépítésre szánt területeinek beépítési sűrűségének bsá értékei

Forrás: FR SZ 2. melléklet – részlet

Kőbánya északi határán az M2 metróvonal és a H8 Gödöllő - H9 Csömör HÉV vonalak összekötése tervezett, amely kapcsán a jelenlegi gyorsvasúti megállók is áthelyezésre kerülnek, illetve P+R rendszerű parkolók létesülnek.

Új közlekedési elemként valósul meg a TSZT legnagyobb jelentőségű közúti eleme a Körvasút menti körút, és a városhatár mentén elhelyezkedő kerületek közötti kapcsolatok biztosítását szolgáló Külső keleti körút. A 31. sz. főút Albertirsai út – Salgótarjáni út nyomvonalon történő bevezetése következtében a X. kerület központja (és a XVII. kerület belső területei) mentesülnek az országos illetve a térségi átmenő forgalomtól.

Kőbánya-Felsőrákos térségében részben a területek fejlesztésével, részben az átalakulásával kapcsolatban tovább épül a Kozma utca vonala és a Pesti határút.

Településszerkezeti jelentőségű kerékpárút épül többek között a Kerepesi út, az Üllői út, a Jászberényi út, a Körvasút menti körút, a Külső keleti körút mentén.

Összekötésre kerül a vasúthálózat keleti és nyugati vonal csoportja. Új vasúti megállóhelyek létesülnek, törekedve a városi közlekedési eszközökre történő jó átszállás biztosítására.

A városi átszálló csomópontok területén, és az intermodális szerepű központokban – Örs vezér tere – a közösségi közlekedés jelentős számú átszálló utasa és a kapcsolódó intenzív beépítés forgalma számára fontos környezeti minőségjavító elem a gyalogos közlekedés magas színvonalú kialakítása.

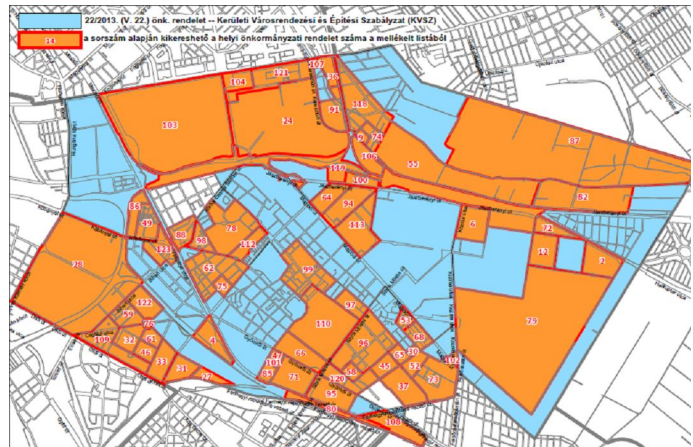
Kőbánya Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata - KVSZ

Kőbánya Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatát 22/2013. (V. 22.) ÖK. számú rendeletével fogadta el az Önkormányzat Képviselő-testülete. A rendelet területi hatálya Kőbánya közigazgatási területén az övezeti tervlapon meghatározott építési övezetek és övezetek, valamint az ezekkel határos, övezetbe nem sorolt közterületek területére terjed ki.

A KVSZ jóváhagyását követően elfogadott szabályozási tervek a KVSZ alaprendeletét módosítják, annak mellékletét képezik.

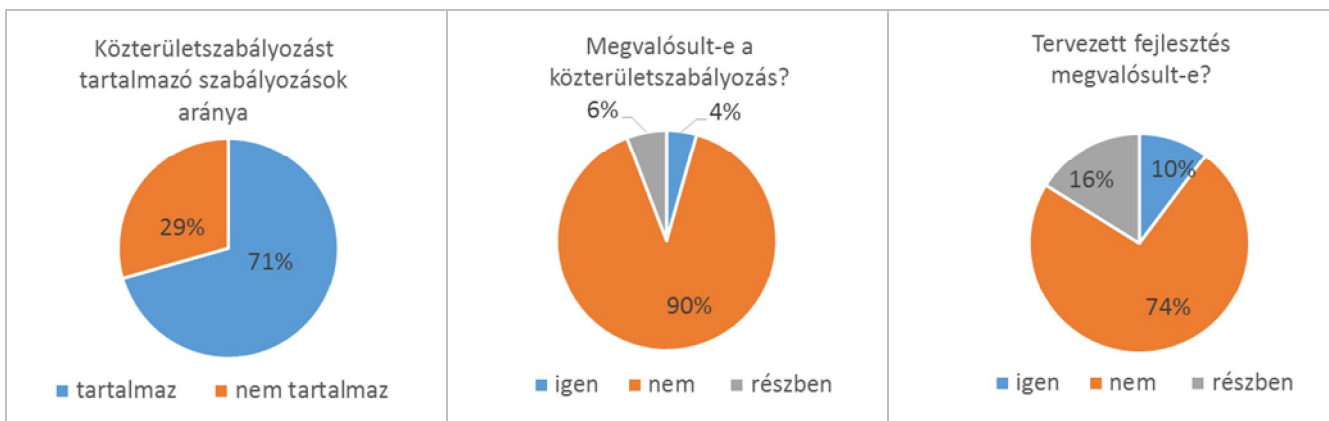
A KVSZ jóváhagyását megelőzően hatályban lévő és hatályban maradó szabályozási tervek területére a KVSZ területi hatálya nem terjed ki.

A szóban forgó 68 db. önálló szabályozási terv területén azok előírásait kell alkalmazni.

10. ábra: A KVSZ és a hatályos SZT-k területi lehatárolása

Forrás: www.kobanya.hu

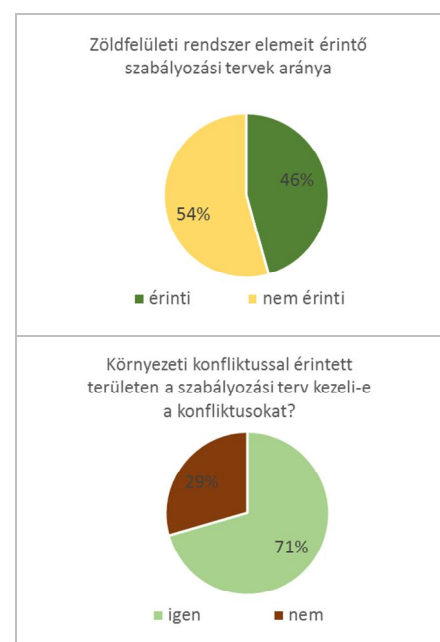

11. ábra: A hatályos szabályozási tervekben foglaltak megvalósultsága

A hatályban lévő szabályozási tervek jelentős része (48%-a) érinti a zöldfelületi rendszer elemeit.

A szabályozási tervek és a KVSZ egyaránt foglalkoznak a környezeti konfliktusok kiküszöbölésével, valamint a zöldfelületi rendszer bővítésével.

A környezeti konfliktussal terhelt területeken például kötelező zöldfelület és fasor telepítését írják elő a tervek. A KVSZ előírása alapján az újonnan ültetendő fasor csak útfasor lehet, előnevelt, magas törzsű, várostűrő fajokkal. A kötelezően zöldfelületként kialakítandó területeken az épületek elhelyezését nem teszi lehetővé a szabályozás.

SWOT

ERŐSSÉGEK

A fejlesztési dokumentumok kiemelt szerepet biztosítanak a városközpont és környéke fejlesztésének.

Jelentős szabad fejlesztési potenciállal rendelkezik a kerület, igen jelentős a változással érintett területek nagysága.

GYENGESÉGEK

A kerületi koncepcióban és stratégiában foglalt főbb célkitűzésekből, akcióterületek fejlesztési elképzeléseiből kevés valósult meg

Sok felülvizsgálatra szoruló hatályos szabályozási terv.

LEHETŐSÉGEK

A fővárosi fejlesztési és rendezési dokumentumok megfelelő háttérrel biztosítanak a kerületi fejlesztési lehetőségeknek.

VESZÉLYEK

Az M0 menti agglomerációs települések és a szomszédos kerületek elszívhatják a fejlesztési lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- ☐ Új szerkezeti terv kerületi szintre való leképzése, új KÉSZ készítése.

I.3. A KERÜLET TÁRSADALMA

I.3.1. A kerület demográfiai és társadalmi összetétele

Népességváltozás

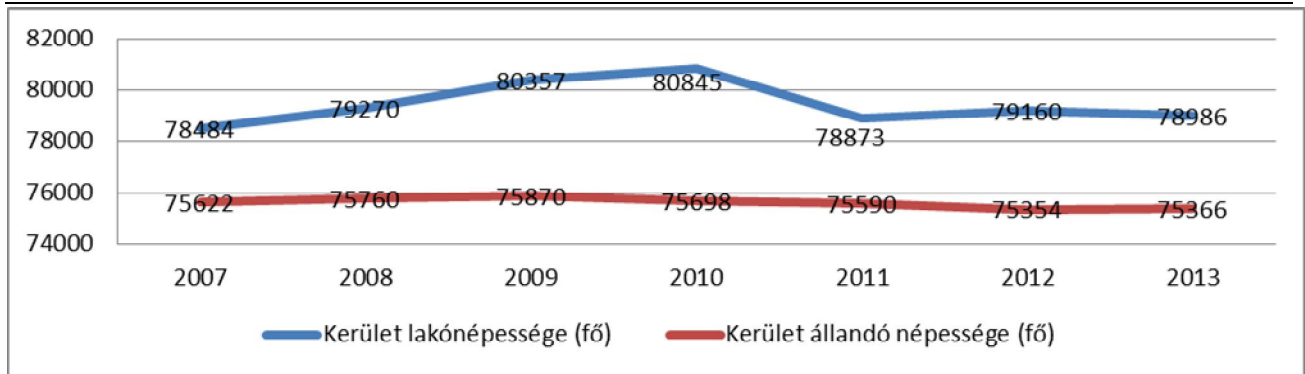
Kőbánya népessége a népszámláláskori lakónépességet tekintve a 1980-hoz képest jelentősen csökkent 1980 és 2001 között. Legnagyobb mértékű csökkenés az 1990 -2001 közötti időszakban következett be, mikor is 16,5%-kal esett vissza a lakónépesség. A rákövetkező 10 évben ez a csökkenés megállt, így 2011-ben a Népszámlálás közel azonos számú népességet írt össze, mint az azt megelőző alkalommal. A fővároshoz viszonyítva a kerület lakónépessége 1980- 2001 között gyorsabb ütemben csökkent, mint a főváros egész népessége, viszont a 2000-es évek első évtizedében a kerületet kedvezőbb népesedési folyamat jellemezte, hiszen míg Budapest lakónépességének a csökkenése, bár jelentősen lassuló ütemben, de folytatódott, addig a kerületnek sikerült egy stagnáló szintet elérnie. Így 2011-ben 80 978 fő élt a kerületben a Népszámlálás szerint, mely Budapest népességének 4,7%-át teszi ki.

	1980	1990	2001	2011
Kerület lakónépessége (fő)	104 656	96 843	80 852	80 978
Százalékos változás az előző időponthoz képest [%]	-	92,5%	83,5%	100,2%
Budapest lakónépessége (fő)	2 059 226	2 016 681	1 777 921	1 729 040
Budapest lakónépességének százalékos változása az előző időponthoz képest	-	97,9%	88,2%	97,3%
Lakónépesség aránya Budapest lakosságához viszonyítva (%)	5,1%	4,8%	4,7%	4,7%

1. táblázat: Népszámláláskori lakónépesség alakulása Budapesten és a X. kerületben (1990,2001,2011)
forrás: KSH, Népszámlálások

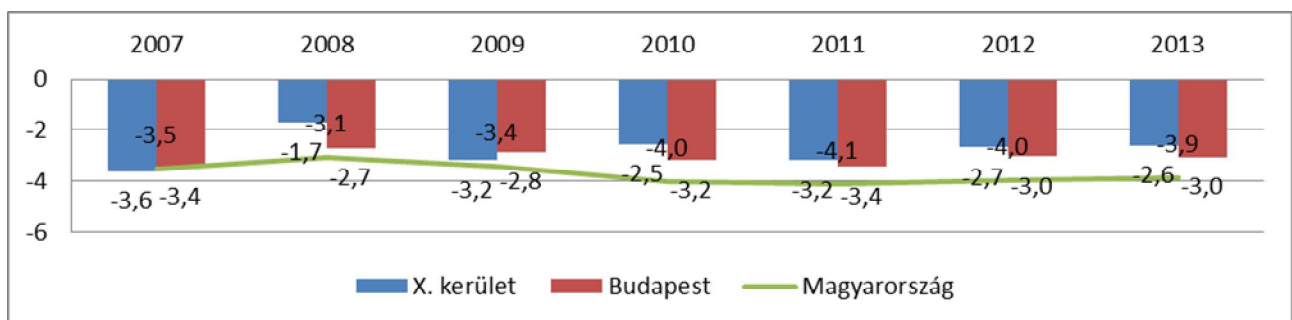
Az utóbbi évek demográfiai folyamatait tekintve, a lakónépesség növekedése majd stagnálása jellemzi a kerületet. 2007 -2010 folyamán a népesség 78 484 főről 80 845 főre emelkedett, 2011-ben történt mintegy 2000 fős csökkenés a népszámláláskori korrekciónak köszönhető. 2011-ről 2012-re a népesség újra növekedett, majd 2013-ra enyhén csökkent.

Az állandó népesség 2009-ig nőtt, majd enyhe csökkenés után, 2012-2013 között stagnált. Az állandó népesség az egyes években növekvő mértékben alacsonyabb, mint a lakónépesség: a különbség mintegy 3-4 ezer fő. A különbség arra utal, hogy jelentős számú népességnek tartózkodási címe van a kerületben, míg az állandó lakcímmel rendelkezők száma enyhén csökken.

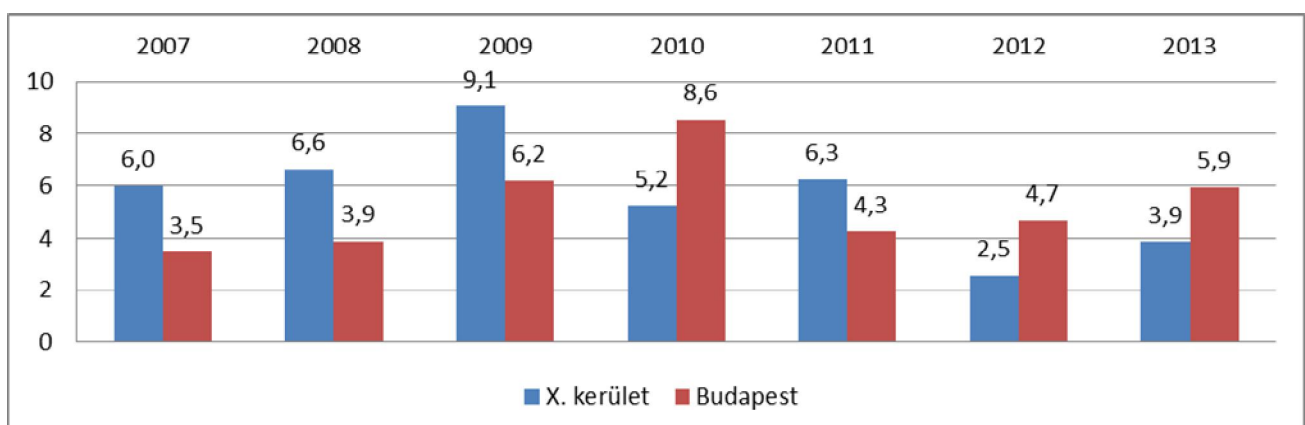
12. ábra: X. kerület lakó- és állandónépessége (2007-2013) Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis

A népességszaporulat adatait vizsgálva, látható, hogy a halálozások száma a 2007-2013-as időszakban végig meghaladta a születések számát, bár ennek mértéke erősen ingadozó. Évente mintegy 750-800 gyermek születik (2008-ban volt csak ennél magasabb születésszám), míg a halálozások száma 1000 fő körül alakul. A teljes időszakra nézve a fővárosi szintnél valamivel kedvezőbb a kerület népességszaporulata.

13. ábra: Természetes népességszaporulat a lakónépességhez viszonyítva a X. kerületben és Budapesten, ezrelék (2007-2013) Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis

A kerület az utóbbi időszakban pozitív vándorlási egyenleggel rendelkezik, mely a 2007-2009 között a fővárosinál nagyobb mértékű volt, majd 2010-től a vándorlási egyenleg pozitívuma mérséklődött és többnyire a fővárosi szint alatt maradt (ezer főre vetítve). Évente átlagosan mintegy 3000 oda- és 2500 elvándorlás történik, mely így a lakónépesség 3,8 illetve 3,2%-át érinti.

14. ábra: Vándorlási egyenleg a lakónépességhez viszonyítva a X. kerületben és Budapesten, ezrelék (2007-2013) Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis

Országos tendencia, hogy csökkenő népesség mellett a háztartások száma növekszik, amely tendencia Kőbánya esetében is fenn áll. 2001-ben a háztartások száma 33 267 db volt, mely 2011-re 8,1 %-kal nőtt, majdnem elérve a 36 000 db háztartást. A növekmény az egyfős háztartások számának emelkedésének

tulajdonítható, melynek száma a két Népszámlálás között 2600-zal nőtt, így arányuk az összes háztartáson belül 31,6%-ról, 39,2%-ra emelkedett. A kerület egyszemélyes háztartásainak aránya ugyanakkor enyhén kedvezőbb mint a főváros egészében, ahol már meghaladta a 40%-ot.

A családháztartások száma Kőbányán és a fővárosban is csökkent, 4,8% illetve 8%-kal. Míg 2001-ben a kerületben a 64,5%-át tették a családháztartások az összes háztartásnak, addig 2011-ben már csak 56,8%-át. A gyermekes családok száma és aránya az összes háztartáson belül szintén csökkent a kerületben (1000 illetve 1200 családdal), az összes háztartás arányában 44,7%-ról 38%-ra. Ugyanakkor a kerület valamivel kedvezőbb helyzetben van a főváros egészéhez képest: mind a családháztartások, mind a gyermekes családok aránya magasabb az összes háztartáson belül.

	X. kerület		Budapest	
	2001	2011	2001	2011
Háztartások száma (db)	33 267	35 953	770 083	819 708
Egyszemélyes háztartások száma (db)	10 518	14 104	266 374	339 115
Egyszemélyes háztartások aránya az összes háztartáson belül(%)	31,6%	39,2%	34,6%	41,4%
Családháztartás száma* (db)	21 452	20 422	486 858	448 212
Családháztartások aránya az összes háztartáson belül(%)	64,5%	56,8%	63,2%	54,7%
Gyermekek családok száma (db)**	14 864	13 660	313 020	284 131
Gyermekek családok aránya az összes háztartáson belül (%)**	44,7%	38,0%	40,6%	34,7%

*A családháztartások tartalmazzák a több családból álló háztartásokat is, melyek aránya az összes családháztartáson elenyésző, a X. kerületben és Budapesten is 1 % 2011-ben.

** Minimális mértékben tartalmaz olyan családokat is, melyek egy háztartást alkotnak (több család háztartások), ez azonban alatta marad az 1%-nak 2011-ben.

2. táblázat: Háztartások és egyes háztartásfajták számának és arányának alakulása (2001,2011)
forrás: KSH, Népszámlálások

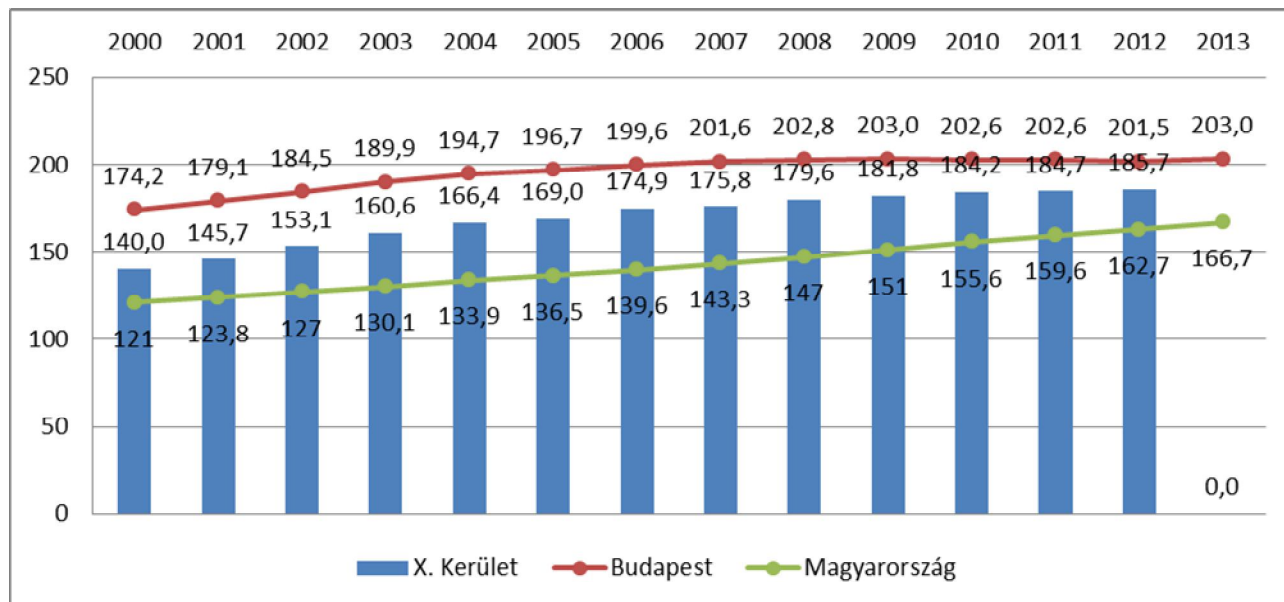
Korösszetétel

A fent bemutatott folyamatoknak megfelelően Kőbányán a 0-14 éves gyermekek lakónépességen belüli aránya majd 1%-kal csökkent a két népszámlálás között eltelt tíz évben. Ezzel párhuzamosan az idősek aránya viszont több mint 2%-kal növekedett. 2011-ben a lakónépesség 12,6%-a volt 15 év alatti és 21,9%-a volt 60 éves illetve annál idősebb. Mindkét mutató fiatalabb korösszetételt mutat a főváros egészénél, különösen igaz ez az idősek arányára, mely a kerületben majd 4%-kal alacsonyabb.

	X. kerület		Budapest	
	2001	2011	2001	2011
0-14	13,5%	12,6%	12,8%	12,2%
15-59	66,9%	65,6%	64,2%	62,5%
60-x	19,6%	21,9%	23,0%	25,4%

3. táblázat: Lakónépesség kormegoszlása 2001 és 2011-ben

Ugyanakkor a kerület öregedési indexét vizsgálva látható, hogy a kerület lakossága is folyamatosan idősödik, míg 2000-ben még csak 140 idős jutott 100 fiatalra, ez 2013-ban már 186 fő volt. Az alábbi ábra azt is mutatja, hogy az utóbbi években a főváros és kerület közötti különbség csökkent, vagyis a kerület relatív kedvezőbb helyzete csökken.

15. ábra: Öregedési index a X. kerületben, fővárosban és országosan 2000-2012 között. Forrás: TEIR, Lechner Nonprofit Kft, ITS adatszolgáltatás.

Képzetség

A kerület lakosságának a iskolázottsága jelentősen javult 2001 és 2011 között, emelkedett az érettségivel és felsőfokú végzettséggel jelentkezők aránya. Ennek ellenére a kerület lakosságának iskolázottsági szintje még mindig jelentősen elmarad a fővárosi népesség egészétől. Ez egyrészt az alacsonyabb képzetten (legfeljebb 8 általános iskolai végzettség, érettségi nélküli középiskolai végzettség) magasabb arányában, illetve a magasabb végzettségűek alacsonyabb arányában mutatkozik meg. Különösen kedvezőtlen, hogy a főiskolai és egyetemi végzettségűek tekintetében az olló erőteljesebben kinyílt a kerület és a főváros között: 2001-ben 6%, 2011-ben már majd 10% volt a különbség a felsőfokú végzettségűek arányában a 7 évesek és annál idősebbek körében. A kerület hátránya tehát nőtt az elmúlt időszakban.

	X. kerület		Budapest	
	2001	2011	2001	2011
Általános iskola 8. osztályát el nem végzettek	16,0%	8,7%	17,1%	7,7%
Általános iskola 8. osztályát elvégzettek	24,7%	22,4%	20,3%	17,0%
Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel rendelkezők	18,1%	15,7%	14,7%	11,6%
Érettségivel rendelkezők	28,1%	34,2%	28,8%	34,8%
Főiskolai, egyetemi végzettséggel rendelkezők	13,1%	19,0%	19,1%	28,9%
összesen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

4. táblázat: 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség szerint (%) a X. kerületben és Budapesten, 2001-ben és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás

Foglalkoztatottság

A kerület munkaerőpiacon aktív népességének aránya 46,7%-ról 50,1%-ra nőtt a két Népszámlálás időpontja között. Ez alapvetően kedvező tendenciát jelent, ugyanakkor a válság hatása a népszámlálási adatokban is kimutatható, a munkanélküliek aránya 3,1%-ról 5,4% ra emelkedett. A kerület lakosságának továbbá 28,1%-a inaktív kereső, míg 21,7%-a eltartott. 2011-ben a kerület teljes népességen belüli gazdasági aktivitási arányai közel álltak a főváros egészének aktivitási mutatóihoz, főként az aktívok tekintetében, míg az inaktívok esetében magasabb volt az inaktív keresők aránya, mint a fővárosban.

		X. kerület		Budapest	
		2001	2011	2001	2011
Gazdaságilag aktív népesség	Foglalkoztatott	43,6%	44,7%	42,0%	45,0%
	Munkanélküli	3,1%	5,4%	2,8%	5,2%
Gazdaságilag inaktív népesség	Inaktív kereső	29,6%	28,1%	31,3%	27,4%
	Eltartott	23,8%	21,7%	23,9%	22,4%
Összesen		100%	100%	100%	100%

5. táblázat: Lakónépesség gazdasági aktivitás szerinti megoszlása (%), 2001 és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás

A gazdasági aktivitás 2011-es adatait korszerinti részletesebb bontásban tekintve látható, hogy a 15-29 évesek 52,9%-a gazdaságilag aktív a munkaerőpiacon: 45,4% aktív kereső, míg munkanélküli 7,3%-uk. Nappali tagozatos tanuló 33,2%, egyéb eltartott kategóriába esik 5,1%. A 30-59 éveseknek 81,6%-van jelen a munkaerőpiacon, viszont 18,4%-uk gazdaságilag nem aktív. Ez utóbbi kategóriában a gyermekgondozási segélyen lévők egy kisebb hányadot tesznek ki, a teljes korcsoportnak csak 3,3%-át, míg járadékban, rokkant nyugdíjban, illetve inaktív ellátásban 11,4%-uk részesül, egyéb ellátott kategóriába esik 3,5%. Az idősebb népesség 10%-a dolgozik, nagyobb részük nyugdíj mellett, saját jogú nyugdíjat 82% kap, viszont 7%-uk csupán alacsonyabb összegűnyugdíj ellátásban (rokkant nyugdíj, hozzátartozói nyugdíjat) részesül.

		0-14		15-29		30-59		60-x		
Gazdaságilag aktív	Foglalkoztatott	aktív kereső	-	-	7 143	45,4%	26 801	33,1%	516	2,9%
		gyermekgondozási ellátás mellett dolgozó	-	-	30	0,2%	146	0,4%	-	0,0%
	Munkanélküli	nyugdíj, járadék mellett dolgozó	-	-	7	0,0%	448	1,2%	1 127	6,4%
			-	-	1 146	7,3%	3 095	8,3%	126	0,7%
Gazdaságilag nem	Inaktív kereső	gyermekgondozási ellátásban részesülő	-	-	526	3,3%	1 220	3,3%	-	0,0%
		saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	-	-	-	0,0%	1 065	2,8%	14 513	82,0%
		rokkantsági nyugdíjas,	-	-	4	0,0%	1 252	3,3%	1 043	5,9%
		baleseti járadékos	-	-	-	-	-	-	-	-

	hozzátartozói jogú nyugdíjas, járadékos	-	-	1	0,0%	30	0,1%	176	1,0%
	egyéb inaktív kereső	-	-	846	5,4%	1 996	5,3%	116	0,7%
Eltartó	nappali tagozatos tanuló	5 031	49,5	5 229	33,2%	32	0,1%	-	0,0%
	egyéb eltartott	5 136	50,5%	798	5,1%	1 294	3,5%	85	0,5%
	Összesen	10	100%	15 730	100%	37 379	100%	17 702	100%
		167							

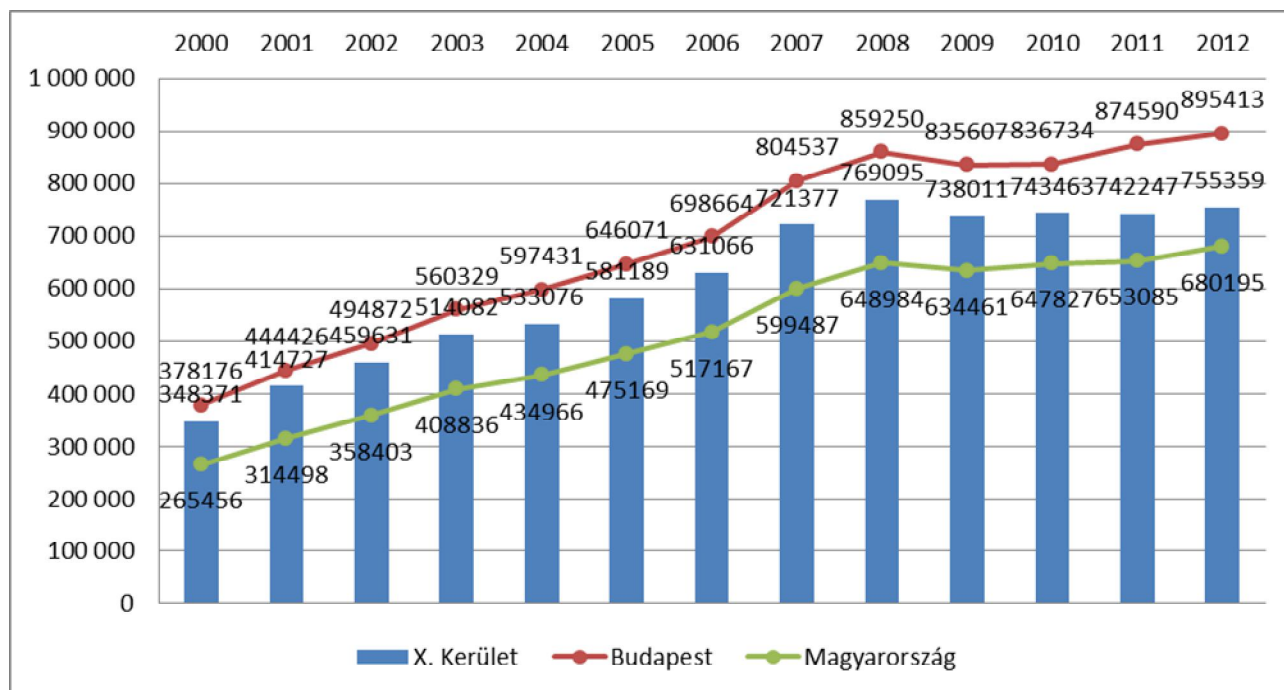
6. táblázat: Gazdasági aktivitás kategóriái kormegoszlás szerint (%) 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás

Jövedelmi viszonyok

Budapesten 2013-ban az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 228 941 Ft volt, ezzel szemben csupán 193 284 Ft bruttó keresetet vihetnek haza a X. kerületben élők. A X. kerületben élő, alkalmazásban állók havi keresete tehát alatta marad a fővárosi átlagnak, ha a kerületek sorrendjét tekintjük, akkor Kőbánya az ötödik legrosszabb helyen áll a keresetek szempontjából.

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem a kerületben 2000-2008 közötti időszakban folyamatosan növekedett (348 307 Ft-ról 769 095 Ft-ra), az országos és a fővárosi tendenciáknak megfelelően. 2009-ben mindenütt visszaesés következett be, 2010-2011-ben a jövedelemszint a kerületben stagnált, majd 2012-ben enyhén növekedett. Ez a növekedés azonban elmaradt a fővárosi szinttől, ahol már 2010-ben megindult a jövedelmek növekedése. 2012-ben a kerületben 755 359 Ft volt az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, míg a főváros 895 413 Ft.

A jövedelmi adatok tehát a kerület népességének alacsonyabb státuszára utalnak, mely következménye a már bemutatott, fővárosi viszonylatban alacsonyabb iskolázottsági/képzettségi szintnek.

16. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem. . Forrás: TEIR, Lechner Nonprofit Kft, ITS adatszolgáltatás

Életminőség: lakásállomány és egészségi állapot

Kőbánya teljes lakásállománya 11,5%-kal nőtt 2001-ről 2011-re, így a legutolsó népszámláláskor 34 676 db lakás volt a kerületben. Ez 1%-kal nagyobb arányú bővülést jelent, mint a főváros egészében, ebből a szempontból tehát a kerület lakáspiaca fővárosi összehasonlításban kedvezőbb helyzetben volt a vizsgált időszakban. Az állomány jelentős hányada nem lakott, ez az aránya a két népszámlálás között 3%-kal növekedett, elérve az összes lakás 10%-át. Ez azonban még mindig kedvezőbb mint a főváros egészében, ahol a lakások 13%-a nem lakott. A nem lakott lakások között üres és más célra hasznosított lakásokat találunk.

	X. kerület				Budapest			
	2001		2011		2001		2011	
Lakott	32 085	93,0%	34 676	90,2%	747 186	91,1%	787 057	87,0%
Nem lakott	2 397	7,0%	3 756	9,8%	73 380	8,9%	118 071	13,0%
Összesen	34 482		38 432		820 566		905 128	

7. táblázat: Lakott és nem lakott lakásállomány a kerületben és a fővárosban, 2001 és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás

A lakott lakások minőségi összetétele az országos tendenciának megfelelően javult a 2000-es évek során: csökkent az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, a legrosszabb minőségű komfortnélküli és szükség lakások aránya 4,3%-ról az állomány 1,3%-ára esett vissza. A magasabb minőségi kategóriába eső lakások között 7%-kal nőtt az összkomfortos lakások aránya, melynek eredményeként a lakások majd háromnegyede (73%-a) összkomfortos lakás a kerületben. Ez utóbbi minőségi javulás nagyban köszönhető az újépítéseknek. A kerület lakásállományának minőségi összetétele komfortfokozat szerint nagyvonalakban megfelel a fővárosi lakásállomány minőségi összetételének.

	X. kerület		Budapest	
	2001	2011	2001	2011
Összkomfortos lakások	65,7%	72,7%	61,9%	71,8%
Komfortos lakások	26,1%	23,9%	29,1%	24,9%
Félkomfortos lakások	3,8%	2,0%	3,5%	1,6%
Komfort nélküli lakások	2,2%	0,9%	2,5%	1,1%
Szükség- és egyéb lakások	2,1%	0,4%	3,0%	0,7%
Összesen (db)	32 087	34 676	736 788	787 337

8. táblázat: Lakott lakások megoszlása komfortfokozat szerint (%), 2001 és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás

A lakott lakásállomány döntő része magánszemélyek tulajdonában van (87,4%), és egyben a tulajdonos által lakott (sajáttulajdonú lakások aránya 83,7%). A bérlakás szektor aránya nem változott, 2011-ben a lakott állomány 14,4%-a bérlakásként működik. A bérlakásszektoron belül az önkormányzati bérlakásszektor aránya 1,7%-kal csökkent, míg a magánbérlakás szektor aránya 1,7%-kal növekedett 2001-hez képest. Az arányok változása az állomány abszolút nagyságában is változást jelentettek: az önkormányzati bérlakások száma mintegy 400 db lakással csökkent, míg a magánbérlati lakások száma 700 db lakással nőtt. Jelentős még az egyéb bérlati lakások aránya, 2,6% az állományon belül, melyek elsősorban a kerületben található állami tulajdonú MÁV lakásokat jelentik. A MÁV lakások önkormányzati tulajdonba adása jelenleg folyik a kerületben. Az egyéb lakások aránya is enyhén emelkedett az állományon belül, ebbe a kategóriába tartoznak pl. a szívésségi lakáshasználattal lakott lakások. Ezek egy része, akárcsak a nem lakott lakásokénak valójában magánbérlakás lehet. A helyi tapasztalatok szerint a magánbérlakások aránya magas a

kerületben, különösen annak egyes részein, azonban a bérlők jelentős része nem rendelkezik hivatalos szerződéssel.

Fővárosi összehasonlításban a kerület magasabb arányú önkormányzati bérlakásállománnyal, de alacsonyabb arányú magánbérleti szektorral rendelkezik, mint a főváros egésze.

	X. kerület				Budapest			
	2001		2011		2001		2011	
Önkormányzati bérlakás	2 609	8,1%	2 217	6,4%	63 074	8,6%	39 251	5,0%
Saját tulajdonú	26 864	83,7%	29 025	83,7%	628 711	85,3%	674 874	85,7%
Magánbérlet	1 177	3,7%	1 870	5,4%	30 008	4,1%	47 173	6,0%
Egyéb bérleti	950	3,0%	888	2,6%	8 708	1,2%	9 552	1,2%
Egyéb	487	1,5%	676	1,9%	6 287	0,9%	16 484	2,1%
Összesen (db)	32 087		34 676		736788		787 334	

9. táblázat: Lakott lakások megoszlása használati jogcím szerint (%), 2001 és 2011-ben. Forrás: KSH, Népszámlálás

A lakosság egészségi állapotára viszonylag kevés adat érhető el kerületi szinten. A születéskor várható élettartam, a lakosság életminőségének, egészségi állapotának jól megjelenítő mutató. Az alacsonyabb várható élettartam összefüggésben az alacsonyabb jövedelemmel, rosszabb táplálkozási szokásokkal, a kevésbé egészséges életmóddal. A X. kerületben a születéskor várható élettartam a férfiak esetében 71,6 év, ez a budapesti kerületek rangsorában a 7. ötödik legrosszabb érték. A nők esetében a várható élettartam 77,5 év, ami kerületek között a második legalacsonyabb érték. (Ádány – Szentes, 2014)

A korai halálozási adatok is a kerületben élők kedvezőtlenebb egészségi állapotát támasztják alá: egy sor betegséget tekintve (pl. keringési, daganatos, emésztőrendszeri betegségek, májsugor) Kőbánya a legmagasabb értékekkel (standardizált halálozási hányados) bíró kerületek között van. (Ádány – Szentes, 2014)¹

Nemzetiségi összetétel, felekezeti hovatartozás

A kerület lakosságának nemzetiségi összetételét tekintve a magukat magyar nemzetiségűnek vallók aránya 13%-kal csökkent 2011-re az előző Népszámláláshoz képest, a teljes lakosság háromnegyede valja magát magyarnak. A második legmagasabb arányú nemzetiség a magukat romáknak vallók, de nekik is csupán 2% az arányuk, majd rögtön utána a kínaiak, ők 1,4%-ot tesznek ki a népességből. A többi nemzetiség aránya 1% alatti. Megemlítendő még, hogy duplájára, 17%-ra nőtt a nem válaszolók aránya 2001-hez képest.

A felekezeti hovatartozás tekintetében a lakosság valamivel több mint egyharmada nem válaszolt, egynegyede pedig római katolikusnak vallotta magát. Következő legnépesebb felekezeti csoport a reformátusok (8,3%), majd az evangélikusok jóval alacsonyabb arányban (1,3%). Ateistának a lakosság 2,8%-a tartja magát.

¹ Budapesti Népegészségügy. Budapest lakossága, egészségi állapota és népegészségügyi programja. Szerkesztette: Ádány Róza – Szentes Tamás. Medicina, 2014.

	2001	2011
magyar	87,73%	74,72%
bolgár	0,05%	0,09%
cigány (roma)	0,98%	1,96%
görög	0,23%	0,17%
horvát	0,08%	0,12%
lengyel	0,14%	0,14%
német	0,58%	0,90%
örmény	0,06%	0,10%
román	0,16%	0,73%
ruszin	0,04%	0,05%
szerb	0,05%	0,09%
szlovák	0,20%	0,16%
szlovén	0,04%	0,01%
ukrán	0,13%	0,12%
afrikai	0,02%	-
arab	0,10%	0,16%
kínai	0,61%	1,47%
orosz	-	0,31%
vietnami	-	0,54%
modern héber, zsidó	0,03%	-
egyéb, nem hazai nemzetiség	0,31%	1,48%
nem kívánt válaszolni, nincs válasz	8,48%	16,69%

10. táblázat: Lakónépesség megoszlása vallási felekezethez tartozás szerint, 2011 Forrás: KSH, Népszámlálás

	fő	Lakosságon belüli arány (%)
Római Katolikus	21 154	26,1%
Református	6 711	8,3%
Evangélikus	1 127	1,4%
Egyéb keresztény	2 394	3,0%
Izraelita	115	0,1%
Buddhista	281	0,3%
Iszlám	225	0,3%
Más vallási közösség	267	0,3%
Vallási közösséghez nem tartozik	17780	22,0%
Ateista	2233	2,8%
Nem válaszolt	28680	35,4%

11. táblázat: Lakónépesség megoszlása vallási felekezethez tartozás szerint, 2011 Forrás: KSH, Népszámlálás

Összegzés:

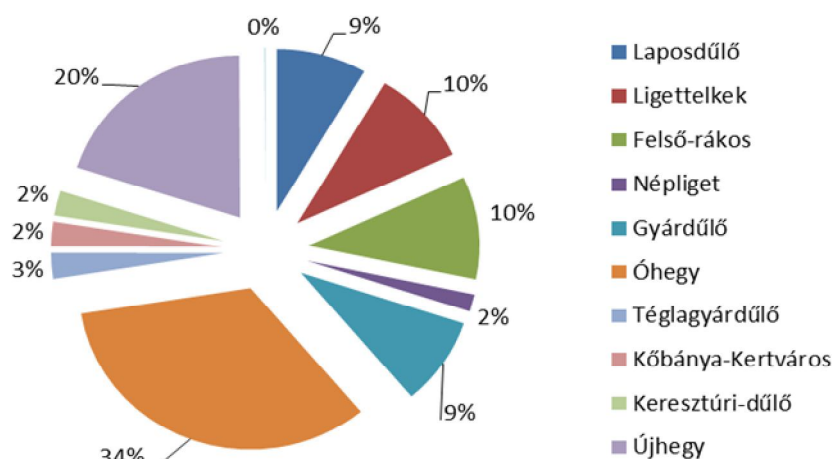
A kerület lakónépesség csökkenése a 2000-es évek első évtizede során megállt, a népesség stabilizálódni látszik, sőt enyhe növekedés is bekövetkezett. A kedvező fordulat a több éve tartó pozitív vándorlási egyenleg köszönhető. Az adatok ugyanakkor azt sejtetik, hogy ez az egyenleg jelentős részben köszönhető a nem tartózkodási jelleggel a kerületben élők beköltözésének (pl. állandó lakosok száma csökkent), illetve sejtethető, hogy részben egy alacsonyabb státuszú, alsó középosztályról van szó, melyet a megfizethető árú, lakbérű (magánbérleti piac) lakások vonzanak.

Demográfiai összetételben a fővárosi átlaghoz viszonyítva a kerület kedvezőbb helyzetben van, a gyerekkorúak aránya magasabb és a helyi társadalom fiatalabb a fővárosihoz képest. Ugyanakkor az általános tendenciák a kerületben is jellemzőek (csökkenő gyerekszám, egyre idősödő társadalom). Az itt élők társadalmi státusza a fővárosi átlagnál alacsonyabb, nagyobb arányban vannak jelen az alacsonyan képzettek, illetve a magasan képzettek aránya alacsony a fővárosihoz képest. A jövedelmi viszonyok tekintetében is a kedvezőtlenebb helyzetű kerületek közé tartozik, bár az aktivitási és foglalkoztatottsági adatai a fővárosi szinttel közel azonosak. Az alacsonyabb keresetek így az alacsonyabb képzettséggel vannak összefüggésben. A lakásállomány minőségi mutatói jelentősen javultak, a fővárosiával megegyezően, az önkormányzati bérlakások aránya nagy mértékben csökkent 2001 óta, viszont magasabb a főváros egészénél, míg a magánbérleti szektor súlya kisebb mint a főváros egészében.

1.3.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Az egyes kerületrészek jellemzői igen eltérőek, hiszen jelentős területeket foglalnak el az ipari és egyéb munkahelyi övezeti területek, a lakótelepi beépítésű és az alapvetően háború előtti kisvárosias és vagy telepes beépítésű részek. Az egyes városrészek övezeti és beépítettségi jellemzők szerint lakosságnagyságban is eltérnek egymástól.

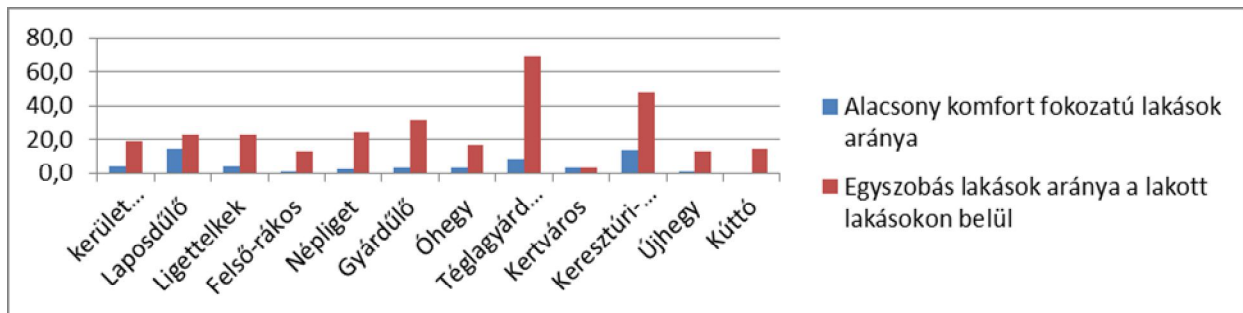
A legmagasabb népességű városrész az Óhegy (21 755 fő), mely beépítettség szempontjából igen vegyes, jelentős lakótelepi beépítésekkel (Harmat és Kápolna utcák) és kisvárosias jellegű és családi házas beépítésekkel egyaránt. A részben központi elhelyezkedése mellett jelentős részét iparterületek foglalják el. Második legnépesebb városrész az Újhegyi lakótelep (16 106 fő). A két szomszédos városrész a kerületi lakosság több mint felének (53,4%) ad otthont, a beépítési sűrűség is itt a legnagyobb. A két városrész adja tulajdonképpen a kerület magját. A lakosság további négy városrészben körülbelül egyenlő arányban oszlik meg, egyenként a kerület népességének 9-10%-a (7-8 000 fő) lakik az alábbi városrészekben: Ligettelkek, Laposdűlő, Felső-rákos, Gyárdűlő, melyek beépítési formája szintén rendkívül változatos. A Népligetben, Téglagyárdűlőben, a Kertvárosban és a Keresztúri-dűlőben városrészenként a lakosság 2-3 %-a él (1000-2000 fő).

17. ábra Lakónépesség megoszlása a kerület városrészei között, Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.

Mint láttuk a kerületi lakásállomány minőségi összetétele összességében kismértékben jobb mint a fővárosé, ugyanakkor a kerületen belül vannak olyan helyek, ahol az állomány erősen leromlott, korszerűtlen és egészségtelen (főként a vizesedési problémák miatt). A lakásminőség egyik leggyakrabban használt mutatója az alacsony komfortfokozatú lakások száma és aránya, mely egyes városrészekben jelentősen magasabb a kerületi értéknél. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a teljes lakásállományban 3,7%, összesen 1422 db lakás. Az alacsony minőségű lakások aránya három városrészben kimagasló, két-háromszorosa a kerületi átlagnak:

- a Laposdűlőben 14,4%, összesen 502 db lakás;
- a Téglagyár-dűlőben 8,2%, összesen 24 db lakás
- Keresztúri dűlőben 13,5%, összesen 37 db.

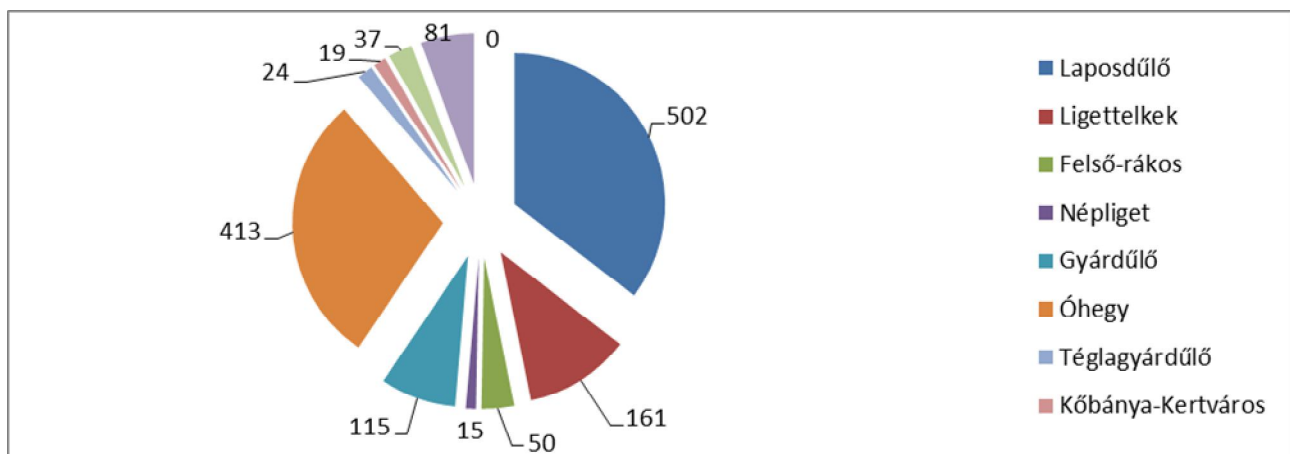
18. ábra Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a teljes lakásállományban, városrészenként.

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.

A fenti adatok mutatják, hogy a három városrész közül kettő eleve alacsony összlakásszámmal rendelkezik, és csak a Laposdűlő az, ahol az alacsony komfortfokozatú lakások száma kerületi szinten igazán jelentős. Az utóbbi városrészben helyezkedik el a legtöbb leromlott lakás a kerületben. A három városrészben az alacsony komfortfokozatú lakások 40%-a található. Arányaiban nem kimagasló, de abszolút értékben jelentős számú leromlott lakással rendelkezik még további városrész, az alábbiak szerint:

- Óhegyen 413 db
- Ligettelteken 161 db
- Gyárdűlőn 115 db

leromlott lakás található, melyek az összes alacsony komfortú lakás 48%-át teszik ki. Összesen tehát hat városrész érintett jelentősen az alacsony komfortfokozatú lakások problémájában azok magas száma vagy aránya miatt: Laposdűlő, Óhegy, Ligettelkek, Gyárdűlő, Téglagyár-dűlő és Keresztúri-dűlő.

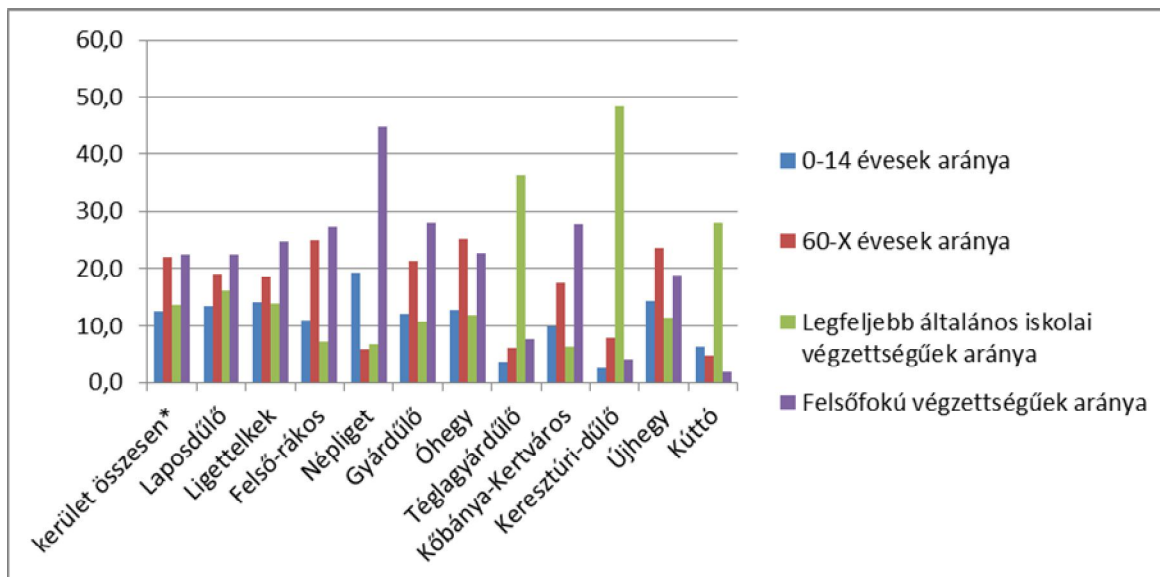

19. ábra Alacsony komfortfokozatú lakások száma városrészenként. Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.

A helyi lakosság kormegoszlásában jelentkező városrészek közötti különbség a gyerekkorúak esetében nemszámottevő. A legmagasabb érték az új építésű lakóparkkal rendelkező Népligetben jelenik meg. Az átlagnál magasabb a gyermekek aránya Újhegyen, Ligettelteken és Laposdűlőn. Lényegesen alacsonyabb a gyermekek aránya a kis népességszámú városrészekben, míg a kerületi átlagnál valamivel alacsonyabb a jelentősebb lakosságszámú Felső-rákoson. Helyi szinten, erősen öregedő tendenciát mutat Felső-rákos, Óhegy és Újhegy, ahol a 60 éves és annál idősebb népesség aránya, rendre 24,8%, 25% és 23,6% szemben a kerületi átlaggal (21,9%). A kis lakosságszámú városrészek mellett kevesebb idős él Laposdűlőn és Ligettelteken és a Kertvárosban.

Képzetségi mutatók szerint az egyes városrészek helyzete az alábbiak szerint alakul:

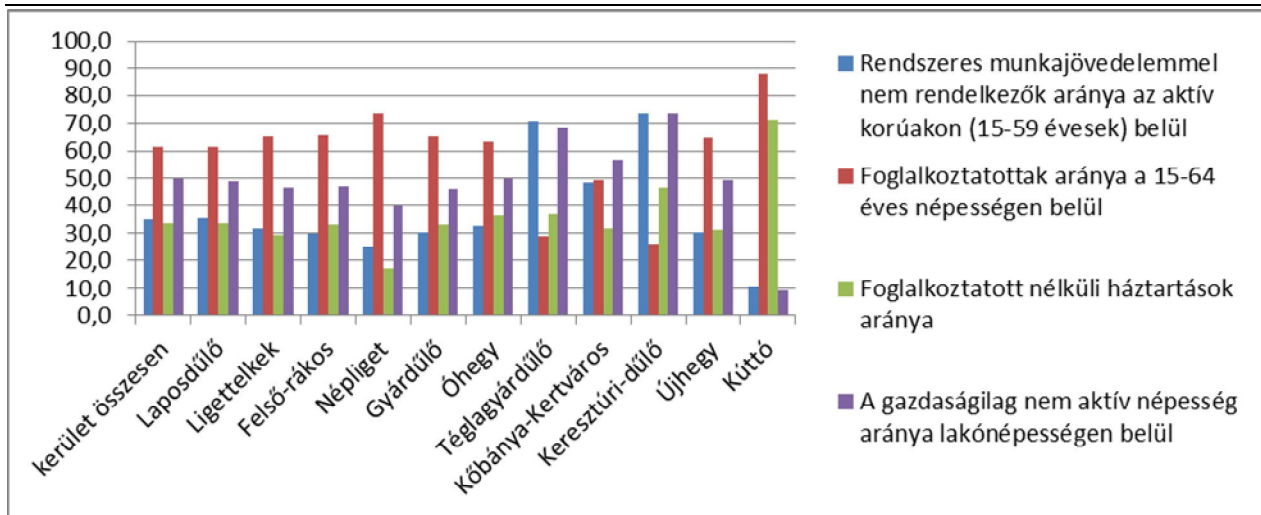
- Alacsony iskolázottságúak aránya az átlagosnál magasabb Laposdűlőn, Téglagyár-dűlőn és Keresztúri dűlőn, míg az átlagnál lényegesen alacsonyabb Felső-rákoson, Népligetben és a Kertvárosban. Ugyanakkor a legtöbb alacsonyan képzett aktívkorú ember Óhegyen (1993 fő), Újhegyen (1148 fő), Keresztúri-dűlő (871 fő), Laposdűlőn (747 fő) és Ligettelteken (718 fő) él, akik az összes alacsony képzett aktívkorú ember kétharmadát teszik ki.
- A felsőfokú képzettséggel rendelkezők aránya az átlagosnál lényegesen magasabb Népliget, Gyárdűlő, Felső-rákos és enyhébben Ligettelteken.

20. ábra Kormegoszlás és képzetségi mutatók városrészenként. Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.

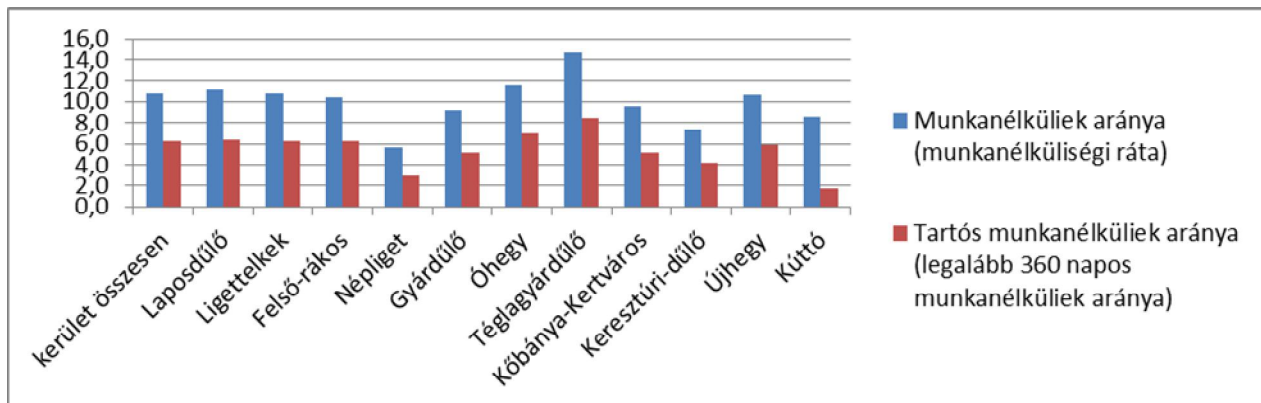
Foglalkoztatottsági helyzet alapján

- hátrányos helyzetű városrészeknek mondhatóak rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arány magas, illetve a foglalkoztatottak aránya alacsony Téglagyár-dűlő, Kertváros, Keresztúri dűlő városrészekben
- átlagosnál kedvezőbb a helyzetű Felső-rákos, Népliget, Gyárdűlő és Újhegy, illetve enyhén kedvezőbb Ligettelteken és Óhegyen is.

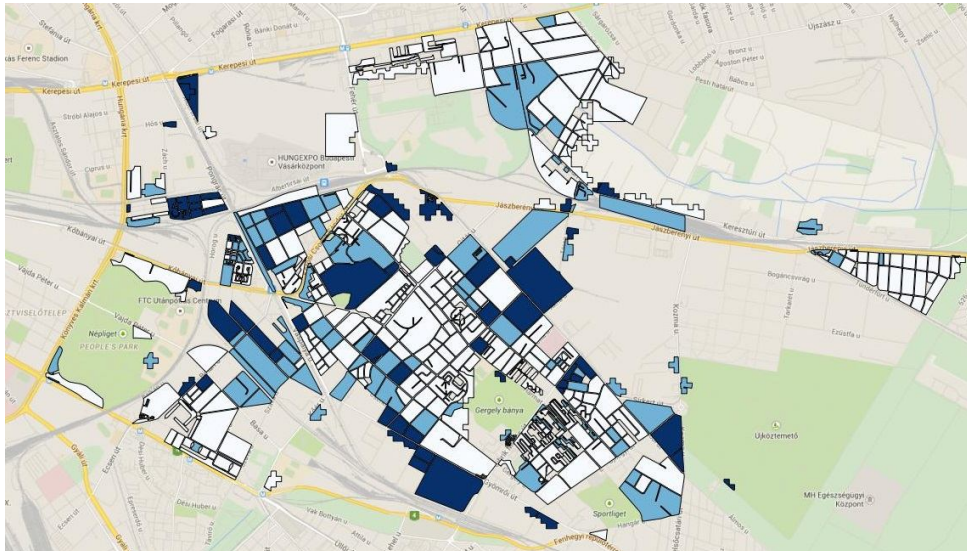
21. ábra: Foglalkoztatási mutatók városrészenként. Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.

Munkanélküliségi ráta szempontjából Téglagyárdűlő, és enyhébben Óhegy és Laposdűlő van rosszabb helyzetben, mint a kerületi átlag.

22. ábra Munkanélküliségi ráta városrészenként. Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.

A 2014. év során a Fővárosi Önkormányzat koordinálásával zajlott Tematikus Fejlesztési Programok tervezése keretében (TFP), a szociális városrehabilitációs programok kapcsán kialakításra került egy olyan fővárosi társadalmi térkép, mely az egész főváros tekintetében határozza meg a legleromlottabb területeket (krízis és veszélyeztetett területek). A krízistömbök lakosságát tekintve Kőbánya a fővárosi kerületek között a harmadik legkedvezőtlenebb értékkel rendelkezik (10165 fő). A kijelölt krízistömbök az alábbi városrészekben helyezkednek el jelentősebb mértékben: Laposdűlő, Ligettelkek, Gyárdűlő, Keresztűlő, Téglagyárdűlő. A KSH szegregátumokat tartalmazó térképével összevetve látható, hogy a területek között nagy az átfedés, de a TFP keretében lehatárolt területek nagyobb kiterjedésűek. Így például leromlottnak számít a Ligettelkek vasúthoz közeli és hagyományos beépítésű részei is, továbbá veszélyeztetett területként megjelenik két lakótelep, az Újhegyi és a Kápolna utcai lakótelepek egyes tömbjei is.

23. ábra TFP krízistérkép (sötétkék: krízistömbök, világoskék. veszélyeztetett tömbök) . Forrás: Tematikus Fejlesztési Programok, Krízisterületek lehatárolása KSH népszámlálási adatok alapján, 2011.

Összegzés:

A népesség nagyrészt két városrészben koncentrálódik, a többi városrészben jelentős ipari, munkahelyi területek vannak. A rossz minőségű lakásállomány hat városrészben koncentrálódik, ezek főként a kiterjedtebb ipari területekkel rendelkező illetve a zárványhelyzetű (vasút által lehatárolt) területek. A rendelkezésre álló adatok, azt mutatják, hogy bizonyos városrészeket vegyes összetételű lakosság jellemez: jelentősebb számú alacsonyabb státuszú népesség mellett jelen vannak a relatíve magasabb státuszúak, mely utóbbihoz hozzájárult az új építések nyomán beköltöző lakosság is. A leghátrányosabb helyzetű népesség az ipari területekbe ékelődött, annak szélén elhelyezkedő rosszabb minőségű lakásokban él, városrészekben belül területileg gócpont szerűen. Az önkormányzati lakásállomány jelentős része ezekben a városrészekben van, minőségében leromlott épületekben, illetve a főrávosi szinten is a leghátrányosabb helyzetű lakótömbök jelentős része ezekben a városrészekben helyezkednek el: Téglagyárdűlő, Keresztúri dűlő, Laposdűlő, Ligettelkek és megjelennek Óhegy bizonyos részei is (Gyömrői út mentén). A legrosszabb, főként önkormányzati lakásállomány bontásra való kijelölése az ott élő bérlők és tulajdonosok kártalanítását igénylik.

I.4. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

I.4.1. Humán közszolgáltatások

Szociális ágazat

Szociális segélyezési rendszer

Kőbánya a főváros alacsonyabb társadalmi státuszú kerületei közé tartozik, ezt mutatják a kerületben élők jövedelmi adatai, iskolázottsági mutatói is, melyek rendre alacsonyabbak a fővárosi átlagnál és Kőbányát a kedvezőtlenebb helyzetű kerületek közé sorolják. Ugyanakkor a kerület munkaerőpiaci mutatói az utóbbi években a fővárosi foglalkoztatottsági / munkanélküliségi szint közelében mozogtak, azonban a lakosság jelentős része alacsonyabb presztízsű munkahelyen dolgozik. Mint azt a területi, városrészi elemzés is kimutatta, a kerületen belül jelentősebb területi eltérések vannak, a szociális problémák bizonyos városrészekben, negyedekben halmozottan jelennek meg. Az is látszik, hogy jelentősebb számú olyan csoport él a kerületben, melyre a szociális problémák halmozottan jelentkeznek, továbbá a 2008-as gazdasági válság elhúzódó hatásaként az alsó középosztály helyzete is megrendült.

A szociális problémákra kíván érdemi választ adni a segélyezési rendszer és a szociális szolgáltatások rendszere. A szociális segélyezési rendszer állami szabályozása, illetve finanszírozási rendszere 2007 óta többször is jelentős változáson ment át, ami hatással volt a helyi segélyezési rendszerekre is. 2011-ben a lakásfenntartási támogatás jogosultsági kritériumait jelentősen kitágították, majd 2012-ben bevezetésre került az önkormányzati segély, mely felváltotta az addig helyben adható helyi támogatás típusokat, így például a helyi lakásfenntartási támogatást. 2015. márciusától a segélyezési rendszer alapjaiban változik meg, az ún. jövedelemkompenzáló támogatások² átkerülnek a járási hivatalokhoz és teljes mértékben állami finanszírozásúvá válnak, míg a kiadáskompenzáló támogatások³ az önkormányzatok hatáskörébe kerül, települési támogatás néven. A települési támogatás típusait, jogosultsági kritériumait, összegét és gyakoriságát teljes mértékben az önkormányzat határozza meg, illetve a támogatásokat az önkormányzat is finanszírozza.

Az elmúlt öt év (2010-2014) segélyezési adatai tükrében megállapítható, hogy a segélyek összegében és a segélyezettek számában is jelentős visszaesés következett be 2013, 2014-re. A normatív alapon nyújtott támogatásfajták közül a lakásfenntartási támogatás jutott el a legtöbb háztartáshoz (háztartások 4-5%-a), 2010-ről 2012-re a támogatásban részesülő háztartások száma majd megduplázódott, ugyanakkor a támogatásra fordított összeg jóval kisebb mértékben nőtt. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma több mint duplájára emelkedett 2012-re, majd a rákövetkező két évben jelentősen csökkent a támogatottak száma. Az utóbbi az álláskeresők számának mérséklődésére illetve a közmunka programok növekedésére vezethető vissza. Összegében ez volt a legjelentősebb támogatásfajta. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, ingadozásokkal de nőtt az időszak alatt, ami jól mutatja, hogy a rászoruló, alacsony jövedelmű családok számának növekedését. Szintén a gyermekszegénységgel van összefüggésben a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, mely 2010-ben még több mint 4000 gyerekhez jutott el, 2014-re viszont a támogatottak száma kevesebb mint a felére esett vissza, a támogatásra fordított összeg ennél is nagyobb mértékben csökkent. A méltányossági

² Jövedelemkompenzáló támogatások közé tartozik a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, az eddigi rendszeres szociális segély, új névén egészségkárosodási- és gyermekfelügyeleti támogatás, az időskorúak járadéka, az ápolási díj, és a közgyógyellátás.

³ Kiadáskompenzáló támogatások³ az eddigi normatív lakásfenntartási támogatást, központi adósságcsökkentési támogatást, a méltányossági közgyógyellátást és ápolási díjat, illetve egyéb helyi segélyeket váltják fel.

közgyógyellátásban szintén hasonló tendencia figyelhető meg. Az átmeneti segély 2012-re szintén csökkent, 2013-ban megszűnt (a rendkívüli gyermekvédelmi támogatással és a temetési segéllyel együtt), helyüket átvette az önkormányzati segély, melyet alkalmoszerűen 3653 háztartásnak nyújtottak⁴.

	2010		2011		2012		2013		2014	
	összeg ezer Ft	fő*	összeg ezer Ft	fő	összeg ezer Ft	fő	összeg ezer Ft	fő	összeg ezer Ft	fő
Normatív lakásfenntartási támogatás	58 061	837	20 812	1 209	72 607	1 650	66 672	1 516	55 284	1 257
Adósságkezelési szolgáltatás	20 532	132	32 634	187	23 427	147	19 686	129	26 817	171
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (előtte RÁT)	106 362	311	205 542	601	237 280	867	191 520	700	143 914	526
Rendszeres szociális segély	6 458	23	5 489	20	38 557	122	27 850	89	30 612	95
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	-	1 179	-	1 688	-	1 549	-	1 490	-	2 109
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	48 887	4 254	45 143	3 807	22 691	2 579	19 899	2 337	17 018	1 815
Normatív közgyógyellátás	749	306	1 111	328	823	314	-	-	-	-
Méltányossági közgyógyellátás	19 004	750	19 205	753	15 509	606	12 142	469	10 223	392
Rendszeresen nyújtott átmeneti segély	1 186	15	1 165	14	848	14	1 572	11	1 488	11
Egyszeri átmeneti segély	60 785	5 233	64 896	5 265	39 390	4 047	39 705	4 106	-	-
önkormányzati segély (nem havi rendszerességű)	-	-	-	-	-	-	-	-	35 958	3 653
havi rendszerességű önkormányzati segély	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*fő: a támogatottak számát jelenti.

12. táblázat: Önkormányzati segélyezés adatai a legfőbb támogatásfajtákra, 2010-2014 évekre Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A települési támogatás helyi szabályozása 2015. március elsejétől lépett érvénybe⁵, felváltva az addigi önkormányzati segélyt. A települési támogatásba beépítésre kerültek az önkormányzati segély keretében nyújtott támogatások, így az eseti támogatások, az egyedül állók részére havi rendszerességű jövedelem kiegészítő támogatás, átmeneti vagy tartós intézményi gondoskodást igénylők térítési díjához, , temetési költségekhez támogatása és a gyógyszerkiadásokhoz való hozzájárulás. Ezen jogcímenen nyújtott támogatások jövedelmi jogosultsági határai több esetben emelkedtek, a támogatás nagysága többnyire

⁴ A rendkívüli gyermekvédelmi kedvezmény és az átmeneti segély 2013-tól beépítésre került az önkormányzati segélybe, ezért korlátozottan összehasonlíthatók az adatok. Ugyanakkor látszik, hogy a segélyezési szint összességében lecsökkent (támogatottak száma, támogatás összege).

⁵ Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2015. (II. 20.) önkormányzati rendelete a szociális ellátásokról

azonos maradt. A normatív lakásfenntartási támogatás helyettesítőjeként bekerült a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások támogatása, illetve az adósságkezelési szolgáltatás helyett a lakáskiadásokhoz kapcsolódó hátralékok támogatása. A lakásfenntartás támogatásának nagysága az összjövedelem és rezsiöltség arányának függvényében a 4000- 6000 Ft lehet. A hátralékok törlesztésében nyújtott támogatás jövedelem határai valamelyest emelkedtek és fontos változás, hogy már három havi hátralék kezelése is lehetséges. A szociális támogatások feltételrendszere a szabályozást tekintve a korábbiakhoz képest kismértékben változott.

Segélyezésre az önkormányzat saját forrásból 2014. évben 227 millió Ft-ot fordított, a 2015. évre az előirányzott összeg 50 millió Ft-tal magasabb, azaz 277 millió Ft, melyet a megszűnő, eddig a központi költségvetésből finanszírozott normatív támogatások pótlására fordítanak.

A szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások ellátásának intézményi háttere átalakult az elmúlt két évben. Először a független intézmények összevonásával létrejött a Bárka Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti Központ 2011. április 1-jével, mely egyben átvett egyéb szociális alapszolgáltatásokat is (házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, étkeztetés, idősök nappali ellátás). Majd 2014 január elsejével a BÁRKA Kőbányai Humánszolgáltató Központ (a továbbiakban: BÁRKA) került kialakításra, melybe integrálták a Kőbányai Egészségügyi Szolgálatot is.

A BÁRKA családsegítő és gyermekjóléti szolgálatának kliensi körébe a kőbányai háztartások 3-4%-a kerül be. Az utóbbi négy évben a családsegítő szolgálat 1500-1800 körüli családdal került kapcsolatba, míg a gyermekjóléti szolgálat 1000-1200 gyermekkel kapcsolatos problémát kezelt. Mindkét szolgáltatás tekintetében 2013-ban csökkenés következett be az ellátottak számát tekintve, mely csökkenés a családsegítő szolgálat esetében 2014-ben is folytatódott (gyermekjóléti szolgálatra egyelőre nincsen adat erre az évre.)

	2011	2012	2013	2014
családsegítő által ellátottak száma (fő)	1 872	1 701	1 632	1 475
gyermekjóléti szolgálat által ellátottak száma (gyermek, fő)	1 174	1 187	1 059	n.a.

13. táblázat Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat ellátottaink száma. Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A BÁRKA családsegítő szolgálatához a családok leggyakrabban anyagi problémák miatt fordultak (1148 eset) 2013. év során, melyen belül kiemelkedő volt a lakhatással, közüzemi díjhátralékokkal, hitelekkel kapcsolatos anyagi gondok. A következő legfontosabb ok a foglalkoztatással kapcsolatos problémák (355 eset), majd az ügyintézésben való segítségkérés (139 eset). Jelentős még a lelki, mentális zavar (77 eset), az életviteli problémák (62 eset) és az azonnali krízishelyzet (56 eset) miatt történő segítségkérés. A szakemberek tapasztalata szerint nő a pszichiátriai problémákkal küzdők száma.

A BÁRKA gyermekjóléti szolgálatának kliensi körébe szintén az anyagi nehézségek szolgáltatják az elsődleges okot, amihez természetesen más okok is kapcsolódnak. A következő nagyon jelentős ok a gyermekek magatartási és beilleszkedési zavarai. Az előző két évhez képest 2013-ban az anyagi okok miatt ellátott gyerekek számában jelentős csökkenés következett be, míg a gyereknevelési problémák jelentősége drasztikusan megnőtt.

A veszélyeztetett kategóriába sorolt gyermekek száma 2007-2009 közötti időszakban, a gazdasági válság hatásaival összefüggésben 2009-ben volt a legmagasabb, ekkor majd 2000 gyermeket tekintettek valamilyen szempontból veszélyeztetettnek. A szakemberek szerint a veszélyeztetettség legfőbb oka a családok rossz anyagi helyzete, amihez gyakran ezzel összefüggő egyéb okok társulnak (életviteli, magatartás, tanulási problémák, családi konfliktusok, gyermeknevelési problémák, gyermek elhanyagolás, szülők/gyermekek mentális, lelki zavarai). A válság enyhülésével a veszélyeztetett gyermekek száma is

csökkent 2012-re. Hasonló tendenciát figyelhetünk meg a védelembe vett gyermekek esetében is, számuk 2010-11-ben volt a legmagasabb, majd 2012-re jelentősen visszaesett. Az ellátottak számának emelkedése szabályozási változással is összefüggésben van (az iskolai hiányzások miatti védelembe vételt megszigorították).

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
veszélyeztetett gyermekek száma	1 693	1 678	1 967	1 854	1 694	1 025
védelembe vett gyermekek száma	75	73	70	114	129	79

14. táblázat Védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek számának alakulása 2007-2012 között

A BÁRKA családsegítő szolgálatának forgalma 2013-ban összesen 25335 eset volt, ami átlagosan napi 100 fő forgalmat jelent. A szolgálat túlterheltségét mutatja, hogy a kötelezően előírt státusz számhoz képest 5 státusszal kevesebb létszámmal működik a szolgáltatás. A lakhatással kapcsolatos hátralekötések növekedésével az adósságkezelési szolgáltatásnak nagy jelentősége van, 2013-ban összesen 223 új ügyfél vette igénybe a szolgáltatást (általuk felhalmozott adósság 323 millió Ft, melyből 213 millió Ft banki hiteltartozás), összesen 129 családnak ítélték meg 24,7 millió Ft támogatás kifizetése történt meg, melyhez az ügyfelek 11,8 millió Ft önrészt tettek hozzá. Az adósságok rendezésében a fővárosi Hálózat Alapítvány támogatásainak is nagy szerep jut, gyakran a központi és a fővárosi támogatást együtt használják fel az adósságok rendezése érdekében. 2014-ben 170 ügyfél részesült adósságcsökkentési támogatásban.

A BÁRKA családsegítő szolgálata egyéni családgondozás mellett a csoportfoglalkozásokra, a pszichoszociális készségek fejlesztésére és a prevencióra is nagy súlyt helyez. Régebb óta működik a Kékszalag klub pszichiátriai betegek számára, illetve tervezik álláskereső klub kialakítását. Működik ingyenes felnőtt pszichológusi szolgáltatás (egyéni és csoportos), két iskolában iskolai szociális munka és valamennyi bölcsődében havi egy alkalommal fogadóórát tartanak (bölcsődei szociális munka). Pályázati forrásból a hátrányos helyzetű gyermekek részére Erzsébet Tábor szerveznek (20 hátrányos helyzetű gyermek nyaraltatása 2013-ban) és megrendezésre kerül évente a kerületi Egészségnap is, illetve a BÁRKA gyermekjóléti szolgálattal közösen gyermeknap, sportnap és karácsonyi rendezvény.

A BÁRKA gyermekjóléti központja 2013-ban 1059 gyermeket, 614 családot látott el. Egy családgondozóra átlag 106 gyermek, illetve 61 család jut, mely több mint duplája a rendeletben előírt létszámminimumnak. Az adatok tükrözik a családgondozók túlterheltségét, amit fokoz, hogy a kezelendő problémák egyre súlyosabbak. A gyermekjóléti szolgáltatás az egyéni (családi) estekezelés mellett szintén nagy hangsúlyt helyez a csoportfoglalkozásokra, melyeket mind a családoknak, mind pedig a gyermekeknek nyújt. Gyakran szerveznek esetkonferenciákat (2013-ban 50 alkalommal), esetmegbeszéléseket az érintett családokkal és szakemberekkel, melynek célja a közös megoldás kidolgozása. A BÁRKA gyermekjóléti központ szolgáltatásai közé tartozik a kórházi szociális munka, a kapcsolattartási ügyelet biztosítása. Az utcai szociális munkát 2 fő szociális munkás látja el, célcsoportja a veszélyeztetett fiatalok (2013-ban 253 főt érték el). Szintén biztosít gyermekpszichológiai ellátást és elsősorban a védelembe vett, veszélyeztetett gyermekek számára fejlesztőpedagógiai ellátást, illetve jogi tanácsadást.

A Prevenció Csoport a BÁRKA gyermekjóléti központ keretei között működik, de szoros együttműködésben a családsegítő szolgálattal. Tevékenysége elsősorban a gyermekes családokra, gyermekekre, fiatalokra irányul, de időseknek is szervez programot. A prevenció csoport tagjai az utcai szociális munkások, fejlesztőpedagógusok, KEF koordinátor, iskolai szociális munkások és a három családgondozó a családsegítő szolgálattól. A programok finanszírozásában nagy szerep jut a pályázati forrásoknak, adománygyűjtésnek. Rendszeres programjaik Kékszalag klub a pszichiátriai betegek számára, babamama klub, családi játszóház, kiskamaszklub, iskolai előkészítő csoport, illetve középiskolai felvételire felkészítő csoport, időseknek

őszirózsa klub stb. Ezen kívül nyári és évközbeni programokat szerveznek (kirándulás, színház stb. látogatás).

Szintén a BÁRKÁ-hoz tartozik a gyermekek átmeneti otthona, mely 14 férőhellyel működik, kihasználtsága 2013-ban 93%-os volt, összesen 40 gyermeket láttak el. Fejlesztési elképzelések között szerepel a helyettes szülői hálózat működtetése, megtörtént a férőhely-bővítés, és ellátási szerződést kötöttek a XIV. kerületi önkormányzattal.

A kerületben hajléktalanná váló emberek rehabilitációjának elősegítését célozza a Lélek Program, mely egyrészt szolgáltatásszervezési központként működik, annak érdekében, hogy megfelelő ellátásba kerüljenek az érintettek, másrészt a Lélek-Ház működtetésével az önálló lakhatásra és életvitelre készíti fel a programba bekapcsolódókat. A Lélek-Ház kapacitása 30 fő. A program 2012 óta működik, eddig 163 fő kereste fel a programot, az önálló lakhatásba kiköltözők száma 16 fő volt.

A házi segítségnyújtás az önálló életvitelük fenntartásában segítségre szorultak otthonukban történő ellátását célozza. 2013-ban étkeztetésben összesen 332 fő, házi segítségnyújtásban 161 fő részesült, térítésdíjmentes összesen 26 fő volt.

Idősek klubja összesen 5 helyszínen működik, melyek egyben a szociális étkeztetést is biztosítják, emellett rendszeresen szerveznek szabadidős közösségi programokat, illetve segítenek az ügyintézésben. Az idősek mellett az egészségi állapotuk miatt rászorult 18 év felettiak vehetik igénybe a nappali ellátást. Éves szinten a klubok átlagos forgalma 211 fő volt.

Az önkormányzat ezen kívül néhány szociális alapellátást kiszervezéssel működtet:

- a hajléktalan emberekkel kapcsolatos nappali ellátást (nappali melegedő) és szociális munkát a Vöröskereszt végzi;
- pszichiátriai, szenvedélybetegek közösségi ellátását a TÁMASZ Alapítvány;
- szenvedélybetegek nappali és átmeneti ellátását az Emberbarát Alapítvány működteti, 10-10 férőhelyre van az önkormányzatnak szerződése;
- a gyermekek napközbeni ellátására több családi napközivel ellátási szerződést kötött az önkormányzat;
- a RÉSZ Alapítvánnyal családok átmeneti otthona szolgáltatás biztosítására kötött megállapodást az önkormányzat.

Ezen kívül az önkormányzat támogatja még a Életrevalók Egyesületet, mely a veszélyeztetett gyerekeknek, fiataloknak prevenciós programokat szervez, illetve a Cikk egyesületet, mely a Radar Ifjúsági Klubot működteti.

Bölcsődei ellátás

A Budapest Kőbányai Önkormányzat Egyesített Bölcsődék tagintézményeinek száma 9, férőhelyek száma összesen 648 fő, amiből 36 férőhelyen sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, fejlesztő felkészítése folyt 2013 januárjáig. Ettől kezdve a bölcsődék a sajátos nevelési igényű gyermekeknek csak gondozását végezhetik, korai fejlesztését nem, azonban a korai fejlesztő központ a bölcsőde területén belül működik, így a gyermekek zavartalan ellátása továbbra is biztosított.

Bölcsőde neve, címe	Férőhelyek száma
Fecskefészek Bölcsőde (1106 Gépmadár u. 15.)	96
Napsugár Bölcsőde (1104 Mádi u. 127.)	72
Apraja Falva Bölcsőde (1108 Újhegyi sétány 5-7)	96
Gyermeksziget Bölcsőde (1108 Újhegyi sétány 15-17)	96
Cseperedők Bölcsőde (1102 Szent László tér 2-4.)	96
Gyöngyike Bölcsőde (1101 Salgótarjáni u. 47.)	36
Csillagfürt Bölcsőde (1103 Vaspálya u. 8-10)	48
Apró Csodák Bölcsőde (1105 Zsivaj u. 1-3.)	72
Szivárvány Bölcsőde (1106 Maglódi út 29.)	36
Összesen:	648

15. táblázat Bölcsődei férőhelyek alakulása, 2013. Forrás: Önkormányzati adatforrás

A bölcsődék feltöltöttségi mutatója a 2000-2013 között 100%-os vagy a feletti volt. Férőhely bővülés a szabályozás megváltozása következtében történt: 2010-től a vonatkozó rendelet módosítása szerint a bölcsődei csoportban gondozható gyermekek számát 10 főről 12 főre emelte, a kétéves kort betöltött gyermekek csoportjában pedig 14 főre. Ennek eredményeként a korábbi 520 férőhely 624 főre bővült, mely 2013-ban további 24 fővel emelkedett, összesen 648 férőhelyre. A feltöltöttségi mutató és a kihasználtsági mutató, csak úgy mint az év végen beíratott gyermekek száma 2012-ben és 2013-ban alatta maradt az előző évek értékeinek.

Év	Férőhely	Éves Feltöltöttség %- os mutatói	Éves Gondozott gyermekek átlag létszáma	Éves Kihasználtság % - os mutatói	Dec. 31-én Beírt gyermekek száma
2001	530	101,23 %	372	70,17 %	536
2002	530	107,06 %	409	77,18 %	564
2003	530	109,42 %	422	79,65 %	580
2004	500	110,88 %	424	83,52 %	563
2005	520	113,50 %	421	84,08 %	580
2006	520	114,72 %	440	84,56 %	597
2007	500	119,18 %	436	86,55 %	633
2008	520	126,56 %	466	92,31%	647
2009	520	128,32 %	487	93,73%	661
2010	624	108,31%	476	81,27%	610
2011	624	99,22%	465	74,48%	612
2012	624	93,11%	421	67,57%	549
2013	648	82,99%	387	59,70%	553

16. táblázat A bölcsődék évi feltöltöttség és kihasználtság %- os mutatói kerületünkben, 2001 – 2013. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Oktatás⁶

Az oktatás területén önkormányzati feladat alapvetően az óvodai nevelés ellátás maradt, az általános iskolai oktatás feladatellátásának biztosítása 2013. január 1-jével állami hatáskörbe került, az önkormányzatnak ezen a téren a működtetés feltételeit kell biztosítania.

Demográfiai előrejelzés⁷ szerint Kőbányán az óvodások száma 22%-kal, az általános iskoláskorúak száma ennél magasabb arányban fog növekedni 2021-ig.

Óvodai nevelés

Kőbányán összesen 24 óvoda működik, melyből 18 önkormányzati, egy állami, 3 alapítványi és 2 helyi cég (gyógyszergyárak) óvodája. 2012-ben 2793 kerületi gyermek részesült óvodai ellátásban, melyből 2472 fő kerületi önkormányzati, 59 fő alapítványi, 47 fő közhasznú alapítványi 204 fő pedig a két helyi cég által fenntartott óvodába járt. Az önkormányzati óvodák férőhely kapacitása összesen 2608 fő, melynek 94,8%-a volt kihasználva 2012-ben. Férőhely kapacitás felesleg elsősorban a magánóvodákban mutatkozik. Kerületi szinten a férőhely kihasználtság összesen 93,6% volt. 2012-ben az 1-3 éves korosztály 2074 fő volt, ami azt jelenti, hogy 2014-től a 3 éves kortól való kötelező óvodáztatás bevezetésekor elegendő kapacitás áll rendelkezésre. A demográfiai előrejelzés szerint bár a gyermek szám emelkedni fog, az óvodai kapacitások kerület szinten, az elkövetkező 2-3 évben elegendőek, azonban az önkormányzat nem rendelkezik elegendő férőhellyel, ezért esetleg közoktatási megállapodások megkötésére lesz szükség.

Ezen kívül még a Komplex Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Szakszolgáltató Központ állami intézmény biztosít óvodai ellátást 14 fő kapacitással, melyből az adott évben 11 férőhely volt kihasználva.

A sajátos nevelési igényű (62 fő), a hátrányos helyzetű (554 fő) és halmozottan hátrányos helyzetű (47 fő) gyermekek mindegyike önkormányzati óvodába járt 2012-ben, arányuk az összes óvodás között 2,22%, 19,84% illetve 1,68%. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya magasabb a fővárosi átlagnál.

Az óvodába beíratott gyermekek száma 2012-höz képest csökkent 2013 –ban és 2014-ben is, a kapacitás kihasználtság így 92,4% majd 90,4%-ra esett vissza.

⁶ Az óvodai nevelés és az általános iskolai oktatás helyzetelemzése részben a Budapestre készült, az Oktatási Hivatal által kidolgozott „Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv, 2013-2018” dokumentum megállapításait és adatait tartalmazza.

⁷ Habcsek László - Földházi Erzsébet - Melegh Attila: Kőbánya lakónépességének egyeztetett előreszámítása, különös tekintettel a közoktatásban részt vevő korosztályokra -2007. februári tanulmány. Idézve Közoktatási Fejlesztési Terv 2010- 2016. Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat.

Óvoda (OSA adatai)	2013			2014		
	Férőhely	Gyerekek száma	Kihasználtság (%)	Férőhely	Gyerekek száma	Kihasználtság (%)
Kőbányai Aprók Háza Óvoda	331	322	97,3%	331	321	97,0%
Kőbányai Bóbita Óvoda	157	151	96,2%	157	151	96,2%
Kőbányai Csodafa Óvoda	108	107	99,1%	108	108	100,0%
Kőbányai Csodapók Óvoda	218	198	90,8%	218	191	87,6%
Kőbányai Csupa Csoda Óvoda	100	97	97,0%	100	94	94,0%
Kőbányai Gépmadár Óvoda	179	170	95,0%	179	167	93,3%
Kőbányai Gesztenye Óvoda	112	89	79,5%	112	84	75,0%
Kőbányai Gézengúz Óvoda	100	95	95,0%	100	94	94,0%
Kőbányai Gyermek Ház Óvoda	94	87	92,6%	94	94	100,0%
Kőbányai Gyöngyike Óvoda	100	92	92,0%	100	88	88,0%
Kőbányai Hárslevelű Óvoda	100	84	84,0%	100	77	77,0%
Kőbányai Kékvirág Óvoda	172	144	83,7%	172	138	80,2%
Kőbányai Kincskeresők Óvoda	131	122	93,1%	131	122	93,1%
Kőbányai Kiskakas Óvoda	194	185	95,4%	194	177	91,2%
Kőbányai Mászóka Óvoda	160	155	96,9%	160	157	98,1%
Kőbányai Mocorgó Óvoda	150	116	77,3%	150	102	68,0%
Kőbányai Rece-fice Óvoda	102	97	95,1%	102	95	93,1%
Kőbányai Zsivaj Óvoda	100	98	98,0%	100	97	97,0%
összesen	2608	2409	92,4%	2608	2357	90,4%

17. táblázat Az önkormányzati óvodák férőhelye és kapacitáskihasználtsága 2013-2014 években. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Általános iskolai oktatás

Kőbányán 18 általános iskolai oktatást nyújtó intézmény működött 2012-ben, ebből 12 állami fenntartású, 3 egyházi, 2 alapítványi és 1 gazdasági társaság által fenntartott iskola. A 18 intézményben összesen 5261 gyermek tanult (és 163 felnőtt).

A 12 állami fenntartású intézmény 14 telephelyen működik, 2012-ben 4689 tanulóval. Két intézmény nyújt kéttanítási nyelvű oktatást (Széchenyi István Magyar-Német, és a Janikovszky Éva Magyar-Angol Két Tannyelvű Általános Iskola). Más településről, kerületből összesen 314 fő járt valamelyik kerületi iskolába, a kerületben élő gyermekek 94 gyermek járt más település, kerület iskolájába. Tehát elmondható, hogy döntően a kerületi gyerekek helyben járnak iskolába és a kerületi iskolákba is főként kerületi lakosú gyermekek járnak. Az állami iskolák kapacitás kihasználtsága 65% és 99% között van, öt iskola kihasználtsága van 90% felett. Az átlagos osztály létszám 21,6 fő, mely valamivel alacsonyabb az előírtnál (23 fő).

A 14 állami telephelyen működő iskolákban összesen 14 tornaterem és 8 tornaszoba van, eloszlásuk azonban egyenetlen. Csak tornaszobával 3 iskola rendelkezik, van olyan iskola viszont melynek két tornaterme is van.

Az integráltan oktatott tanulók aránya az állami iskolákon belül 4,22%, arányuk a Fekete István Általános Iskolában a legmagasabb 20%. A hátrányos helyzetű tanulók aránya az összes állami iskolán belül 26%, legmagasabb arányban a Szent László Gimnáziumban járnak. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya 2,7%.

A Pedagógiai szakszolgálatot a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat X. kerületi Tagintézménye és a Kőbányai Komplex Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola látja el.

Egészségügy

A Kőbányai Egészségügyi Szolgálat 2014 január 1-jétől olvadt be a Bárka Kőbányai Humánszolgáltató Központba. Az önkormányzat feladata alapvetően az alapfokú egészségügyi ellátásokért felelős, a szakellátást a Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézet végzi. Az önkormányzat által nyújtott egészségügyi szolgáltatások az alábbiak:

Általános járóbeteg ellátás:

- háziorvosi alapellátás
- háziorvosi ügyeleti ellátás
- foglalkozás-egészségügyi alapellátás

Fogorvosi járóbeteg-ellátás:

- fogorvosi alapellátás,
- fogorvosi szakellátás.

Betegségmegelőzés, népegészségügyi ellátás:

család- és népegészségügyi gondozás,

ifjúság - egészségügyi gondozás

A felnőtt háziorvosi alapellátás keretében 9 telephelyen 38 házi orvosi praxis működik. Egy orvosra átlagosan 1721 lakos jut, azonban az egyes telephelyeken az egy praxisra jutó ténylegesen ellátandó lakosság szám erősen ingadozik, mely 1489 és 1909 fő között mozgott 2013-ban. Az egy orvos által ellátott betegforgalom szám 6312 és 8778 között alakult. A házi gyermekorvosi ellátás 6 rendelőben 14 praxis keretében történik a 14 év alatti lakosság számára. Egy praxisra átlagosan 840 lakos jut, az egy orvos által ellátott éves forgalom 3028 és 4855 fő között alakult. A házi orvosi alapellátás túlterheltnak mondható. A felnőtt ügyeleti ellátást évek óta az International Ambulance Service Kft végzi, a gyermek ügyeletet Heim Pál Kórház látja el.

A fogorvosi alapellátást 12 db felnőtt fogászati praxis és 5 db gyermekfogászati praxis látja el. Hiányzik a gyermek fogszabályozási szakellátás a kerületben. A fogászati röntgen és szájsebészet a Kőbányai úti rendelőben érhető el, 2013-tól immár két műszakban (más településeknek és kerületeknek is ellátást nyújt).

Mind házi orvosi és fogászati praxisok egy kivétellel vállalkozásban működnek.

A védőnői ellátás keretében 23 területi védőnő szolgálat működik, 5 tanácsadóban. Heti 3 alkalommal tartanak tanácsadást, egy alkalommal a gyermekorvossal együtt. A többi időben az önálló védőnői szűrővizsgálatokat végzik.

Az ifjúsági-egészségügyi gondozás 4 iskolaorvosi szolgálat és 9 iskolai egészségügyi védőnő végzi.

Kultúra, sport, helyi közösségek támogatása

A helyi kulturális életben két intézmény játszik kiemelkedő szerepet: a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ és a Kőbányai és Vasutas Törekvés Művelődési Központ Kulturális-Szabadidő Egyesület.

A kulturális központ a Pataky Művelődési Központ és a Kőbányai Gyermekek és Ifjúsági Központ összevonásával jött létre 2011-ben, tevékenysége sokrétű. Egyrészt kulturális rendezvényeket, műsorokat, kiállításokat szervez, másrészt közösségi színteret biztosít más intézményeknek, szervezeteknek. Részt vesz egészségnap, táboroztatás, üdültetés, konferenciákat, továbbképzéseket szervezésében. Helytörténeti Gyűjteményt is működteti, befogadó színházi tevékenység, szabadidős szolgáltatást is végez. 2013-ban az intézmény forgalma 220 609 fő volt, a fontosabb rendezvények, programok látogatottsága alakulása:

- Kiállítások, műsorok: 41 446 fő
- nyugdíjas klubok száma: 6 – létszámuk: 450 fő
- Gyermekeprogramok száma: 22 alkalom – résztvevők száma: 5563 fő
- Gyermekszínházi bérletes előadások száma: 13 alkalom – résztvevők száma: 3846 fő
- Játszóházak száma: 19 alkalom – résztvevők száma: 1862 fő
- Nostalgia színházi bérlet száma: 7 alkalom – résztvevők száma 3247 fő
- Tanfolyami csoportok száma: 118 – résztvevők száma: 3495 fő
- Kiállítások száma: 72 alkalom – látogatók száma: 20 646 fő

A Törekvés Művelődési Központ szintén kulturális rendezvényeket, műsorokat, kiállításokat szervez, közösségi színteret biztosít más szervezeteknek, illetve táncoktatás, szabadidős szolgáltatásokat nyújt.

A helyi kulturális élet fejlesztése érdekében az önkormányzat rendszeresen támogatja a Kőbányai és Vasutas Törekvés Művelődési Központ Kulturális-Szabadidő Egyesületet, a Muzsikáló Kőbánya Egyesületet és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 3. régiójának a kőbányai két tagkönyvtárát. Eseti kérelmek benyújtására is van lehetőség, ennek keretében 2014-ben a Közkincs Egyesület nyert támogatást.

A helyi közösségi élet támogatására az önkormányzat évek óta támogatja a CIKK Egyesületet, mely a Radar Ifjúsági Információs Iroda működteti (évi majd 4 millió Ft-tal). Az iroda forgalma éves szinten 6000 fő körül alakul (2014.-ben 6202 fő).

A helyi közösségek erősítése érdekében fontos lépés volt „A kőbányai Kis-Pongrác lakótelep szociális városrehabilitációja” című szociális városrehabilitációs projekt keretében létrehozott Községi Ház is a Kis-Pongrác lakótelepen (a ház a BÁRKA tagintézményeként működik).

Az önkormányzati intézményeken kívül Kőbányán számos civil szervezet működik, melyeknek célja a az esélyegyenlőség előmozdítása, a hátrányos helyzetből fakadó különbségek csökkentése, a fiatalok nevelése, szemléletmódjuk formála, helyi lakosság művelődésének elősegítése, idősek életminőségének javítása stb. Ezen szervezetek között vannak helyi alapításúak, de olyanok is melyek nem kizárólag Kőbányán működnek, de a kerület életében is fontos szerepet töltenek be. Civil szervezetek Kőbányáért Egyesület, a Kőbányai Fiatalok Egyesülete, a Civil Ifjúsági Kör, az Életrevaló Egyesület, az Emberbarát Alapítvány, a Kőbánya Közbiztonságáért Közalapítvány, a Kőbányai Horizont Polgárőr Egyesület, a Reménysugár Alapítvány, a Kőbánya Roma Gyermekeiért Alapítvány, a Mentőöv Alapítvány, Havasi Gyopár Alapítvány, Kőbányai Mozgássérültek Egyesülete.

Sport

A kőbányai önkormányzat hosszú ideje támogatja a kerületi sportolási lehetőségeket, ugyanakkor ez nem tudta egyensúlyozni a rendszerváltás után elindult folyamatot, miszerint az addigi jól működő vállalati sportegyesületek, létesítmények finanszírozása megrendült, a sportlétesítmények pusztulásnak indultak, több közülük más célra hasznosult. Jelenleg az egyik alapvető probléma a helyi sport (szabadidős és versenysport egyaránt) infrastrukturális hátterének hiánya. A helyzet kezelésére alkotta meg az önkormányzat a Sportfejlesztési tervét a 2011-2014 közötti időszakra.

A sportlétesítmények működtetését a Kőbányai Sportlétesítményeket Fenntartó Központ végzi. Az önkormányzat 3 iskolában rendelkezik tanmedencével, és a Sportligetben egy uszodával (Újhegyi uszoda). Az elmúlt időszakban hét iskolában létesült műfüves focipálya az MLSZ Országos labdarúgó építési

programja keretében. Az Óhegyi parkban pedig egy futókör épült és tervek között szerepel felnőtt kondicionáló gépek építése is.

Az önkormányzat több helyi sportegyesületet is támogat:

- Kőbánya SC – úszás, birkózás, ökölvívás, öttusa
- Kőbányai Diákok SE – kosárlabda
- Kőbányai Ifjúsági SE – labdarúgás
- Kőbányai Torna Club – kerékpár, ritmikusz gimnasztika
- Törekvés SE – vívás – kerekesszékes vívás, kosárlabda – kerekesszékes kosár, sakk, tenisz, tájfutás
- White Sharks Hokey Club – jégkorong, műkorcsolya, görkorcsolya
- Kőbányai Sportegyesületek és Sportszervezetek Sportszövetsége – érdekvédelmi szervezet, óvodás sportrendezvények szervezése, pályázatok bonyolítása.

Az önkormányzat fontos preferenciája a gyermekek és az ifjúság sportolásának segítése, ezért a diáksport egyesületeket is aktívan támogatja, melyek elsősorban iskolákhoz kapcsolódnak. (Bem DSE, Főnix DSE, Harmat DSE, Kada DSE, Montensi DSE, Start DSE, Szent László DSE, Szent László Gimnázium DSE, Túri DSE, Újhegy-Sibrik DSE, Zrinyi2001 DSE, Premier DSE).

Ezen kívül számos sportegyesület működik a kerületben, melyek közül sok a helyi lakosság sportolási lehetőségeit szolgálja (pl. küzdősport, tánc, természetjárás, tenisz, sakk stb.)

1.4.2. Esélyegyenlőség biztosítása

A Helyi Esélyegyenlőségi Program 2013-ban került jóváhagyásra a 2013-2018 közötti időszakra. Az alábbi intézkedéseket határozta meg.

Mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége terén: a helyi érintettek foglalkoztatási lehetőségeinek javítása civil szervezetek, helyi intézmények, bevonásával (pl. Kőkert). Önkormányzati intézményekben dolgozó mélyszegények, romák felmérése. Pályázati források esetén komplex programok kidolgozása, Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködésben. Szakemberek képzése a tolerancia és elfogadás erősítése érdekében, a civil szervezetekkel való együttműködés erősítése, azok feltérképezése. Releváns adatgyűjtések megszervezése, teljesítése.

Gyermekek esélyegyenlősége: Krízis helyzetben lévő anyák-gyermekek ellátásának biztosítása, gyermeki jogok érvényesülésének erősítése (gyermekbántalmazás), civilszervezetek feltérképezése, együttműködés kialakítása.

Nők esélyegyenlősége: megfelelő adatgyűjtések teljesítése, családbarát gondolkodás erősítése, nemek közti egyenlő munkamegosztás ösztönzése, szakemberek képzése.

Idősek esélyegyenlősége: időskori aktivitást megőrző programok biztosítása, idősek biztonságának javítása, áldozattá válás megelőzése, idősek közösségi programokba való bevonása. Adatgyűjtések teljesítése.

Fogyatékkal élők: munkavégzésük, foglalkoztatásuk segítése, partnerek felkutatása, társadalmi érzékenyítő programok, adatgyűjtések teljesítése.

KŐBÁNYA TÁRSADALMÁNAK ÉS HUMÁN SZOLGÁLTATÓ RENDSZERÉNEK SWOT-JA

ERŐSSÉGEK

- enyhén növekvő népesség
- tartósan pozitív vándorlási egyenleg
- javuló lakásállomány összetétel

GYENGESÉGEK

- csökkenő gyerekarány,
- alacsonystatusú népesség aránya magasabb a fővárosi átlagnál,

• felkészült szakmai tudással rendelkező szociális ellátórendszer, igények szerint diverzifikált szolgáltatások • oktatási intézményrendszer kapacitása elegendő hosszabb távon • civil és egyházi szervezetek szolgáltatásai jól kiegészítik a közsféra szolgáltatásait • humánszolgáltatások terén jó együttműködés az önkormányzati és állami intézmények, illetve a civil/ egyházi szervezetek között • készülő egészségterv, meglévő egészségügyi prevenció szolgáltatások • helyi erős	• alacsony átlagos jövedelmi szint • hátrányos helyzetű népesség részben területileg koncentráltan, rossz lakásviszonyok között él, • szociális és egészségügyi ellátórendszer túlterhelt, kapacitás hiány és forráshiány, • kerület lakosságának rossz az egészségi állapota • közösségi helyek hiánya • lakóépületek jelentős arányban felújításra szorulnak • önkormányzati bérlakásállomány rossz minőségű

LEHETŐSÉGEK**VESZÉLYEK**

• további lakosság vonzás • új építésekkel javítható lakásállomány összetétele, nő a kerület átlagos társadalmi státusza • ellátórendszeren belül (szociális, egészségügyi, oktatási, foglalkoztatási) együttműködések erősítése • egészségügyben prevenció erősítése – egészséges életmód terjesztése • megnövekedett adóbevételek nagyobb összege fordítható a hátrányos helyzetűek felzárkózására (önkormányzati lakások, humán szolgáltatások, segélyek) • szociális városrehabilitáció segítségével területi szegregáció oldása	• társadalmi hátrányok újratemelődése (alacsony képzettség, munkanélküliség) • alacsonyabb státuszú rétegek kiszorulása • feszültség már itt élők és beköltözők között a státusz különbség miatt: itt élők körülményei nem javulnak/ jelenlegi lakásállomány nem kerül felújításra. • ellátórendszer (szociális, oktatási) nem képes kezelni a problémákat, segélyek elégtelenek • szociális bérlakások nagymértékű csökkenése rászorultak lakhatási lehetőségeit beszűkíti

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

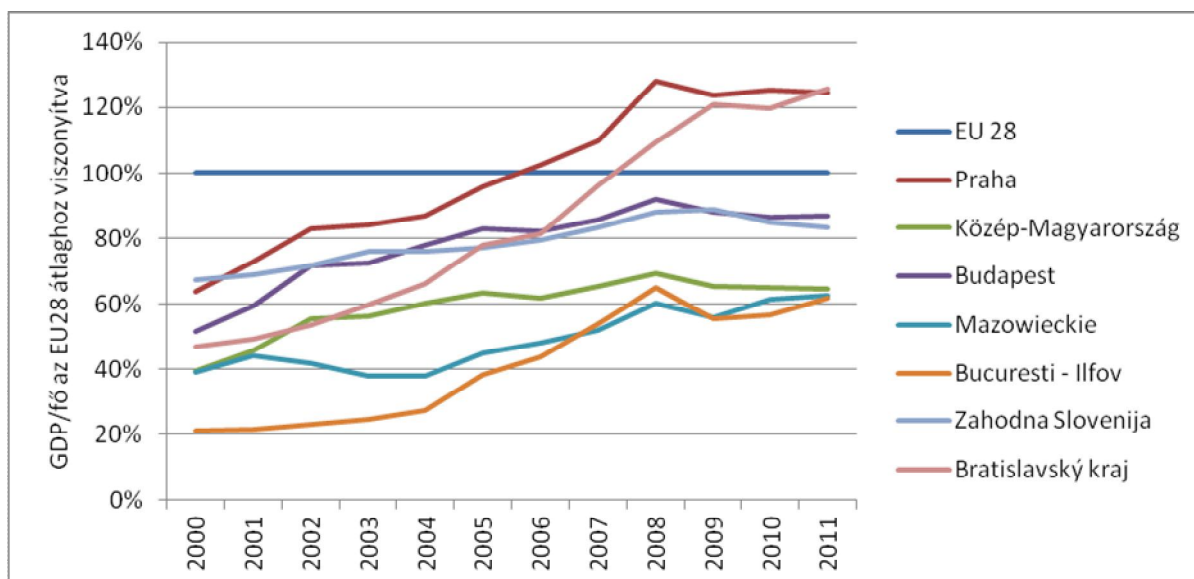
- ☐ Helyi lakosság képzettségi szintjének, munkaerőpiaci pozíciójának növelése érdekében az alacsony státuszúakat, munkanélkülieket célzó képzési és foglalkoztatási programok kialakítása
- ☐ Jó minőségű humánszolgáltatások (oktatási, közösségi és kulturális) kialakítása révén a kerület lakosság vonzó képességének növelése
- ☐ Alsó középosztály szociális lecsúszásának megakadályozása részben a helyi közösségeket és társadalmi kohéziót erősítő kulturális és közösségi programok
- ☐ A hátrányos helyzetű gyermekeknél és fiataloknál a sikeres továbbtanulást és képzés (szakképzés, érettségi) megszerzését támogató programok
- ☐ Hátrányos helyzetű csoportok további marginalizálódásának megállítása, társadalmi integrációjának segítése komplex szemléletű szociális, oktatási, képzési/foglalkoztatási, egészségügyi programokkal
- ☐ Területi szegregáció oldása, felszámolása, az érintettek lakhatási helyzetének javítása

I.5. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

I.5.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Annak érdekében, hogy a kerület gazdasági súlyáról, szerepköréről minél pontosabb képet kapjunk szükséges a tágabb környezetének vizsgálata is. A kerület gazdasági tendenciái ugyanis nagyban függenek a főváros, illetve a régió tendenciáitól, úgyis fogalmazhatunk, hogy a főváros és a régió gazdasági súlya, szerepköre biztosítja a keretrendszert a kerület fejlődéséhez.

A Közép-magyarországi Régió, valamint ezen belül Budapest az ezredfordulótól kezdve egyenletes gazdasági növekedést mutatott egészen a 2008-2009-es pénzügyi- és gazdasági válság bekövetkeztéig. Ha csak az egy főre jutó GDP-t vesszük számításba, elmondható, hogy a vizsgált időszakban a régiónak gyengült a relatív versenyképessége. Miközben Prága és a Pozsonyi régió gazdasági teljesítménye egy dinamikus fellendülést produkálva a válság előtt meghaladta az EU28 120%-át, addig sem Budapest sem pedig a Közép-magyarországi régió nem volt képes elérni az EU28 egy főre jutó GDP-jének átlagát. 2000 óta a Kelet-közép-európai térség többi régiója pedig csökkentette lemaradását a Közép-magyarországi régióhoz viszonyítva.

24. ábra A Közép-magyarországi régió gazdasági fejlettsége Kelet-Közép-Európai összehasonlításban

Forrás: Eurostat Regional Yearbook

Az alábbi táblázat a társasági adóbevallás adatainak feldolgozását mutatja. A kerületben a külföldi gazdasági társaságok jelenléte nem alacsony (45,75%), viszont elmarad mind az országos, mint pedig a budapesti átlagtól. A nagyobb részben hazai tőkével működő vállalkozások befektetett eszközeinek átlagos állománya (62 754) a budapesti szint több mint egyharmadát az országos szint több mint felét éri el. A kőbányai vállalatok ugyan döntően hazai piacon értékesítenek, ugyanakkor az is látszik, hogy az export értékesítés (a nettó árbevétel arányában) meghaladja mind az országos mind pedig a budapesti szintet.

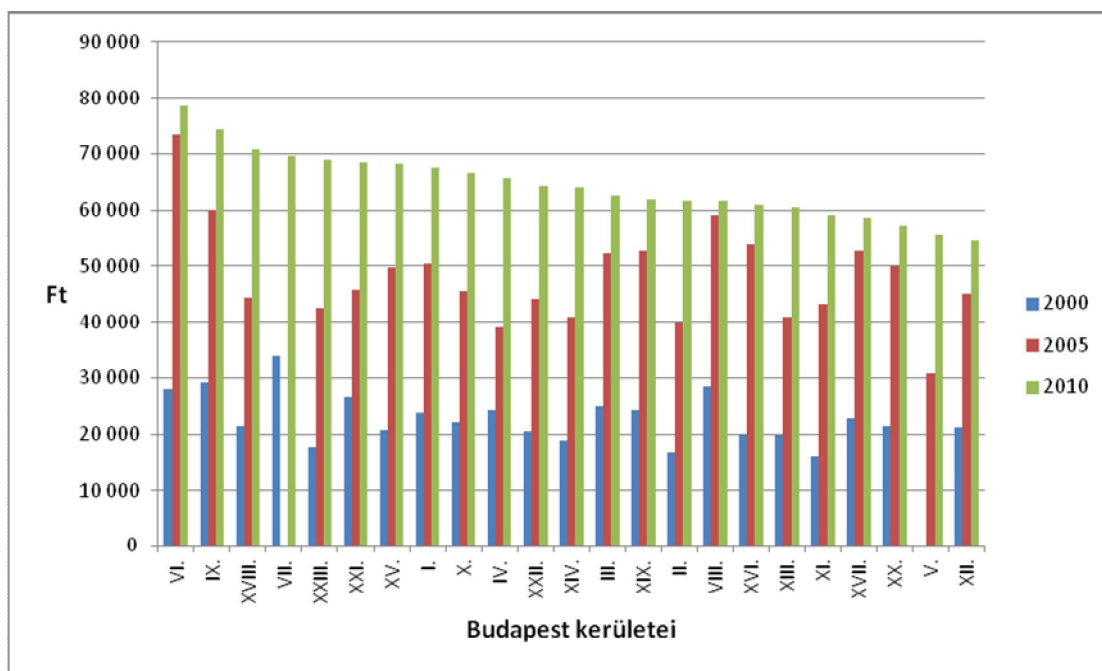
Székhellyel bíró vállalkozások néhány fontosabb adatai kerületeiben (2012)

	Külföldi tőke aránya (%)	Értékesítés nettó árbevétele átlagosan (ezer Ft)	Befektetett eszközök átlag értéke (ezer Ft)	Ezer lakosra jutó társasági adózó	Export értékesítés a nettó árbevétel arányában (%)	Jegyzett tőke átlaga (ezer Ft)
01. kerület	48,33	119 913	242 113	27	7,13	23 843
02. kerület	65,13	40 836	289 393	27	17,24	22 485
03. kerület	11,40	72 952	63 663	16	17,77	19 844
04. kerület	35,42	146 430	159 564	11	77,93	4 749
05. kerület	74,99	266 036	1 059 388	30	11,67	118 306
06. kerület	47,21	96 349	92 053	17	14,33	14 700
07. kerület	88,23	50 586	463 100	13	13,25	182 617
08. kerület	23,96	92 208	124 300	10	11,93	21 861
09. kerület	79,07	158 036	208 391	13	19,14	34 855
10. kerület	45,75	73 943	62 754	9	39,52	9 917
11. kerület	33,89	188 730	129 856	19	24,65	25 470
12. kerület	33,12	71 173	41 314	26	13,95	7 278
13. kerület	44,21	125 152	233 151	15	21,65	47 329
14. kerület	56,43	35 762	213 711	15	14,77	9 421
15. kerület	24,12	23 891	11 295	12	9,71	2 328
16. kerület	11,64	14 705	3 830	19	11,06	1 105
17. kerület	37,51	21 466	7 647	15	19,59	1 357
18. kerület	42,73	44 847	47 756	14	56,93	5 810
19. kerület	18,85	21 709	10 107	12	6,71	3 260
20. kerület	15,82	13 836	5 283	12	13,23	2 017
21. kerület	34,19	37 336	17 486	10	23,77	5 371
22. kerület	48,39	36 033	11 341	15	17,04	2 386
23. kerület	55,80	126 285	51 039	13	37,07	10 540
Budapest	61,28	86 675	169 674	16	23,40	27 061
Országosan	54,60	151 455	101 470	26	38,80	25 883

Forrás: NAV, Társasági adóbevallás

A társasági adóbevallás adatai csak székhely szerinti bontásban érhetőek el, ami a több telephelyes vállalkozások tevékenységét torzítja. Pontosabb képet kaphatunk a kerület gazdasági jelentőségéről, ha a ténylegesen a kerületben realizált gazdasági tevékenységet vesszük számításba, ami a helyi iparüzési adóban (HIPA) érhető tetten. A helyi iparüzési adót ugyanis székhelytől függetlenül minden vállalkozás fizeti, ha tevékenysége érinti a kerületet.

Az egy főre jutó helyi iparüzési adó az ezredfordulótól számított 10 éven belül megháromszorozódott a kerületben (~22.000 Ft-ról ~66.000 Ft-ra nőtt), ezzel jó alapot teremtve a helyi gazdaság fejlesztésének. A növekedés nem egyedi, a kerületek majdnem mindegyikénél hasonló növekedés volt megfigyelhető. A 2010-es adatok alapján a kerület a középmezőny elején helyezkedett el Budapest kerületei között a beszedett egy főre jutó iparüzési adó rangsorában. A szomszédos kerületek közül csak a XVIII. és a VIII. kerület előzi meg e tekintetben.

25. ábra Az egy főre jutó helyi iparűzési adó Budapest kerületeiben

Forrás: TEIR

2001 és 2011 között a helyben dolgozók száma Kőbányán mintegy két és féleszeresére (32.705) növekedett. Ezzel párhuzamosan a településről eljárók száma hetedére csökkent. A vizsgált időszakban a kerületbe ingázók száma szintén csökkent, 2011-ben már csak harmada volt a 2001-es értéknek. A fentiekből adódik, hogy a kerület foglalkoztatási kapacitása jelentősen megnőtt 26-ról 68%-ra. Ez a növekedés azonban nem kőbányai sajátosság, a budapesti kerületek mindegyikénél megfigyelhető volt kisebb-nagyobb mértékű növekedés. A jelen vizsgálatnak nem tárgya ugyan, de ugyanebben az időszakban Pest megye településeiben éppen ellenkező tendencia érvényesült, azaz a foglalkoztatási kapacitások csökkentek a települések jelentős részében. Összefoglalóan elmondható, hogy a kerület pozitív tendenciát mutat a foglalkoztatási kapacitás alakulása (megerősödése) tekintetében, egyre több helyi lakos képes a kerületben elhelyezkedni, így egyre kevesebben kényszerülnek ingázásra az otthonuk és a munkahelyük között.

Foglalkoztatási kapacitás alakulása, 2001-2011

	Helyben dolgozók száma összesen		Településről eljárók száma		Településre beingázók száma		Foglalkoztatási kapacitás, %	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
01. kerület	3 039	9 885	7 299	1 011	15 656	4 590	16	68
02. kerület	15 123	33 848	24 279	3 580	28 764	11 007	34	75
03. kerület	23 133	50 510	35 409	5 665	25 291	14 234	48	78
04. kerület	17 641	41 922	30 205	4 813	17 549	8 779	50	83
05. kerület	4 488	10 225	6 285	1 000	61 700	16 178	7	39
06. kerület	6 528	16 947	11 673	1 793	29 411	9 420	18	64
07. kerület	7 786	23 961	17 511	2 463	27 877	8 008	22	75
08. kerület	11 968	31 027	20 102	3 402	41 426	14 234	22	69
09. kerület	8 413	26 867	16 567	2 824	39 527	15 803	18	63
10. kerület	13 861	32 705	21 351	3 283	40 388	15 544	26	68
11. kerület	23 822	54 179	34 364	7 066	49 271	22 780	33	70
12. kerület	9 916	21 795	16 170	2 137	23 254	8 457	30	72
13. kerület	18 798	52 693	29 528	5 049	58 614	23 654	24	69

14. kerület	17 547	51 973	31 879	4 844	38 663	12 695	31	80
15. kerület	11 760	31 278	23 702	3 553	12 599	5 253	48	86
16. kerület	10 968	27 322	19 341	3 242	9 161	4 050	54	87
17. kerület	12 148	32 651	22 091	4 397	5 737	3 570	68	90
18. kerület	15 726	37 661	24 726	4 777	14 873	7 385	51	84
19. kerület	8 151	23 592	20 519	2 575	9 161	3 110	47	88
20. kerület	8 906	24 489	17 917	3 014	9 683	3 384	48	88
21. kerület	13 807	28 627	20 853	3 939	10 252	5 223	57	85
22. kerület	8 434	19 463	13 615	3 129	7 339	4 400	53	82
23. kerület	3 124	7 888	5 321	1 125	4 910	3 760	39	68

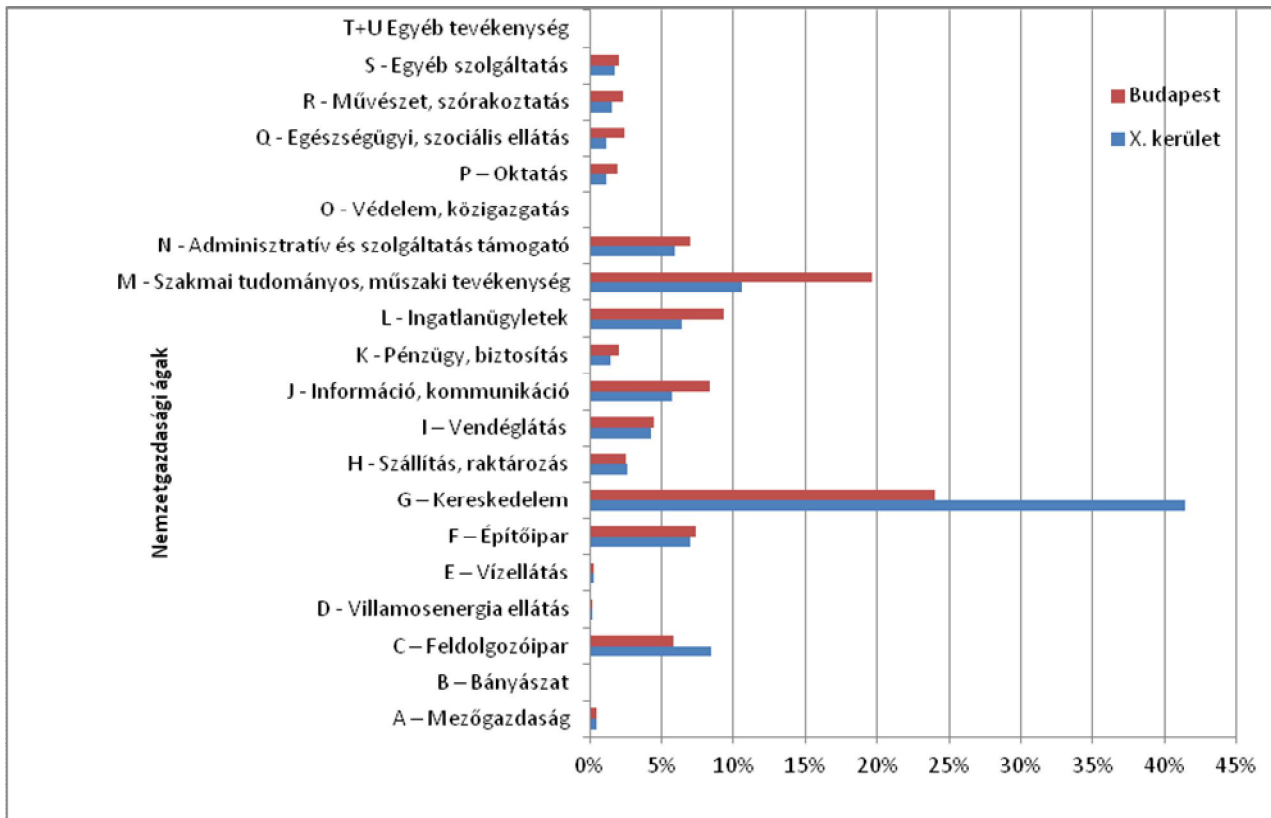
Forrás: KSH Népszámlálás

Megjegyzés: foglalkoztatási kapacitás ~ a foglalkoztatott lakosok a helyben lévő munkahelyek arányában, %

1.5.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Miután elemeztük a kerület gazdasági súlyát, szerepkörét, érdemes áttekinteni a főbb gazdasági ágazatokat és ezek jellemzőit. A kerületben nincsen olyan nagyvállalat, amely kizárólagosan meghatározná a foglalkoztatottsági viszonyokat, vagy a kerület arculatát, azonban jelentős számban vannak jelen óriáscégek, amelyek nagy adóbevételt jelent az önkormányzatnak. A kerület gazdasági szerkezetét ennek ellenére is elsősorban a kis és középvállalatok jellemzik. „Kőbánya vitathatatlan erőssége, pozitívuma, hogy az ipari termelési hagyományok, az ipari tradíciók több, mint száz éve vonzzák a termelő tevékenységet, és annak minden velejáróját: befektetőket, munkaerőt és szakképzést.” (Gazdasági Program, 2011)

A kerületben 9.472 db regisztrált társas vállalkozás található. Az alábbi ábra a regisztrált társas vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlását mutatja. Kiugróan magas ezek közül a kereskedelmi nemzetgazdasági ág szerepe, ahol a regisztrált társas vállalkozások mintegy 41%-a működik. Az érték nem csak a többi szektorhoz képest kiugró, hanem a budapesti és az országos átlaghoz viszonyítva is. Budapest esetében ugyanis ez az érték „csak” 24%, és az országos érték is hasonló. Az adatsorokat vizsgálva érdekesség még, hogy a szakmai tudományos, műszaki tevékenység kategóriában a budapesti 20%-hoz képest a X. kerületben csak 11%-a működik a regisztrált társas vállalkozásoknak. A nemzetgazdasági ágak közül a fentiekben kívül jelentős szerepe van még az ingatlanügyleteknek, a feldolgozó valamint az építő iparnak.

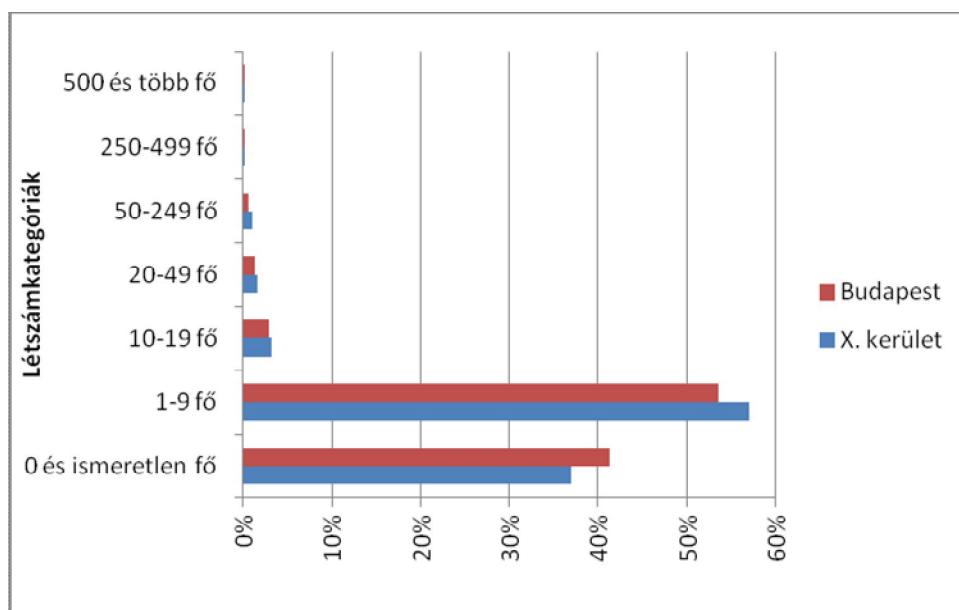

26. ábra Regisztrált társas vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása (%), 2012

Forrás: KSH, T-STAR

A kerület gazdaságának pozitív tendenciája, hogy a beruházók egyre több magasan kvalifikált munkaerőt igénylő munkahelyet teremtenek, ugyanakkor elmondható az is, hogy a kerület munkaerő állománya nem bír ezzel lépést tartani. A kerületi primer adatfelmérés alapján elmondható, hogy a szakképzett munkaerőből hiány mutatkozik. A kerületben. Számos beruházó kénytelen a kerülethatárokon túlról munkaerőt toborozni, mert helyben nem képes kielégíteni szakképzett munkaerőigényét.

A kerület gazdasági szerkezetéről – a nemzetgazdasági ágak szerinti megoszláson túlmenően – további információkat adhat a regisztrált társas vállalkozások létszám-kategóriák szerinti megoszlása (A vállalkozások mintegy 40%-áról nem áll rendelkezésre ilyen információ). A regisztrált vállalkozások (összesen 9.338 db) 57%-a (5.327 db) 1-9 fős mikrovállalkozás, 3%-a 10-19 fős kisvállalkozás. A többi létszámkategóriába tartozó vállalkozás aránya együttesen sem éri el a 3%-ot. A kerületben összesen 9 db 500 vagy több főt foglalkozó regisztrált vállalkozás található.

27. ábra Regisztrált társas vállalkozások száma létszámkategóriák szerint (2013), az összes százalékában

Forrás: KSH, T-Star

1.5.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései

A kerület gazdasági szervezeteinek – hasonlóan Budapest és Pest megye többi gazdasági szervezetéhez – egyik legfontosabb fejlesztési forrásait a KMOP 1-es prioritása biztosította. A pályázók valamivel több, mint 70%-a tudott benyújtani sikeres pályázatot. A nyertes projektek részére megítélt támogatás 5,6 Mrd forint, a projektek elszámolható összköltsége pedig több mint 20 Mrd forint. Ez azt jelenti, hogy a támogatott projektek 14,6 Mrd Ft önerőt mozgósítottak a kerület gazdaságában. Az EU-s forrásokból támogatott projektek továbbgyűrűző hatása (~ a kapcsolódó további magánérs fejlesztések összköltsége) pedig megbecsülhetetlen. Az elnyert támogatások nagysága pályázótól és a projekt típusától függően jelentős szórást mutatnak, az 1 projektre jutó átlagos támogatás közel 29 M Ft volt.

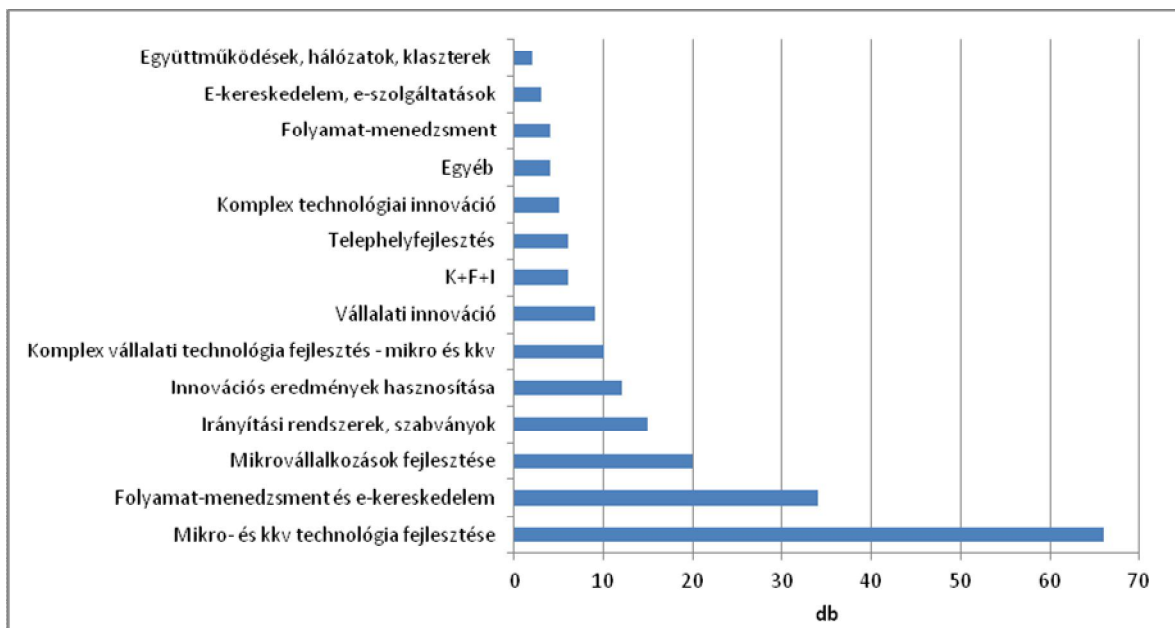
A X. kerület gazdaságfejlesztésének (KMOP) főbb mutatói

Beérkezett pályázatok száma (db)	277
Elutasított (db)	64
Nyertes pályázatok száma (db)	196
Nyerési arány	75,38%
Nincs döntés (db)	17
Megítélt támogatás (Ft)	5 671 111 541
Projektek összköltsége (Ft)	20 297 101 754
Átlagos támogatási intenzitás	38,84
Legkisebb elnyert támogatás (Ft)	642 500
Legnagyobb elnyert támogatás	1 149 419 427
1 projektre jutó átlagos támogatás (Ft)	28 934 243

Forrás: palyazat.gov.hu

Az alábbi ábrán a KMOP I-es prioritásának nyertes projektjeit (összesen 196 db) ábrázoltuk tématerületenkénti megoszlás szerint. A legtöbb nyertes pályázat (66 db) a mikro- kis- és

középvállalkozások fejlesztésére érkezett, ami közel 34%-a az összes beérkezett nyertes pályázatnak. A listában második helyen a folyamatmenedzsment és e-kereskedelem konstrukcióra beadott nyertes pályázatok állnak, míg a lista végén az együttműködések, hálózatok, klaszterek találhatók.

28. ábra Nyertes gazdaságfejlesztési projektek (KMOP) megoszlása tématerületek szerint

Forrás: palyazat.gov.hu

1.5.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

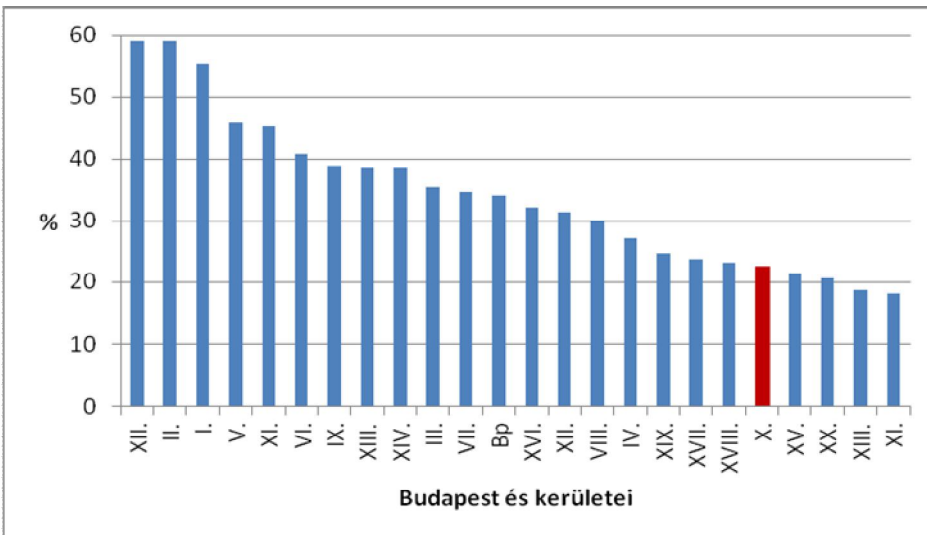
A gazdasági versenyképességet egy megye vagy egy régió esetében a foglalkoztatottság és a gazdasági teljesítmény együttes vizsgálatával tudjuk mérni (azok a területek számítanak versenyképesnek, ahol mindkét mutató magas értéket vesz fel), azonban a gazdasági teljesítmény mérése (pl. egy főre jutó GDP adatokkal) egy kerület esetében már problémás, ugyanis ezen a területi szinten nem állnak rendelkezésre megfelelő adatok. Ez a fajta keresztábra (1 főre jutó GDP – foglalkoztatási ráta keresztábrája) tehát jelen esetben nem használható versenyképesség mérésre.

A vállalatok teljesítőképességét, fejlődési lehetőségeit, hosszabb távú versenyképességét Porter (1990) szerint alapvetően 5 tényezőcsoport határozza meg: a vállalatok közti verseny, a termelési tényezők, a keresleti tényezők, a kapcsolódó és támogató szektorok, valamint a kormányzat. Ezek közül három az, ami részben, vagy egészben helyspecifikus, tehát befolyásolja egy terület / kerület gazdasági potenciálját:

- termelési tényezők, de különösen munkaerő és a föld;
- keresleti tényezők: meghatározó piacok elérhetősége;
- kapcsolódó és támogató szektorok jellemzői.

Az alábbiakban megpróbáltuk összeszedni azokat a mutatókat, amelyek közvetetten befolyásolják / befolyásolhatják a kerület gazdasági versenyképességét és kerületi szinten elérhető adatbázis hozzájuk. Fontos azonban megjegyezni, hogy a kerület gazdasági versenyképessége erősen korrelál a főváros versenyképességével, így a helyi viszonyok gyakran kevésbé meghatározóak, mint a tágabb környezeté.

A versenyképességet befolyásoló egyik lehetséges mutató a felsőfokú végzettségűek aránya. Ebben a tekintetben a kerület jelentős versenyhátrányban van. A 25 éves és idősebb népességnek csak 22,5%-a rendelkezik egyetemi vagy főiskolai oklevéllel. A X. kerület e tekintetben rosszabb helyzetben van, mint az összes szomszédos kerülete, és összesen csak 4 kerület van Budapesten alacsonyabb értékkel.

29. ábra Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkező, 25 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában

Forrás: Népszámlálás, 2011

A gazdasági versenyképesség szempontjából kiemelkedő szerepet játszik a meghatározó piacok elérhetősége. Az elérhetőség szempontjából a X. kerület alapvetően kedvező pozícióban van:

- egyrésztől a kerület a Kelet-közép európai régió egyik legjelentősebb nagyvárosának a része, így a közelség adott mind magához Budapesthez, mind a teljes agglomerációhoz;
- másrésztől Budapest, a nagyrégiókat összekötő közúti, vasúti, vízi közlekedési útvonalak metszéspontjában helyezkedik el. E fő közlekedési utak közelségéből adódó előnyökből (idő és költség hatékonyság) a kerület is profitál.

Budapest és így a kerület elérhetősége nemzetközi összevetésben is kedvezőnek minősül. A fővárost három európai törzshálózati folyosó is érinti:

- a Mediterrán folyosó az Adria térségét köti össze Ukrajnával, vasúti és közúti kapcsolatok révén;
- a Rajna-Duna folyosó vasúti és vízi kapcsolatok fejlesztését célozza, hogy a Dél-Németország és Románia közötti tengelyen;
- a Keleti-Kelet-Mediterrán folyosó pedig Észak-Németország és Bulgária közti tengelyt jelenti, vasúti és közúti kapcsolódással.

30. ábra A három európai törzshálózati folyosó metszéspontjában

Forrás: http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t-guidelines/corridors/maps_en.htm

Kőbányának minden adottsága megvan, hogy vonzó legyen a befektetők számára: a kedvező gazdaságföldrajzi helyzet egyértelmű, az M0-ás körgyűrű, a repülőtér, valamint a belváros közelsége jó helyzetbe hozza a városrészt. A kerületben két metróvonal végállomása és összesen 7 metrómegálló is megtalálható, ami a munkaerő gyors és kényelmes mozgását biztosítja. A vasútvonalak továbbá közvetlen kapcsolatot biztosítanak a kerület számára az agglomeráció felé.

A beruházók jelenleg is több olyan terület közül választhatnak, amelyen barnamezős vagy zöldmezős beruházást lehet végrehajtani. Ez önmagában egy igen vonzó telepítő tényező az új beruházások megtelepedése szempontjából, ugyanakkor számos olyan tényező van, amely csökkenti ezen területek beruházási értékét:

- az elhagyott és elhanyagolt ipari területek és egyéb ingatlanok száma magas;
- a beépítetlen területek között továbbá számos feltöltött terület is található a Kerületben, amelyekre építési engedély nem adható ki. Ez a befektetők számára egy igen erőteljes – új beruházásokat ellehetetlenítő – korlátozó tényező;
- a jelentős számú és kiterjedésű üres terület veszélyforrás is lehet: beruházók számára lehetőséget biztosít, hogy hulladékgazdálkodási célra használják fel, amely számos környezeti (pl. levegő-, zajszennyezés) és közlekedési (hulladékszállító tehergépjárművek tömeges megjelenése) problémát eredményezhet;
- és végül de nem utolsó sorban megemlíthető, hogy az elhagyott üres területek az illegális hulladéklerakás célterületeivé válnak / válhatnak, amely eltakarítása egy esetleges új befektető számára.

Nagy beruházásra alkalmas ipari területek legnagyobb problémája, hogy a területek elaprózódtak, tulajdonosi viszonyaik rendezetlenek, és ez gátolja a fejlesztéseket.

A versenyképesség harmadik összetevője, a támogató és kapcsolódó szektorok helyzete a kerület esetében kedvezőnek mondható, hiszen az ország legnagyobb gazdasági erőközpontjában helyezkedik el (az agglomeráció közelsége is adott), ahol nagyszámú, diverzifikált beszállító, illetve szolgáltató található, legyen szó akár mérnöki, pénzügyi, marketing, vagy éppen jogi szolgáltatásokról. A könnyen elérhető beszállítói kör, valamint a gazdasági szolgáltatások széles spektruma fontos versenyelőnyhöz juttathatja az itt tevékenykedő vállalkozásokat, hiszen gyors, rugalmas szolgáltatásokhoz juthatnak, amelynek igazi jelentőségét azok érzik, akiknek ezt nélkülözni kell.

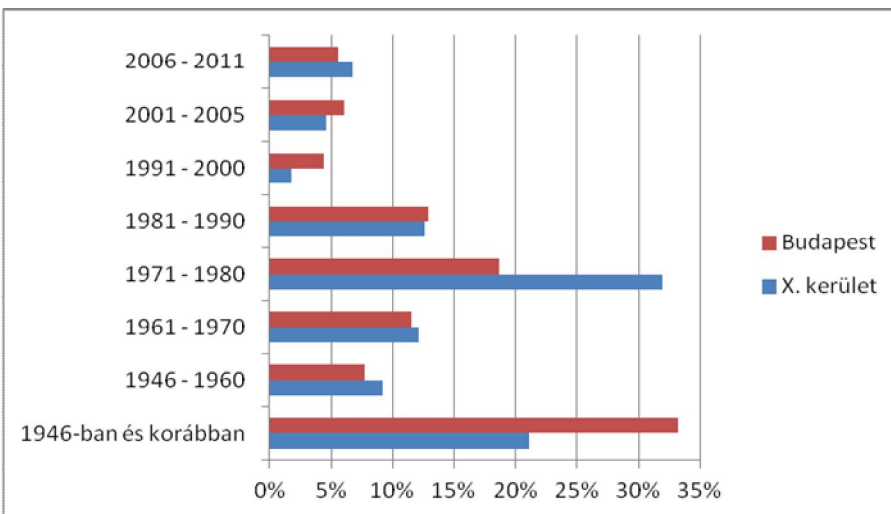
A kutatás-fejlesztési tevékenység szintén fontos összetevője a gazdasági versenyképességnek. Ez az összetevő jól jellemezhető lenne a kerülethez kötődő szabadalmi bejelentések számával, azonban az adat kerületi szinten nem elérhető. A magyar bejelentők belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma 10 ezer lakosra Budapest esetében 2013-ban 1,37 volt, ami érdekes módon „csak” a második legmagasabb eredmény a Közép-magyarországi régióban Szentendrét követően.

Kőbányán jelenleg 3 kutatóintézet működik (Felsőrákos, Óhegy és Újhegy kerületrészekben), egyéb K+F funkcióval bíró intézmény nem található a kerületben.

A magyarországi gyógyszergyárak 1991-1996 közötti privatizációs hullámát elkerülve, a kőbányai székhelyű Egis Nyrt. és Richter Gedeon Nyrt. esetében megmaradt a jelentős a hazai tőke aránya. 2003-ban a K+F-re legtöbbet költő első 500 európai vállalat közé bekerült a Richter (a 231. helyre) és az Egis (a 335. helyre) is. Az elmúlt 15-20 évben a gyógyszeripari kutatás és fejlesztés (K+F) alapvető stratégiai változásokon ment keresztül.

I.5.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

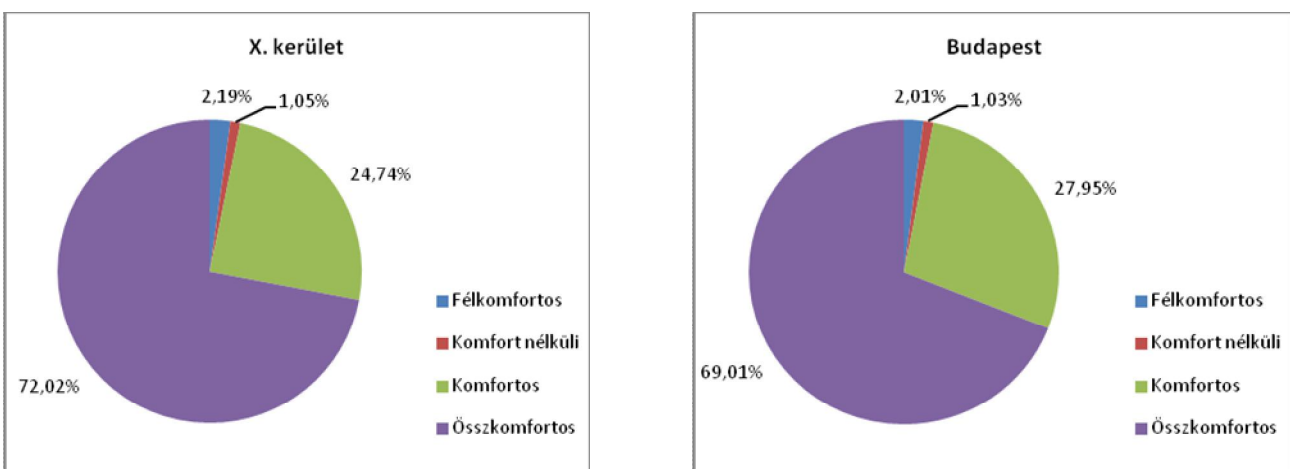
Az ingatlanpiaci állapotok egyik legjellemzőbb ismérve a lakóingatlanok építési kor szerinti megoszlása. A lakóingatlanok alig több mint 20%-a épült a II. világháború előtt. Ez jóval elmarad a budapesti átlagértéktől (33%), ami azt is jelenti, hogy a kerület szerencsésebb helyzetben van, hiszen a nagyon elavult épületállomány felújítása kevésbé terheli a kerületet. A lakásállomány legnagyobb mértékű növekedése az 1970-1980-as években következett be, ami egyben azt is jelenti, hogy a kerületben a jelentős az ipari technológiával épített lakótelepek aránya. Érdekesség még, hogy az 1980-as nagy építési hullámot követően rendszeresen elmaradt az új lakások építése a budapesti átlagtól, és ez a tendencia csak 2006-tól fordult meg. Így elmondható, hogy a kerületben az elmúlt tíz évben a budapesti átlaghoz képest több lakóingatlan épül. Az új, jó minőségű, energiafelhasználás szempontjából takarékos lakóingatlanok építése hosszabb távon a kerület státuszának növekedéséhez járulhat hozzá. A kerületben az elmúlt 10 év alatt 5 db új modern lakópark épült.

31. ábra Lakásállomány csoportosítása építésük dátuma szerint, 2011

Forrás: KSH, Népszámlálás

A lakásállomány korcsoportonkénti megoszlásánál árnyaltabb képet mutat a komfortfokozatonkénti csoportosítás. Ebből a szempontból szinte mindenben közel hasonló képet mutat a kerület, mint a budapesti átlag. Alig haladja meg az egy százalékot a komfort nélküli lakóingatlanok aránya, és 72% felett van az összkomfortos lakóingatlanok aránya.

32. ábra A kerület lakásállományának minőségi jellemzői

Forrás: KSH, Népszámlálás

Az alábbi táblázatban kiemeltünk még néhány a lakóingatlanokra vonatkozó érdekes szám adatot. A tulajdonviszonyokat vizsgálva megállapítható, hogy a budapesti átlaghoz (5%) viszonyítva, ha nem is sokkal de magasabb az önkormányzati lakóingatlanok aránya (6,46%). Értelem szerűen a magántulajdonban lévő ingatlanok aránya pedig elmarad a budapesti átlagtól. Jól átgondolt lakásgazdálkodással az önkormányzati tulajdonú ingatlanok jelentős bevételi forrást jelentenek, amely hozzájárul a kerület helyi gazdaságfejlesztési céljainak megvalósításához.

Egyéb lakásállományt érintő adatok, 2011

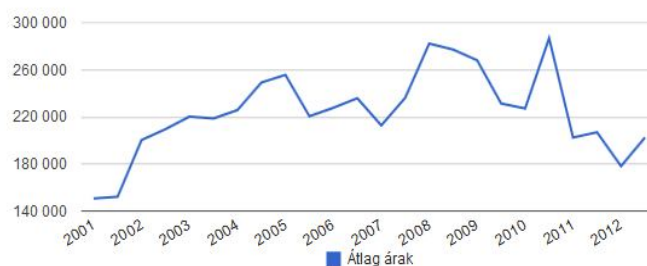
	X. kerület	Budapest
Magánszemélyek tulajdonában lévő lakások aránya (%)	90,03%	92,58%
Önkormányzati tulajdonban lévő lakások aránya (%)	6,46%	5,00%
Négy- és többszobás lakások aránya (%)	8,04%	15,12%
Nem lakott lakások aránya (%)	9,77%	13,04%
4-10 lakásos lakóházak aránya (%)	1,78%	1,96%
11- és több lakásos lakóházak száma (db)	2,91%	2,44%

Forrás: KSH, Népszámlálás

Ingtalanárak alakulása

Az ingatlanárak vizsgálatánál az Ingatlannet (www.ingatlannet.hu) internetes portál adatbázisának elemzésére hagyatkoztunk. Az adatok fenntartással kezelendők, ugyanis csak azok az ingatlanok képezik az elemzés adatbázisát, amely adatok adásvételére került sor az adott időszakban. Ettől eltekintve, az oldalról kinyert adatok segítségével áttekintő képet kaphatunk a kerület ingatlanárainak főbb jellemzőiről.

A kerület ingatlanárjai 2001-től kezdődően egyenletesen növekedtek (140 e Ft/m²-ről közel 300 e Ft/ m²-re). A 2008-2009-es pénzügyi és gazdasági válság, illetve ennek következményeként a lakáshitelezések erőteljes visszaesése a kőbányai ingatlanárakra is jelentős hatással volt. Így 2012-re az átlagos négyzetméterárak 180 e Ft-ra estek vissza.

Forrás: www.ingatlannet.hu

A kerület átlagos ingatlanárjai azonban jelentős különbségeket takarnak. A legolcsóbb négyzetméter árakat a családi házak esetében találjuk, de ez csalóka, hiszen az eladásra kínált lakóingatlanok átlagos mérete ebben az esetben a legnagyobb. A kerületben eladásra kínált családi házak átlagos ára 40 millió Ft körül alakul. Érdekes összevetni még a téglalakások és a panellakások ingatlanadatait. A két kategóriában kínált lakástípusok átlagos nagysága hasonló, azonban az ingatlanárakban már jelentős eltérések mutatkoznak: a hagyományos téglalapítványú lakásokra még mindig nagyobb a kereslet, mint a drága fenntartású panel ingatlanokra, így a négyzetméterárakban is megmutatkozik a különbség.

A X. kerület ingatlanárjai, 2015

	Átlag m ² -ár (ezer Ft)	Átlag m ² (m ²)	Átlagár (M Ft)	Legolcsóbb m ² (ezer Ft)	Legdrágább m ² (ezer Ft)	Legolcsóbb (M Ft)	Legdrágább (M Ft)
Lakóingatlanok	251	74	17,6	43	1400	2,8	128
Családi ház	223	189	40,3	127	344	10	128
Téglalakás	258	55	13,9	43	438	2,8	34
Panellakás	227	57	13,1	122	1400	6,5	89,6

Forrás: www.ingatlannet.hu

I.6. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

I.6.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Költségvetés

A Kőbányai Önkormányzat azon önkormányzatok közé tartozik, amelyek költségvetési gazdálkodása, takarékos, átlátható és a hatályos jogszabályokhoz illeszkedik. Az önkormányzatnak sikerült konszolidálnia a hitelektől terhelt költségvetési helyzetét, úgy hogy a megfelelő színvonalon ellátott oktatási, szociális ellátásból és egyéb ellátásokból nem vett el. „...*költségvetési helyzete fővárosi viszonylatban kiemelkedően stabil, gazdálkodása fenntartható, kötelezően ellátandó és önként vállalt feladatait sikeresen teljesíti, működése során figyelembe veszi és támogatja a területén található aktív civil, kulturális- és sportéletet...*” (Gazdasági Program, 2011).

Bár a Kerület számára megterhelő lehet új, az Állam által nem finanszírozott feladatok megjelenése (pl. szociális ellátás), ugyanakkor az adósságállomány átvállalása (2013-ban ~912 millió Ft, 2014-ben ~1 Mrd ft) jelentős könnyebbséget okozott az Önkormányzat számára. A szűkös költségvetés ellenére az Önkormányzat elkötelezett a beruházások folytatására, így az Önerőt folyamatosan előteremti a pályázatos források lehívása érdekében.

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a 2012-es és 2013-as zárszámadás legfontosabb tételeit.

A X. kerület 2012, 2013 évi költségvetés végrehajtás zárszámadásának főbb adatai (e Ft)

	2012	2013
költségvetési bevétel	16 869 794	13 998 646
finanszírozási bevétel	232 502	1 075 825
függő, átfutó, kiegyenlítő bevétel	-5 542	-185 319
költségvetési kiadás	15 014 041	12 049 770
finanszírozási kiadás	247 975	379 607
függő, átfutó, kiegyenlítő kiadás	174 333	-321 992

Forrás: 12/2014. (IV. 18.) és 17/2013. (IV. 22.) önkormányzati rendelet

Az alábbi táblázat az Önkormányzat 2014. évi költségvetés kiadási előirányzatait tartalmazza.

2014. évi költségvetés kiadási előirányzata

	Működés			Felhalmozás	
	Állami feladat	Köt. feladat	Önként. v. f.	Köt. feladat	Önként. v. f.
Önkormányzat	49 040	28 178 369	864 919	1 186 962	767 012
Polgármesteri Hivatal	243 907	1 599 791	1 181	9 227	0
Gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szervek		2 882 021	10 790	21 330	0
Kőrösi Csoma Sándor KKK		315 324	2 000	1 489	0
Bárka Kőbányai Humányszolgáltató Központ		937 762	16 025	10 421	0
2014. évi előirányzat	292 947	33 913 267	894 915	1 229 429	767 012

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, 2014. évi költségvetési rendelet

Az alábbi táblázat a 2014 évi költségvetési előirányzatokat tartalmazza.

Önkormányzati bevételek, 2014

2014 évi előirányzat megnevezés	Működés			Felhalmozás		Összesen
	Állami	Kötelező	Önként	Kötelező	Önként	

	feladat	feladat	vállalt feladat	feladat	vállalt feladat	
Költségvetési bevételek	0	2 800 809	221 590	0	0	3 022 399
Működési célú támogatások államháztartáson belülről összesen	0	0	0	0	389 820	389 820
Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről összesen	0	7 998 689	0	0	0	7 998 689
Közhatalmi bevételek összesen	0	1 697 160	28 387	0	0	1 725 547
Működési bevételek összesen	0	0	0	0	166 135	166 135
Felhalmozási bevételek összesen	0	0	0	0	40 700	40 700
Felhalmozási célú átvett pénzeszközök összesen	0	12 496 658	249 977	0	596 655	13 343 290
Költségvetési bevételek összesen	0	22 728 000	0	1 026 280	0	23 754 280
Finanszírozási bevételek összesen	0	35 224 658	249 977	1 026 280	596 655	37 097 570
BEVÉTELEK ÖSSZESEN	0	2 800 809	221 590	0	0	3 022 399

Forrás: 2/2014. (II. 20.) önkormányzati rendelet

Helyi adóbevételek alakulása

Az Önkormányzat bevételeinek jelentős hányadát a helyi adók jelentik. 2005 és 2014 között az önkormányzat kimutatásai alapján a helyi adóbevételek 2,3 Mrd Ft-ról 8,8 Mrd Ft-ra növekedtek. Az adóbevételek között kiemelendő a helyi iparüzési adó, amely évről évre 4 és 5 milliárd Ft bevételt jelent az Önkormányzat számára. Az adóbevételek szempontjából a második legfontosabb tételt az építményadó jelenti, amely 2005 óta 2 Mrd Ft-ról 3 Mrd Ft-ra növekedett. A képzeletbeli lista harmadik helyén a telekadó bevételek állnak, amelyek 2005-től kezdve dinamikusan növekedtek, ezzel szemben a lista negyedik helyen álló gépjárműadó bevételek 2010-től kezdve folyamatosan csökkenő tendenciát mutatnak. Ennek oka, hogy a gépjárműadó bevételek jelentős részét az állam elvonja az önkormányzatoktól. A fentiekhez képest kevésbé jelentős adók (pl. idegenforgalmi adó), pótlékok és bírságok egészítik ki a helyi adóbevételeket.

Helyi adóbevételek alakulása 2005-2014

	Gépjármű adó	Építmény adó	Telekadó	Iparüzési adó	Idegenforgalmi adó	Talajterhelési díj	Pótlék	Bírság	Összesen
	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)
2005	408 188	2 011 071	154 659				39 690	1 225	2 341 833
2006	443 757	2 034 075	379 289				37 151	1 144	2 895 416
2007	565 906	2 091 197	548 639				33 464	2 287	3 241 493
2008	578 960	2 332 331	644 640				26 573	1 563	3 584 067
2009	543 607	2 633 852	614 925				33 704	943	3 827 031
2010	609 878	2 748 612	706 546	4 751 892			30 848	2 609	8 850 385
2011	593 895	2 617 142	465 981	4 670 447	20 923		34 035	829	8 403 252
2012	572 518	2 787 636	483 161	4 578 002	27 197		33 689	2 958	8 485 161
2013	209 555	2 960 618	787 696	4 507 063	22 779		25 836	1 150	8 514 697
2014	209 719	3 033 441	940 925	4 651 128	13 063		28 535	1 997	8 878 808

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Megjegyzendő azonban, hogy a betervezett és ténylegesen befizetett adó tekintetében jelentős eltérések figyelhetők meg: az adók egy része (főként a gazdasági társaságokhoz kötődő helyi iparüzési adó,

telekadó, építményadó) behajthatatlannak bizonyult. A tartozásállomány alakulására komoly hatást gyakorolt a 2008-2009-es gazdasági és pénzügyi válság, amely súlyosan érintette a helyi vállalkozásokat, amelyhez a lakásépítések csökkenő száma is hozzájárult.

Gazdasági program

Az Önkormányzat rendelkezik **gazdasági programmal**, amelyet 2011-ben hagyott jóvá a képviselőtestület. A program rögzíti az Önkormányzat gazdálkodásának rövid, közép és hosszú távú céljait, feladatait. A preambulumban megfogalmazódnak a kerület fejlesztésének legfontosabb elvárásai: *„A kerület vezetése kiemelt figyelmet fordít a takarékos működésre, melyet a saját szervezetén kezd és kezdett meg, a közbiztonság javítására, a zöld területek és a különböző kerületi övezetek újjáalakítására, a hatékony vagyongazdálkodásra, kiemelt projektekkel kapcsolatos döntések és folyamatok felgyorsítására, a befektetés-ösztönzés keretén belül az új Kőbánya-brand megteremtésére és a munkahelyek, valamint a helyi munkavállalók összekapcsolására: tömören arra, hogy Kőbányát ne csak átvezesse a XXI. századba, hanem, hogy Kőbányát a budapesti kerületek versenyében is előkelőbb helyre léptesse négy éven, illetve hosszabb távon belül.”* (Gazdasági Program, 2011). A Gazdaságfejlesztési Program részletesebb elemzését az 1.6.3. *Gazdaságfejlesztési tevékenység* alfejezet tartalmazza.

Vagyongazdálkodás

A Gazdasági Program III. fejezete tartalmazza a kerület **vagyongazdálkodásával** kapcsolatos legfontosabb elvárosokat, szabályokat. Ebben kifejtésre kerül, hogy az Önkormányzat a lakásgazdálkodás során szociális elveket is, míg a helyiséggazdálkodás során kizárólag üzleti (fenntarthatósági) szempontokat vesz figyelembe. A **helyiséggazdálkodás** és **vagyongazdálkodás** vonatkozásában általánosan elvárt alapelv a gazdaságos fenntarthatóság, üzleti racionalitás és üzemeltethetőség. A lakásgazdálkodás esetében ezek az elvárt alapelvek szociális szempontokkal is kiegészülnek.

Önkormányzati vagyonelemek:

Zöldterületek	113 db ingatlan, összterület: 1 038 679 m ² ,
Kiépített utak	elsőrendű főutak hossza: 0,419 km; másodrendű főutak hossza: 12,540 km; gyűjtő utak hossza: 51,797 km; kiszolgáló és lakóutak hossza: 97,649 km; külterületi közutak hossza: 3,097 km
Kiépítetlen utak	gyűjtőutak hossza: 0,123 km; kiszolgáló és lakóutak hossza: 8,822 km; külterületi közutak hossza: 6,732 km
Kerékpárutak	hossza: 4,913 km
Járdák	hossza: 190,058 km
Kiépített parkolók	területe: 90 028 m ²
Lakóépületek	száma: 645 db, ebből 153 db 100%-ban önkormányzati tulajdonú ingatlanon a többi 492 db társasházban vagy osztatlan közös tulajdonú ingatlanon található Az épületekből 626 db forgalomképes, 16 db korlátozottan forgalomképes és 3 db a forgalomképtelen.
Intézményi és nem lakás céljára szolgáló épületek (iskolák, óvodák, bölcsődék, rendelők üzletházak, hivatali épületek, stb.)	épületek száma: 145 db, ebből 118 db 100%-ban önkormányzati tulajdonú ingatlanon, a többi 27 db társasházban vagy osztatlan közös tulajdonú ingatlanon található. Az épületekből 49 db forgalomképes, 94 db korlátozottan forgalomképes és 2 db a forgalomképtelen.

Üzemi épületek:	épületek száma: 27 db, ebből 2 db 100%-ban önkormányzati tulajdonú ingatlanon a többi 25 db osztatlan közös tulajdonú ingatlanon található. Az épületekből 24 db forgalomképes, 2 db korlátozottan forgalomképes és 1 db a forgalomképtelen vagyonba tartozik.
Lakások	2566 db lakás 1258 db forgalomképes, 23 db korlátozottan forgalomképes és 1285 db forgalomképtelen.
Nem lakás céljára szolgáló helyiségek	663 db helyiség, 456 db forgalomképes, 4 db korlátozottan forgalomképes és 203 db forgalomképtelen.

1.6.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Kőbányán az elmúlt időszakban számos kisebb-nagyobb európai uniós illetve hazai forrásból finanszírozott városrehabilitációs és egyéb kisebb léptékű városfejlesztési projekt valósulhatott meg.

Az Önkormányzat projektgazdaként közreműködött kőbányai "Kis-Pongrác" lakótelep szociális célú városrehabilitációjában. A projekt, több mint 929 millió Ft támogatást nyert a *KMOP-5.1.1/A-09-2f. Szociális célú városrehabilitáció - Hagyományos építésű városi területek rehabilitációja* konstrukciójából, és 1,17 Mrd Ft összköltséggel valósulhatott meg. A projekt keretében társasházak felújítása, komplex közterület-felújítás, közösségi funkciót érintő fejlesztések (kulturális, szabadidős és sport tevékenység végzésére alkalmas helyiségek kialakítása), közszféra funkciót erősítő fejlesztések (önkormányzati intézmények külső felújítása) valósulhattak meg.

Az Újhegyi sétány a Fővárosi Önkormányzat által kiírt TÉR-KÖZ városrehabilitációs pályázaton nyert vissza nem térítendő forrásokat.

A településfejlesztési feladatok a Főépítési Osztályhoz tartoznak, az érintett más szervezeti egységek bevonásával. A településfejlesztési feladatokban a stratégiaalkotástól kezdve a beruházások előkészítésén keresztül a projektek fizikai megvalósításig közvetve vagy közvetlenül a polgármesteri hivatal szinte valamennyi szervezeti egysége érintett. A feladatok azonban a megvalósítással nem érnek véget, a fenntartás során is a hivatal különböző szerveinek együttműködése szükséges. A polgármesteri hivatal szervezeti egységeinek településfejlesztéshez kapcsolódó feladatai:

<i>Főépítési Osztály</i>	stratégiaalkotás, településrendezés, koncepciók, városképvédelem, helyi értékvédelem, előzetes, engedélyes- és kiviteli tervek elkészítésében való részvétel
<i>Jegyzői Főosztály</i>	a településfejlesztéshez kapcsolódó kommunikáció, jogi ügyek, beszerzések, pályázatok, városüzemeltetés, létesítményüzemeltetés
<i>Hatósági Főosztály</i>	építések, bontások engedélyezése, használatbavételi engedélyezési, környezetvédelmi feladatok stb.
<i>Gazdasági és Pénzügyi Főosztály</i>	az Önkormányzat költségvetésével kapcsolatos döntés előkészítés és végrehajtás, pénzügyi, számviteli feladatok ellátása
<i>Kőbányai Közterület-Felügyelet</i>	A projektek megvalósítása után a létrehozott infrastrukturális kapacitások fenntartási feladataiban való részvétel, pl. közreműködés a térfigyelő kamerarendszer működtetésében
<i>Jogi Osztály</i>	a projektek közbeszerzéséhez kapcsolatos feladatok ellátása, szerződések előkészítése

A Kőbányai Vagyonkezelő Zrt-n belül létrehozott városfejlesztési iroda egyes pályázati projektek lebonyolításáért felelős:

- A kőbányai Kis-Pongrác lakótelep komplex szociális városrehabilitációja

- A kőbányai Újhegyi sétány komplex közterületi megújítása

Településfejlesztési feladatok a döntéshozatal során: A legfontosabb településfejlesztési kérdésekben a képviselőtestület hoz döntést. A testületi ülést megelőzően a bizottságokban történik a döntés-előkészítés. A településfejlesztési kérdésekben leginkább releváns Bizottságok: *Gazdasági és Pénzügyi Bizottság, Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság.*

1.6.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Gazdasági program – kerület gazdaságfejlesztésének „keretrendszere”

Az Önkormányzat kerülettel kapcsolatos gazdaságfejlesztési elképzelését a 2011-ben elfogadott Gazdaságfejlesztési Program tartalmazza. A program a szűkebben értelmezett gazdaságfejlesztési elképzeléseken túlmenően tartalmaz minden olyan programszerű elemet, amelyek közvetetten a kerület tartós növekedési pályára állításához illetve ott tartásához járul hozzá. A Program a helyzetértékelést követően az alábbi nagy tématerületeket elemzi:

1. Vagyongazdálkodás
2. Kerületüzemeltetés
3. Adópolitika
4. Munkahelyteremtés
5. Szociális teendők gazdasági alapjai
6. Várostervezés- Városképvédelem - Városmarketing
7. Tervezett beruházások

1. Vagyongazdálkodás alapelvei: a lakásgazdálkodás során szociális elveket is, míg a helyiséggazdálkodás során kizárólag üzleti (fenntarthatósági) szempontokat vesz figyelembe. Valamennyi helyiséggazdálkodás (ideértve a lakásokat is) és az egyéb (értékpapírok kezelése) vagyongazdálkodás körében a gazdaságos fenntarthatóság, üzleti racionalitás és üzemeltethetőség szempontjait veszi figyelembe, amit kiegészít a lakások esetén a szociális szempontokkal.

2. Kerületüzemeltetés: A fejezetben a program a közbiztonság növelésére, az út és kerékpárút hálózat állapotának javítására, a parkolási problémák megoldására, a parkok, zöldfelületek minőségi és mennyiségi fejlesztésre, játszóterek karbantartására, pincék, pályagödrök üzemeltetési feladataira fogalmaz meg célokat, jövőbeli feladatokat.

3. Adópolitika: az önkormányzat befektetés ösztönző politikájának részét képezi az a cél, hogy az adófizetők körét bővítse és ne az adóterheket szélesítse a már meglévő adófizetőin. Az Önkormányzat ettől csak olyan esetekben kíván eltérni, hogyha az állami gazdasági helyzet vagy a negatív világgazdasági folyamatok olyan irányba tartanak, hogy a kerület költségvetési stabilitása veszélybe kerül.

4. Munkahelyteremtés: a Gazdasági Program vonatkozó fejezetben olyan célok és feladatok kerülnek megfogalmazásra, amelyek egyrészt az önkormányzatot, mint munkáltatót terhelik felelősséggel (pl. közmunkaprogram), másrészt az önkormányzatot, mint összekötő köztes szereplőként veszik számításba a kerületi cégek és munkavállalók közötti kapcsolat kialakításában. Részletesebben erről az *1.6.4. Foglalkoztatáspolitiká* fejezetben olvashatunk.

5. Szociális teendők gazdasági alapjai: a fejezet két témakörrel foglalkozik. A *lakásportfólió* témakörben a program célként tűzi ki a lakásportfólió összességének csökkentését, a csökkentés mellett azonban szükséges a portfólió minőségi javítása is. A lakásoknak – mivel a hatályos lakásrendeletek kiemelten foglalkoznak a szociális szempontokkal – a kerület életében a jövőben is megkerülhetetlen jelentősége van. A fejezet másik fő témaköre az *egészségügyi és szociális intézmények* infrastrukturális javítását tűzi ki célul.

6. Várostervezés – Városképvédelem – Városmarketing: A fejezetben három kiemelt cél került megfogalmazásra: a kerületrészi központok funkcióbővítése; a helyi építészeti értékek védelme; valamint a kerületről a kívülállókban kialakult negatív kép megváltoztatása.

7. Tervezett beruházások: A legutolsó fejezet már nem célokat, és elveket határoz meg, hanem számba veszi a kerület legfontosabb városfejlesztési elképzeléseit.

Ipari parkok, ipari területek

A keretrendszer (pl. vállalkozásbarát önkormányzati rendeletek és helyi adópolitika, befektetők számára vonzó városmarketing, stb.) megalkotásán túlmenően az Önkormányzat a kerület gazdaságfejlesztését még közvetlenebb módon tudja befolyásolni, például az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok megfelelő hasznosításával. A beruházók jelenleg is több olyan terület közül választhatnak, amelyen barnamezős vagy zöldmezős beruházást lehet végrehajtani. Ugyanakkor az elhagyott és elhanyagolt ipari területek és egyéb ingatlanok száma igen magas, ami kevésbé vonzó a befektetők számára.

A kerületben összesen 48 iparterület található, elsősorban Téglagyári dűlő, Felsőrákos, Óhegy és Gyárdűlő városrészekben. Két darab ipari park címmel rendelkező terület van Kőbánya-Kertváros városrészben, és 1 db logisztikai központ Téglagyári dűlő városrészben. A különböző típusú iparterületben és ipari parkokban rejlő különféle komparatív előnyök (pl. jól kiépített üzleti infrastruktúra, jó megközelíthetőség, olcsó bérleti díjak stb.) kihasználása hozzájárulhat a kerület gazdaságfejlődésének diverzifikációjához.

1.6.4. Foglalkoztatáspolitikai

A X. kerület az országos átlagnál lényegesen kedvezőbb, más budapesti kerületekhez hasonló munkaerőpiaci jellemzőkkel bír. A kerület 50 ezer főt meghaladó aktív korú lakójára 2008-ban 992 db nyilvántartott álláskereső jutott, azaz a munkaképes korúak 2%-a. A gazdasági válság elmélyülésével ez a szám megduplázódott (2010-re 2017 fő nyilvántartott álláskereső volt a kerületben), de arányát tekintve még ekkor is „csak” 4%-át érte el az aktív korúaknak (Kőbányai Helyi Esélyegyenlőségi Program 2013-2018). 2010 óta a nyilvántartott álláskeresők száma és aránya egyaránt csökkenő tendenciát mutat.

A Kőbányai Önkormányzat átlagos statisztikai létszáma: 8,8 fő (2014.12.31-ei állapot), a Kőbányai Polgármesteri Hivatal átlagos statisztikai létszáma: 293,9 fő. A Kőbányai Önkormányzat fenntartásában lévő Intézmények (óvodák, bölcsődék, sportlétesítmények) átlagos statisztikai létszáma: 706,8 fő. Bárka Humánszolgáltató Központ engedélyezett létszáma: 185,5 fő. A Kőbányai Kőrösi Csoma Kulturális Központ engedélyezett létszáma: 50,5 fő.

A fenti létszámadatok nem tartalmazzák a KLIK fenntartásában működő iskolák pedagógus létszámát. A Kőbányai Önkormányzat tehát közel 303 köztisztviselőt, valamint közel 932 közalkalmazottat (pedagógusok nélkül) foglalkoztat. Az önkormányzat elkötelezett, hogy a kiírt új, vagy megüresedett álláshelyeket – megfelelő képzettséggel és/vagy végzettséggel rendelkező – helyi lakos tudja betölteni.

Az önkormányzat a fentiekben túlmenően a közmunkaprogramon keresztül is közvetlen munkáltatóként jelenik meg. A közmunkának a kormány intézkedéseivel összhangban, a kerületben is jelentős szerepe van, amely szerep a jövőben még tovább fokozódhat. Az önkormányzat a kormányzat szándékaival megegyezően a tartósan munka nélkül maradtakat a közmunkaprogramon keresztül kívánja visszavezetni a munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás szempontjából a kerület számára legfontosabb feladat, hogy minél eredményesebben tudjon pályázni, a rendelkezésre álló forrásokra. Az önkormányzat a közmunkaprogramot összeköti a kerületüzemeltetéssel, (pl. a közutak kezelése, közparkok és a különböző egyéb közterületek üzemeltetése).

A mély szegénységben élők valamint a végzettség nélküliek nem képesek az inaktivitásból kilépni. A tartós inaktivitás, az alacsony jövedelmi helyzet valamint ennek következményei intézményi támogatás nélkül

nem orvosolhatóak. A közfoglalkoztatást segítheti a mélyszegénységben élőket az inaktivitásból kilépni, és ezáltal társadalmi elutasítottságukat megszüntetni. Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a közfoglalkoztatás jellemző adatait. Látható, hogy három év (2010-2012) alatt jelentős változás nem következett be sem a közfoglalkoztatottak számában, sem pedig az aktív korú népességhez viszonyított arányában (~0,50%). A közfoglalkoztatottak között évről évre jelentős a roma nemzetiségűek számaránya. 2012-ben az összes közfoglalkoztatott 49%-a vallotta magát romának.

Közfoglalkoztatásban résztvevők száma a X. kerületben

	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest
2010	270	0,50%
2011	282	0,50%
2012	276	0,50%

Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program

Az Önkormányzat a fenti feladatain túlmenően hídszerepet is megpróbál betölteni a kerületi munkaadók és a munkavállalók között. Ez a gyakorlatban egyfajta koordinációs mechanizmust, illetve információcserét jelent, amivel az önkormányzat a kerületi lakosok elhelyezkedését segíti. A kapcsolattartás internetes és offline fórumokon történik. Az Önkormányzat és a gazdasági szereplők kapcsolattartása szintén folyamatosan biztosított. Az ITS tervezés partnerségben történő tervezése céljából az Önkormányzat egy gazdaságfejlesztési munkacsoport létrehozását kezdeményezte, amely csoportnak egyaránt tagjai a gazdasági szereplők (pl. Budapesti Iparkamara X. kerületi szervezete, Kőbányai Cégvezetők Klubja) és az Önkormányzat képviselői.

1.6.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Magyarországon a helyi lakáspolitikai kialakítása önkormányzati feladatkör, amelynek konkrét feladatai nincsenek törvényileg pontosan szabályozva, de pl. beletartozhat a helyi lakásállomány megújítása, illetve a szociálisan rászorult rétegek lakásproblémáinak enyhítése. Az sincs szabályozva, hogy mely önkormányzatoknak kell szociális bérlakás-szektorral rendelkezniük, és hogy az ilyen típusú állománynak minimálisan milyen méretűnek kell lennie a helyi lakásállományon belül. Vagyis nincs szabályozva a feladatellátás mértéke sem.

Eszközrendszerét tekintve a központi kormányzati eszközökön kívül egyéb, azokat kiegészítő, illetve azok mellett működtethető eszközrendszert alakíthat ki. A helyi lakáspolitikai feladatait, eszközeit, illetve azokkal kapcsolatos szabályozást alapvetően négy jogszabály tartalmazza (Fehér-Somogyi-Teller 2011):

- Az Önkormányzati törvény (1990/ LXV. törvény) az önkormányzatok különös feladataként határozza meg a tulajdonukban lévő bérlakásokkal kapcsolatos lakásgazdálkodást. Ennek tartalmát és mértékét azonban nem határozza meg, az ezzel kapcsolatos feladatokat a lakosság igényei alapján és az önkormányzat anyagi lehetőségeitől függően az önkormányzat maga alakíthatja.
- A Lakástörvény (1993/ LXXVIII. törvény), amely keret jelleggel szabályozza az önkormányzati bérlakásállományhoz kapcsolódó jogviszony tartalmi részeit, a pontos szabályozást azonban az önkormányzatoknak kell kialakítaniuk helyi rendelet útján.
- A 12/2001. Kormányzati rendelet, amely az önkormányzatok által nyújtható önkormányzati lakáshoz jutási támogatásokat határozza meg.

- Szociális törvény (1993/ III. törvény) a helyi lakásfenntartással kapcsolatos támogatások (helyi és kiegészítő lakásfenntartási támogatás⁸, helyi lakbértámogatás) keretjellelű szabályozását.

A felsorolt feladatok jellemzően normatív keretből és saját bevételekből kerülnek finanszírozására.

Mivel a jogszabályok csak keretjelleggel határozzák meg a helyi lakáspolitikai feladatokat, az egyes önkormányzatok nagyon különböző mértékben látják el azokat, rendelkezésre álló forrásaik és politikai feladat ellátási preferenciáik függvényében. Magyarországon a rendszerváltás után - a többi poszt-socialista országhoz hasonlóan - az önkormányzati lakások nagyrészt privatizáltak, de az önkormányzati lakások számának csökkenése azóta is folytatódik, és számuk 2010-ben már alig haladja meg a 130 ezret (Székely 2010), ami mindössze háromnegyede a 2000-ben mért értéknek. Az önkormányzati bérlakásállomány leépítését a lakások kedvezőtlen minőségi összetétele is ösztönözte, a lakások felújításának, modernizálásának terhet az önkormányzatok jellemzően nem voltak képesek kigazdálkodni, így inkább a terhet jelentő lakásállomány szűkítésének irányába tettek lépéseket.

A kerület vagyongazdálkodásra általánosan megfogalmazott elvárt alapelvek (a gazdaságos fenntarthatóság, üzleti racionalitás és üzemeltethetőség) a lakásgazdálkodás esetében kiegészülnek szociális szempontokkal. Az önkormányzati ingatlanállomány területileg szétszórt. Egy épületen belül az önkormányzati bérlakások aránya alacsony, így az épület fejlesztésére is kevesebb ráhatása van az Önkormányzatnak. Továbbá a lakás- és helyiség állomány fizikai állapota rendkívül leromlott, egy része bontásra ítélt. A Gazdasági Program meghatározza a lakásgazdálkodás szempontjából legfontosabb kihívásokat, feladatokat. Ezek az alábbiakban foglalhatók össze:

- azon társasházakban lévő albérletek elidegenítése, ahol az Önkormányzat kisebbségben van, és amelyekből kevés bevétele származik
- lakáscsere lehetőség felajánlása olyan bérlők számára, akik nem tudják fizetni a lakbért (kisebb alapterületű / alacsonyabb fenntartási költségű lakásba költözés lehetősége);
- eladásra kijelölt lakásokból való elköltöztetés, (amennyiben a bentlakó nem kívánja megvásárolni);
- bontásra javasolt épületek felülvizsgálata;
- személyi tulajdonú épületekkel beépített ingatlanok átadása/eladása;
- az elidegenítési rendeletben meghatározott eladási árak felülvizsgálata;
- a bérleti díjak (lakbérek, helyiségek bérleti díjai), illetve a lakások besorolásának (szociális és piaci bérlakás) felülvizsgálata.
- a felújított épületeknél el kellene érni azt, hogy a bérleti díjak fedezzék a költségeket és felújítási alap is képezhető legyen (különszolgáltatási díjak).

A lakásokról és a nem lakás céljára szolgáló helyiségekről Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének 32/2012. (IX. 24.) önkormányzati rendelet rendelkezik:

- Az Önkormányzat a lakáskezelési feladatait a kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaság (lakáskezelő) útján látja el.
- Az Önkormányzattal, közalkalmazotti jogviszonyban, munkaviszonyban álló természetes személlyel fél éves időtartamra lakásbérleti jogviszony létesíthető.

⁸ 2015. márciusától nem állapítható meg lakásfenntartási támogatás, helyette önkormányzati hatáskörben különböző települési támogatások állapíthatók meg.

- Az Önkormányzat lakást szociális és piaci alapon ad bérbe. A piaci alapon bérbe adható lakásokat a Képviselő-testület normatív határozatban állapítja meg. A lakás piaci alapú bérbeadása pályázat útján történik, kivéve, ha cserelakás biztosítása érdekében kerül sor. A piaci alapon bérbe adható lakás lakbére a nyertes pályázó által vállalt bérleti díj. A piaci alapon bérbe adott lakás legkisebb bérleti díja 1000 Ft/m²

A szociális lakbér alapdíja (Ft/m²)

összkomfortos lakás	280
komfortos lakás	265
félkomfortos lakás	170
komfort nélküli lakás	135
szükséglakás	100

Forrás: 32/2012. (IX. 24.) önkormányzati rendelet

A nem lakás célú helyiségek bérbeadásáról, és használatáról szintén a 32/2012. (IX. 24.) önkormányzati rendelet rendelkezik:

- Az Önkormányzat a helyiségek kezelésével kapcsolatos feladatait szerződés alapján a kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaság (vagyonkezelő) útján látja el.
- A helyiségek elsősorban a lakosság ellátását szolgáló kereskedelmi, ipari, szolgáltatási, kulturális és irodai, továbbá az ezekhez kapcsolódó raktározási, valamint gépjármű-tárolási célra adhatóak bérbe
- A helyiségek bérbeadása pályázat útján történik, közérdekű feladatellátás céljából ingyenes használatba adható.

1.6.6. Intézményfenntartás

Az alábbiakban egy listát láthatunk a kerület legfontosabb intézményeiről. Az Önkormányzat fenntartásában összesen 9 darab bölcsőde van.

Önkormányzat fenntartásában lévő bölcsődék

Fecskefészek Bölcsőde	Budapest, 1106 Gépmadár u. 15.
Napsugár Bölcsőde	Budapest, 1104 Mádi u. 127.
Apraja Falva Bölcsőde	Budapest, 1108 Újhegyi sétány 5-7.
Gyermeksziget Bölcsőde	Budapest, 1108 Újhegyi sétány 15-17.
Cseperedők Bölcsőde	Budapest, 1102 Szent László tér 2-4.
Gyöngyike Bölcsőde	Budapest, 1101 Salgótarjáni u. 47.
Csillagfürt Bölcsőde	Budapest, 1103 Vaspálya u. 8-10.
Apró Csodák Bölcsőde	Budapest, 1105 Zsivaj u. 1-3.
Szivárvány Bölcsőde	Budapest, 1106 Maglódi u. 29.

Az önkormányzat fenntartásában összesen 18 darab óvoda található.

Önkormányzat fenntartásában lévő óvodák

Kőbányai Mászóka Óvoda	1105 Budapest, Ászok u. 1-3.
Kőbányai Gépmadár Óvoda	1106 Budapest, Gépmadár u. 15.
Kőbányai Bóbita Óvoda	1102 Budapest Halom u. 7/b
Kőbányai Hárslevelű Óvoda	1106 Budapest, Hárslevelű u. 5.
Kőbányai Gyermek Háza	1103 Budapest, Kada u. 27-29.

Kőbányai Kékvirág Óvoda	1107 Budapest, Kékvirág u. 5.
Kőbányai Mocorgó Óvoda	1101 Budapest Kőbányai út 30.
Kőbányai Csupa Csoda Óvoda	1101 Budapest Kőbányai u. 38.
Kőbányai Gesztenye Óvoda	1106 Budapest Maglódi út 8.
Kőbányai Kincskeresők Óvoda	1104 Budapest Mádi u. 4-6.
Kőbányai Kiskakas Óvoda	1104 Budapest Mádi u. 86-94.
Kőbányai Csodapók Óvoda	1104 Budapest, Mádi u. 127.
Kőbányai Gyöngyike Óvoda	1101 Budapest, Salgótarjáni út 47.
Kőbányai Aprók Háza Óvoda	1108 Budapest, Újhegyi sétány 5-7.
Kőbányai Csodafa Óvoda	1108 Budapest, Újhegyi sétány 17-19.
Kőbányai Rece-Fice Óvoda	1105 Budapest, Vaspálya u. 8-10.
Kőbányai Gézengúz Óvoda	1107 Budapest, Zágrábi út 13/a
Kőbányai Zsivaj Óvoda	1105 Budapest, Zsivaj u. 1-3.

A 18 önkormányzati óvodán kívül további 5 darab óvoda található a kerületben alapítványi illetve vállalkozás fenntartásában.

Egyéb fenntartásában lévő óvodák

Jázmin Óvoda	1105 Budapest, Cserkesz u. 10-14.
Spartacus SC Vizimanók Alapítvány Óvodája	1103 Budapest, Kőér u. 1/a
Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Rt. Óvoda	1103 Budapest, Kőér u. 7/b
EGIS Óvoda	1106 Budapest, Keresztúri út 11-13.
Királydombi Mackó Magánóvoda	1106 Budapest, Váltó u. 40.

Az Önkormányzat összesen 12 darab iskolát működtetett, azonban a közoktatási reform eredményeként a fenntartó ezen intézmények esetében már a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ.

Önkormányzat által működtetett iskolák

Kőbányai Janikovszky Éva Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	1105 Budapest, Kápolna tér 4.
Kőbányai Harmat Általános Iskola	1104 Budapest, Harmat u. 88.
Kőbányai Fekete István Általános Iskola	1108 Budapest, Harmat u. 196-198.
Kőbányai Bem József Általános Iskola	1101 Budapest, Hungária krt. 5-7.
Kőbányai Kada Mihály Általános Iskola	1103 Budapest, Kada u. 27-29.
Kőbányai Keresztury Dezső Általános Iskola	1106 Budapest, Keresztúri út 7-9.
Kőbányai Kertvárosi Általános Iskola	1106 Budapest, Jászberényi út 89.
Kőbányai Szervátiusz Jenő Általános Iskola	1101 Budapest, Kőbányai út 38.
Kőbányai Szent László Általános Iskola	1102 Budapest, Szent László tér 1.
Kőbányai Széchenyi István Magyar-Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	1108 Budapest, Újhegyi sétány 1-3.
Kőbányai Komplex Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Szakszolgáltató Központ	1107 Budapest, Gém u. 5-7.
Króó György Zene- és Képzőművészeti Iskola Kőbányai Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	1102 Budapest, Szent László tér 34.

A szociális ellátás területén az alábbi két kerületi intézményt érdemes megemlíteni.

Szociális ellátás

Bárka Kőbányai Humánszolgáltató Központ	1108 Budapest, Sibrik Miklós út 76-78.
Kőbányai Szivárvány Nonprofit Kft.	1108 Budapest, Sütőde utca 4.

I.6.7. Energiagazdálkodás

Az energiahatékonyság növelése a X. kerület Önkormányzata számára kiemelt szempont, és e szempontot 2011-től kezdve már a költségvetés megtervezésekor figyelembe veszi. Az energiahatékonyság növelése, azonban nem csak az egy évre tervezett költségvetésekben jelenik meg, hanem a kerület már a gazdasági programjában is célul tűzi ki, hogy energiahatékonyságot növelő beruházásokkal csökkenteni kell az önkormányzat intézményeinek energiafogyasztását.

A helyben csak szűkösen rendelkezésre álló fejlesztési források miatt, az Önkormányzat minden lehetőséget megragad, hogy energetikai korszerűsítésre, energiahatékonyság növelésére pályázatot nyújtson be. Az alábbiakban összefoglaltuk a 2007-2013-as programozási időszakban megvalósult / megvalósuló – az Önkormányzatot érintő – legfontosabb energetikai projekteket. A közel 2 Mrd Ft összköltségből megvalósuló projektek összesen másfél Mrd Ft EU+hazai vissza nem térítendő társfinanszírozásban részesültek. Megjegyzendő azonban, hogy mind a támogatási összeg, mind az összköltség hamis képet mutat, ugyanis a legnagyobb projekt (KMOP-5.1.1/A-09-2f-2012-0001 „Hagyományos építésű városi terület rehabilitációja”) csak részben tartalmaz energetikai fejlesztéseket.

Energetikai projektek 2007-2013

Projekt címe	Összköltség (Ft)	Támogatás (Ft)	Önerő (Ft)	EU/HAZAI	ERFA/ESZA	Státusz
KEOP-5.1.0-2008-0068 Fekete István Általános Iskola és Szervátiusz Jenő Általános Iskola energetikai korszerűsítése	167 990 662	83 995 331	83 995 331	EU	ERFA	Megvalósult
KEOP-5.3.0/A/09-2010-0159 „Az energetikai hatékonyság növelése a Kőbányai Harmat Általános Iskolában” című pályázat	235 107 773	184 371 594	50 736 179	EU	ERFA	Megvalósult
KEOP-5.3.0/A/09-2010-0160 „A Fecskefészek Óvoda-bölcsőde és az Apró Csodák Óvoda-bölcsőde energetikai korszerűsítése” című pályázat	273 462 708	205 097 031	68 365 677	EU	ERFA	Megvalósult
KMOP-3.3.3.-11-2011-0090 „Újhegyi Uszoda és Strandfürdő energetikai korszerűsítése” című pályázat	90 544 650	60 886 527	29 658 123	EU	ERFA	Megvalósult
KMOP-5.1.1/A-09-2f-2012-0001 „Hagyományos építésű városi terület rehabilitációja”	1 176 248 500	929 590 453	178 407 090	EU	ERFA/ESZA	Megvalósítás alatt áll
KMOP-3.3.3-13-2013-0089 „Napelemes rendszer kialakítása a Szivárvány Idősek Otthonában”	38 254 216	38 254 216	0	EU	ERFA	Megvalósítás alatt áll
Összesen	1 981 608 509	1 502 195 152	411 162 400			

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Amellett, hogy az Önkormányzat a rendelkezésre álló források függvényében a jövőben is elkötelezett az önkormányzati intézmények energetikai korszerűsítésére, szükséges lenne az önkormányzat tulajdonában álló lakásállomány minőségi javítása is, ennek keretében energetikai korszerűsítésük. Ezen fejlesztések jelentős költségmegtakarításokat eredményezhetnek, amely megtakarításokat az Önkormányzat saját fejlesztési céljai megvalósítására fordíthat.

A már megvalósult fejlesztéseken túl az Energiahatékonyság területén még számos rejtett erőforrással bír a kerület. Ilyen például a rendelkezésre álló termásvíz hasznosítása. Megjegyzendő, hogy Kőbánya az egyetlen a budapesti kerületek között, amelyik vízkivételi engedéllyel rendelkezik. A másik igen ígéretes terület a megújuló energiahasznosítás szempontjából Akna bánya. A vegyes tulajdonban (magán, önkormányzati és állami) lévő feltöltött rekultivált terület kiválóan alkalmas lehet energiaerdő telepítésére. A cél a megújuló energiatermelés lenne egy komplex program keretében.

A Kőbányai Önkormányzat jelenleg egy komplex Intézmény-felújítási koncepció elkészítésén dolgozik. A dokumentum célja, hogy az Önkormányzat komplex képet kapjon a kerületi, önkormányzati tulajdonú intézmények kihasználtságáról, energetikai állapotáról, a tulajdonviszonyok rendezettségéről stb. Az elkészült koncepció birtokában a döntéshozók megalapozottan tudják priorizálni a korszerűsítést igénylő

intézményeket. Az energetikai célú, intézményekre vonatkozó projekt elképzelések nagyrészt az intézmény-felújítási koncepció eredményétől függenek.

1.6.8. Településüzemeltetési szolgáltatások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján helyben biztosítható közfeladatok közé, nevesítve bekerült a településüzemeltetés, ide sorolva az alábbiakat:

- köztemetők kialakítása és fenntartása,
- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása.

Kőbányai Vagyonkezelő ZRt. fő tevékenységei

A piaci jellegű vagyontól "megkülönböztethetetlen" önkormányzati vagyon kezelése szinte megköveteli a "piacosságot" az önkormányzattól is. Az ilyen jellegű feladatok egy részét az Önkormányzat ezért egy viszonylag kis létszámú, hatékonyan működő, saját gazdasági társaságra bízta. A társaság feladata többek között az önkormányzati bérlakások kezelése, döntés előkészítő anyagok készítése

KŐKERT Kőbányai Kerületgondnoksági és Településüzemeltetési Non-profit Közhasznú Kft. fő tevékenységei:

- Parkok és egyéb zöldfelületek gondozása,
- Játsszóterek, sétányok gondozása,
- Egyéb területek takarítása, gondozása.

Kőbányai Közterület-Felügyelet feladatai:

- Általános közterület-felügyeleti feladatok,
- közreműködés a térfigyelő-rendszer működtetésében.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Egyenletesen növekvő helyi adóbevételek, amelyek a helyi gazdaság fejlesztésének alapjait jelenthetik a 2014-2020-as programozási időszakban;
- Barnamezős és zöldmezős befektetésre alkalmas ingatlanok magas száma;
- A kerületben növekszik a magasan kvalifikált munkaerőt igénylő munkahelyek száma;
- Önkormányzati lakóingatlanok más budapesti kerületekhez képesti magas aránya (6,46%), amely folyamatos bevételi forrásokat jelent az Önkormányzat számára;
- Termásvíz hasznosításában rejlő egyedi lehetőségek intenzívebb kihasználása;
- A kerület megújuló energia kapacitásainak intenzívebb hasznosítása (pl. a feltöltött területeken);

GYENGESÉGEK

- A regisztrált vállalkozások több mint fele mikroállalkozás, amelyek jobban kitettek a makrogazdasági környezet változásainak;
- Külföldi gazdasági társaságok jelenléte elmarad mind az országos, mint pedig a budapesti átlagtól;
- Felsőfokú végzettségűek aránya elmarad a budapesti átlagtól;
- Szakképzett munkaerő hiánya (a beruházók kénytelenek a kerülethatárokon túlról pótolni);
- Ipari létesítmények által okozott környezetterhelés.

- A kerület költségvetése stabil,
- Az Önkormányzat elkötelezett a beruházások folytatására, és ennek érdekében a pályázati önerőt biztosítani tudja;
- Az önkormányzati ingatlanállomány területileg szétszórta, fizikai állapotuk leromlott (egy részük bontásra ítélt).

LEHETŐSÉGEK**VESZÉLYEK**

- A kerülethatárokon túlnyúló fejlesztési elképzelések (Rákos patak mente) megvalósítása nagy lendületet adhat a helyi gazdaság fejlődésének; - Az energiahatékonyság növelésére a Közép-magyarországi régió forrásszűkössége ellenére is elegendő mennyiségű európai uniós pénzforrás fog rendelkezésre állni.	- Az elhúzódó pénzügyi- és gazdasági válság veszélyezteti mind az Önkormányzat, mind a vállalkozások pénzügyi stabilitását; - A korábbi időszak (2007-2013) forrásbősége után az európai uniós források szűkössége a 2014-2020-as programozási időszakban; - A nagy ipari területek elaprózódtak, tulajdonosi viszonyaik rendezetlenek, ez gátolja a fejlesztéseket; - A nem önkormányzati tulajdonban lévő területeket a befektetők hulladékgazdálkodási céllal hasznosíthatják (ezzel jelentős környezetterhelést okozva); - Kettős közigazgatás hibáiból adódó problémák (fővárosi-kerületi érdekellentétek); - Jogszabályi környezet kiszámíthatatlansága.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

Fenntartható helyi gazdaságfejlesztés az épített és természeti örökség fokozott védelme mellett

- Barna mezős területek „helyzetbe hozása”, új vállalkozások megtelepedése érdekében;
- A Kerület megújuló energia kapacitásának intenzívebb kihasználása;
- A Rákos patak mente komplex fejlesztése több szereplő (állam, önkormányzatok, szomszédos kerületek, vállalkozások stb.) együttműködésével;
- Munkavállalók képzettségi, szakképzettségi szintjének növelése;
- A gazdasági struktúra eltolódása a magas hozzáadott értékkel bíró szolgáltatási és K+F+I tevékenységek irányába;
- Mázsa tér és Liget tér valamint környezetük városközponti funkciójának megerősítése.

A helyi gazdaság fejlesztése az önkormányzat aktív közreműködésével

- Vállalkozásbarát, kiszámítható gazdasági környezet kialakítása, aktív városmarketing, a helyi kis- és középvállalkozások helyben tartása, újak megtelepedése érdekében;
- Helyi iparüzési adóbevételek egyenletes növelése, nem az adóterhek túlzott mértékű növelésével, hanem az adózói kör bővülésével, új vállalkozások megtelepedésével.

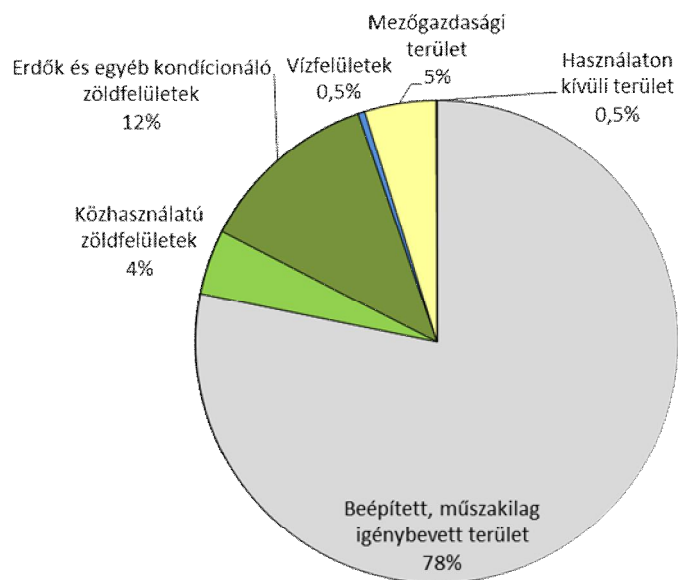
1.7. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

A kerület legjellegzetesebb táji-morfológiai adottsága a Rákos-patak völgye, amely a Pesti-síkság része. A Pesti-síkság arculata látszólag alig tagolt, dél felé nyitott lapály. Felszínének nagy vonásait a Duna alakította ki, ennek köszönhetően figyelhető meg a térség Ny-K-i irányban emelkedő térszínű teraszos tagoltsága. A folyó hajdani tevékenységéről árulkodik a felszín közelében szinte mindenütt fellelhető folyóvízi (homokkavics) üledék.

1.7.1. Természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet

A kerület nagyobb része tájtypusát tekintve települési (urbánus) táj, ennél fogva az emberi beavatkozás és az épített elemek vannak túlsúlyban. Nagyobb összefüggő beépítetlen térség a Rákos-patakot kísérő, az agglomeráció irányából benyúló, erdősült területekkel, rétekekkel, értékes lapterületekkel vegyes zöldfelületi ék, amely a kerület északi sávjában húzódik, és a település belseje felé haladva fokozatosan elkeskenyedik.

A zöldterületek aránya Budapesti viszonylatban igen kedvező a városi parkok közé tartozó Népligetnek köszönhetően (fővárosi átlag 3 %).

33. ábra: Tájhasználat területi megoszlása a kerületben

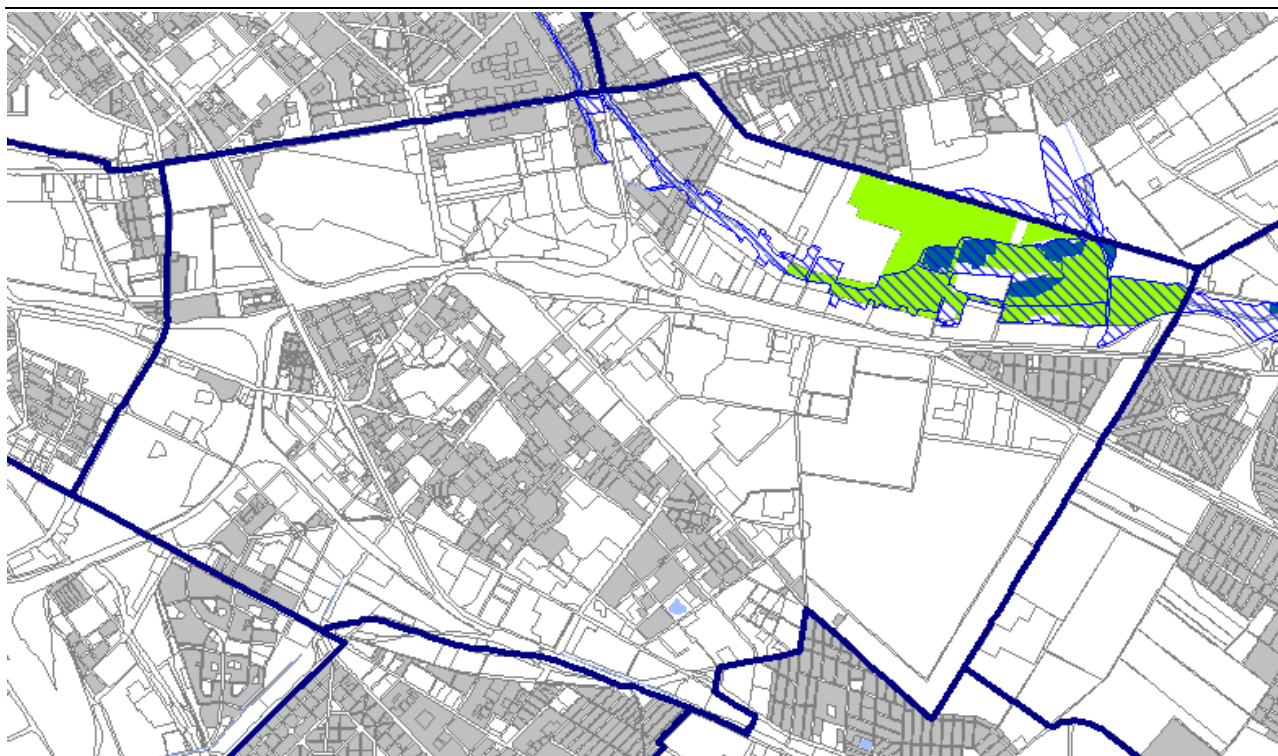
Az I. katonai felmérés (1763-1787) idején készült térképeken kerület nagy része beépítetlen területként ábrázol, az Óhegy városrészben szőlőhegy, a Rákos-patak mentén mocsaras, vizenyős részek terültek el.

A II. katonai felmérés (1806-1869) térképein már szerepelnek a kerületben egyre inkább megjelenő kőbányák és téglavető helyek és a Rákos-patak menti malmok. Az 1800-as évek közepétől kezdődően fokozatosan épültek be a mai lakóterületi részek.

A Rákos-patakon a XVIII. században történtek az első szabályozási munkálatok, lecsapolások, felmérések. A patak jelenlegi nyomvonalát és medrét a teljes szakaszon 1941-től kezdődően alakították ki.

1.7.2. Védett, védendő táji, természeti értékek, területek

Az országos ökológiai hálózat övezete a kerület északi, XVI. kerülettel határos részét érinti. A terület a beépített városrészek közé ékszerűen benyúló Rákos-patak menti völgy zöldfelületeit fedi le. Az ökológiai hálózat övezeten belül magterület és az ökológiai zöldfolyosó területe különül el. Az előbbi magába foglalja az ex lege védett lápot. A láp körüli területek fővárosi védelmet élveznek. Ezek az élőhelyek a hajdani Rákosi-rétek egyik utolsó megmaradt maradványai, igen értékes élővilággal. Jó állapotban megmaradt üde lápréteket, kékperjés kiszáradó lápréteket, égerligeteket foglal magában, amelyek számos védett állat- és növényfajnak nyújtanak otthont.

34. ábra: Természetvédelmi területek

- Helyi védett természeti terület
- Ökológiai Hálózat
- Ex lege védett láp

SWOT

ERŐSSÉGEK

Kiterjedt védett természeti területek.
Értékes élőhelyek.
Zöld- és erdőterületek aránya magas.
Egybefüggő zöld ék a Rákos-patak mentén.
Rákos-patak revitalizációja.

GYENGESÉGEK

Rákos-patak mesterséges mederkialakítású, nincs kapcsolata a patakot kísérő vizes élőhelyekkel.

LEHETŐSÉGEK

VESZÉLYEK

Zöldmezős beruházások előtérbe kerülése miatt beépítésre szánt területek terjeszkedése.

Kisvízfolyások fejlesztésének összehangolása a sok érdekelt jelenléte miatt nem koordinálható sikeresen.

A forráshiányos természetvédelem miatt az értékek pusztulása.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Beépítésre nem szánt területek megőrzése, természetvédelmi érdekek érvényre juttatása.
- Természetvédelem szempontjainak és gazdasági rekreációs hasznosítás szempontjainak összeegyeztetése a Rákos-patak revitalizációja során.

1.8. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

A zöldfelületi rendszer a település sajátos felépítésű, biológiai folyamatokkal és ökológiai törvényszerűségekkel jellemezhető alrendszere. A növényzettel borított zöldfelületeken túl biológiailag aktívnak számítanak a vízfelületek is. A településszerkezetet átszövő, tagoló városi szabadterek rendszere foglalja magába a területi és lineáris zöldfelületi elemeket. Ez a hálózat különböző jellegű és funkciójú, változatos zöldfelületi elemekből épül fel. A zöldfelületi elemek tipologizálhatók kiterjedésük, eltérő ökológiai jellemzőik, és rekreációs használatuk alapján.

Összvárosi szinten kedvező zöldfelületi aránnyal rendelkezik a kerület, amely ökológiai, településklimatológiai szempontból is nagy fontossággal bír. A zöldfelületek jelentős része közhasználatú, közkert, közpark, lakóterületi közpark (telepszerű beépítés zöldfelületei), városi park, temető. A kerület területének több, mint 17 %-a zöldterület vagy erdőterület övezetbe sorolt, de ezek között vannak olyan területek, amelyek funkciójukat jelenleg nem töltik be – pl. Gergely utcai városi park, Akna utcai turisztikai erdő.

1.8.1. Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

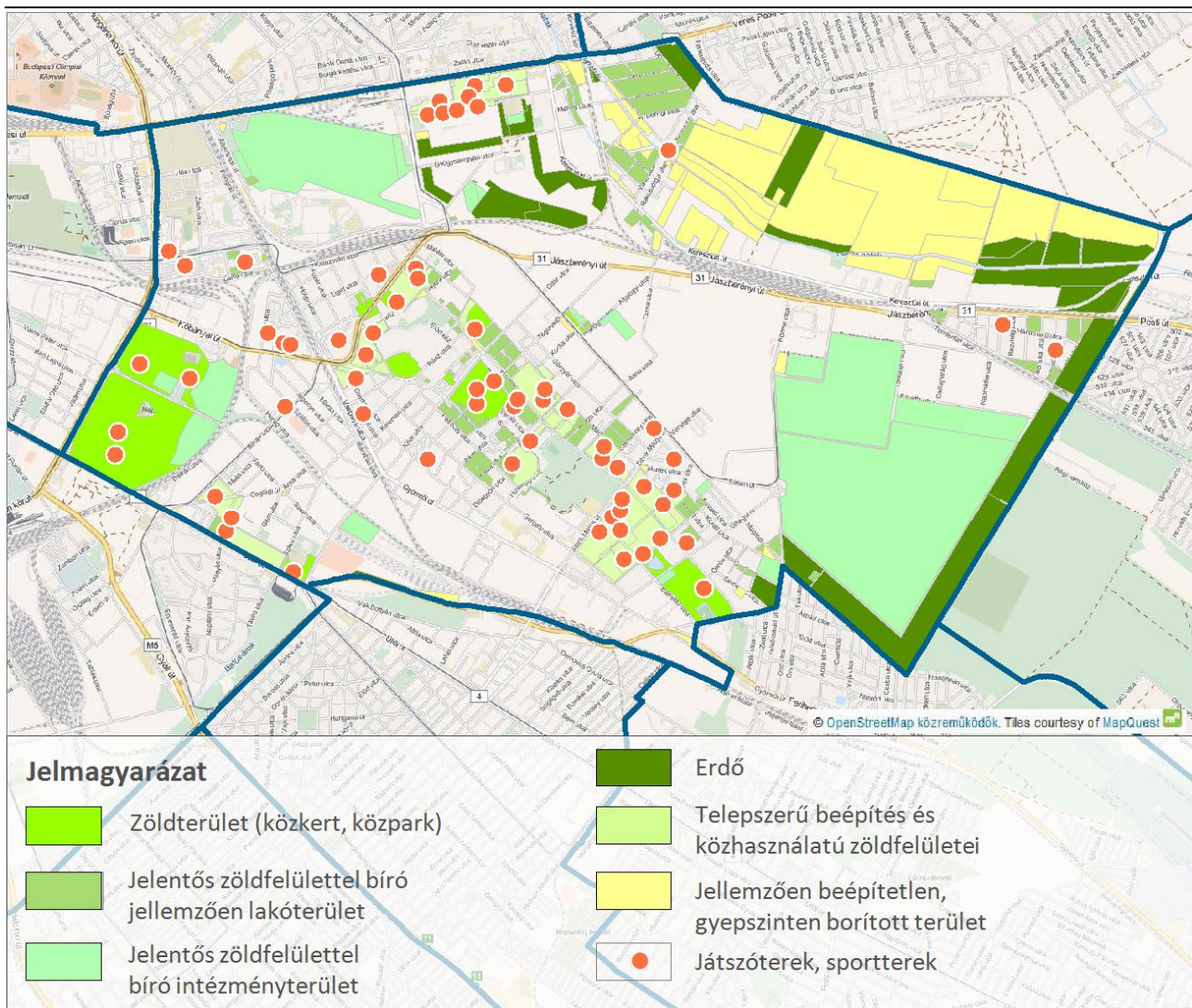
Rekreációs szempontból a közparkok, közkertek és turisztikai rendeltetésű erdőterületek a meghatározóak, ezek alkotják a zöldhálózatot, amelynek elemei korlátlan közhasználatúak. A közhasználat elől elzárt, vagy korlátozott közhasználatú területek zöldfelülete szintén fontos strukturális alkotórész. A fentiekben túlmenően a kerületben található többi zöldfelületi elem főként kondicionáló szerepet tölt be.

A zöldfelületi rendszer legjelentősebb elemei:

- ☐ városi park: Népliget,
- ☐ zöldfelületi jellegű városüzemeltetésű terület: Újköztemető, Kincsem Park,
- ☐ ökológiai szempontból jelentős zöldfelület: Rákospatak völgyének kiterjedt beépítetlen területei.

A kerület fontosabb közkertjei, közparkjai: Szent László tér, Rottenbiller kert, Csajkovszkij park, Óhegy park, Újhegy/Bányató park, Sportliget.

A Népliget a Hungária gyűrére felfűződő városi park-rendszer eleme, a főváros egyik nagy-parkja, amely jelenleg nem tölti be a kívánt szerepét, átfogó rehabilitációra szorul. A Keresztúri dűlő városrészben található a kerület legnagyobb egybefüggő zöldfelületi eleme, az Újköztemető (az Izraelita temetővel együtt). Felsőrákos területén húzódó, mezőgazdasági és erdőterületek, természeti területek kerületeken átívelő zöld sávja a főváros zöldfelületi rendszerének kiemelkedő szegmense, fontos átszellőzési csatorna. További fontos elemek a kerületben található közkertek, közparkok, jelentős zöldfelülettel rendelkező intézményterületek (Kincsem Park, sportterületek), erdőterületek. Vonalas zöldfelületi elemek a kerületben található fasorok, amelyek megteremtik a kapcsolatot az egyes területi jellegű zöldfelületi elemek között. A kerület határához közeli jelentősebb zöldfelületi elemek szoros kapcsolatban vannak a szomszédos kerületek zöldfelületi rendszerével.

35. ábra: Zöldfelületi rendszer

A rendszer felépítését tekintve mozaikos elrendezésű, ahol az egyes elemek a kerületben viszonylag területarányosan helyezkednek el. A mozaikos rendszerben megjelennek sávos zöldfelületi elemek, mint a Rákospatak menti völgy térsége, amely az agglomerációs területekről a városközpont felé benyúló zöld ék része.

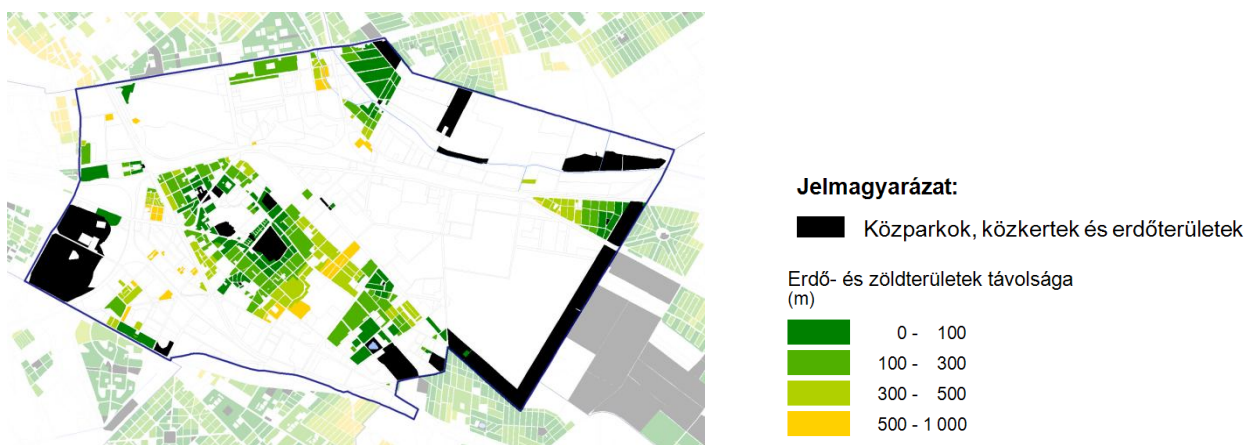
- ☐ A kerületközponti részeken (Óhegy, Ligettek déli része – a kerület „belvárosa”, igazgatási központja) a közkertek, közparkok, telepszerű beépítés lakóterületi közparkjai sűrű hálózatot alkotnak.
- ☐ A kerületszél-központként funkcionáló Újhegy városrészben a telepszerű beépítés közhasználatú lakóterületi parkjai és az egybefüggő rekreációs zóna (Újhegyi park – Sportliget) szervesen kapcsolódik egymáshoz.
- ☐ A perifériális kerületszélrészeken gazdasági területek, illetve nagy kiterjedésű zöldfelületek (Rákospatak völgyi beépítetlen terület), zöldfelület jellegű területek (temető) vannak, amelyek közül az utóbbiak a határos kerületek zöldfelületi elemeivel egy egységet képeznek. A szomszédos kerületszél központokhoz, városrészközpontokhoz kapcsolódó térségek (Örs vezér tér melletti térség, Népliget) sajátos helyzetűek, jelentős közhasználatú zöldfelületekkel rendelkeznek.

1.8.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A zöldfelületi ellátottságot meghatározza egyrészt a közkertek, közparkok és erdőterületek nagysága és térbeli elhelyezkedése, másrészt a településen található zöldfelületek intenzitás értéke.

Közkertek, közparkok és erdőterületek

A település zöldterületi ellátottsága a közösség által igénybe vehető zöldfelületek nagyságától (funkcionális kínálatától), illetve ezek térbeli elhelyezkedésétől függ. A közösségi zöldfelületek típusonként eltérő funkcionális és rekreációs szereppel, valamint eltérő vonzaskörzettel bírnak. A mozaikosan elhelyezkedő kisebb közkertek a napközbeni rekreációt biztosítják, a komplexebb funkcióval rendelkező parkok (városi parkok), valamint a nagyobb kiterjedésű erdőterületek az egész napos rekreációban játszanak szerepet. A vonzaskörzet mérete, kiterjedése a zöldfelület funkciójától, a környező lakóterületek elhelyezkedésétől, valamint a korlátozó tényezők lététől és elhelyezkedésétől függ. A településszerkezetből fakadóan az egyes városrészek zöldfelületi ellátottságát más-más típusú zöldfelületek biztosítják.

36. ábra: Közparkok, közkertek és erdőterületek lakóterületektől való távolsága

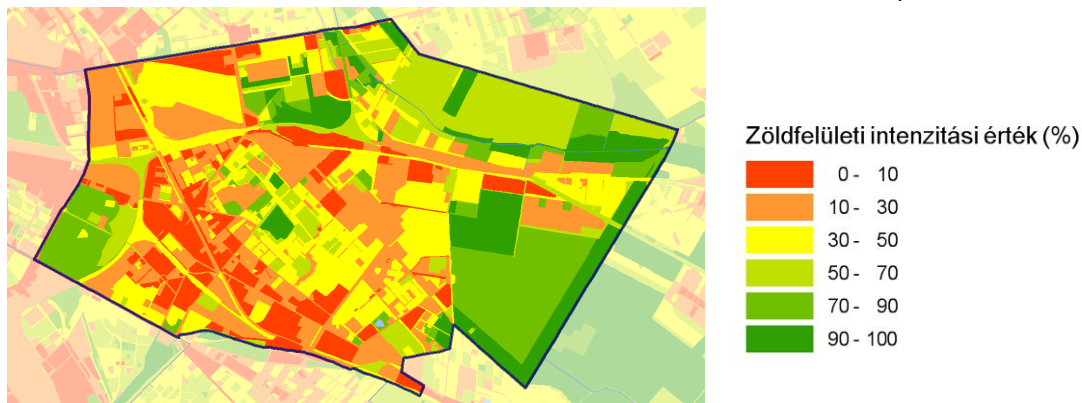
A zöldterületi ellátottságot a kiszolgáló lakosság száma is nagymértékben alakítja. Az 1 főre jutó zöldterületek nagysága a zöldterületek (közkertek, közparkok) összesített területe összevetve a kerület lakosságával. Az egy főre jutó zöldterület nagysága 6 m^2 , amely értéket természetesen javítanak a kerületben található egyes lakótelepek közhasználatú zöldfelületei. A TEIR adatai szerint az egy lakosra jutó zöldterületek nagysága $12,85 \text{ m}^2$. A kerületben található erdőterületek nehézkes megközelíthetőségük miatt és perifériális elhelyezkedésükből fakadóan korlátozott mértékben játszanak szerepet a zöldfelületi ellátottság alakításában. Rekreációs funkciót betöltő erdőterület a Sárgarózsa utca mentén, illetve Kőbánya-Kertváros mellett (Határerdő) található.

A közkertek, közparkok nagyon vegyes képet mutatnak. A közepes állapotú, illetve részben felújított zöldfelületek mellett felújítandó és alulhasznosított parkok is megtalálhatók a kerületben (pl. Népliget, Csajkovszkij park). A kerület ellátottsága a játszótérek mennyiségét tekintve összességében jónak mondható, de a városrészenként jelentős különbségek mutatkoznak. A legnagyobb lakos számú területek jobban ellátottak, kiemelten jó a helyzet Óhegy és Újhegy városrészek tekintetében. Problémát jelent, hogy a lakótelepeken az elmúlt év(tized)ekben "túl" sok gyermek játszóhelyet alakítottak ki. Ez a nagy mennyiségű játszótér a tapasztalatok szerint kihasználatlan, ugyanakkor élőmunka igénye miatt fenntarthatatlan.

A főváros és a Rákospatak menti érintett kerületek, települések között együttműködési megállapodás tervezett. Az megállapodás célja olyan fejlesztési koncepció, tanulmányterv készítése, amely átfogóan foglalkozik a patak egységes revitalizációjával, vízgazdálkodás fejlesztésével, valamint egy kulturális és közösségi tengely kialakítása rekreációs, öko-turisztikai zöldfolyosó létesítésével, kerékpárút patak teljes hosszában történő megépítésével.

Zöldfelületi intenzitás

A zöldfelületi intenzitás másik meghatározó indikátora zöldfelületi ellátottságnak, és ezáltal a települések élhetőségének. A zöldfelületek közvetten, illetve közvetlenül hatással vannak a városklímára, közvetett módon pedig az élővilágra és az emberre is. A Zöldfelület Intenzitás érték (ZFI) a zöldfelület intenzitását jellemző %-érték, mely az adott területre eső zöldfelületek arányát (területi kiterjedés és borítottság minősége is) fejezi ki. Az érték nagysága nem egyezik a zöldfelületek tényleges nagyságával. (Pl. egy zárt lomkorona szint alatt lévő szilárd burkolat nem érzékelhető a felvételeken.)

37. ábra: Zöldfelületi intenzitás érték, 2010.

(Adatforrás: BCE, Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék, Landsat TM5 műholdfelvétel felhasználásával)

Az ábrán kirajzolódnak az alacsony zöldfelületi arányú barnamezős, illetve és a magas aktivitás értékű, ökológiai szempontból is értékes területek, mint a Rákos-patak menti zöld ék, az Újköztemető.

SWOT

ERŐSSÉGEK

Zöldfelületi szempontból jól ellátott lakóterületek.
Egy főre jutó zöldterületek nagysága megfelelő.
Gazdag zöldfelületi rendszer.
Egybefüggő zöld ék a Rákos-patak mentén.
Fehér dűlő területe nagyrendezvények számára ideális helyszín.
Jól funkcionáló városi park létrehozásának lehetősége a Népliget területén.
Kerületeket és agglomerációt összekapcsoló rekreációs zóna kialakításának lehetősége a Rákos-patak mentén.

LEHETŐSÉGEK

Szabadtéri rekreációs, sportterületek iránti társadalmi iránti igény növekedése.
Fővárosi nagyrendezvények iránti igény.

GYENGESÉGEK

A kerület legjelentősebb zöldterülete (Népliget) alulhasznosított, nem tölti be funkcióját.
Alacsony zöldfelületi arányú barnamezős területek.
A város szélén még jelentős kiterjedésű „zöld ékek” fokozatosan elkeskenyednek a belső városmag irányába.
Vízparti területek rekreációs szempontból kihasználatlanok.

VESZÉLYEK

Zöldmezős beruházások előtérbe kerülése miatt beépítésre szánt területek terjeszkedése.
Kisvízfolyások fejlesztésének összehangolása a sok érdekelt jelenléte miatt nem koordinálható sikeresen.
Forráshiány miatt fővárosi kezelésű zöldfelületek értékeinek pusztulása.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A zöldfelületi, környezetrendezési szempontok hatékonyabb érvényesítése a gazdasági visszaesés ellenére;;
- Az újfajta rekreációs igényeknek való megfelelés (pl. nagyrendezvény, illetve fesztivál helyszín).

1.9. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.9.1. Az épített környezet értékei

Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Budapest X. kerülete egészen 1873-ig önálló település volt, majd 1950-ig a főváros peremkerületének számított. Ez mára jelentősen megváltozott.

A Pest városától távol eső bányákban – a kerület is innen kapta a nevét – már a XVII. századtól intenzív kitermelés folyt. A kezdetleges módszerekkel, kissé szervezetlenül végzett kitermelés a múlt század végére veszélyessé tette a bányászatot, ezért 1890-ben rendeletben tiltották meg a további munkát.

A hegybe vájt üregek és pincék azonban megmaradtak és alapot szolgáltak az ide települő borászat és a sörfőzés számára. A hatalmas pincerendszer a mai Kőrösi Csoma utca és Kolozsvári utca találkozásánál kezdődik, itt van a legnagyobb bejárata, teljes hossza elérheti a 33 km-t is.

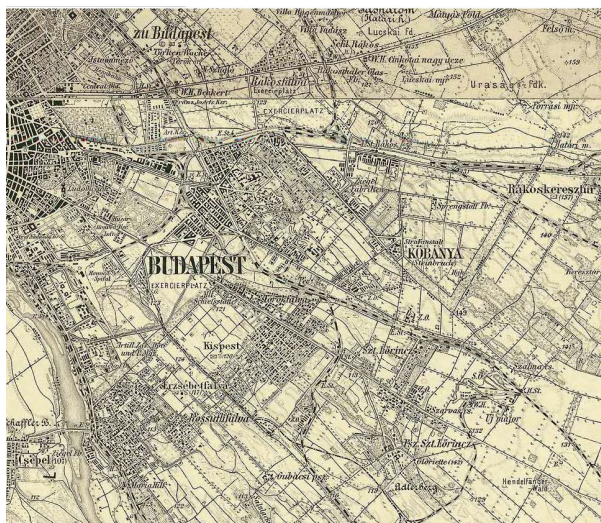
Kőbánya elfelejtett nevezetességei közé tartozott a sertéskereskedelem. Amikor a XVIII. században Pesten megtiltották a sertések tartását, a sertéskereskedők nagy része a mai kőbányai vasútvonal mentén vásárolt telkeket a hizlaldák számára.

A szőlőhegyek környékén fekvő földeket az 1850-es években kezdték kifarcellázni. Kőbánya fejlődése új lendületet vett ebben az időben.

38. ábra: Második katonai felmérés (1806-1869)

Forrás: <http://mapire.eu/hu/>

39. ábra: Harmadik katonai felmérés (1869-1887)

Forrás: <http://mapire.eu/hu/>

Miután 1872-ben Budapest megalakulásával a főváros tízedik kerülete lett, folyamatosan és rohamosan kezdett nőni a kerület lakosainak száma. A lakosok nagy része munkás volt, akik az újonnan ide települt gyárakban dolgoztak. Ekkor alakultak ki azok a nyomortanyák és bádoggvárosok, melyek egészen a 60-as évekig rányomták bélyegüket a “munkáskerületre”. A súlyos lakásproblémákat a 70-es 80-as években állami lakásépítésekkel próbálták megoldani.

Az 1800-as évek derekától számos nagy gyár alakult Kőbányán. A Rákos-patak és a Kerepesi út találkozásánál állt hajdan Széchenyi István malma. A XIX. század legelején alakult az első téglagyár a Drasche, ezt vette át 1868-ban a “Kőszénbánya s Téglagyár Társulat Pesten”. A híres kőbányai sörgyárak

alapjait az 1850-es években rakták le, ekkor kezdte meg működését a Perlmutter (a későbbi Dreher gyár). 1906-ban alapított Richter Gedeon híres gyógyszerész gyárat a Gyömrői úton.

A rendszerváltás után a nehézipari-ipari termelés visszaesett, napjainkra sem éri el az 1989 előtti szintet.

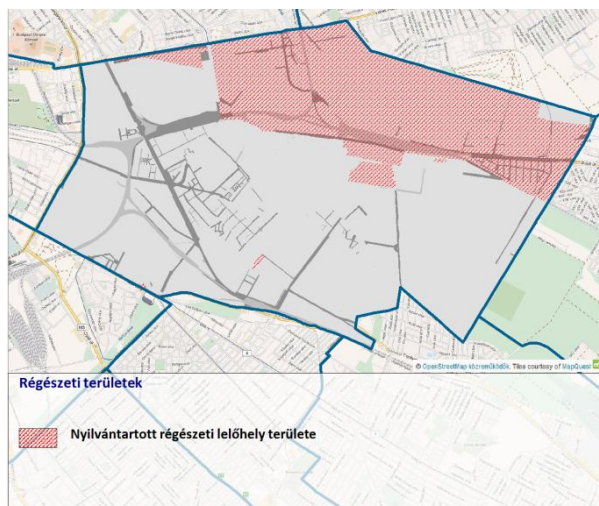
Régészeti terület, védett régészeti terület

RÉGÉSZETI VÉDETTSÉGEK: TERÜLETI ÉS EGYEDI

A kerületben nagyobb összefüggő országosan nyilvántartott régészeti terület Felsőrákos területén található, de kisebb lelőhelyek vannak elszórtan a kerület többi részén is.

Védett régészeti terület a kerületben nem található.

A régészeti örökség történeti leírását és a lelőhelyek részletes listáját lásd a Melléklet 1.9. fejezetében.

40. ábra: Kőbánya régészeti területei

Forrás: TSZT 2015 örökségvédelmi hatástanulmánya

Világörökségi és világörökségi várományos terület

Lechner Ödön művei

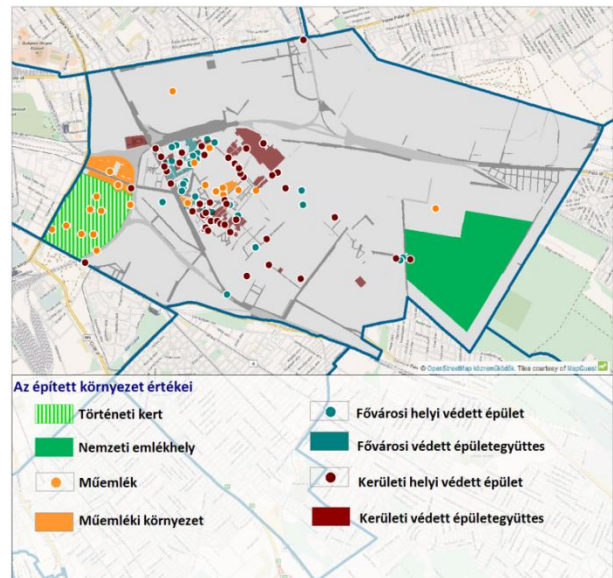
Lechner Ödön (1845-1914) a 19. század utolsó negyedének építészeti közegében vállalkozott új művészeti szemléletű küldetésének betöltésére. Tudatosan formált életpályája során arra törekedett, hogy egyedi, az eddigi stílusoktól eltérő, a historizmus formáitól különböző sajátosan magyar stílust hozzon létre. Lechner Ödön világörökség várományos épületei közül négy Budapesten és egy Bács-Kiskun megyében, Kecskeméten található. A X. kerületben található Szent László plébániatemplom egyike a négy budapesti világörökségi várományos épületnek.

Lechner ezen épületei mind a mai napig, több mint egy évszázad elteltével is, folyamatosan a tervező eredeti elképzeléseinek megfelelő célt – rendeltetést – szolgálják és mindegyiküket lényegében változatlan formában használják. Az épületek egy periódusban épültek, az azóta történt esetleges változtatások és szükséges felújítások az eredeti terveknek megfelelően valósultak meg. A városi helyszíneken található épületek a természeti környezettel és az épített környezetükkel egyaránt megőrizték integritásukat.

Műemlék, műemlékegyüttes

A műemléki védelem alatt álló épületek koncentrációja a kerület belvárosához közelebb eső, központi területein figyelhető meg, ilyen Óhegy városrész. Jelentős számú műemléki védelem alatt álló épület található a Népliget területén is.

A kerületben található helyszínek listáját a Melléklet 1.9. fejezete tartalmazza.

41. ábra: Kőbánya műemlékei, továbbá fővárosi védett épített környezeti elemei

Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A kulturális örökség védelme kiterjed a történeti kertek, temetők és a temetkezési emlékhelyek védelmére.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: KöTv.) meghatározásában a műemlékvédelem sajátos tárgyai:

- ☐ Történeti kertek
- ☐ Temetők és temetkezési emlékhelyek
- ☐ Műemléki területek

A törvény rendelkezése szerint (40/A. §), műemlékvédelem sajátos tárgyai körében védelem alatt álló valamennyi ingatlan esetében biztosítani kell az építészeti, településképi, valamint egyéb környezeti, természeti értékek fenntartható használatát és a hagyományos tájhasználat megőrzését.

A rendelkezés tehát a területi védelem alatt álló, egyedileg védett és nem védett elemek esetében is eszköze a hatóságoknak.

TÖRTÉNETI KERT

A KöTv. 36. § értelmében a történeti kert történeti vagy művészeti értékkel bír, önállóan vagy más műemlékhez kapcsolódóan, illetve a történeti településszerkezet részeként megjelenő kertépítészeti alkotás, zöldfelület, illetőleg park, amelyet lehetőleg eredeti rendeltetésének megfelelően, teljes eredeti területére kiterjedően kell védelem alá helyezni. A kiemelkedő jelentőségű történeti kert általános védelemben részesíthető, műemlékké nyilvánítható.

A Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ nyilvántartása szerint a Népliget, mint történeti kert található a X. kerületben.

TEMETŐK ÉS TEMETKEZÉSI EMLÉKHELYEK

A KÖTv. 37.§-ban szerint műemléki védelemben kell részesíteni azokat a temetőket és temetkezési emlékhelyeket vagy a temetőknek azokat a részeit, síremlékeket, sírépítményeket, amelyek műemléki értékei a magyar történelem, a vallás, a kultúra és művészet sajátos kifejezői, illetve emlékei.

A Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ nyilvántartása szerint az Új köztemető áll műemléki védelem alatt.

Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A kulturális örökségvédelemről szóló 2001. évi LXIV. törvény meghatározásában a műemléki területek:

- történeti táj
- műemléki jelentőségű terület
- műemléki környezet.

Az imént felsoroltak közül a X. kerületben műemléki környezetet találunk.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET

A kulturális örökségvédelemről szóló 2001. évi LXIV. törvény 39.§. (2) bekezdése szerint „a műemlék jogszabályban meghatározott környezete műemléki környezetnek minősül.”

A 393/2012.(XII.20.) számú kormányrendelet 17.§.-a szerint az alábbi telek jelölhető ki műemléki környezetnek:

- ☐ amely a műemléki érték telkével közvetlenül határos,
- ☐ amelyen az esetleges építési vagy más tevékenységek a műemléki érték állagát közvetlenül befolyásolhatják, vagy
- ☐ amelyen a műemléki érték megjelenését, értékeinek érvényesülését közvetlenül befolyásoló építmény áll vagy építhető.

A kormányrendelet (3) bekezdése szerint „a 2013. január 1. előtt védetté nyilvánított műemlékkel vagy műemléki jelentőségű területtel közvetlenül határos telkek, a közterületrészek és a közterületrészekkel határos ingatlanok, valamint a védetté nyilvánításról szóló miniszteri rendeletben ettől eltérően kijelölt ingatlanok” szintén műemléki környezetnek minősülnek.

A kerületben található helyszíneket a 41. ábra, épített környezet értékeit bemutató térkép és a Melléklet 1.9. számú fejezete tartalmazza.

Nemzeti emlékhely

A nemzeti és történelmi emlékhelyek az ország történelmében központi szerepet betöltő helyszínek. 2012-ben a Magyar Országgyűlés bevezette a *nemzeti* és a *történelmi emlékhelyek* fogalmát és összesen 10 nemzeti emlékhelyet határozott meg, melyek száma mára 13-ra bővült. A nemzeti emlékhelyek hazánk múltjában kiemelkedő szerepet játszottak, vagy valamely történelmi kor meghatározó színterei voltak, egyúttal a nemzet önazonosítását illetően is kiemelkedő jelentőségűek. A nemzeti emlékhelyek jellemzője továbbá, hogy a magyarság, vagy annak az itt élő nemzetiségekkel való összetartozását erősítő jellegük vitathatatlan.

A nemzeti emlékhelyek listáját a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság javaslatára állította össze. A nemzeti emlékhelyek listáját a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 2. számú melléklete tartalmazza.

A X. kerületben található nemzeti emlékhely:

Kiemelt nemzeti emlékhely lehatárolása

Megnevezés (tájékoztató jelleggel)

A parcellák, kivéve a Nemzeti Sírkert részévé nem nyilvánított temetési helyeket

Cím: 1108 Budapest, Kozma u. 8–10.

A Kisfogház Emlékhely által felölelt terület

cím: 1108 Budapest, Újhegyi út 55.

Rákoskeresztúri Újköztemető, 298., 300. és 301. parcella és a Kisfogház Emlékhely

Helyi védelem

Fővárosi helyi védelem

Budapest főváros városképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti örökség kiemelkedő értékű - műemléki védettség alatt nem álló - elemeinek védelme érdekében Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 37/2013. (V.10.) Főv. Kgy. rendeletében határozza meg a helyi védettséggel kapcsolatos szabályokat. A rendelet új mellékletét a 13/2015. (III.16.) önkormányzati rendelettel fogadták el.

A fővárosi védelem alatt álló épületek túlnyomó része a kerület Ligettelek elnevezésű városrészében található, de találunk fővárosi védett épületeket Óhegy városrész területén is. Valamint egy-két védelem alatt álló épületet elszórtan a kerület többi részén.

A X. kerületben 30 épület és 6 épületegyüttes áll fővárosi helyi védettség alatt, helyüket 41. ábra mutatja, részletes táblázat pedig a Melléklet 1.9. fejezetében található.

Kerületi helyi védelem

Kőbánya épített és természeti környezet kerületi helyi védelméről szóló rendeletét a 34/2011 (IX. 26.) számú önkormányzati rendeletével fogata el a kerület Képviselő-testülete. A kerületi védelem alatt álló épületek előfordulásának gyakorisága szintén a történelmi városrészek (Ligettelek, Óhegy) területén figyelhető meg, a műemléki és fővárosi védelem alatt álló épületek előfordulásával hasonlatosan.

A rendeletben szereplő védett épületeket és épületegyütteseket a Melléklet 1.9. fejezete tartalmazza.

1.9.2. Területfelhasználás vizsgálata

A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Budapest e része sajátos adottságokkal rendelkezik, mivel belső szerkezetét a különböző irányokban futó vasútvonalak egyértelműen meghatározzák. A X. kerület alapvető szerkezeti tagolását ez a hatás alakította ki, a finomabb struktúrákat pedig az egyes területrészek úthálózata definiálja.

A kerület magját délről és nyugatról övező vasúti pályák által okozott elzárttságot tovább fokozza egyrészt az Új köztemető kelet felől, másrészt a Rákos-patak mocsaras, beépítetlen völgye pedig észak felől. Emiatt a főbb közlekedési folyosók a terület peremén – a Jászberényi és a Gyömrői úton – futnak végig. A jó kapcsolatokat igénylő ipari-logisztikai funkciók egyéb közvetlen kapcsolatok híján ezekre a folyosókra épültek rá, a belső finomabb struktúrában pedig a meglévő lakóterületek bővültek.

A X. kerület hagyományos, városias arculatú központja a Liget tér – Mázsa tér környéke, amely elhelyezkedése, közlekedési kapcsolatai és bőséges területi kínálata révén igen nagy fejlesztési potenciállal rendelkezik. A kerületen belül nem alakult ki ezzel versengő jelentőségű góc, a szomszédos városrészekhez való kapcsolódási pontokon azonban több – kőbányai szemszögből városkapu pozíciót betöltő – központ jött létre: az Őrs vezér tere, Kőbánya-Kispest metróállomás környéke és a Határ úti csomópont. Mindhárom kialakulása a kötöttpályás tömegközlekedési hálózat vonalvezetéséhez kötődik, és térbeli helyzetük alapján a szomszédos városrészekhez képest is erősen kiemelkednek.

A közterület-hálózat – ellentétben a pesti városrészek általában sugárirányú és arra merőleges vonalakból álló koordinátarendszerével – egy kb. 45°-os szögben elforgatott szerkesztőhálón alapul, mely eredetileg az óhegyi szőlők parcelláit vette figyelembe. Ezzel jól illeszkedik a IX. és XIX. kerületi utcahálózathoz, viszont tömör falként állja útját a városhatár és a belváros között zajló sugárirányú mozgásoknak.

A X. kerület egyedi jellegzetességei a sugaras városszerkezet és a helyi átlós struktúra kapcsolódási pontjaiként működő csillagcsomópontok – a Mázsa tér, a Hízlaló tér és az új köztemető főbejárata –, melyek kellően artikulált kialakítással kisebb részterületek központjai lehetnek.

A kerület jelenlegi, tényleges területfelhasználása

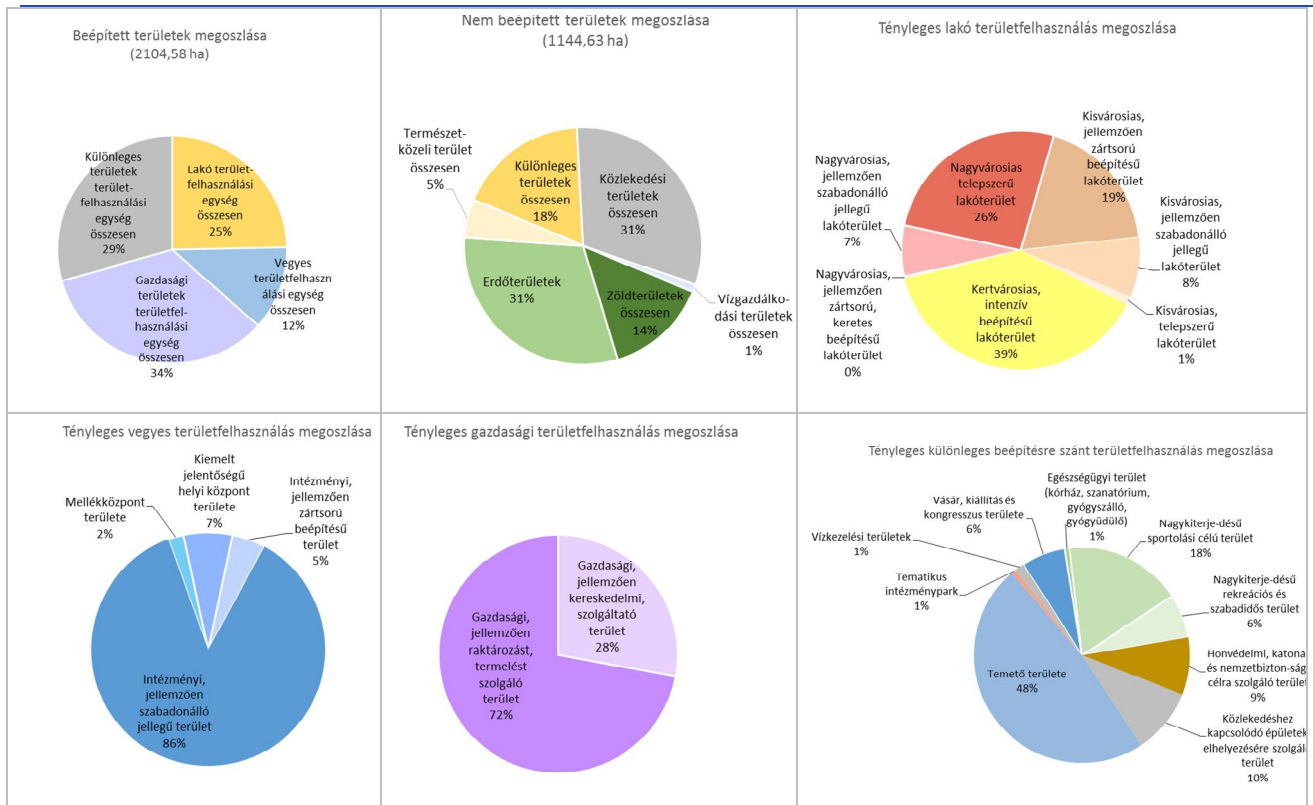
Kőbánya szerkezete és területfelhasználási rendszere szerves fejlődés eredménye. A XIX. század elején létrejött városmag körül kialakult lakóterületeket a közlekedési folyosók – a hatvani és szolnoki vasútvonal és az azokkal párhuzamos főútvonalak, illetve a Kőbányai út – mentén kiépülő gyártelepek félkör alakban ölelték körül. Ez a gyűrű a századfordulóra a főváros legnagyobb összfüggő ipari térsége lett, és mindmáig megőrizte karakterét. A lakó- és gazdasági területek kettősségén alapuló területfelhasználatot Kőbánya extenzív északi és keleti peremén speciális jellegű – kiterjedt területet igénylő, vagy a belvárosban nem kívánatos, de összvárosi jelentőségű – funkciók egészítik ki.

A X. kerület jelenlegi, tényleges területfelhasználására összességében a vegyesség jellemző.

Tényleges területfelhasználás Kőbányán

		ha		ha	
Lakó területfelhasználási egység		Különleges területek			
Nagyvárosias, jellemzően zártosú, keretes beépítésű lakóterület	Ln-2	1,61	Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez	0,68
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	35,76	Megújuló energiaforrás hasznosítási területe	Kb-En	10,78
Nagyvárosias telepszerű lakóterület	Ln-T	133,05	Különböző területek összesen:		11,47
Kisvárosias, jellemzően zártosú beépítésű lakóterület	Lk-1	95,45	Közlekedési területek		

Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	95,51	Közúti közlekedési terület	KÖu	208,28
Kisvárosias, telepszerű lakóterület	Lk-T	6,22	Kötőpályás közlekedési terület	KÖk	147,49
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	196,67	Közlekedési területek összesen:		355,77
Lakó területfelhasználási egység összesen:		564,27	Vízgazdálkodási területek		
Vegyes területfelhasználási egység			Folyóvizek medre és partja	Vf	11,97
Mellékközpont területe	Vt-M	5,22	Vízgazdálkodási területek összesen:		11,97
Kiemelt jelentőségű helyi központ területe	Vt-H	16,58	Zöldterület		
Intézményi, jellemzően zárt sorú beépítésű terület	Vi-1	15,71	Közkert, közpark	Zkp	67,97
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	245,03	Városi park	Zvp	94,95
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület	Vi-3	2,82	Zöldterületek összesen:		162,93
Vegyes területfelhasználási egység összesen:		285,36	Erdőterület		
Gazdasági területek területfelhasználási egység			Védelmi erdő	Ev	136,69
Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz-1	206,38	Közjóléti erdő	Ek	263,72
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gksz-2	512,04	Erdőterületek összesen:		400,41
Gazdasági területek területfelhasználási egység összesen:		718,43	Természetközeli területek		
Különleges területek területfelhasználási egység			Természetközeli terület	Tk	61,06
Vásár, kiállítás és kongresszus területe	K-Vás	40,03	Természetközeli terület összesen		61,06
Egészségügyi terület (kórház, szanatórium, gyógyszálló, gyógyüdülő)	K-Eü	4,44	Tényleges nem beépített területek összesen:		1003,61
Nagykiterjedésű sportolási célú terület	K-Sp	107,19			
Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	39,37			
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon	52,55			
Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület	K-Közl	59,29			
Temető területe	K-T	314,38			
Tematikus intézménypark	K-Tp	52,69			
Vízkezelési területek	K-Vke	7,71			
Különleges területek területfelhasználási egység összesen:		677,65			
Tényleges beépített területek összesen:		2245,71			

42. ábra: Tényleges területfelhasználás megoszlása kiterjedés alapján

A **beépítésre nem szánt területek** közül jelentős a kerület szerkezetét is befolyásoló **közlekedési** területek (fő útvonalak, vasút), valamint az Újkozmetetőt határoló véderdő területe. A mezőgazdasági művelés nem jellemző a térségben, azonban a Rákos-patak mentén található természetközeli területek nagysága jelentős a szomszédos kerületekhez képest.

A Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatalának ingatlan-nyilvántartási adatai alapján 1-3. minőségi osztályba tartozó termőföld nem található a kerületben. (Ugyanakkor a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal adatszolgáltatása szerint az erdőterületek döntő hányada kiváló termőhelyi adottságú.)

Művelési ág:	kivett	erdő	gyümölcsös	legelő	rét	szántó
Terület (ha):	2777	235	4	2	43	193
	85,3%	7,2%	0,1%	0,1%	1,3%	5,9

18. táblázat: Művelési ágak megoszlása

Forrás: TAKARNET

A kerületben 11 kerületrész került lehatárolásra, melyek tényleges területfelhasználása az alábbiakban kerül bemutatásra:

LAPOSDŰLŐ:

A kerület egyik legösszetettebb városrésze. A készenléti rendőrség telephelye mellett egyéb honvédségi területek, intézményi és gazdasági területek, közlekedéshez kapcsolódó terület (remíz), valamint nagy- és kisvárosias telepszerű és intenzív beépítésű kertvárosias lakóterület egyaránt előfordulnak.

LIGETTELEK:

A Kerepesi út – Fehér út – Kőrösi Csoma Sándor út – szolnoki vasútvonal között fekvő városrészt a hatvani vasútvonal osztja ketté. Déli része a kőbányai városközpontozó csatlakozó kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület, a Kőrösi Csoma Sándor út mentén nagyvárosias telepszerű lakóterület, és itt található a városháza és több jelentős közintézmény. Ligettelek északi részére az extenzív területhasználat jellemző. A legnagyobb kiterjedésű létesítmény a Lóversenytér, de itt található a budapesti vásárváros (Hungexpo), illetve a BKV metró járműtelepe és javítóbazisa is.

Felsőrákos:

A X. kerület legkevésbé beépített része, amely kelet-nyugati irányban felöleli a Rákos-patak völgyét és az ún. Fehér-dűlőt. Városszerkezeti szempontból cezúraként jelenik meg a tulajdonképpeni Kőbánya és a tőle északra fekvő XVI. kerület között. Beépített terület az északnyugati kertvárosias lakóterület, valamint a városrész déli peremén található főképp kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági jellegű területek.

NÉPLIGET:

Kőbánya közigazgatási területére esik, de sokkal inkább a belső városrészekhez kötődik a Népliget, amely a főváros legnagyobb területű közparkja. A Kőbányai út mentén intézményi és nagyvárosias, szabadonálló jellegű lakóterület területfelhasználás határolja.

GYÁRDŰLŐ:

A szolnoki vasútvonal – Száva u. – Üllői út – körvasút – Kőbányai út által határolt kerületrész a sertésvágóhidak felszámolása után jellegzetes ipari zóna lett, amelynek szerkezetét a vasútvonalak,

területhasználatát pedig elsősorban üzemek, raktárak és nagykereskedelmi telephelyek határozzák meg. Ezek közé néhol intézmények, egykori vagy működő sportpályák ékelődnek. Két kisebb foltban kisvárosias, jellemzően szabadonálló beépítésű lakóterület is előfordul, az Üllői utat pedig az 1953-58 között épült nagyvárosias teleszerű lakóterület szegélyezi.

ÓHEGY:

A családi házas és sorházas telektömböket csak néhol szakítja meg a nagyvárosias teleszerű beépítés, mint a Mádi utcai lakótelepen. Az Óhegyen több kiterjedt park mellett nagy, rehabilitálandó területek is találhatóak: a Dreher Sörgyár telephelye és az alatta húzódó barlangrendszer intézményi területfelhasználási egységben, és a Harmat utcai volt szemétkerakó, amely jelenleg hasznosítatlanul áll.

KÚTTÓ:

A Metró járműtelep mellett a területen a rekreációs célú sportlétesítmények területe a legjelentősebb, a vasúti pályák, közutak, véderdősávok és alulhasznosított gazdasági telephelyek között. A városrész délnyugati részében a Kőér utca mentén új irodaház komplexum áll.

TÉGLAGYÁRDÚLÓ:

A Jászberényi út – Kozma u. – Maglódi út közötti háromszöget elfoglaló városrész jórészt a két főútvonal mentén sorakozó kisebb-nagyobb ipartelepekből, gazdasági területekből és a középső részen (az Akna u. környékén) elterülő, rekultivációra váró agyaggödörből áll.

KŐBÁNYA–KERTVÁROS:

A városrészt két részre osztja az újszászi vasútvonal. Attól északra az 1930-as években létrehozott kertvárosias lakóterület húzódik, néhány intézménnyel a súlypontjában, délre – az Új köztemető északi oldalán – pedig különféle, a második világháború után létesített üzemek működnek.

KERESZTÚRI–DÚLÓ:

A városrész közel 90%-át a temető területe foglalja el, mely mellett csak a büntetés-végrehajtás intézményei, telephelyei és kevés jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület található.

ÚJHEGY:

Kőbánya egyik legnépesebb városrésze. Magja a hasonló nevű nagyvárosias teleszerű lakóterület, amely 1970-1986 között épült fel. Mellette nagy-, kis- és kertvárosias lakóterületek, intézményi területek váltják egymást. Zöldterületként jelenik meg az Újhegy park, rekreációs terület az Újhegyi uszoda és strandfürdő területe. A Gyömrői utat és a Ferihegyi gyorsforgalmi utat ipari üzemek és raktárak kísérik.

A tényleges és tervi területfelhasználási egységek közti eltérések Kőbányán

A tényleges területfelhasználás a jelenlegi használat módját írja le, ezzel szemben a TSZT 2015-ben meghatározott területfelhasználási kategóriák tervi mivoltukból fakadóan eltérést mutathattak. Az eltérések okai lehetnek egyrészt azok az esetek, amikor a valós területfelhasználás a tervben meghatározottakkal szemben, „illegális” a beépítéssel rendelkezik vagy használati, funkcionális szempontból a jövő területfelhasználása még nem alakult ki. Másrészt a tervi állapothoz képest több olyan terület van, ami még nem beépült, un. „területi tartalékkal”.

Területfelhasználás konfliktusa

Lakó funkció található a területen, de gazdasági területfelhasználásba soroltak a TSZT 2015 szerint:

- Lencse utca
- Hajlék utca
- Barabás u. – Szállás u. sarok
- Árpád u. – Ceglédi u. sarok

Gazdasági, termelés, raktározás funkciók találhatóak a területen, de lakó területfelhasználásba soroltak a TSZT 2015 szerint:

- Albrert Camus u. – Mádi u. sarok
- Gergely u. – Ihász u. – Cserkesz u.
- Füzér u. – Endre u. – Halom u.
- Sárga Rózsa u. – Pesti határút találkozásánál

Gazdasági, termelés, raktározás funkciók találhatóak a területen, de intézményi területfelhasználásba soroltak a TSZT 2015 szerint:

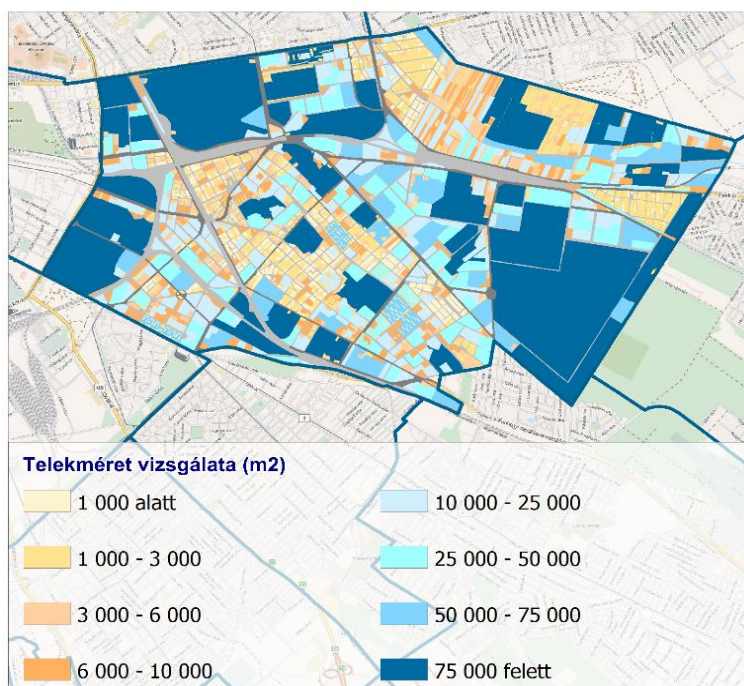
- S1 területe
- Szilávy u. – Gergely u. - Alkér u.
- Jegenyé u. – Monori u. felőli vége

A „területi tartalékok” felsorolását a Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) és Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ) bemutatásán belül a jelentős változással érintett területek és az infrastruktúra függvényében igénybe vehető területek leírása tartalmazza.

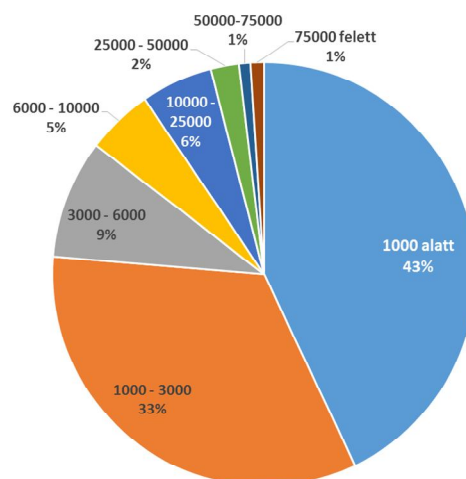
1.9.3. TELEKSTRUKTÚRA

Telekmorfológia és telekméret

Egy településen belül a telekszerkezet, a telkek morfológiája alapvetően meghatározza annak szerkezetét és egyben a településképet. A történetileg kialakult utcahálózat, a telekosztások akár évszázadokra visszamenőleg is lekövethetők, a múlt lenyomataként szolgálnak. A telekstruktúra, a területi és szélességi-mélységi jellemzők meghatározzák a beépítés jellegét, vizsgálata ezért kulcsfontosságú.

43. ábra: X. kerület telekméret vizsgálata

X. kerületi ingatlanok telekméretének (m²) megoszlása közterületek nélkül

A kialakult telkek mérete, formája összefügg a rajta lévő funkciókkal. A kerület igen nagy része lakóterület, melyben a telek formája kevésbé eltérő (közel négyzet, vagy téglalap alakúak, amiknek a rövidebbik oldala a közterület felé esik), méretük viszont igen változatos.

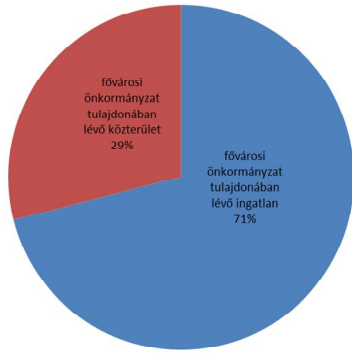
A kerület lakóterületeire a kettősség jellemző. Kőbányán elsősorban kertvárosias és kisvárosias lakóterületek a jellegzetesek. Ezeken a területeken elsősorban az 1000 m² alatti telkek a gyakoriak. A X. kerületre a nagyvárosias, lakótelepi beépítési mód is jellemző. A telkek méretei ezen területeken 1000 és 3000 m² között vannak.

A kerület jelentősebb része gazdasági terület. Kőbánya ezen területeinek telekméretei kitűnnek a városszerkezetből. A 25000 m² feletti teleknagyság éppoly jellemző a kerületben, mint az 1000 m² alatti telekméret.

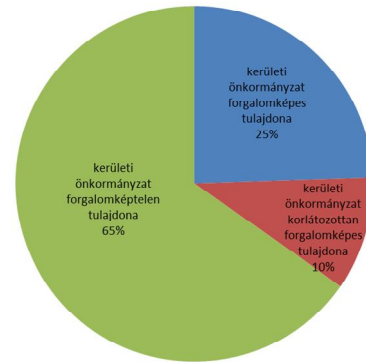
Önkormányzati tulajdonú ingatlanok

Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok a két szintű önkormányzati rendszer miatt lehetnek kerületi és fővárosi tulajdonban egyaránt. Kőbányán nagy arányban vannak önkormányzati tulajdonú területek:

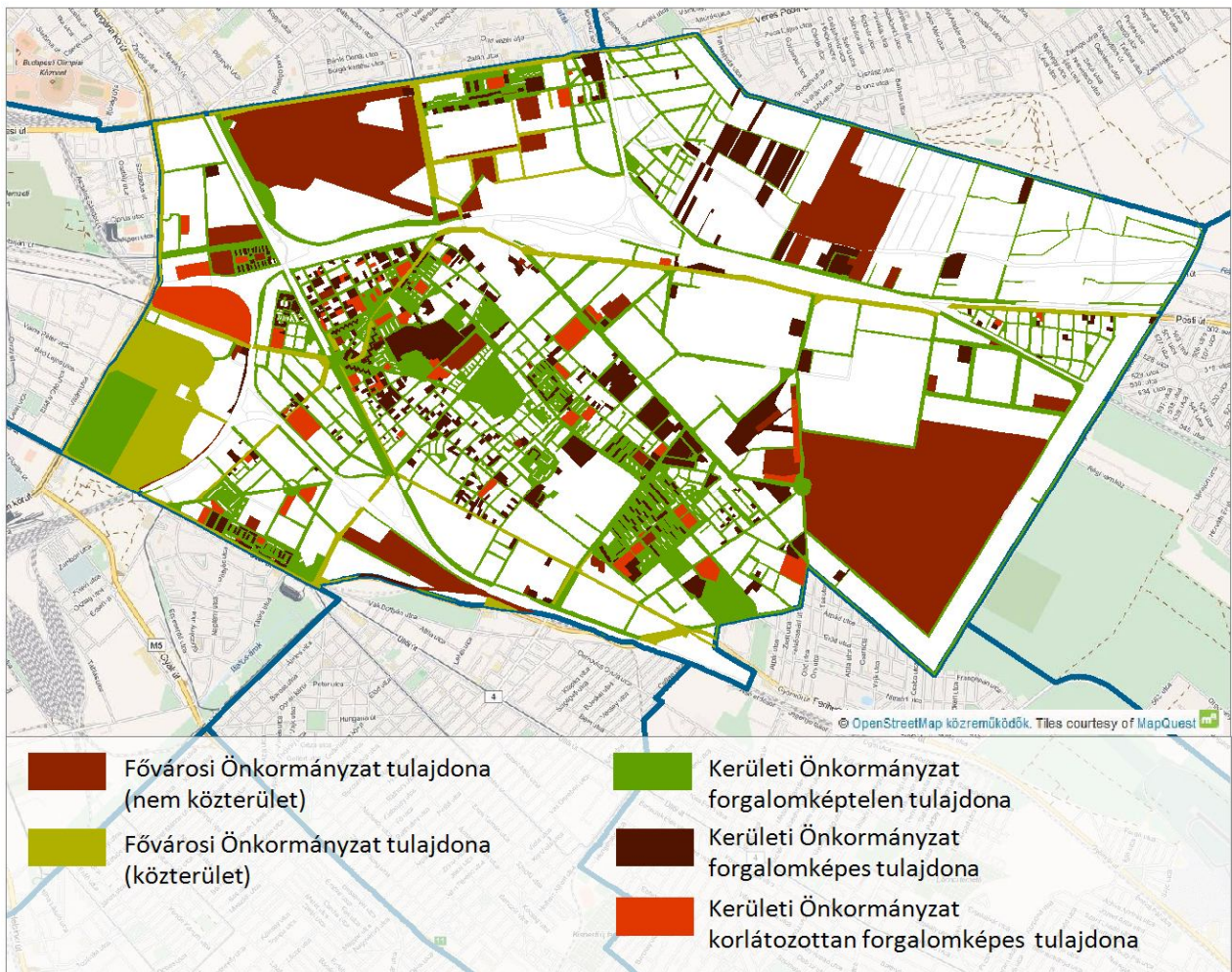
- ☐ A fővárosi tulajdonnal érintett telkek a kerület teljes területének 20%-át (643 ha-t) tesznek ki.
- ☐ A kerületi önkormányzati tulajdonnal érintett telkek a kerület teljes területének 22%-át (711,42 ha-t) tesznek ki.
- ☐ A kerület területének majdnem felét az önkormányzati tulajdonban lévő telkek teszik ki. A Fővárosi Önkormányzat tulajdonát olyan jelentős ingatlanok képezik a kerületben, mint a Rákoskeresztúri Újkoztemető, a Kincsem Park vagy a FŐKERT Nonprofit Zrt. természetölepe, fásor üzeme, komposzt telepe. A Kerületi Önkormányzat vagyonának túlnyomó részét a kerület közlekedési területei teszik ki. Forgalmképes vagyona elszórtan található a kerületben, főképp Ligettele, Óhegy és Felsőrákos városrészekben.

44. ábra: Fővárosi Önkormányzat illetve fővárosi tulajdonú gazdasági társaságok tulajdona

45. ábra: Kerületi Önkormányzat tulajdona

46. ábra: Tulajdonvizsgálat

1.9.4. AZ ÉPÍTMÉNYEK VIZSGÁLATA

Az építmények vizsgálata folyamán az egyes funkciók, kapacitások, a meghatározó beépítési jellemzők, jellemző magassági viszonyok kerülnek feltárára. Ezek segítségével és a további helyi sajátosságaik alapján lehet meghatározni a kerületben jellegzetesen elváló karakterű területeket.

Funkciók, kapacitások

Az épületek általános funkcionális jellemzői

Az épületállomány és a területhasználat összefüggései

A területfelhasználás vizsgálata bemutatja azokat a területeket, ahol funkcionálisan hasonló rendeltetésű épületek – pl. lakóépületek, intézmények (egészségügyi, oktatási) találhatóak, vagy az adott helyszín épületei különböző típusú gazdasági célt szolgálnak (kereskedelem, ipar, raktár). A homogénként jelölt lakó- vagy városközponti területeken mozaikszerűen vagy beékelődve egyéb rendeltetések is megjelennek – pl. a lakosság ellátását szolgáló funkciók –, befolyásolva a városrész működését. A nagyságrend, a fő rendeltetés, a városrész életében betöltött szerep alapján indokolt az ellátást biztosító, vagy a közcélokot szolgáló létesítmények megkülönböztetése, különösen az intézmények körében, annak ellenére, hogy részletes épületenkénti funkcióvizsgálat nem történik. Az intézmények térbeli elhelyezkedése jelzi az egyes területek ellátottságát, sűrűsödésük kijelöli a központibb helyeket, de mutatja azt is, hogyan erősítik a különböző ellátórendszerek egymást. Az önálló intézményeket az ellátás szolgálatába állított épületföldszinti funkciók egészítik ki.

Az intézmények jellemzői

A kerület területén lévő intézmények részben a helyi alapellátását biztosítják, részben fővárosi, de több esetben országos ellátást is szolgálnak. A térképek jól mutatják az egyes ellátó intézmények elhelyezkedését, ami szorosan összefügg azok elérhetőségével, az érintett területek ellátottságával. Az intézmények adatait a Melléklet 1.9.3. fejezete tartalmazza.

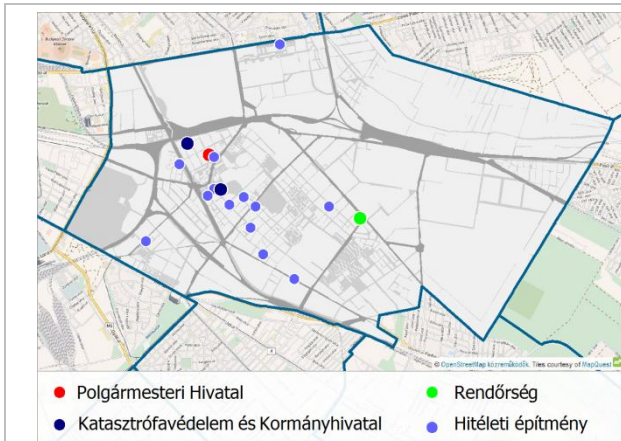
Közigazgatás

Kőbánya legkiemelkedőbb közigazgatási intézményei közé tartozik a kerületi önkormányzat és polgármesteri hivatal, a kerületi rendőrkapitányság és ügyészség, valamint a tűzoltóság. Kerületi bíróság más kerületben működik. Országos hatáskörű közigazgatási létesítmény a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága, valamint Kőbányán található a X., XVII., XVIII. Kerületi Népegészségügyi Intézet is.

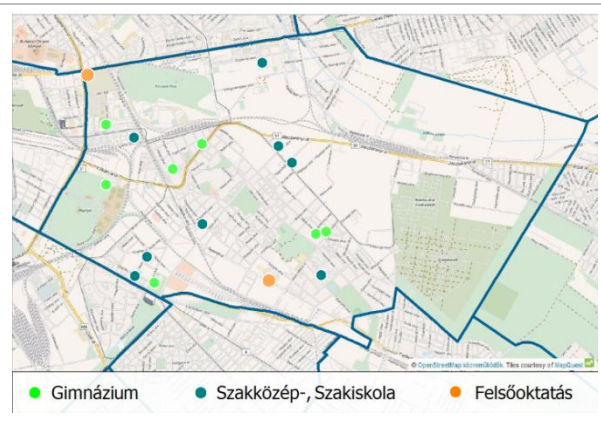
Nevelési oktatási intézmények

A X. kerület nevelési és oktatási intézményekkel jól ellátott. 24 óvoda található Kőbányán, ebből 18-at a kerületi önkormányzat működtet. Ez a 19 általános iskola esetében 10-állami finanszírozású alapfokú oktatási intézményt jelent. A középfokú oktatási intézmények közül mindössze a Kőbányai Szent László Gimnázium működtetője az önkormányzat, további három szak- és szakmai szolgáltató intézménnyel együtt. A kerületben található két felsőoktatási intézmény is: a Nemzeti Közszolgálati Egyetem

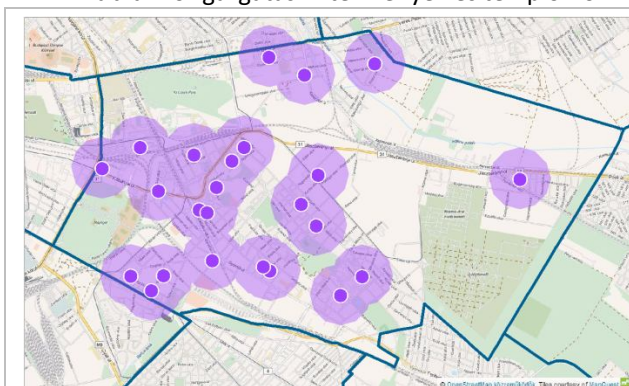
Hadtudományi és Honvédtisztiképző Kara, ami a korábbi Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem jogutódja, valamint a Szent Pál Akadémia.

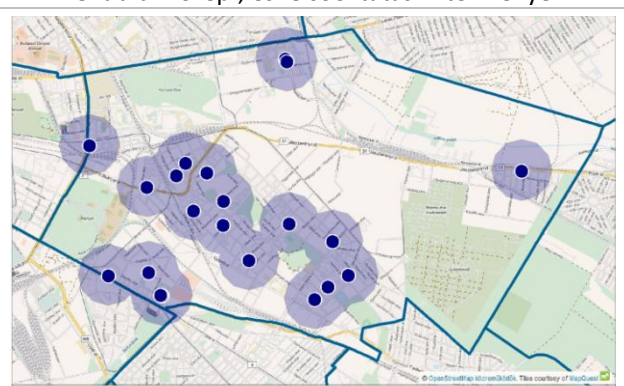
47. ábra: Közigazgatási intézmények és templomok

48. ábra: Közép-, és felsőoktatási intézmények

49. ábra: Óvodák ellátási lefedettségével

50. ábra: Általános iskolák ellátási lefedettségével

Egyházi intézmények

A kerületben 7 különböző felekezet van jelen 13 szakrális épülettel. A legnagyobb területtel rendelkező Hit Park a Hit Gyülekezetéjé, a legtöbb templom pedig a Római Katolikus Egyháznak van a X. kerületben. Több felekezeti fenntartású oktatási intézmény is működik a kerületben.

Egészségügyi intézmények

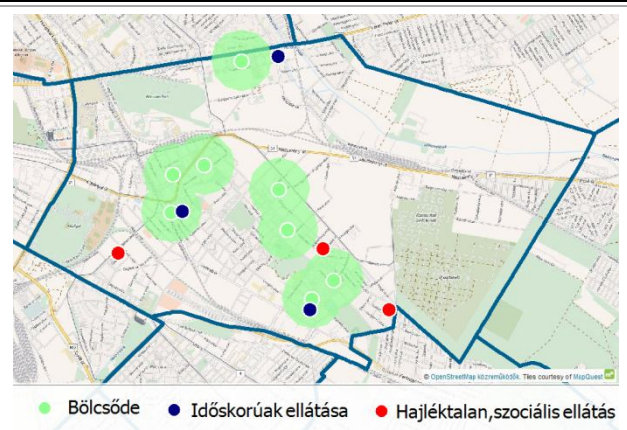
A legnagyobb egészségügyi intézmény a Fővárosi Önkormányzat Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézete, amelynek része a Kőbányai úton lévő X. kerületi Szakorvosi Rendelőintézet (Egészségház) is. 9 felnőtt és 6 gyermek házi orvosi rendelőhöz tartozó körzet van a kerületben.

Szociális intézmények

A szociális intézmények közül a legmeghatározóbb a Bárka Kőbányai Humányszolgáltató Központ. 9 bölcsődének fenntartója a Kerületi Önkormányzat, valamint a Sütőde utcában található a Képviselő testület által alapított Időskorúak Gondozóháza és Idősek Otthona.

51. ábra: Egészségügyi intézmények

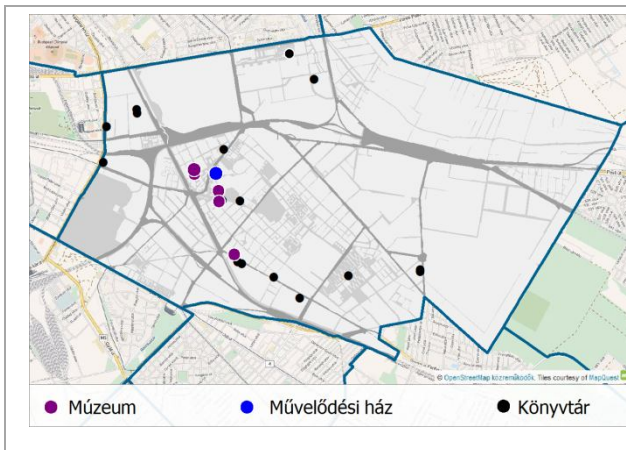
52. ábra: Bölcsődék és lefedettségei, szociális ellátások

Kulturális intézmények

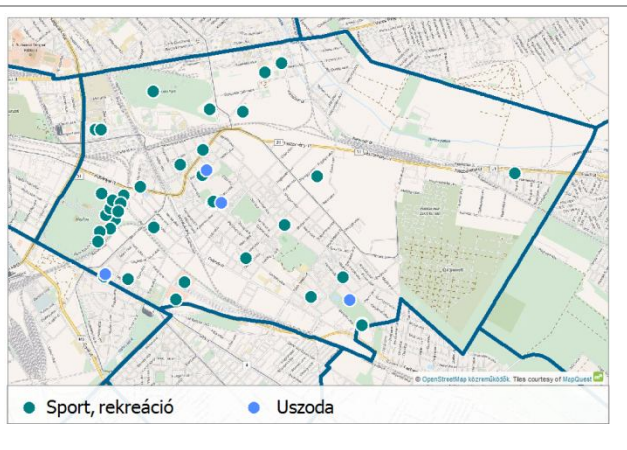
A Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ több rétű kikapcsolódást biztosít, amely a korábbi Pataky Művelődési Központ és Kőbányai Gyermekek- és Ifjúsági Szabadidő Központ összevonásával 2011. január elsejétől működik a kerületben.

Rekreáció, sport

A főváros legnagyobb lovassport területe a kerület északnyugati részén lévő Kincsem park. További sportolási lehetőséget biztosítanak a kerületben lévő stadionok, sportpályák, és sporttelepek, valamint Budapest mértani közepénél lévő Kőbányai Sportközpont, ami több mint 20 különböző sportágnak és kikapcsolódási lehetőségnek ad helyet. Uszoda és strandfürdő Újhegy városrészben a kerület délkeleti részén található. Rekreációs területek közül kiemelendő a Népliget, amely fővárosi szinten is jelentős városi közpark.

53. ábra: Kulturális intézmények

54. ábra: Sport, rekreáció

Turizmus intézményei

Kőbányán a templomokon túl lévő turisztikai célzatú látnivalókat négy szakmúzeum, helytörténeti gyűjtemény és kiállítóhelyek is színesítik.

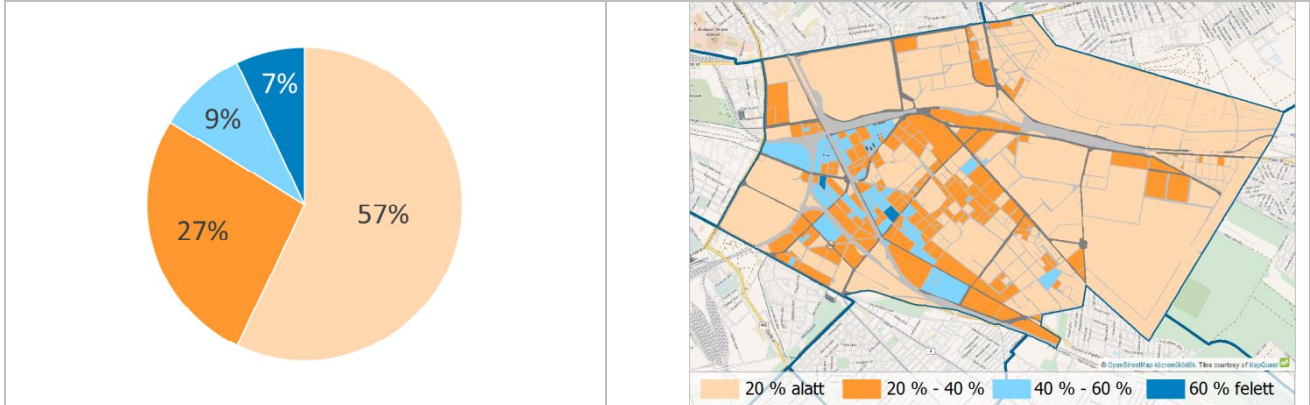
Kereskedelem – szolgáltatás

Az önkormányzatok az általuk működtetett piacok- és vásárcsarnokok fenntartásáért tartoznak felelősséggel, a kereskedelem egyéb létesítményeit a gazdasági szereplők működtetik. A kerületben található mindösszesen 3 piac közül a Cédrus piac és vásárcsarnok meghatározó létesítménye a kerület kereskedelmi életének. Bevásárlóközpont a kerületben nem található.

Beépítési jellemzők

Jellemző beépítési mérték

A beépítési mérték a beépítés sűrűségének egyik fontos sajátossága. Az épülettel beépített terület és telek területének hányadosából adódó érték jól jellemzi az egyes területeket.

55. ábra: Jellemző beépítési mérték (%) megoszlása a telkek darabszáma alapján, a kerület egészén

56. ábra: Jellemző beépítési mérték területi megoszlása (%)

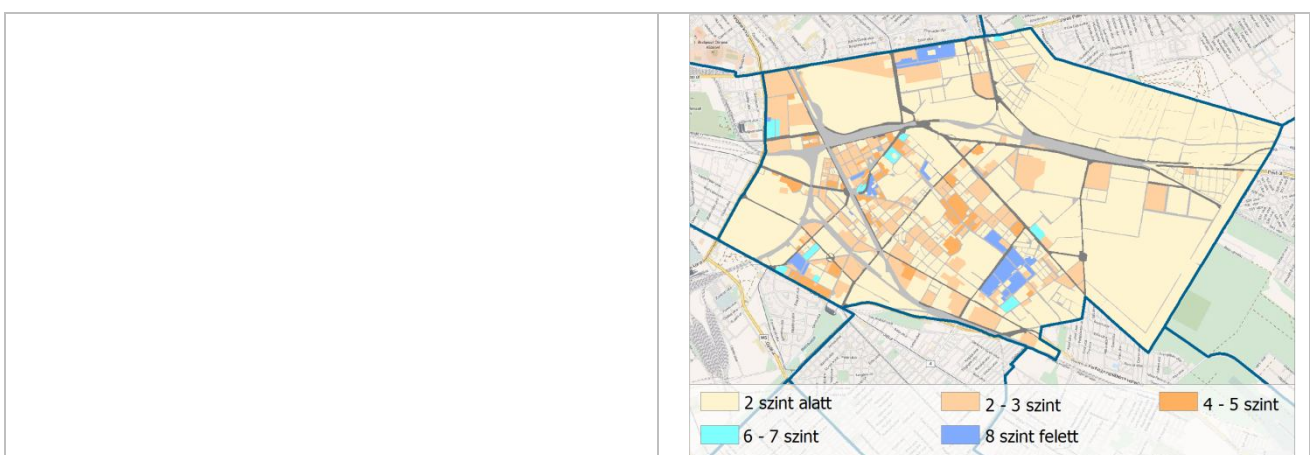
Területileg a legnagyobb arányt a 10 % alatti beépítettséggel rendelkező telkek foglalják el, viszont a telkek darabszáma alapján a beépítetlen telkek az összes telkek mintegy harmadát teszik ki.

A kisebb telekméret nagyobb beépítettséggel jár általában. Ez alól kivételt képeznek Kőbányán a lakótelepei telkek, mert ott akár jóval 50% feletti a beépítési mérték.

Kőbánya északi jellemzően gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató, valamint keleti erdőterületek nagy egybefüggő beépítetlen, vagy 10% alatti beépítettségű egységet alkotnak.

A beépítés magassági jellemzői (szintszám, beépítési magasság)

A beépítés magassága meghatározó eleme a városképnek, emellett a sűrűség másik meghatározó tényezője. A vizsgálat folyamán a szintszámok alapján hasonló, homogén egybefüggő területi egységek jellemző szintszámait kerülnék bemutatásra.

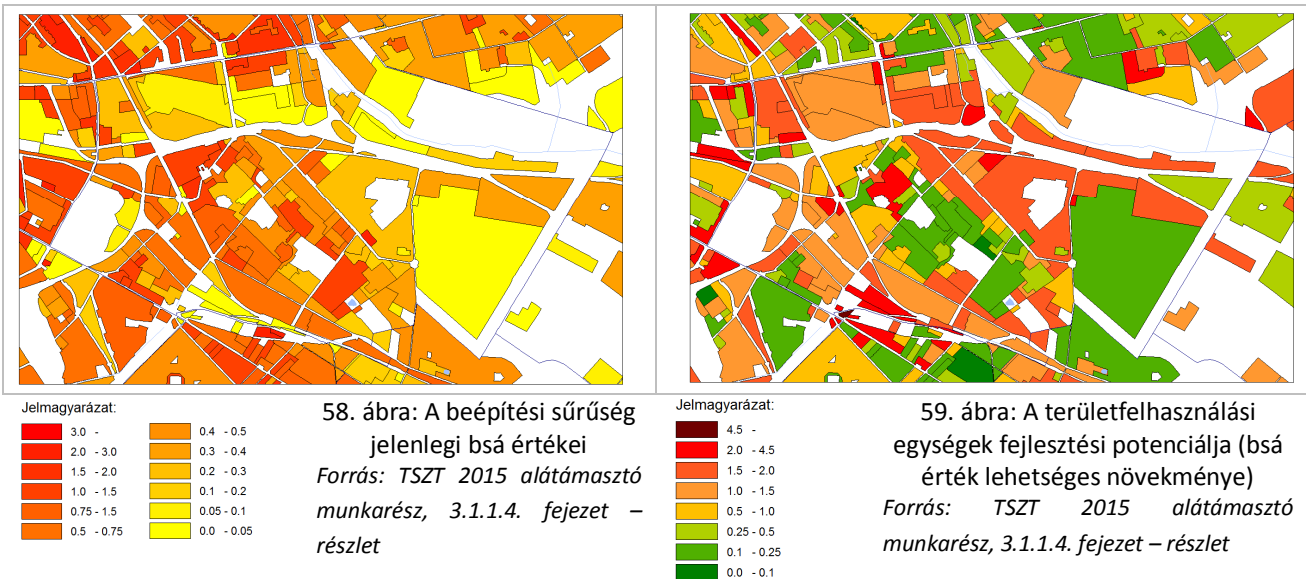

57. ábra: Jellemző szintszámok területi megoszlása

Jellemző beépítési sűrűség

A beépítési sűrűség az épületek szintterületének és a lehatárolás közterületekkel együtt vett alapterületének hányadosa. A tömbméret, közterületi struktúra, annak a területi lehatároláshoz mért aránya alapvetően befolyásolja a beépítési sűrűség számítását. A beépítési sűrűség érzékeltetéséhez

alkalmazott lehatárolások a közterület fő struktúrája (jellemzően fő és gyűjtőúthálózat), valamint az azokon belül funkcionálisan, vagy karakterében jelentősen elváló egységek figyelembevételével kerülnek meghatározásra. A szintterület megállapítása során az építményszintek összegzése a pinceszintet is tartalmazza.

A kerület jelenlegi beépítési sűrűsége a lakótelepek területén, valamint közvetlen környezetében magasabb (1,5-2,0), mint a tőlük keletre lévő gazdasági területeken (0,5-1,0). A lakóterületek (kiemeltképp a kertvárosias beépítésű területek és környezetük) kevés fejlesztési potenciállal rendelkeznek, a TSZT 2015 és az FRSZ a laza beépítésű területek indokolatlan sűrűsödésének nem ad teret.

A gazdasági és vegyes területek jelenlegi beépítési sűrűsége változó, számos alulhasznosított vagy használaton kívüli terület található (pl. Fehér-dűlő, Téglyagár területei). Ezen területek adják a kerület jelentős belső területi tartalékát.

Településkarakter, helyi sajátosságok

Karaktervizsgálat módszertana

A vizsgálat célja, hogy feltárja a település beépített területeinek azon legjellemzőbb vonásait, amelyek meghatározzák az adott épített környezet arculatát, jellegét, hangulatát. Területi bontásban meghatározhatóak azok a közös jellemzők (karakterjegyek), amelyek egy-egy területen hasonlóak (és esetleg van máshol is belőlük), ezért ezek típusként leírhatóak, térképen körülhatárolhatóak. A vizsgálat során az adott településrészre jellemző, sajátos településkarakterrel bíró, legalább 300x300 m-es területeket határoztunk meg, amelyek a feltárt karakterjegyeket, jellemzőket magukba sűrítik, és amelyekre a területek megkülönböztetése (vagy meghatározása) szempontjából általánosítható megállapítások tehetők.

Településkarakter

Önálló típust képviselnek az olyan sajátos településkarakterrel bíró területek, amelyek közös jellemzői másutt is megtalálhatók, és az alább felsoroltak szerinti hasonló általános jellemzőkkel rendelkeznek: Beépítés típusa, intenzitása, magassága, kora, környezethez való viszonya, térfal helyzetek, építészeti megjelenés, épülettípusok, domborzat, zöldbe ágyazottság.

A helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

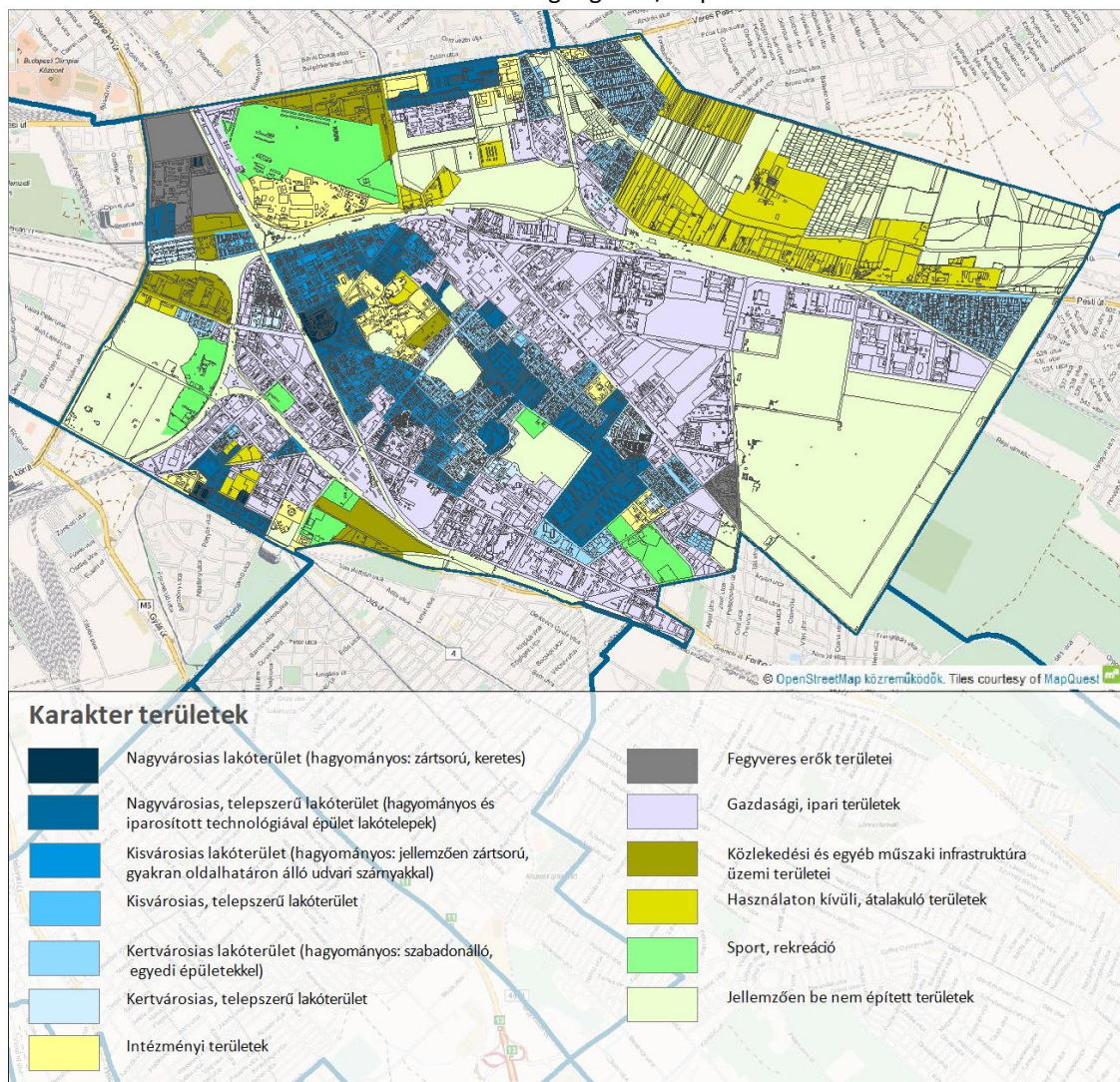
Az általános településkaracterbeli jellemzőket a vizsgált helyszín további sajátosságai kiegészítik vagy befolyásolják, ezért a területre jellemző további minőségek (városszövetbe való illeszkedés, kedvező vagy kedvezőtlen megközelítés, más, jellemző karakterű területen belüli szigetszerűség, zöldfelületek, látványelemek, természeti környezethez való viszony, használati jellemzők, alulhasznosítotttság, stb.) is bemutatása kerülnek.

Jellegzetes épülettípusok

A vizsgált helyre jellemző funkciójú, esetleg meghatározó szerkezetű épületek bemutatása.

Kőbánya a Népliget felől
forrás: www.google.hu/maps

60. ábra: Kőbánya karaktertérképe

1. Nagyvárosias lakóterület (hagyományos: zárt sorú, keretes)

Elterjedés

- a kerületben csak nagyon kevés helyen
- a jellemzően kisvárosias Kőbánya csak néhány ponton urbanizálódott az iparosított lakótelepek kora előtt (Liget tér, Üllői út mente)

Településkarakter

- zárt sorú, körülépített udvaros (Liget tér) vagy körülépített tömb (Üllői út)
- jellemzően F + 4-6 emelet magasság
- körülépített teleknél magas, körülépített tömbnél alacsonyabb intenzitás
- heterogén építészeti arculat
- körülépített tömbnél nagy, zöld tömbbelső

Helyi sajátosságok

- nem jellemző beépítési mód a kerületben

Jellegzetes épülettípusok

- néhány historizáló bérház, modern és posztmodern zárt sorú épületek (Liget tér), magastetős szocialista realista lakóházak (Üllői út)

2. Kisvárosias lakóterület (hagyományos: jellemzően zárt sorú, gyakran oldalhatáron álló udvari szárnyakkal)

Elterjedés

- a Nagy-Budapest előtti Kőbánya városiasodott részeinek jellemző beépítési módja volt, ahol nem esett a lakótelep-építés áldozatául, máig meghatározó

Településkarakter

- zárt sorú utcai szárnyal és oldalhatáron álló udvari szárnyal rendelkező épületek, keskeny, hosszú telken
- jellemzően földszintes, esetleg egyemeletes épületek
- magas beépítési intenzitás
- elég egységes, helyi védelemre érdemes utcaképek

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően historizáló kisvárosi épületek, díszes utcai homlokzattal, egyszerű belső udvari megjelenéssel
- az egymás mögötti udvari épületraktusokban gyakran több lakás
- kevés tetőtérbeépítés

3. Kertvárosias lakóterület (hagyományos: szabadonálló, egyedi épületekkel)

Elterjedés

- nagy területeken jellemző
- sok helyen keveredik a kisvárosias beépítésmóddal

- sok helyen keveredik a kertvárosias, telepes beépítésekkel

Településkarakter

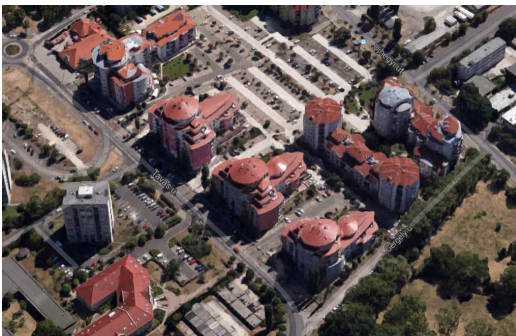
- szabadonálló beépítésmód
- jellemzően kis telkek
- a telekhez képest nagy házak
- az utcaképet az előkert határozza meg
- jellemzően F + 1, F + 1 + T
- a hatvanas évektől jellemző

Jellegzetes épülettípusok

- sáttortetős és beépített tetőterű nyeregtetős kockaházak (60-as évektől), elvéve egy-egy lapostetős, egyemeletes kockaházzal
- rendszerváltás körüli és utáni posztmodern családi házak
- heterogén építészeti arculat

4. Nagyvárosias, telepszerű lakóterület

(hagyományos és iparosított technológiával épült lakótelepek)

Elterjedés

- jellemző beépítési mód a kerületben

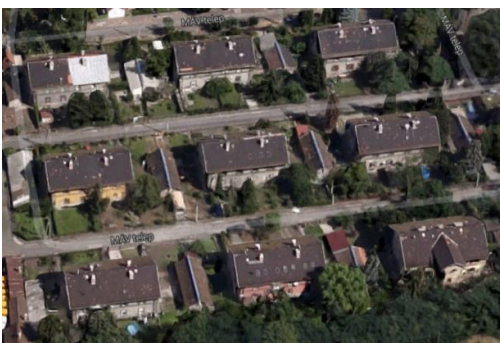
Településkarakter

- eltérő karakterű lakótelepek
 - fogatolt (Salgótarjáni út)
 - iparosított: pontházak, sávházak, leginkább szovjet technológiájú paneles
 - lakópark: sűrű, magas- vagy lapostetős, pont- és sávházak
- a hetvenes évek rehabilitációs programja nyomán sok helyen ékelődik be a lakótelep a hagyományos szövetbe, akár néhány házanként
- lakótelepek: nagy, mára ligetes zöldfelületek

Jellegzetes épülettípusok:

- Salgótarjáni út: magastetős, fogatolt, egyszerű architektúrájú épületek
- iparosított: sávházak és pontházak, nagyrészt eredeti nyersbeton panel homlokzattal Zágrábi utca, Kőbányai út, Tavasz utca: intenzív lakóparkok („mediterrán” stílus)

5. Kisvárosias, telepszerű lakóterület

Elterjedése

- kevés helyen, gyakran a nagyvárosias telepekkel keveredve

Településkarakter

- a kertvárosias telepeknél sűrűbb, a nagyvárosiasoknál kevésbé intenzív beépítés; jellemzően a korábbi munkás- és tisztviselőtelepek alacsonyabb presztízsű lakásai (pl. MÁV-telep)
- rendezett, egyszerű, sematikus utcakép

Jellegzetes épülettípusok

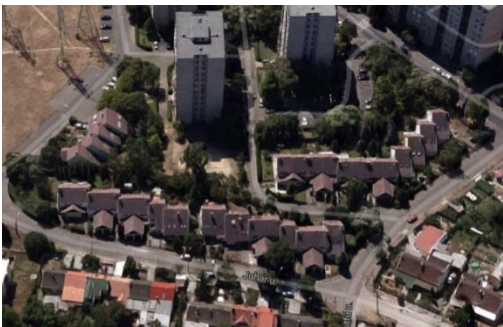
- a telepek földszintes tisztviselőházaihoz hasonló,

de egyszerűbb építészeti megjelenés

- 1-3 emeletes, magastetős, fogatolt házak
- a Nyerő utcánál keretes és szabadonálló beépítésű, a nagyvárosias részekkel keveredő, magastetős, fogatolt házak

6. Kertvárosias, telepszerű lakóterület

Elterjedése

- a kerületben jellemző, több kislakásos kertvárosi telep is épült

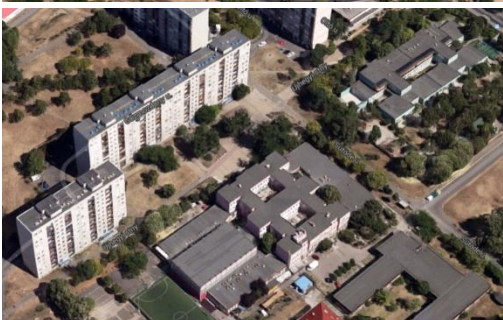
Településkarakter

- a Howard-féle kertváros-építési elveken nyugvó, bár azokat leegyszerűsítő munkás- és tisztviselő-kolóniák számára épült telepek
- keverednek a kisvárosias és nagyvárosias beépítésekkel, gyakran telepen belül is
- az eredetileg egységes épülettípusokat a lakók saját képükre formálják
- sorházas, ikerházas és szabadonálló beépítési típusok

Jellegzetes épülettípusok

- a korai telepeknél visszafogott, gyakran sematikus architektúra, az alkalmatlan tetőszerkezet miatt kevés tetőtér-beépítéssel
- nagyobb telepek részeiként, azokkal hasonló stílusban, de nívósabb részletképzéssel, a későbbieknél több szintes (F+T, F+1+T) beépítés, gyakran épített garázzsal

7. Intézményi terület

Elterjedése

- a sok iparosított technológiájú, intenzív lakótelephez sok intézményi terület tartozik
- HUNGEXPO Vásárváros: nagy kiterjedésű kiállítási terület

Településkarakter

- az iparosított lakótelepek intézményei jellemzően „lepényépületek”, úszó beépítéssel, nagy zöld területtel körülvéve, a lakóterületbe ékelődve
- a Vásárváros területén elsősorban építészeti szempontból rugalmas belső elrendezést támogató ipari csarnokok állnak, ipari telep-szerű elrendezésben, nagy kiterjedésű parkolókkal
- az egyedi intézményi területek karaktere nem tipizálható

Jellemző épülettípusok

- iparosított: jellemzően UNIVÁZ-szerkezetű, földszintes és egyemeletes lepényépületek, közép- és oldalfolyosós elrendezésben

8. Fegyveres erők területei

Elterjedésük

- koncentráltan nagy területen a Hungária körút mentén (Honvédség, Zrínyi Campus, TEK, Készenléti Rendőrség)
- koncentráltan a temető mellett: börtön

Településkarakter

- a katonaság és rendőrség laktanyái vegyes településképet mutatnak, telepszerű beépítéssel, változó sűrűséggel
- a közterületektől jellemzően fizikailag és vizuálisan elhatárolt területek

Jellemző épülettípusok

- az elmúlt 150 év szerves fejlődését tükrözik, XIX. századi laktanya- és gazdasági épületek, két világháború közötti és háború utáni modern épületek, egyedi és iparosított építéstechnológiával
- börtön: speciális épülettípusok, az eltérő építési korszakokat tükröző architektúrával

9. Gazdasági, ipari területek

Elterjedésük

- Kőbánya Budapest egyik hagyományos ipari kerülete, rendkívül sok ilyen terület

Településkarakter

- ipari nagyvállalatok (Richter, Egis, sörgyárak stb.): törekszenek az egységes és egyre magasabb műszaki/építészeti színvonalra, sok ipari örökségbe tartozó régi épület és sok korszerű üzemi épület, rendezett zöldfelületek
- mozaikos tulajdonosi szerkezetű ipari területek: sok tulajdonos, zavaros arculat, különböző méretű épületek, jellemzően sűrű beépítés

Jellemző épülettípusok

- sok értékes régi ipari épület (elsősorban söripar)
- pincék: az egykori felszín alatti bányarendszerek ma üresek vagy alulhasznosítottak, pedig egyedülálló ipari örökség

10. Közlekedési és egyéb műszaki infrastruktúra üzemi területei

12. Használton kívüli, átalakuló területek

Elterjedésük

- Közlekedési infrastruktúra üzemi terület a kerületben arányaiban sok ilyen terület van (mind használatban, mind használaton kívül)
- műszaki infrastruktúra üzemi terület kerületben két nagyobb ilyen terület van, a Fővárosi Gázműveké a Salgótarjáni úton, és a Fővárosi Vízműveké az Ihász utcában

Településkarakter

- a közlekedési üzemi területek ipari területhez hasonló beépítést mutatnak, de annál nagyobb szabad, közúti vagy vasúti nyílt területekkel tagolva, a közterületekről vizuálisan elszigetelt területek, magas kerítéssel, utcafronti üzemi épületekkel
- a Gázművek üzemi területe sűrűbben beépített üzemi és kiszolgáló épületekkel, a Vízművek területén a létesítmények leginkább a zöld felszín alatt találhatóak, kevesebb felszíni kiszolgáló épület mellett
- a Vízművek területe többszintes növényzettel sűrűn borított

Jellemző épülettípusok

- a járművek karbantartásához, szervizeléséhez, fedett tárolásához alkalmas nagy fesztávolságú csarnoképületek és egyéb műhelyépületek
- a MÁV használaton kívüli Északi Járműjavítóján az ipari építészet emlékei országos műemléki védelemmel is érintettek
- Gázművek: eltérő korszakokból származó, azok építészeti stílusát tükröző üzemi, gazdasági és igazgatási épületek
- Vízművek: a talajfelszínen a telekhez képest csak kis alapterületű, historizáló, téglarchitektúrás üzemi épületek vannak

Elterjedésük

- sok funkcióját veszített ipari és infrastrukturális terület (barnamező, rozsdazóna), sok felhagyott mezőgazdasági terület és bánya

Településkarakter

- roncsolt, alulhasznosított területek, sok helyen zavaros, átmeneti hasznosítással
- sokszor mozaikos tulajdonosi struktúra
- zavaros városképi megjelenés

Jellemző épülettípusok

- romos, használaton kívüli vagy alulhasznosított ipari épületek, elbontott épületek rendezetlen helye

- sok átmeneti hasznosítást szolgáló bódé, konténer (autóbontók, építőanyag-telepek, hulladékátrolók)
- felhagyott bányaudvarok: rekultivatlan mezők a szukcessziós folyamat kezdetén

13. Sport, rekreáció

Elterjedésük

- a sok lakóterülethez viszonylag sok sport- és rekreációs terület tartozik
- regionális jelentőségű: Kincsem Park és Fradiváros
- a nagy ipari vállalatok (pl. Richter, Egis) saját sportlétesítményei

Településkarakter

- gyakran a nagy parkokhoz kapcsolódó területek: Fradiváros – Népliget, Újhegyi strand – Újhegyi sportliget
- nagy kiterjedésű szabadtéri sportpályák (Kincsem Park, focipályák, tenispályák stb., helyenként sportlétesítményekkel, sportcsarnokokkal)
- zöldebb (parkszerű): Újhegy, népligeti sportpályák; vagy kopárabb: Kincsem Park

Jellemző épülettípusok

- szabadtéri sportpályák szociális épületei (öltöző, lelátó stb.), fedett sportcsarnokok (elsősorban ipari típus szerkezetekkel), strand építményei

1.9.5. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET KONFLIKTUSAI, PROBLÉMÁI

A lakóhely rossz fizikai körülményei olyanok, melyeken gyakran csak a városrehabilitációs beavatkozások segíthetnek. Az itt élőkre általában jellemző az alacsony iskolázottság és alacsony foglalkoztatási ráta, a lakhatási költségek megfizetésének mindennapos nehézsége, a rossz egészségi állapot, és az általános elszegényedés. Ilyen területek lehetnek többek között:

- ☐ a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett krízisterületek (mély strukturális és komplex szocio-kulturális problémák következtében spontán rehabilitációs folyamat nem lehetséges);
- ☐ az erősen leromlott lakókörnyezetek;
- ☐ a környezetükhöz képest erőteljesen leértékelődő lakóterületek, ahol az alacsony státuszú lakók nagyarányú beköltözésével, a leértékelődés tovaryűző hatásával számolni lehet;

☐ a rozsdáövezetekbe ékelődő és/vagy azok mellett elhelyezkedő lakóterületek.

A fentiek alapján a X. kerületben a jellemzően leromló, avult épületállományú, szlömösödött, vagy szlömösödéssé hajlamos területek kimutatására a KSH 2011. évi népszámlálási adatok felhasználásával, a 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet 10. melléklete szerint elvégezte a kerület szegregáció-szűrését. Az adatok elemzése és értékelése külön fejezetben (II.2. Eltérő jellemzőkkel rendelkező kerületrészek) kerül bemutatásra.

61. ábra: A X. kerület krízis- és veszélyeztetett tőmbjei – 2011

Forrás: Budapest 2020: 148. oldal

A Budapest 2020 dokumentum szintén komplex, de a KSH módszertanától eltérő metodikája szerint a következő szlömösödött területeket mutatta ki Kőbánya területén: a szlömösödéssel érintett területek a kerület középső, leginkább az Óhegy városrészben koncentrálódnak. Nagyobb összefüggő krízis illetve veszélyeztetett területeket találunk még Ligettelek városrész Kőbánya felső vasútvonaltól délre felvő részén valamint a Kozma utcai börtön tőmbje is krízisterületbe sorolt.

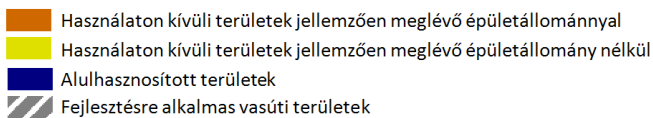
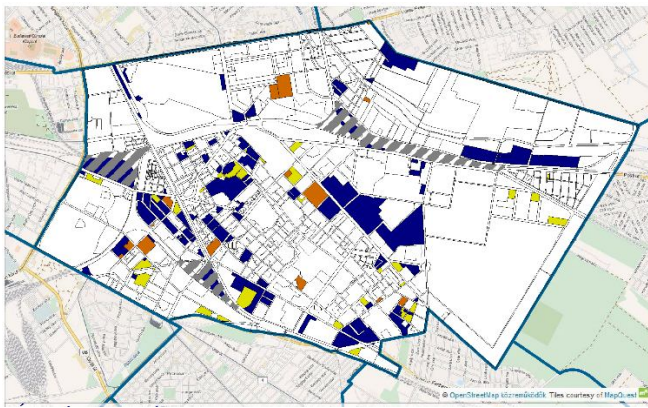
Természetesen ezekben a tőmbökben is megtalálhatóak a közepes és egyes esetekben a jó állapotú épületek is, azonban számuk kevés. Az előbbieken említett és lehatárolt krízis-, és veszélyeztetett területek mellett – amelyek a kertvárosias és kisvárosias lakóterületek közel felét lefedik - máshol is megtalálhatóak hasonlóan jellemezhető területek.

A fővárosban a rossz helyzetű népséget koncentráló, leromlott épületállományú területei viszonylag szétszórtnak helyezkednek el, ám egy-egy kerületben több kisebb terület is van, ahol a leromlott, rossz állapotú, alacsony komfortfokozatú, rossz minőségű (szubstandard, zsúfolt lakások) lakások aránya magas. A X. kerületi lakások között kevés szubstandard van. A lakások jelentős része összkomfortos vagy komfortos, ám 2011-ben a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 3,3% volt a kerületben.

Alulhasznosított és barnamezős területek

Barnamezős területeknek nevezzük azon területeket - barnamező-fogalom egységes európai meghatározása CABERNET (Concernet Action on Brownfileds and Econoa mic Regeneration Network) szerint -, amelyekről elmondható, hogy hatással volt rájuk saját, valamint a közvetlen környezetük korábbi használata; felhagyottak, vagy alulhasznosítottak; vélt vagy valós környezeti szennyezettséggel terheltek; elsősorban fejlett városi térségben találhatóak; újra hasznossá tételük beavatkozást igényel.

Ezek alapján Budapesten a használaton kívüli, illetve alulhasznosított területek jelentős hányada „klasszikus” barnamezős terület (azaz az egykor ipari, közlekedési, vagy katonai funkcióval bíró területek).

62. ábra: Barnamezős területek Kőbányán

Az alulhasznosítottság a belső területi tartalék nem megfelelő kihasználását, vagy városszerkezeti nem megfelelő funkciót jelenti. Ezekben a területeken sok esetben nem értékes az épületállomány. Előfordul, hogy az elmúlt években a területen jelentős bontások történtek, de a terület (minőségi) átalakulása – jellemzően a gazdasági válság következtében – nem történt meg, és a visszamaradt, néha értékes épületek sem hasznosítottak megfelelően.

Az alulhasznosított területek mellett számos olyan használaton kívüli terület van, amelyen a korábbi használat megszűnt, az értéktelen épületek vagy elbontásra kerültek, vagy üresen állnak, de számos értékes épület pusztul megfelelő használat hiányában. A használaton kívüli területeken a város számára jelentős fejlesztési lehetőség kínálkozik beépítésre és szabadterületek fejlesztésére egyaránt. Jelenlegi állapotuk szerint ezen területeken belül megkülönböztetésre kerültek az épületállománnyal rendelkező, illetve üres, épületállománnyal nem rendelkező területek.

A X. kerületben az alábbi területek kerültek lehatárolásra (fenti térképen megjelenő területek):

	Alulhasznosított funkció	Egykori hasznosítás módja	Telekcsoport összes területe (ha)	Védettség típusa	Védett épület alapterülete (m ²)
Téglagyárdűlő menti területek	beépítetlen, gazdasági	ipari	77,4		
Rákos vasútállomás menti területek	vasúti, közlekedési	-	54,9		
MÁV Északi Járműjavító	járműjavító, gazdasági funkció	használaton kívüli, üres	36,2	műemlék	29.200
Túzok u. – Rákos patak – Keresztúri út menti területek	gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató	-	32,1		
Csajkovszki park – Harmat u. közötti terület	beépítetlen terület, használaton kívüli épületek	-	23,2		
MÁVGÉP területe	vasúti	-	22,4		
Bányató u. – Újhegyi út menti gazdasági területek	gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató	-	21,7		
Szláv u. – Gyömrői út – Vasgyár u. menti területek	lakó, kereskedelem, gazdaság, szolgáltatás	-	19,1		
Horog u. – Kőbányai út – Bihari	gazdasági,	-	16,3		

u. közti fejlesztési területek	kereskedelmi, szolgáltatás		
Pesti határ út – Dorogi u. menti területek	lakó, beépítetlen terület		11,7
Újhegyi út – Korall u. – Harmat u. közötti fejlesztési területek	gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató	-	10,4
Barabás u. – Bihari u. – Szállás u. közti fejlesztési területek	gazdasági, kereskedelmi, szolgáltatás	-	10,2
Cserkesz u. menti területek	lakó, kereskedelem, szolgáltatás	-	10,1
Fehér-Dűlő – Gyógyszergyár u. menti terület	gazdasági	-	9,9
Balkán u. – Bihari u. – Vasútpálya – Fertő u.	kereskedelem, gazdasági, szolgáltatás	-	6,2
Fertő u. – Bihari u. – Vasútpálya	gazdasági, kereskedelmi	ipari (Mélyfúró Berendezések Gyára)	4,9
Mádi u. – Maláta u. menti területek	lakó, kereskedelem, szolgáltatás	-	4,6
Sírkert út menti területek	kereskedelmi, szolgáltató	-	4,1
Maglódi út – Gitár u. – Sörgyár u. – Téglavető u.	beépítetlen terület	-	4,0
Gém u. – Zágráb utca közötti üres tömb	beépítetlen terület	-	3,5
Harmat u. – Mádi u. közötti használaton kívüli terület	használaton kívüli létesítmények	-	3,3
Rákos-patak – Hortobágyi u. közti terület	lakó, beépítetlen terület	-	3,2
Basa u. – Ferihegyi repülőtérre vezető út közötti alulhasznosított terület	gazdasági, ipari	-	3,1
Albertirsai út – Vasútpálya közötti területek	szolgáltatás, kereskedelem	-	2,9
Fertő u. – Somfa u. – Ceglédi út	beépítetlen terület, szolgáltatás, kereskedelem	-	2,7
Élessarok	parkolás, raktározás	-	2,5
Kocka u. – Sörgyár u.- Téglavető u. – Kis Sörgyár u.	lakó	-	2,2
Terebesi u.-i használaton kívüli terület	használaton kívüli épületek	-	2,0
Kőbányai úti (41/D) használaton kívüli terület	beépítetlen terület	-	1,9
Gyömrői út – Noszlopy u. – Cserkész u. – Diósgyőri u.	lakó, kereskedelem, szolgáltatás	-	1,5
Kincsem Park – Fehér út menti beépítetlen terület	beépítetlen terület	-	1,5
Liget u. – Halom u. – Füzér u.	lakó, szolgáltatás	-	1,5
Kolozsvári u. – Halom u. – Bánya u.	lakó, szolgáltatás	-	1,4
Üllői út – Ceglédi út – Balkán u.	kereskedelem, szolgáltatás	-	1,2
Kőrösi Csoma Sándor út – Liget u. – Bánya u.	lakó, kereskedelem	-	1,0

Harmat u. – Liget u. – Ónodi u.	lakó, szolgáltatás	-	0,9	
Kincsem Park – Egykori laktanya épületei	használaton kívüli épületek	hónvédség	0,9	műemlék

SWOT

ERŐSSÉGEK

A TSZT 2015 többféle területi tartalékot, fejlesztési potenciált ad a kerület (kerületi tervszköz) kezébe. Meglévő építészeti értékek.

Jelentős a barnamezős területekben és az épületállományban rejlő fejlesztési potenciál.

GYENGESÉGEK

Kerületközpont hiánya.

Építészeti és városépítészeti értékes belső területeken a közterületek és az épületek is leromlottak.

Lassan átalakuló gazdasági területek.

Gazdasági területeken zárvány lakóterületek.

Sok a veszélyeztetett, szlömösödött, degradálódott terület.

Jellemzően apró- és kistelkes lakóterületek, túlépített telkek

LEHETŐSÉGEK

Új TSZT tervezett területfelhasználásainak tartalékai. Átstrukturálódott gazdasági szektor.

Fővárosi források az épített örökség védelmére.

VESZÉLYEK

Sok a veszélyeztetett, szlömösödött, degradálódott terület,

EU-s, országos, fővárosi támogatottság hiányában tovább romló, fejleszthető területek.

Barnamezős területek átalakítása, rehabilitációja a finanszírozás hiánya és a csatlakozó kerületekben, agglomerációban rendelkezésre álló zöldmezős területkínálat miatt elmarad.

Lakossági önerő hiánya az épületállomány megújításához, felújítások finanszírozásához

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- ☐ Központ tovább fejlesztése.
- ☐ Veszélyeztetett, szlömösödött, degradálódott területek csökkentése.
- ☐ Alulhasznosított területek kezelése, fejlesztési stratégiája.

I.10. KÖZLEKEDÉS

I.10.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Budapest országos szintű közúti kapcsolatrendszerének három sugárirányú eleme közvetlenül is érinti Kőbányát, amelyek Kelet-Magyarország elérhetőségét biztosítják.

Országos szintű kapcsolatrendszer közúti elemei

Kerepesi út – Veres Péter út – 3. sz. főút által alkotott útvonal,

Kőbányai út – Kőrösi-Csoma Sándor út – Jászberényi út – 31. sz. főút által alkotott útvonal,

Üllői út – Ferihegyi repülőtérre vezető út – 4. sz. főút/M4 autópálya által alkotott útvonal.

A vasúthálózat elemei közül a Keleti-, és a Nyugati pályaudvarokra befutó vonalak biztosítanak közvetlenül országos jelentőségű hálózati kapcsolatot.

Országos szintű kapcsolatrendszer vasúti elemei

Budapest – Hegyeshalom vasútvonal (1 sz.),

Budapest – Hatvan vasútvonal (80 sz.),

Budapest – Cegléd–Szolnok vasútvonal (100 sz.),

Budapest – Újszász vasútvonal (120 sz.),

Budapest – Lajosmizse vasútvonal (142 sz.),

Budapest – Kunszentmiklós vasútvonal (150 sz.).

A csak fővárosi szintű hálózati kapcsolatot nyújtó közúti, illetve közösségi közlekedési elemek szintén érintik Kőbánya területét.

Fővárosi szintű kapcsolatrendszer közúti elemei

Hungária-gyűrű (az Árpád híddal és a Rákóczi híddal),

Fehér út – Kőrösi Csoma Sándor út – Bihari út – Ceglédi út alkotta útvonal.

Fővárosi szintű kapcsolatrendszer közösségi közlekedési elemei

M2 metróvonal,

M3 metróvonal,

H8 Gödöllő/H9 Csömör HÉV vonalak.

I.10.2. Közúti közlekedés

Kőbánya esetében az egyes városrészek közlekedési helyzete a nagy terület és az eltérő terület-felhasználás miatt jelentősen különbözik egymástól.

A kerület közúthálózata mára szinte teljes mértékben kialakultnak tekinthető, létrejöttét jelentős mértékben befolyásolta a vasúti hálózat elhelyezkedése, amely a kör irányú kapcsolatok tekintetében mindmáig akadályozza egy optimális közúthálózati rendszer létrejöttét.

A közúthálózat új elemmel történő bővítése a vasút elvágó hatását oldó külön szintű műtárgyak kiépítésével, valamint meglévő elemek szélességének növelésével lehet reális. A Kőbányát jelentős átmenő gépjármű forgalom terheli.

Az átmenő forgalom meghatározó okai

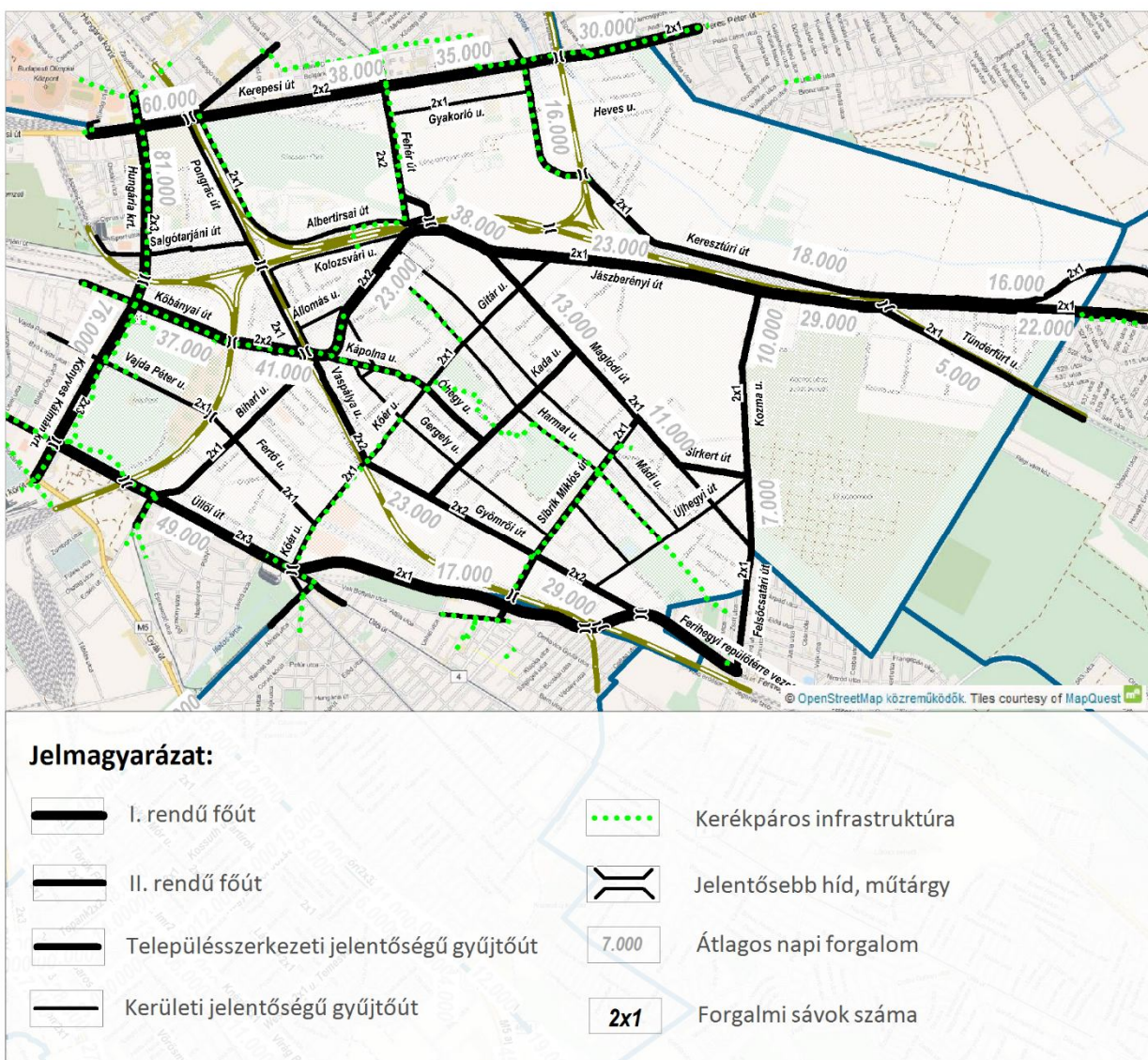
az agglomeráció felől érkező, és a belső kerületek felé továbbhaladó forgalom a sugárirányú közúthálózati elemeken,

a Hungária-gyűrű a főváros szerkezetében a legkülső, Duna-híddal is rendelkező, legjelentősebb haránt irányú közlekedési elem,

a belső kerületekben lévő jelentős számú munkahely,

a vasúthálózat elvágó hatásából adódó korlátozott számú keresztirányú kapcsolat száma.

Kőbánya és a szomszédos fővárosi kerületek között az előző fejezetben szereplő hálózati jelentőségű közutakon túlmenően további, a II. rendű főúthálózatba és a gyűjtőúthálózatba tartozó közúti elemek biztosítják az összeköttetést. A közúthálózati elemek térbeli elhelyezkedését, forgalomterhelését (E/nap) és keresztmetszeti kialakítását az 1. ábra mutatja be.

63. ábra: Közúthálózat

Kőbánya területén – elsősorban a balesetveszély szempontjából meghatározó – szintbeni közúti-vasúti átvágó a 100/142 sz. vasútvonalon a Kőér utcánál, valamint a 80 és 120 vasútvonalakon a Keresztúri út–Jászberényi út–Tündérfürdő utca csomópontjának térségében találhatóak.

A Népliget területe Budapest 11 védett övezetének egyike, amelyet a 30/2010 (VI.4.) Főv. Kgy. rendelet szabályoz. A természeti vagy épített környezet tekintetében kiemelt területek alkotja ún. védett

övezetekbe a behajtás csak az indokolt célforgalom számára megengedett, ilyen terület többek között pl. a Budai vár, vagy a Margit-sziget is.

A kerületben 12 t össztömeg korlátozás van érvényben, amelyet a Budapest egészségügyi egységes elvrendszere szerint differenciáltan szabályozó 92/2011 (XII.30.) Főv. Kgy. rendelet határoz meg. A korlátozás biztosítja az átmenő teherforgalom távoltartását a lakó területektől. Kivételt képeznek ez alól a Kőbányai út–Vaspálya utca–Kőér utca–Basa utca–Fertő utca–Bihari út–Horog utca, valamint a Maglódi út–Kozma utca–Jászberényi út által határolt ipari területek, melyek célforgalomban korlátozás nélkül megközelíthetőek.

1.10.3. Közösségi közlekedés

Kőbánya közösségi közlekedéssel való ellátottsága a viszonylatok számát, kapcsolatait és lefedettségét tekintve általánosságban megfelelő szolgáltatást biztosít, annak színvonala a budapesti átlaghoz közeli.

A közösségi közlekedési hálózatok forgalomterhelését (Utas/nap), és azok megállóí 300 m-es környezetének (metróállomás estében 500 m) lefedettségét a következő. ábra mutatja be. Kőbánya beépített területeinek ellátását – a lefedettség figyelembe vételével – a közösségi közlekedés nagyobb részt biztosítja, kivételt ez alól csak néhány kisebb terület jelent.

Jelentős, a közforgalmú közlekedéshez kapcsolódó átszálló forgalommal rendelkezik több, a kerületben vagy annak határán elhelyezkedő csomópont is.

Jelentős átszálló forgalommal rendelkező csomópontok

Örs vezér tere (HÉV, metró, villamos, trolibusz, Volán),

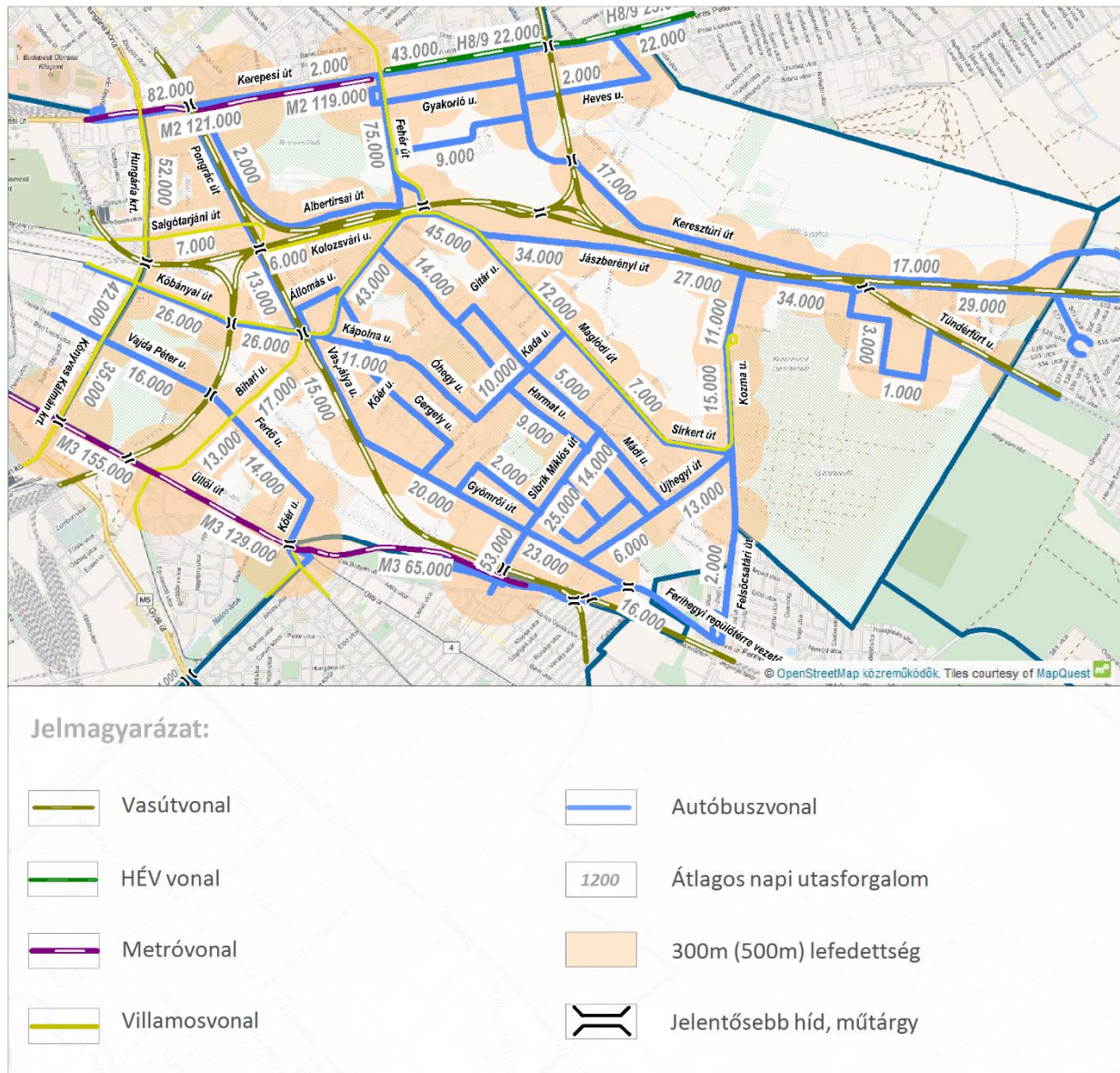
Puskás Ferenc stadion (metró, villamos, trolibusz, Volán),

Kőbánya-Kispest (vasút, metró, Volán),

Határ út (metró, villamos, autóbusz),

Népliget (metró, villamos, Volán),

Kőbánya-alsó vasútállomás (vasút, villamos, autóbusz).

64. ábra: Közösségi közlekedési hálózat

1.10.4. Közúti közösségi közlekedés

Kőbánya közösségi közlekedéssel történő ellátásában részt vállaló autóbusz-hálózat egyrészt a metróvonalakhoz kapcsolódó ráhordó funkcióval rendelkezik, másrészt a szomszédos vagy közeli kerületekkel való kapcsolatokat szolgálja. A kerületben az autóbusz-közlekedéssel érintett útvonalak hossza 72,8 km, amely a fővárosi érték 8,6%-a.

Trolibusz-hálózat a kerületet csak annak határán érinti (Puskás Ferenc Stadion, Örs vezér tere) ezért ezek a viszonylatok a kerület közösségi közlekedési ellátásában lényegében nem vesznek részt. A kerületben a trolibusz-közlekedéssel érintett útvonalak hossza 0,5 km, amely nem éri el a fővárosi érték 1,0%-át.

A jelentős átszálló forgalommal rendelkező csomópontok – a Népliget metróállomás kivételével – egyben a jelentősebb autóbusz (trolibusz) végállomásokként is funkcionálnak.

Üzemi szempontból kiemelt a jelentősége a kerületben található Pongrác trolibusz garáznak, amely egyedüli üzemi létesítményként a teljes budapesti trolibusz közlekedést kiszolgálja.

I.10.5. Kötőtpályás közösségi közlekedés

Kőbányát érintő országos törzshálózati vasútvonalak a városon belüli közlekedésben még nem vesznek részt jelentős mértékben, annak ellenére, hogy a kerület számos vasútállomással, illetve megállóhellyel rendelkezik (Kőbánya-felső, Kőbánya-alsó, Rákos, Kőbánya-Kispest), amelyek gyors eljutási lehetőséget biztosítanak a belvárosi fejpályaudvarok irányába.

A fővároson belüli közlekedésben kiemelt szereppel rendelkező három metróvonal közül kettő, az üzemelő 41 metróállomásból 8 érinti (Örs vezér tere, Pillangó utca, Stadionok, Kőbánya-Kispest, Határút, Pöttyös utca, Ecseri út, Népliget) Kőbányát. A gyorsvasúti vonalak Kőbánya területének a határán helyezkednek el – ugyanakkor a lakóterületek általában a belsőbb részekben találhatóak – így a megállók a számuknál lényegesen kisebb ellátó hatást fejtenek ki

A Kerepesi út – Veres Péter út mentén lévő H8 Gödöllő/H9 Csömör HÉV vonalak 3 megállója (Örs vezér tere, Rákosfalva, Nagycicce) kapcsolódik Kőbányához, azonban ezeknek a közösségi közlekedésben betöltött szerepe marginális.

Kőbánya két körirányú és két sugárirányú villamos kapcsolattal is rendelkezik. A villamos közlekedéssel érintett útvonalak hossza 20,1 km, amely a fővárosi érték 13,6%-a.

A sugárirányú villamos vonalak a pesti belváros peremével (Blaha Lujza tér) biztosítanak közvetlen kapcsolatot.

A Hungária-gyűrűn lévő vonal közvetlen budai kapcsolatokat jelent, eljutást eredményez távolsági és helyközi autóbusz-pályaudvarok többségéhez, átszállási lehetőséget biztosít a metró és HÉV vonalakkal.

A Fehér út – Ceglédi út vonalon közlekedő villamos elsősorban Zugló, Kőbánya, Pesterzsébet és Külső Ferencváros térségeit köti össze.

Kötőtpályás hálózatok üzemét biztosító metró járműtelep az Örs vezér téren (M2 metró vonal Fehér úti járműtelepe), valamint Kőbánya-Kispesten (M3 metró vonal Kőér utcai járműtelepe) található.

I.10.6. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

Kőbányán, továbbá a kerületet határoló közterületeken az önálló, valamint a közös gyalog- és kerékpáros infrastruktúra teljes hossza 4,9 km, amely meghaladja a fővárosi átlagot.

Önálló kerékpáros infrastruktúrával rendelkező útvonalak

Könyves Kálmán körút – Hungária körút a Népligeten történő átvezetéssel,

Kőbányai út–Kápolna utca – Óhegy utca nyomvonal átvezetve az Óhegy parkon (a Liget térnél kerékpársáv),

Kőrösi Csoma Sándor út a Liget tér és a Halom utca között (kerékpársáv),

Kerepesi út a Rákosfalva utca és a Gvadányi utca, valamint a Pogány utca és a Sárgarózsa utca között,

Harmat utca a Bebek utca és az Ihász utca, valamint a Sorház utca és az Újhegyi út között,

Kőér utca a Vaspálya utca és az Üllői út között,

Sibrik Miklós út a Mádi utca és a Gyömrői út között,

Albertirsai út, a Kerepesi út és a HUNGEXPO főbejárata között,

Fehér út – Albertirsai út a Kerepesi út és a Kolozsvári utca között,

Keresztúri út a Kerepesi út és a Kabai utca között,

Üllői út a Népliget és az Ecseri út, valamint a Száva utca és a Határ út között.

A kerület lakóúthálózata a gépjárműforgalom biztonságosan elérhető sebességének figyelembevételével alkalmas a kerékpározásra.

Gyalogos közlekedés

Kőbánya kerületközpontjában, valamint a lakótelepein jelentős területet lefedő önálló gyalogos zónák, jelentősebb sétáló utcák – a Körösi Csoma sétány kivételével – nem kerültek kialakításra. A gyalogosforgalom szempontjából meghatározó – a tömegközlekedési eszközök átszálló csomópontjain kívül – a Népliget és az Óhegy park, mint jelenetős zöldfelület.

A jelentősebb csomópontok és közlekedési létesítmények térségében a gyalogosok biztonságos átvezetése érdekében külön szintű műtárgyak létesültek. A vasúti területek keresztezését – a közúti keresztezések részét képező gyalogos átvezetéseken túlmenően – önálló híd segíti a Tárna utcánál és aluljáró Kőbánya-felső vasútállomásnál.

Parkolás

Kőbánya közigazgatási területén (és annak határán) számos P+R rendszerű parkoló található, jellemzően az M2 és M3 metróvonalak megállóhelyeihez kapcsolódva. Budapest közel 4.000 férőhelyes P+R parkoló kapacitásából a kerületben, illetve annak közvetlen vonzaskörzetében 1.300 db található, ez a teljes mennyiség mintegy 32%-a.

P+R parkolók

Örs Vezér tere (100 fh)

Pillangó utca metróállomás (50 fh)

Budapest Sportaréna (300 fh) – kerületháron kívül

Kőbánya-Kispest (550 fh) – részben kerületháron kívül

Határ út metróállomás (100 fh) – kerületháron kívül

Ecseri út metróállomás (100 fh)

Népliget metróállomás (100 fh)

A kerület 80.978 fős lakónépessége 38.432 lakásban él, és megközelítőleg 24.500 db személygépjárművel rendelkezik. A kerületben 1000 lakosra 303 személygépjármű jut, amely nem éri el Budapest 326-os átlagát, de az országos 301-es átlagértéket kis mértékben meghaladja.

A kerületben korlátozott várakozási övezet a Kerepesi út – Fehér út- Gyakorló utca – Hatház utca által határolt területen került kijelölésre (1.550 férőhely), elsősorban a területet P+R parkolásra igénybe vevő gépjárműforgalom visszaszorítása érdekében. A kerület egyéb területein a 30/2010 (VI.4.) Főv. Kgy. rendelet hatálya alá tartozó korlátozott várakozási övezet nem került kijelölésre.

A kertvárosi beépítéssel rendelkező városrészek és területek esetében a telken belüli parkolás általában biztosított.

Kőbánya közigazgatási területén a parkolás szempontjából jelentős problémát az úszótelkes telekstruktúrájú lakótelepek jelentenek, itt található a lakásállomány 54,3%-a.

Lakótelepek és megépített lakások száma

Kőbánya-Újhegy lakótelep	6.968
--------------------------	-------

Gyakorló utcai lakótelep	3.390
--------------------------	-------

Harmat utcai lakótelep	2.587
------------------------	-------

Kőbánya városközpont	2.517
----------------------	-------

 Kőrösi Csoma úti lakótelep 1.428

 Üllői úti lakótelep 1.350

 Bihari utcai lakótelep 1.120

 Hungária körúti lakótelep 907

 Kada utcai lakótelep 602

A lakótelepek esetében épített az parkolók száma jelentősen elmaradt az 1 lakás/1 parkoló ellátottsági szinttől.

SWOT elemzés

Erősségek

Megfelelő közösségi közlekedési ellátottság

Kiterjedt kerékpáros infrastruktúra

Gyengeségek

Vasút vonalak elválasztó hatása

Lakosság parkolási igényeinek megoldatlansága a lakótelepeken

Lehetőségek

Tervezett budapesti közúthálózat fejlesztések kapcsolat növelő hatása (Körvasút menti körút, Külső keleti körút)

Vasútvonalak integrációja a városi közösségi közlekedési hálózatba

Kerékpáros infrastruktúra fővárosi szintű fejlesztése

Területileg differenciált fővárosi személyforgalmi behajtási díjrendszer bevezetése

Intelligens közlekedési rendszerek alkalmazása

FUTÁR bővítése az utas tájékoztatás javítására

Vegyes üzemű autóbuszok üzemeltetése

Veszélyek

Személygépjármű ellátottság további növekedése

Fejlesztési kihívások

- A közlekedést – a gyalogos közlekedés kivételével – a kerülethatárokat átszelő hálózatok (közúthálózat, tömegközlekedési hálózat, kerékpárút hálózat) jellemzik, ezért a kerületi közlekedés fejlesztése sok esetben csak több kerület közlekedésének, vagy a fővárosi közlekedési rendszer egészének figyelembe vételével lehetséges.
- Kőbánya szomszédos kerületekkel való közúti közlekedési kapcsolatait a vasútvonalak jelentős mértékben korlátozzák, a fővárosi fejlesztési elképzelésekkel összhangban előtérbe kell helyezni a vasúti külön szintű keresztezések kialakítását.
- A kerület számára a közösségi közlekedés fejlesztése szempontjából kiemelt jelentőségű a vasútvonalak integrálása a város közösségi közlekedési hálózatába.
- A lakossági parkolás végleges rendezésére a lakótelepek esetében többlet férőhelyek létesítése.
- A lakóterületek úthálózatának forgalomcsillapított kialakítása (tempó 30-as zóna, lakó-pihenő övezet).
- Kőbánya területén a helyi közlekedési igényeknek megfelelő kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése.

1.11. KÖZMŰVESÍTÉS

1.11.1. Vízi közművek

Vízgyűjtés és vízellátás

A kerület vízellátása teljesen kiépített. A vízszolgáltatást több, 300 mm-nél nagyobb átmérőjű eternit, öntöttvas, gömbgrafitos öntöttvas (göv) és KPE anyagú vezeték biztosítja (11.1 ábra), melyekről kisebb (80-300 mm), a fogyasztók ellátását szolgáló vezetékek csatlakoznak le.

Kőbánya vízellátása a Pesti alap, a Kelet-pesti felső, a József Attila, a Sibrik, a Mádi utcai és a Hungária körúti nyomáshoz tartozik. A Sibrik utcai, a Hungária körúti és a Mádi utcai nyomásfokozók a környékbeli középmagas épületek vízellátását biztosítják. A Kőbányai telep, ami az Ihász utcában található, fontos szerepet tölt be Budapest vízellátásában, hiszen ez és a Csepeli telep táplálja a pesti alaplazónát. A telep területe egy kisebb arborétum, és itt található az a téglából épült medence, ami a vízellátó rendszer legrégebbi, még ma is működő műtárgya.

A kerületben 3 db ivókút, 9 db közkút, egy szökőkút és 1 301 db tűzcsap működik. Termásvízű kút nem található Kőbányán.

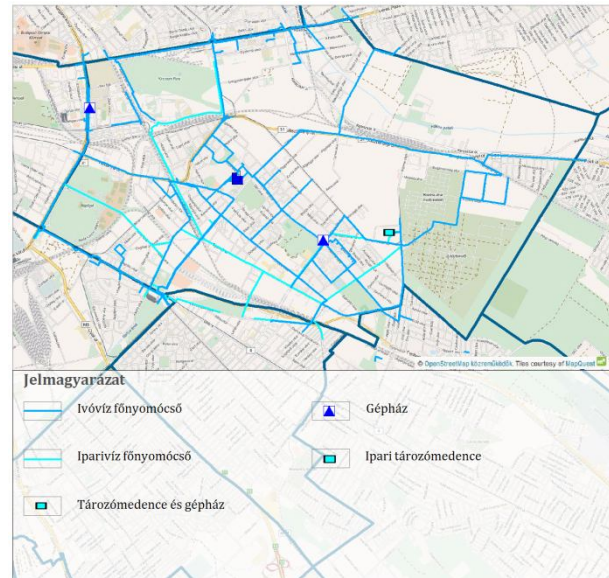
Az oltóvíz biztosítása is az ivóvízhálózatról, illetve tűzvíz tározókból történik. Az Önkormányzat tulajdonában 5 db több száz köbméter kapacitású tűzvíz tározó medence található, amik szükségességét fel kell mérni, és karbantartását, felújítását szükség esetén el kell végezni.

A nyugati és déli területen kiterjedt ipari vízhálózat található több szakaszon nagy, 500 - 800 mm-es csőátmérővel, és egy tározó medencével a Kozma utcában. A Dél-pesti Ipari zóna a pesti oldalon létesített vízkivételi művel a Ráckeve- Soroksári Duna ágból nyeri a vizet.

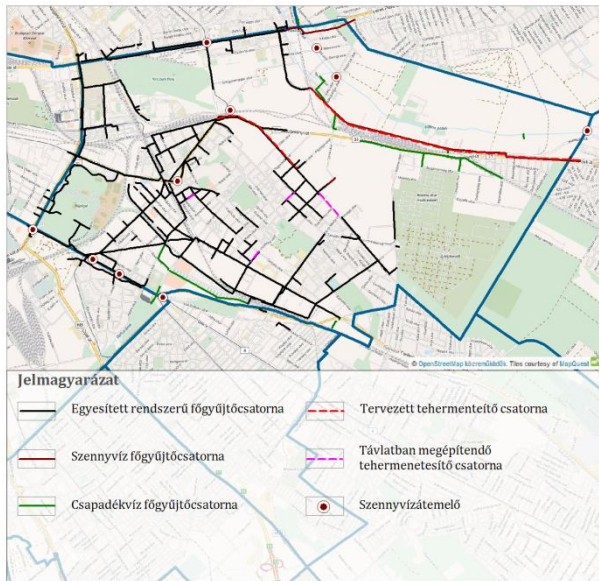
A kerületben található sörgyárnak magán ivóvízvezetéke van. Ennek a vízbázisa a XVI. kerületben található, ahol több kút is létesült a Forrásmajori dűlőút mellett. Innen DN300 mm-es vezetéken juttatják el a vizet a sörgyárig.

Szennyvízelvezetés

A csatornahálózatba bekötött lakások aránya 95%. Kőbányán a csatornahálózat jelentős része egyesített rendszerű (11.2. ábra). A nyugati és déli területének szennyvize a Közép-pesti, az északi és keleti területe (Felsőrákos, Téglagyári dűlő egy része, Kőbánya Kertváros és Keresztúri dűlő) pedig az Angyalföldi vízgyűjtő területhez tartozik. A Közép-Pesti vízgyűjtőről a Budapest Központi Szennyvíztisztító Telepre, az Angyalföldi vízgyűjtőről pedig az Észak-pesti Szennyvíztisztító Telepre jut a szennyvíz.

65. ábra: Ivóvíz és ipari víz főnyomó vezetékek

66. ábra:Csatorna főgyűjtő hálózat

Kőbányán 2007 és 2014.12.31 között közel 3,9 km csatorna épült fővárosi, illetve kerületi beruházásként. A Budapest Központi Szennyvíztisztító Telep (BKSZTT) beruházás keretén belül 3 főgyűjtő csatorna épült meg, melyek a következők: Maglódi út (Sírkert utca – Venyige utca), Maglódi út (Újhegyi út – Sírkert utca) és a Népligetnél (Kőbányai út – Könyves Kálmán krt.). A Budapesti Komplex Integrált Szennyvízelvezetése (BKISZ) projekt keretében pedig 2,2 km új csatorna épül meg 2015 március végéig.

A Fővárosi Csatornázási Művek nyilatkozata alapján a 2015-ös évben nem terveznek csatornarekonstrukciót Kőbányán. A 2015-ös év után azonban több csatornaszakaszon is vizsgálni fogják a felújítás szükségességét.

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A kerületben többségében egyesített rendszerű csatornahálózat üzemel, így ezeken a területeken a csapadékvíz elvezetése megoldott. Azonban a hálózat egyes szakaszai kapacitáshiányosak. Ezeken a szakaszokon tehermentesítő gyűjtő építése szükséges (11.2 ábra). Kiemelt üzemeltetési probléma a Jászberényi út – Maglódi út 80/120 cm-es egyesített gyűjtőnél van, ugyanis nagyobb csapadékesemény során a Maglódi úton az út és a villamospálya is víz alá kerül.

Az elválasztott rendszerrel csatornázott területek (Kőbánya-kertváros és Felsőrákos egy része) 4 vízgyűjtőterületre oszthatóak. Az itt található csatornák a végső befogadója a Rákos-patak. Azonban ezeken a területeken nem minden utcában van kiépítve a csapadékvíz csatorna. Sok helyen, szabálytalanul, a szennyvízcsatornába vezetik a csapadékvizet is. Ahol nyílt csapadékvíz elvezető árkok vannak, azok karbantartása, kaszálása fontos feladat az elöntések elkerülése szempontjából.

A királydombi térségében a csapadékvíz elvezetés megoldatlan, amit a terület domborzati viszonyai is nehezítenek.

Tovább súlyosbítja a csapadékvíz elvezetési problémát az, hogy Kőbányán az elmúlt évtizedekben épült társasházak és ipari létesítmények miatt megnőtt a burkolt felületek aránya, így a lefolyási tényező is. Mindez nagyobb, a csatornába jutó csapadékmennyiséget jelent, amit csak tetézik az a meteorológiai változás, miszerint nő a heves intenzitású csapadékesemények előfordulási valószínűsége.

A Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatáról szóló 22/2013. (V. 22.) önkormányzati rendelet (KVSZ) 33§ (2) pontja előírásokat tartalmaz a csapadékvizek elvezetésével kapcsolatban.

A kerületben több felszíni vízfolyás is található, amik közül a legnagyobb a Rákos-patak, ami a keresztúri úttól északra található. A patak főként déli oldalát rendezetlen állapotok jellemzik. A Mátyásföldi-árok (ami a Rákos-patakba torkollik) és a Kuttó-árok (Kőbánya déli részén) kapacitáshiányosak, teljes szakaszuk rendezésre szorul.

A terület korábbi bányászati múltjára emlékeztet az Újhegyi parkban található bányató, a Mély-tó, amit a környékbeli lakókon kívül a horgászok is előszeretettel látogatnak.

Kőbánya nem árvíz illetve belvíz veszélyes, mélyfekvésű területei nincsenek.

SWOT

ERŐSSÉGEK

Az ivóvíz- és szennyvízhálózat kiépítése 100%-os.
Az ivóvízhálózat jó állapotban van.

GYENGESÉGEK

Illegális csapadékvíz rákötések a szennyvízhálózatra.
Ivóvízhálózat egyes szakaszai magántelkeken haladnak keresztül.

LEHETŐSÉGEK

VESZÉLYEK

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- ☐ Példamutatás a takarékos vízhasználatra a közintézményekben.
- ☐ Az ivóvízvezetékek egy része magántelkeken halad keresztül, amik többségére a szorgalmi jog van jegyezve. A területek hasznosítását és beépítését azonban korlátozza a vezeték védőtávolsága, így azok kiváltására lehet szükség.
- ☐ Iparivíz-hálózat hasznosítása locsolásra. A hálózat a régi gyárak miatt kiépített, de ma már csak a Richter Gedeon Nyrt. használja (ők helyben tisztítják). A víz a Ráckevei-Soroksári Duna-ágból származik. Budapest Főváros Önkormányzatával közösen MINTAPROJEKT kialakítása javasolt. A Népliget, Új köztemető (Főkert Nonprofit Zrt és Főkert Mérnökiroda Kft. kezelésében) és a kerületi közterek locsolására lenne használható az iparivíz-hálózat. A projekt kapcsán előzetes egyeztetések a Fővárosi Vízművekkel már voltak.
- ☐ Az egyesített csatornarendszer kapacitása nagy intenzitású csapadékesemény során kimerülhet. Megoldást jelenthet a csapadékvíz telken belüli visszatartása, esetleg felhasználása, vagy akár nagyobb tározókkal biztosítva a csapadékvíz késleltetett bevezetését a hálózatba. Ezzel a megoldással csökkenthető a rövid időn belül a hálózatot elérő vízmennyiség. A telken belüli tározás és hasznosítás azokon a területeken is jó megoldást jelent, ahol a csapadékvíz csatorna nincs kiépítve.

1.11.2. Energiaellátás, energiagazdálkodás

Villamosenergia-ellátás és közvilágítás

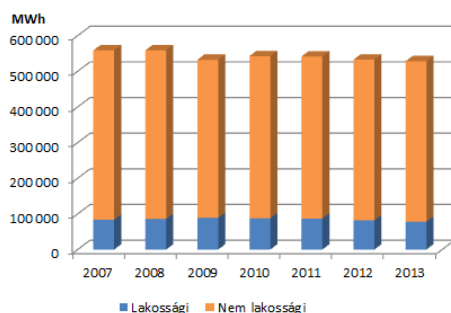
Kőbányán a közép feszültségű elosztás jellemzően 10 kV-os közép feszültségről történik, ugyanakkor Kőbánya-Kertváros térségében 20 kV-os szabadvezetési hálózat is üzemel. A 10 kV-os hálózatok táppontjai a Népliget alállomás, a Rákosfalva alállomás, a Kőbánya alállomás és a Kispest alállomás, a 20 kV-os rendszer a Rákoskeresztúr alállomásról kapja a betáplálást légvezetékén keresztül.

A kerület energiaellátását biztosító alállomások 2012. évi átlagos kiterheltsége, valamint a kiépült hálózatok alapján a kerület villamosenergia-hálózata jelentős tartalékkapacitásokkal bír.

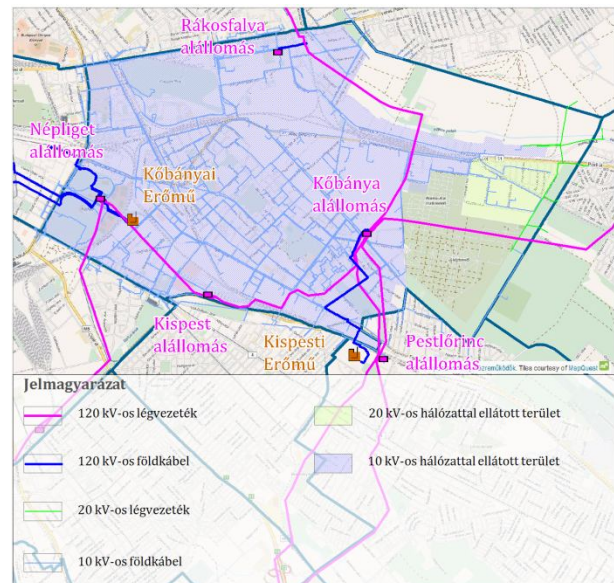
A 120/10 kV-os alállomásokból kiinduló közép feszültségű kábelhálózat a kerület nagy részében kiépült, a 20 kV-os szabadvezetékes hálózat jellemzően a külső kerületkeben található meg.

A kiefeszültségű hálózat táppontjai a KöF/0,4 kV-os transzformátorok, melyek 20 kV-os hálózat esetében oszloptranzformátorok, míg 10 kV-os primer oldal esetében jellemzően épületben elhelyezett, betonházas, vagy épített házas transzformátorok. A kiefeszültségű hálózat Kőbánya nagy részében szabadvezetékes kialakítású, de megtalálhatóak a korszerűbb szigetelt légvezetékes elemek és a földkábeles kiefeszültségű és közvilágítási hálózatok is. A kerületi villamosenergia-fogyasztási helyek száma 43 664 db, a szolgáltatott éves villamosenergia-mennyiség 528,4 GWh nagyságrendű. A szolgáltatott mennyiség mindössze 14,75%-át vételezik háztartási fogyasztók. A kiefeszültségű elosztóhálózat hossza a kerületben 399,1 km.

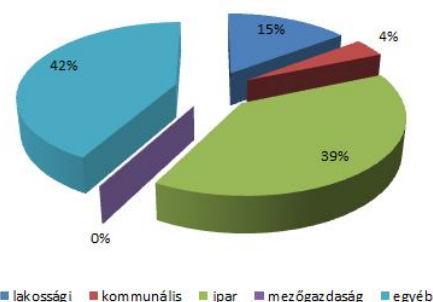
A háztartások részére szolgáltatott villamos energia egy lakosra jutó mennyisége – a budapesti kerületek átlagához hasonlóan – csökkenő tendenciát mutat, más kerületekkel összehasonlítva az egy főre jutó lakossági villamosenergia-felhasználás 2012. évre vonatkozóan az átlagosnál mérsékeltebbnek mondható.

68. ábra: Éves villamosenergia-felhasználás alakulása (forrás: ELMŰ, 2014.)

67. ábra: Villamosenergia-ellátás

69. ábra: Villamosenergia-felhasználás 2013. évi szektoronkénti megoszlása (forrás: ELMŰ, 2014.)

A BDK Kft. tájékoztatása szerint a kerületben várhatóan a 2020-ig amortizált lámpatestek cseréjére kerülhet legfeljebb sor, egyéb beruházást a Kft. nem tervez.

Gázellátás

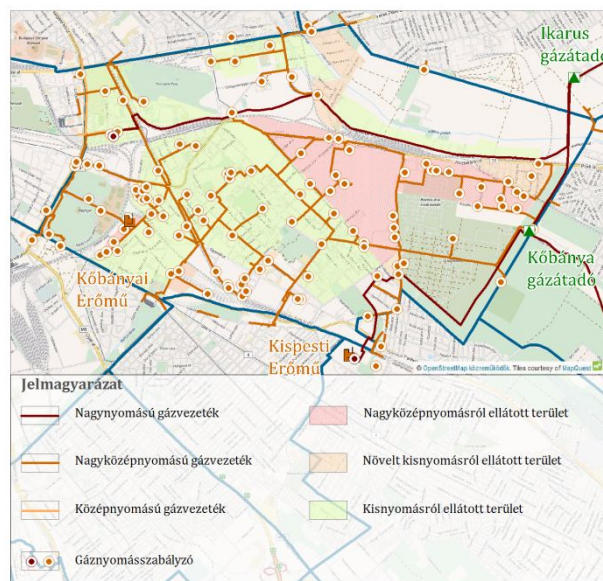
A kerület gázellátását a Kőbánya gázátadó állomásból kiinduló nagyközépnomású gázvezetékhalózat biztosítja. A nagynyomású gázvezeték a gázátadó állomás betáplálása mellett a Kispesti Erőmű gázellátásáról is gondoskodik, melynek nyomvonala érinti a kerületet. A KSH 2013. évre vonatkozó adatai alapján a kerületben a gázfogyasztási helyek száma 34 265 db volt, melynek 95,94%-a háztartási fogyasztó volt. A gázfogyasztók mindössze 51,96%-a használt gázszolgáltatást fűtésre.

Kőbányán a FŐGÁZ gázcsőhálózatának hossza 252,5 km, a szolgáltatott gázmennyiség 58 811 300 m³ volt 2013. évben, amelynek a 33,85%-át háztartások használták fel. Ha a 100 lakásra jutó háztartási gázfogyasztók számát tekintjük megállapítható, hogy az indikátor értéke a fővárosi tendenciával követi, a budapesti kerületekhez viszonyítva átlagosnak mondható.

Távhőellátás

Kőbányán a FŐTÁV Zrt. távhőhálózata üzemel, melynek hőközpontja a Kispesti Erőmű. A kerületben üzemel tovább a Kőbányai Erőmű, amely gőzhálózaton keresztül, jellemzően ipari fogyasztókat lát el.

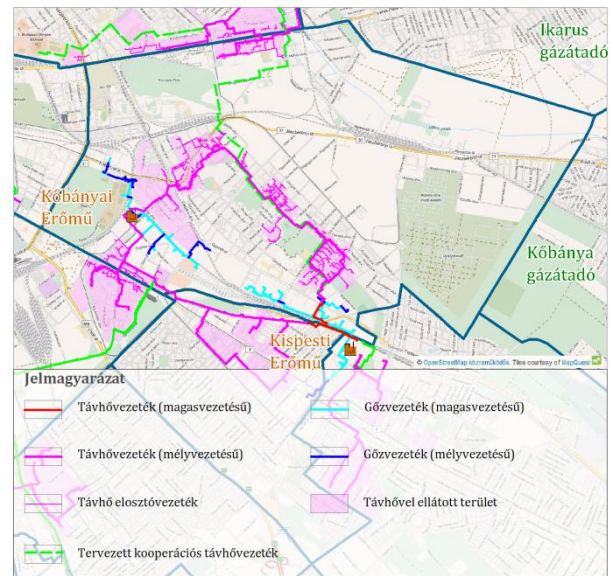
A FŐTÁV Zrt. 2014. évre vonatkozó adatai alapján Kőbányán 17 923 db fogyasztó hőigényét biztosította a fővárosi távhőszolgáltatás, amelyek nagy része a melegvízhálózatba is bekapcsolt lakás. A KSH 2013. évre vonatkozó adatai alapján a kerületi lakosság számára szolgáltatott melegvíz mennyisége éves szinten 669 ezer m³ volt. A fogyasztók számának állandósultnak mondható 1999–2014 között, ugyanakkor az értékesített hőmennyiség folyamatos csökkenése figyelhető meg. A 2014. évi értékesített hőmennyiség mintegy 33%-kal csökkent a tíz évvel korábbi értékhez képest. A fővárosi távhőrendszer fejlesztését illetően a X. kerület jelentős szerepet tölt be. A Fővárosi Önkormányzat és a FŐTÁV Zrt. tervei között szerepel egyrészt a független távhőkörzetek összekapcsolására hivatott kooperációs gerinchálózat kiépítése, másrészt egy energetikai célú hulladékhasznosító mű létesítése Dél-Pesten. A hőenergiát is előállító energiatermelő létesítmény elhelyezésére a településszerkezeti terv a XXIII. kerületben jelölt ki területet, valamint a terv a kooperációs vezeték szakasz kerületet érintő, tervezett nyomvonalát is tartalmazza.

70. ábra: Gázellátás

A távfűtéses lakások arányát tekintve megállapítható, hogy a főváros többi kerületéhez képest a távhőellátottság magas, ugyanakkor az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések a távhőhálózat lefedettségének kiterjesztését teszik indokolttá.

A gázhálózatok kiterjedtsége a távhőszolgáltatásra való igényt csökkenti, ugyanakkor a párhuzamos infrastruktúrák üzemeltetése költséges. A környezetbarát és megújuló energiaforrások energiaellátásba történő integrálásnak alapját adó távhő szolgáltatás versenyképességének javítása a hatályos jogi környezetben piacbővítéssel, valamint a független távhőkörzetek összekapcsolásával mozdítható elő.

71. ábra: Távhőellátás

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Kőbányán számottevő megújuló energiaforrás hasznosítás jelenleg nem valósul meg, azonban kedvező lehetőséget a napenergia és a geotermikus energia hasznosítása kínál, valamint lehetőség van depóniagáz energetikai célú hasznosítására és energiaültetvények létesítésére is. Emellett lehetőség kínálkozik zöldhulladékok hasznosítására is. Kőbánya esetében a fővárosi településszerkezeti terv megújuló energiaforrások hasznosításának céljára területet jelöl ki.

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Energiahatékonysági fejlesztések tekintetében az alábbi beruházások valósultak meg 2007–2013 között.

1.11.1. táblázat 2007–2013 között megvalósult energiahatékonysági fejlesztések

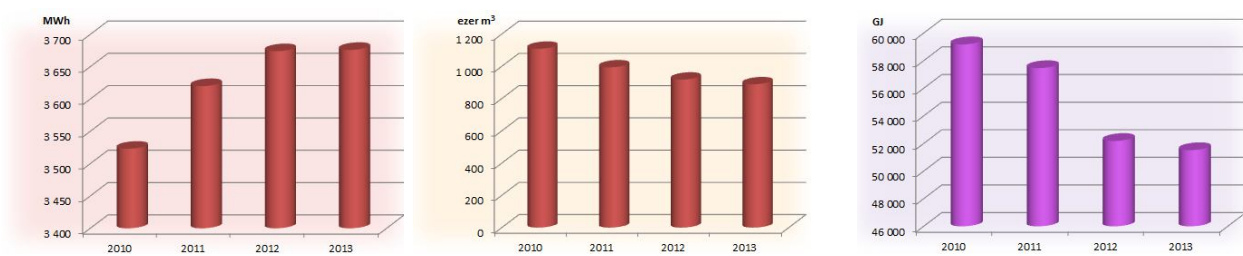
KEOP-5.1.0-2008-0068 Fekete István Általános Iskola és Szervátiusz Jenő Általános Iskola energetikai korszerűsítése

KEOP-5.3.0/A/09-2010-0159 „Az energetikai hatékonyság növelése a Kőbányai Harmat Általános Iskolában” című pályázat

KEOP-5.3.0/A/09-2010-0160 „A Fecskefészek Óvoda-bölcsőde és az Apró Csodák Óvoda-bölcsőde energetikai korszerűsítése” című pályázat

KMOP-3.3.3.-11-2011-0090 „Újhegyi Uszoda és Strandfürdő energetikai korszerűsítése” című pályázat

Kőbányán az épületállomány korszerinti összetétele és felújítási igénye nem tér el karakterisztikusan a fővárosi, illetve az országos átlagtól. Így energiahatékonysági szempontból sem látszik számottevő különbség a fővárosi, illetve az országra jellemző helyzettől.

72. ábra: Önkormányzati villamosenergia- (MWh), földgáz- (ezer m³) és hőenergia-felhasználás (GJ)

Az önkormányzati energiafelhasználás a villamosenergia tekintetében növekvő tendenciát mutat, ezzel szemben a gáz- és hőfelhasználás évről évre mérséklődik.

Jelenleg megvalósítási fázisban van a „TÉR_KÖZ” c. pályázat, melynek célja Budapest közösségi tereinek fejlesztése – közterületek komplex megújítása és közösségi célú városrehabilitációs programok megvalósítása. A támogatás alapvető célja a város közösségi tereinek megújítása, amelynek keretében innovatív, energiahatékony, környezettudatos és gazdaságilag fenntartható közösségi terek jönnek létre.

1.11.3. Elektronikus hírközlés

Vezetékes elektronikus hírközlés

A térség a Magyar Telekom Nyrt. (volt MATÁV Rt.) ellátási területéhez tartozik. A szolgáltató a városias beépítésű területeken jellemzően földalatti, alépítményes hálózattal rendelkezik. A helyi előfizetői hálózatot a Kőér utcában lévő Kőbánya AXE Host távbeszélő központ, valamint az erről csatlakozó 10 db RSS kihelyezett fokozat táplálja. A központról csatlakozó kihelyezett fokozatok a kerület nagyterjedéséből adódó távolságok miatt kerültek telepítésre, a koncentrált nagyobb igények megfelelő minőségű biztosítása céljából. A központokról üzemelő vezetékes elosztó hálózat kültéri elosztós rendszerű. Az elosztók táplálásai hagyományos rézerű törzskábelek, valamint optikai vezetékek. Az optikai kábelek a rézvezetőjű elosztók mellé telepített – NOKIA rendszerű – átalakító berendezésen keresztül biztosítják az elérési hálózatban a felhasználhatóságot.

A Kőbánya központról ellátott terület is rendelkezik a CITYNET optikai elérési hálózattal, amely a hagyományos távbeszélő igényeken túlmenően a ISDN, MLLN, LANFLEX, közvetlen összeköttetés stb. szolgáltatásokat is biztosítani tudja. Valamennyi ingatlan önálló csatlakozással rendelkezik. Az alépítmények és földkábelek mellett légvezetékes hálózatok is üzemelnek.

A kerületben jelen van a Telekom mellett az Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt. is, amely üzleti kommunikáció részére építette ki célirányosan hálózatát.

A kerületben jelen van a DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. is, mind televízió, mind internet szolgáltatás a hálózatán elérhető.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A vezetékes ellátáson kívül a kerületben a mikrohullámú rendszerek mellett a mobil telefonszolgáltatók is létesítettek bázisállomásokat. A mikrohullámú rendszert két szolgáltató létesített, legnagyobb hálózata a Magyar Telekom Nyrt.-nek üzemel a kerületben. Ennek leglényegesebb létesítménye a Száva utcában lévő átjátszó torony, ahol hangfrekvenciás adatátviteli erősítő állomás berendezései kerültek telepítésre. A tornyon nemcsak a mikrohullámú berendezések kerültek elhelyezésre, hanem a mobil szolgáltatók bázisállomásai és antennái is.

A kerületben mindhárom mobil szolgáltató hálózata a jelenlegi igényeknek megfelelően kiépült.

Hálózataik fejlesztését a szolgáltatók mind vezetékes, mind vezetékek nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatások tekintetében az új igények megjelenésével és új szolgáltatások nyújtásának céljából, saját beruházásban végzik.

SWOT

ERŐSSÉGEK

Energiaközművek kellőképpen kiépültek.

Fővárosi távhőrendszer elérhető.

A fővárosban csak Kőbánya területén jelöl ki a településszerkezeti terv kimondottan megújuló energiaforrások hasznosítására szánt területfelhasználási egységet.

Elektronikus hírközlési hálózatok széleskörű szolgáltatást

GYENGESÉGEK

☐ Minimális mértékű megújuló energiahasznosítás.

A jelentős mennyiségű légvezetékes hálózat rendezetlen utcaképe eredményez.

nyújtanak.

LEHETŐSÉGEK

VESZÉLYEK

Energiaközművek tartalékokkal rendelkeznek.

Alternatív energiák térnyerése.

Energiaparkok létesítéséhez nagyobb, egybefüggő területek rendelkezésre állnak (Akna- és Gergely bánya területei).

Lakossági érdeklődés az energia- és vízfelhasználás csökkentésére.

Elérhető és megfizethető korszerű energiahatékony technológiák megjelenése, elterjedése.

Jogsabályi környezet ellehetetleníti a megújuló energiaforrások terjedését.

Megfelelő támogatási rendszer nélkül az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések által generált projektek nem indulnak el.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- ☒ Energiapark létesítése (napenergia, depóniagáz, energiaültetvény, zöldhulladék hasznosítása) rekreációs funkciókkal
- ☒ Termásvíz-forrás energetikai és idegenforgalmi célú hasznosítása.
- ☒ Energiahatékonysági korszerűsítések és megújuló energiaforrások alkalmazása önkormányzati intézmények energiafelhasználásának fedezésére (Szent László téri intézmények hőszivattyús fejlesztései).
- ☒ Népliget alállomás átépítése, Budapest Főváros Önkormányzatával közös mintaprojekt lehetőségének vizsgálata.
- ☒ Lakossági energiahatékonysági és megújuló beruházások ösztönzése, támogatása és tanácsadás.
- ☒ Közvilágítási hálózatok korszerűsítése, LED fényforrások alkalmazása, valamint intelligens vezérlések alkalmazása.

I.12. KÖRNYEZETVÉDELEM

I.12.1. Talaj

A térség talajainak általános helyzete és kondíciója mára tipikus városi jellegeket mutat. A térségben eredetinek mondható, bolygatatlan talajfelszín alig található.

Az egykori gazdasági tevékenységek területein potenciális szennyezettséggel lehet számolni, illetve jellemző a talajfelszín roncsolása, pusztulása. Legtöbb ilyen terület a Mádi utca, Kozma utca és Jászberényi út által határolt térségben, a Gyömrői út, Ferihegyi repülőtérre vezető út közötti zónában, illetve a Fehér dűlő és az Északi Járműjavító területén található.

A kerületben található jelentős kiterjedésű barnamezős területek kapcsán több tényfeltárás és műszaki beavatkozás volt szükséges az elmúlt évtizedekben a FAVI-KÁRINFO 2013-as adatbázisa szerint. Eredményes kármentesítést hajtottak végre 14 helyen a kerületben. 4 esetben az elvégzett műszaki beavatkozás nem hozott teljes mértékben eredményes kármentesítést. (12 esetben a részletes tényfeltárás vagy megtörtént, vagy pedig folyamatban van). A részletes kármentesítési adatokat a melléklet tartalmazza.

A barnamezős területek közül a következő esetekben a kármentesítés csak részben volt eredményes az adatbázis alapján. Az Északi Járműjavító területe alifás szénhidrogénnel (TPH) szennyezett, a szennyező anyag csóva stabil fázisban van. A Népliget területén lévő Elmű területen összes alifás szénhidrogénnel (TPH) szennyezett talaj és talajvíz található, a szennyező anyag csóva összehúzódó fázisú. A Budapest – Szolnok (100-as számú) vasútvonal területén összes alifás szénhidrogénnel (TPH) szennyezett talaj és talajvíz található, a szennyező anyag csóva stabil fázisban van.

I.12.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A kerületben az egyetlen vízfolyás a Rákos-patak, amely az észak-keleti kerületrészen folyik keresztül. Vízhányási paraméterei nem felelnek meg a vonatkozó határértékeknek, ami elsősorban a vízfolyás felső szakaszán előforduló illegális szennyvízbevezetések miatt jelentkezik. A patak szinte már szennyezetten érkezik a városba. Az oxigénháztartás, valamint a nitrogén- és foszforháztartás jellemzői tekintetében a korábbi évekre jellemző szennyezett és erősen szennyezett vízminőség nem javult.

A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség a Rákos-patakra vonatkozóan az alábbi vízminőségi adatokkal rendelkezik a 2012-es évre vonatkozóan (péceli mérőponton).

Vízminőségi jellemzők	mértékegység	Vízminőségi adatok éves átlagértéke	Határérték
Klorid	mg/l	178,83	<60
pH (helyszíni mérés)		7,8	6,5-9
pH (labor mérés)		7,83	6,5-9
Ammónia-ammónium-nitrogén	mg/l	3,63	<0,4
Ortofoszfát	µg/l	2266,67	<250
Összes foszfor	µg/l	913,33	<500
Oxigén (oldott)	mg/l	3,82	>6
Biokémiai oxigénigény (BOI5)	mg/l	10,38	<4
Oxigénfogyasztás (KOld)	mg/l	36,67	<30
Oldott oxigén (oxigén telítettség százalék)	%	32,98	60-130

Nitrit-nitrogén (NO ₂ -N)	mg/l	0,36	<0,06
Nitrát-nitrogén (NO ₃ -N)	mg/l	10,04	<2
Összes nitrogén	µg/l	14373,33	<3000

19. táblázat: Rákos-patak vízminősége, 2012

Forrás: Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

A főváros és a Rákos-patak menti érintett kerületek, települések között együttműködési megállapodás tervezett. Az megállapodás célja olyan fejlesztési koncepció, tanulmányterv készítése, amely átfogóan foglalkozik a patak egységes revitalizációjával, vízgazdálkodás fejlesztésével, valamint egy kulturális és közösségi tengely kialakítása rekreációs, öko-turisztikai zöldfolyosó létesítésével, kerékpárút patak teljes hosszában történő megépítésével.

A kerület felszínközeli földtani rétegződése igen változatos, így a talajvíz átlagos mélysége is széles értékek között mozog. Legmagasabb a talajvíz szintje (0-2,5 m) a Rákos-patak mentén, illetve Kőér utca – Basa utca térégyében. A kerület nagy részén 5-10 m között változik. A kerület középső részén rés- és hasadékvizes területek találhatók.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Ferencváros érzékeny, illetve kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi terület besorolású.

A kerületet felszínalatti vízbázis és hidrogeológiai védőterület nem érinti.

1.12.3. Levegőtisztaság és védelme

A X. kerület a 4/2002. (X. 7.) KVVM rendelet alapján a "Budapest és környéke" légszennyezettségi agglomerációba sorolódik.

A vizsgált terület levegőminőségének jellemzése csak tágabb keretek között lehetséges, ugyanis a levegőminőség alakulását öszvárosi és regionális – esetenként határokon átnyúló – tényezők határozzák meg. A levegő tisztasága a különböző emissziók (szennyezőanyag kibocsátások) mellett nagyban függ a mindenkori meteorológiai viszonyoktól is. A kerületben a Gergely utcában található automata mérőállomás. Az elmúlt években mért adatok alapján a légszennyezettségi index nitrogén-oxidok tekintetében megfelelő, szállópor tekintetében jó. A Rákos-patak völgye egyben a Pesti-síkság felől benyúló átszellőzési folyosó, amely a kedvezőbb levegőminőség kialakításában jelentős szerepet játszik.

Általánosságban elmondható, hogy a kerületben (ahogyan az egész fővárosban) a mérési eredmények alapján az esetenként megnövekvő nitrogén-dioxid (NO₂) és a szálló por (PM₁₀) koncentráció jelent levegőminőségi problémát. A nitrogén-oxidok (NO_x) kibocsátásának gyakorlatilag egyik felét a közlekedés, míg másik felét a helyhez kötött források eredményezik: az ipari kibocsátás részaránya mintegy 25 %, ugyanakkor a lakossági földgázfelhasználás is gyakorlatilag ezzel azonos mértékű nitrogén-oxidokat termel.

A fővárosi szálló por (PM₁₀) szint az őszi-téli időszakban mintegy egy harmada származhat a háztartási eredetű szilárd, leginkább fatüzelésből, míg a közlekedés hozzájárulása mintegy 40 %-ot eredményez. Az elmúlt évtizedekben – az országos és az európai trenddel összhangban – nagymértékben csökkent a korábban jelentős mennyiségben Budapesten kibocsátott ipari eredetű légszennyező anyagok (kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok és szilárdanyag részecskék) mennyisége.

Kerületben hét egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező, légszennyező pontforrást üzemeltető telephely található: CEVA-Phylaxia Oltóanyagtermelő Zrt., Dreher Sörgyárak Zrt., Egis Nyrt., Kőbányahő Távhőtermelő és Szolgáltató Kft., Rath Hungária Tűzálló Zrt., Richter Gedeon Nyrt., Xellia Gyógyszervegyészeti Kft.

A Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer (LAIR) adatai alapján elmondható, hogy a kerületben budapesti viszonylatban jelentős helyhez kötött légszennyező forrás nem található. Mozgó forrásokat tekintve a gépjárművek szén-monoxid, nitrogén-oxid és szálló por emisszióját kell megemlíteni. A kerület legforgalmasabb útjai a Hungária körút, az Üllői út, Gyömrői út, Ferihegyi repülőtérre vezető út, Kőbányai út, Kőrösi Csoma Sándor út, Maglódi út, Jászberényi út, Fehér út, Kerepesi út.

I.12.4. Zajterhelés

A főváros egészének zajterhelésére vonatkozó legfrissebb adatokat a 2007 őszén elkészült Budapest és vonzáskörzete stratégiai zajtérkép szolgáltatja. Az adatok objektív értékeléséhez azonban fontos szem előtt tartani, hogy a zajtérkép kizárólag a stratégiai tervezés szempontjait meghatározó zajforrásokat vette figyelembe, nem a tényleges zajhelyzet átfogó bemutatását tűzte ki céljául. A zajterhelési határértékeket a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM rendelet, a stratégiai küszöbértékeket a 280/2004 (X.20.) Kormány rendelet tartalmazza.

A X. kerület területén zajvédelmi szempontból a legnagyobb problémát a közlekedési eredetű zajterhelés jelenti. A zajtérkép alapján a kerületet érintő, jelentősnek mondható – egyértelműen küszöbérték feletti sávba eső – egész napi közúti zajterheléssel érintett a Hungária körút, az Üllői út, Gyömrői út, Ferihegyi repülőtérre vezető út, Bihari út, Kőbányai út, Kőrösi Csoma Sándor út, Maglódi út, Jászberényi út, Fehér út, Kerepesi út, Gergely utca.

A kerületen több vasútvonal is áthalad: Körvasút, Budapest – Hegyeshalom (1-es számú), Budapest – Hatvan (80-as számú), Budapest – Szolnok – Debrecen (100-as számú), Budapest – Szolnok – Békéscsaba (120-as számú), Budapest – Kelebia (150-as számú) vonalak. A 120-as és 80-as vasútvonalak mentén elhelyezkedő Kőbánya-Kertváros területén jelentős határérték túllépés tapasztalható, amelynek csökkentése érdekében zajárnyékoló létesítmény tervezett a 120A jelű vasúti vonalszakasz mentén (a Magyarfalva és a Zöldpálya utcáknál).

A stratégiai zajtérkép több olyan üzemi zajforrást jelöl, amelynek zajterhelés jelentős: Gyömrői úti Richter Gedeon Nyrt., a Szállás utcai Xellia Gyógyszervegyészeti Kft., a Fertő utcai Kőbányahő Távhőtermelő és Szolgáltató Kft. és a Keresztúri úti EGIS Gyógyszergyár Nyrt.

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér stratégiai zajtérképének (2012.) egész napra és éjszakára vonatkoztatott értékeit és stratégiai küszöbértékek különbségét összevetve kirajzolódik a zajterhelési konfliktussal érintett terület. A X. kerületben ez az Új köztemető külső területét fedi le, lakóterületeket nem érint. 2013-ban Újhegy városrész területén (Dolomit utca) elvégzett zajterhelési vizsgálat eredményei alapján, bár a megítélés zajszintjei határérték alattiak, az egyes zajesemény-szintek meghaladják az esetek 88,5 %-ában a 70 dB-t, közel 2 %-ában a 80 dB értéket is. Mivel a terület nem része a repülőtéri zajgátló védőövezetnek, a kerület nem kap támogatást a zajterhelés elleni kompenzációra.

I.12.5. Hulladékkezelés

Budapesten a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás megszervezése, működtetése alapvetően fővárosi önkormányzati és nem kerületi feladat, így a X. kerületben is a Fővárosi Önkormányzat a Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt-vel (a továbbiakban FKF) kötött közszolgáltatási szerződés útján biztosítja a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást, vagyis a települési hulladék rendszeres gyűjtését, elszállítását és kezelését.

A hulladékok minél nagyobb arányú újrahasznosítására a szelektív hulladékgyűjtés különböző módozatai teremtenek lehetőséget a kerületben:

-
- a házhoz menő elkülönített hulladékgyűjtő rendszer (papír, műanyag és fémhulladékok rendszeres gyűjtése) gyakorlatilag az egész főváros területén kiépült;
 - a szelektív hulladékgyűjtő szigeteken a papír, műanyag, fém és üveg frakciók elkülönített gyűjtésére van lehetőség, jelenleg 22 db sziget található a kerületben (FKF, 2015. január);
 - hulladékgyűjtő udvar a Fehér közben található;
 - a közszolgáltatás körébe tartozik évente egy alkalommal az ingyenes lomtalanítás is;
 - a lakosságnál keletkező veszélyes hulladékok leadása a közszolgáltató részére a hulladékudvarokon, valamint a lomtalanítás keretében biztosított.

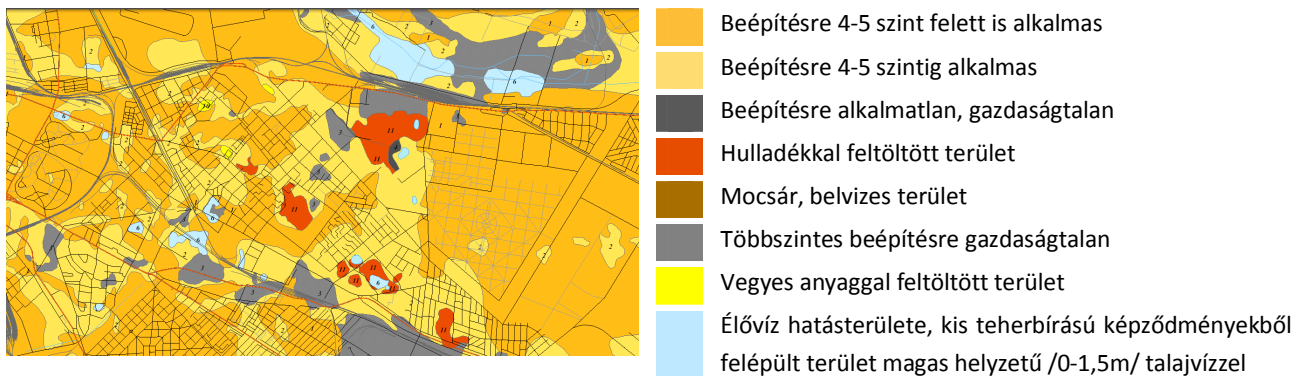
I.13. KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓ, BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

I.13.1. Építésföldtani korlátok

Múltjából fakadóan a kerület középső hányada alábányászott, alápincézett. A kerület alatt húzódik Magyarország egyik legnagyobb összefüggő pincerendszere. Az eddig feltárt rész kb. 32 km hosszú és kb. 195 000 m². A pincék jórészt a területen működő ipari cégek használatában vannak, vagy használaton kívüliek. A legnagyobb gondot és veszélyforrást a már elhagyott, elfalazott, valamint nem szakszerűen tömedékelt üregek jelentik.

Ezenkívül több feltöltött terület található területén (Sibrik Miklós úti, Akna utcai volt lerakó, Óhegy park környezete, Újhegyi Sportliget). Ennek megfelelően alakulnak az építésalkalmasági viszonyok.). Az Akna utcai terület rekultivációt igényel, a Sibrik Miklós úti terület rekultivációja sem teljesen befejezett, az utóhasznosítás, az új funkció (közpark) még várat magára. Az Óhegy parkban a közelmúltban veszélyelhárítási munkákat végeztek.

A Magyar Állami Földtani Intézet Építésalkalmasági térképe alapján a kerület nagy része 4-5 szintig, egyes részei (Laposdűlő, Ligettelek, Gyárdűlő, Kőbánya Kertváros) 4-5 szint felett is alkalmasak beépítésre. A fent említett, hulladékkal feltöltött területek alkalmatlanok a beépítésre.

73. ábra: Építésalkalmasági térkép

(Adatforrás: MÁFI)

Tevékenységből adódó korlátozások

Az Országos Katasztrófa-védelmi Főigazgatóság adatai alapján a kerületben kilenc veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem működik. Ebből egy felső (EGIS Gyógyszergyár Nyrt.), kettő pedig alsó küszöbértékű (ERECO Zrt., Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt.). A többi üzem küszöbérték alatti.

SWOT

ERŐSSÉGEK

Alábányászott területeken pincék hasznosítási lehetősége a magánszektor bevonásával.

GYENGESÉGEK

Veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemekhez kijelölt veszélyességi zóna lakóterületet érint.
 A kerületben hulladékkal feltöltött területek találhatóak.

LEHETŐSÉGEK

VESZÉLYEK

1.13.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

Kőbánya nem határos a Dunával így nem árvízveszélyes terület. Továbbá nincs mélyfekvésű és belvízveszélyes területe.

1.13.3. Egyéb

Közművek és elektronikus hírközlés korlátozásai

A villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről szóló rendelkezéseket, köztük a biztonsági övezet terjedelmét és a biztonsági övezetben végezhető tevékenységeket a 2/2013. (I.22.) NGM rendelet szabályozza.

A földgáz elosztóvezetékek, az egyéb gáz és gáztermék vezetékek, valamint a bányászati létesítmények, célvezetékek és mindezek környezetének védelme, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és üzemzavar-elhárítás biztosítására biztonsági szabályzat szerinti méretű biztonsági övezet kerül megállapításra, melynek terjedelmét a bányafelügyelet határozza meg. A biztonsági övezeten belül építési tilalom van.

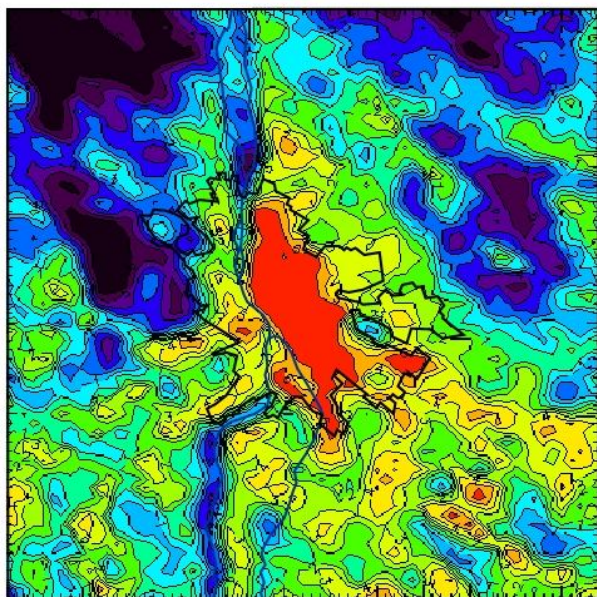
Magassági korlátozásként van jelen a Magyar Telekom Nyrt. Száva –Szigetszentmiklós mikrohullámú pont-pont összeköttetésének kőbányai szakasza, amely a hatályos településszerkezeti terv szerint 30 méter feletti magassági korlátozásként veendő figyelembe.

I.14. VÁROSI KLÍMA

A X. kerület a főváros mezoklimatikus körzetrendszerében, az Újköztemető és Kőbánya-Kertváros kivételével, mesterséges alapú, vegyes beépítésű átmeneti enyhén szennyezett, illetve a kerületközpont térsége közepesen szennyezett klímátípusba tartozik. Az utóbbiak városi hatás által kissé módosított síksági klímátípusba tartoznak

Éghajlati viszonyainak alakulásában egyértelműen megjelenik a globális klímaváltozás. 1901 és 2013 között, mintegy 112 év alatt, 1 °C-os emelkedés mutatható ki az évi középhőmérsékletének alakulásában (budapesti adatok). Az általános felmelegedés mellett legalább annyira fontos a szélsőséges időjárási események gyakoriságának alakulása (pl. hőség hullámok sűrűbb előfordulása).

A mezoklimatikus jelenségek közül kiemelendő a jelentős mértékű hősziget-hatás, ami a kerület belvárosi elhelyezkedése folytán még hangsúlyosabb, mivel a sűrűn beépített területek hőmérséklete több fokkal melegebb a jelentősebb zöldfelületekkel rendelkező külső területeken mérhető értéknél. A városi hősziget magja (a városkörnyéki átlaghőmérsékletet tavasszal 3-4 °C-kal, míg nyáron 4-6 °C-kal meghaladó terület) a főváros pesti oldalán íves alakban helyezkedik el, érintve a X. kerületet. A lenti ábrán feltűnően kirajzolódik a Rákos-patak völgye, amelynek akár 8°C-kal is alacsonyabb lehet az átlaghőmérséklete a nyári időszakban.

A felszínhőmérséklet és a városkörnyéki

átlaghőmérséklet különbsége (°C)

74. ábra Budapest felszínhőmérsékleti anomáliájának átlagos júniusi szerkezete délutáni időszakban 2013-ban (műholdfelvételek alapján)

Forrás: Bartholy-Pongrácz-Baranka (Ökomet Kft.)

SWOT

ERŐSSÉGEK

A Rákos-patak völgyének kedvező klimatikus hatása (jelentősen alacsonyabb átlaghőmérséklet).
 Átszellőzési folyosó a Rákos-patak völgyében.
 A magasabb zöldfelületi arányú lakóterületek kondicionáló hatása mezoklimatikus szinten érvényesül.

LEHETŐSÉGEK

Növekvő környezettudatosság

GYENGESÉGEK

Belső területeken jellemzően alacsonyabb zöldfelületi intenzitás.

VESZÉLYEK

A globális felmelegedés erősödése
 A szélsőséges időjárási események növekvő gyakorisága

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A környezettudatos szemlélet erősítése és a klímavédelem, a klímaadaptáció gyakorlati szempontjainak hatékonyabb érvényesítése a gazdasági visszaesés ellenére, az EU-s tematikus célok figyelembevételével.

1.2. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

1.2.1. A FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSE

Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés

Az országos és a fővárosi fejlesztési dokumentumok a közelmúltban készültek, megfelelő keretet adva az új kerületi fejlesztési dokumentumok készítéséhez. Tág, a mai kor szellemét hordozó palettát biztosítanak a kerület által megfogalmazandó, elérendő céloknak, azaz Kőbánya fejlesztési elképzeléseinek. A BP ITS 2020 néhány olyan eszközt és projektszintű beavatkozást is nevesít, amelyek a X. kerület fejlesztési szándékait támogatják: a barnamezős területek és az üres ingatlanok hasznosítását illetően, a kerékpáros közlekedés fejlesztése terén, a Rákos-patakra és a zöldterületekre vonatkozóan. A TFP tervezés folyamatában intenzív együttműködés alakult ki a kerületekkel a fejlesztések szinergiáinak kiaknázása és a forrás felhasználás koordinálása érdekében.

A kerület hatályos fejlesztési koncepciója 2007-ben, végrehajtási programja 2009-ben készült. Az IVS 2010-ben lett elfogadva és 2012-ben került felülvizsgálatra. Az IVS Kőbánya térségi helyzetére és tradíciójára alapozva tűzte ki célul az erős helyi gazdaság, a vonzó települési környezet, a növekvő lélekszám és csökkenő társadalmi különbségek, a fejlett intézményi és közlekedési infrastruktúra elérését. A célok érdekében kilenc akcióterület került kijelölésre, amelyek a kerület jelentős részét lefedik. Az új tervi környezet és a forráslehetőségek megváltozása miatt új stratégia készítése és pontosított beavatkozási területek kijelölése indokolt.

A fejlesztési dokumentumokban előirányzott fejlesztések közül a Kis Pongrác telep esetében került megvalósításra a szociális rehabilitációt szolgáló beavatkozás. A kerületközpont fejlesztésével kapcsolatban az előkészítést, tervezést illetően történt előrelépés. A vasúti területek jövőjét illetően a MÁV fejlesztési tervei meghatározóak.

A főváros településrendezési eszközei, a TSZT 2015 és az FRSZ 2015. március 17-én lépett hatályba, megfelelő fejlesztési lehetőséget adva a kerületi önkormányzat kezébe. A X. kerületet számos, a TSZT-ben kijelölt, a kerületi terveszközben rugalmasan kezelhető átmeneti területfelhasználás és belső tartalékterületet képező, fejlesztési potenciált jelentő jelentős változással érintett terület érinti. Ugyanakkor a fejlesztésekre veszélyt jelent, hogy a XVII. kerület területén kijelölt jelentős méretű zöldmezős gazdasági területek elszívhatják a barnamezős területek átalakulása elől a fejlesztői forrásokat.

Kőbánya területén a 2013-ban elfogadott Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat (KVSZ) és további 68 db – a KVSZ területi hatályán kívüli – önálló, régebbi, sok esetben felülvizsgálatra szoruló kerületi szabályozási terv van hatályban. A kerületi terveszközök a korábbi jogszabályi háttér alapján készültek, így csak 2018 decemberéig alkalmazhatóak.

Társadalom

A kerület lakónépességének csökkenése a 2000-es évek első évtizede során megállt, a népesség stabilizálódni látszik, sőt enyhe növekedés is bekövetkezett. A kedvező fordulat a több éve tartó pozitív vándorlási egyenleg köszönhető. A nagyobb mértékű bevándorlást egyrészt az újlakás építések, másrészt a

fővárosi összehasonlításban megfizethető lakások (tulajdoni és magánbérleti) ösztönözték. Demográfiai összetételt tekintve a kerület fővárosi helyzete kedvező, a gyerekkorúak aránya magasabb, az egyszemélyes háztartások aránya alacsonyabb fővárosi átlag, ugyanakkor a helyi társadalom idősödése itt is jellemző. A helyi társadalom státusza alacsonyabb a fővárosiéhoz képest, ez az alacsonyabb képzettségben és rosszabb jövedelmi viszonyokban jelenik meg. A lakásállomány minőségi mutatói jelentősen javultak, az önkormányzati bérlakások aránya nagy mértékben csökkent 2001 óta, viszont magasabb a főváros egészénél, míg a magánbérleti szektor súlya kisebb mint a főváros egészében.

Kőbánya egyik sajátossága, hogy a társadalmi egyenlőtlenségek területi dimenzióban is erősen megjelennek. A hátrányos helyzetű népesség elsősorban a kerület perifériális területein, az ipari zónák közelségében koncentrálódik. Az érintett lakosság jellemzően rosszabb minőségű lakásokban él. A szegregátumnak és veszélyeztetettnek számító lakótömbök is, ezeken a területeken találhatóak, a súlyosbodó szociális problémák (eladósodás) azonban szélesebb rétegeket is érintenek.

Humán infrastruktúra

Kőbánya egy jól kiépített, a helyi kihívásokra rugalmasan és innovatívan reagáló ellátórendszerrel rendelkezik, annak ellenére, hogy egyes ellátásokat túlterheltség jellemzi. A szociális szolgáltatások és a helyi segélyezési rendszer, bár kapacitás és forrás hiánnyal küzd, jó minőségű és különféle megoldásokkal igyekeznek válaszolni a súlyosbodó problémákra. A szociális szolgáltatások terén az önkormányzati és civil szektor között jelentős együttműködés épült ki, mely a helyi Kábítószer Egyeztető Fórum hatékony működését is segíti. Kapacitáshiány az egészségügyi ellátásban is megjelenik, ugyanakkor egyre nagyobb hangsúly helyeződik a komplex egészségmegőrző és prevenciós programokra. Az oktatásban az önkormányzati és állami intézmények mellett jelentős a magán és alapítványi intézmények száma. Az óvodai kapacitások középtávon kihívások elé nézhetnek, az általános iskolai férőhelyek száma azonban hosszabb távon is elegendőnek mutatkozik. Bár a hátrányos helyzetű gyermekek száma viszonylag magas a kerületben az állami szektorban nincs szegregált iskola, viszont tanoda program működik a kerületben. A közösségi és kulturális szolgáltatások elsősorban a helyi lakosság és közösségek igényeit igyekeznek kielégíteni, továbbá a sportolási lehetőségek folyamatos bővítésére törekszik az önkormányzat. A szociális lakáspolitikát az önkormányzati állomány képezi, mely azonban leromlott és szegregált jellege, továbbá a bérlők gyenge fizetőképessége miatt jelentős fenntartási problémákkal küzd. A helyi ellátórendszert és szolgáltatásokat az önkormányzat folyamatosan fejleszti.

Gazdaság

Kőbánya vitathatatlan erőssége, az ipari termelési hagyományok, és az ipari tradíciók, azonban ebből adódóan egyes területeken problémát jelent a környezetet terhelő súlyos ipari szennyezettség. A kerületben nincsen olyan nagyvállalat, amely kizárólagosan meghatározná a foglalkoztatottsági viszonyokat, vagy a kerület arculatát, azonban jelentős számban vannak jelen óriáscégek, amelyek nagy adóbevételt jelent az önkormányzatnak. A kerület gazdasági szerkezetét ennek ellenére is elsősorban a kis és középvállalatok jellemzik.

A kerület gazdaságának pozitív tendenciája, hogy a beruházók egyre több magasan kvalifikált munkaerőt igénylő munkahelyet teremtenek, ugyanakkor elmondható az is, hogy a kerület munkaerő állománya nem bír ezzel lépést tartani. A kerületi primer adatfelmérés alapján elmondható, hogy a szakképzett munkaerőből hiány mutatkozik a kerületben. Számos beruházó kénytelen a kerülethatárokon túlról munkaerőt toborozni, mert helyben nem képes kielégíteni szakképzett munkaerőigényét.

Kőbányának minden adottsága megvan, hogy vonzó legyen a befektetők számára: a kedvező gazdaságföldrajzi helyzet egyértelmű, az M0-ás körgyűrű, a repülőtér, valamint a belváros közelsége jó helyzetbe hozza a városrészt. A kerületben két metróvonal végállomása és összesen 7 metrómegálló is

megtalálható, ami a munkaerő gyors és kényelmes mozgását biztosítja. A vasútvonalak továbbá közvetlen kapcsolatot biztosítanak a kerület számára az agglomeráció felé. A beruházók továbbá több olyan terület közül választhatnak, amelyen barnamezős vagy zöldmezős beruházást lehet végrehajtani. Nagy beruházásra alkalmas ipari területek legnagyobb problémája, hogy a területek elaprózódtak, tulajdonosi viszonyaik rendezetlenek, és ez gátolja a fejlesztéseket.

Az Önkormányzat költségvetési gazdálkodása stabil, sikerült konszolidálnia a hitelektől terhelt költségvetési helyzetét. A 2014-2020-as programozási időszakban az egyenletesen növekvő helyi adóbevételek jelenthetik a helyi gazdaság fejlesztésének alapjait.

Amellett, hogy az Önkormányzat a rendelkezésre álló források függvényében a jövőben is elkötelezett az önkormányzati intézmények energetikai korszerűsítésére, szükséges lenne az önkormányzat tulajdonában álló lakásállomány minőségi javítása is, ennek keretében energetikai korszerűsítésük. Ezen fejlesztések jelentős költségmegtakarításokat eredményezhetnek, amely megtakarításokat az Önkormányzat saját fejlesztési céljai megvalósítására fordíthatja. A kerület számára kiemelt fejlesztési lehetőségek rejlenek a rendelkezésre álló megújuló energia kapacitások intenzívebb hasznosításában (pl. a feltöltött területeken).

Épített környezet

Kőbánya *városszerkezete* részben kialakult, azonban jelentős belső tartalékok, változással érintett területek állnak rendelkezésre a kerület különböző részein. A használaton kívüli vagy alulhasznosított területek leginkább intézményi és gazdasági területfelhasználási egységbe soroltak.

A jelenlegi területfelhasználásban (*területhasználatban*) a gazdasági területek kb. egyharmadot képviselnek és a különleges területek is megközelítik ezt a mértéket. A gazdasági területek majdnem háromnegyede termelést, raktározást szolgáló terület. Az ipartelepek környezeti állapota széles skálán mozog az elavult technológiát felhagyó, gazdátlan, megújulásra váró üzemi területektől a kisvállalkozások ideiglenes telephelyein át az európai szinten megújult, imponáló gyárakig. A különleges területek felét a temető foglalja el. A lakófunkció a beépítésre szánt terület negyedét teszi ki. A kertvárosias területek, a kisvárosias területek és a lakótelepek egyformán nagy súllyal jelennek meg mozaikos eloszlásban, különböző történeti, formai és minőségi változatban. A vegyes területek jellemzően szabadon álló beépítésű intézményi területeket jelentenek, nagy részük változással érintett területen lett kijelölve.

A beépítésre nem szánt területek között nagy arányt képviselnek az erdők és a közlekedési területek. Különösen jelentős a Rákos-patak mentén kialakult összefüggő zöld-, erdő- és természetközeli területek alkotta zóna, amely komoly lehetőséget jelent, noha jelenleg elhanyagolt és kihasználatlan. A kerület jelentős zöldfelületi értéke a fentebb említett, különleges beépítésre szánt területfelhasználási kategóriába sorolt Új köztemető területe is.

Az utóbbi időszakban leginkább nagy lakásszámú lakóterületi fejlesztések jelentettek változást a területhasználatban, amelyeket jellemzően a nagyobb zöldterületek (pl. Népliget, Újhegy park) mellé telepítettek. A kerület szélein lévő közlekedési csomópontok közül a Határ útnál irodakomplexum, a KÖKI csomópontjánál kutatás-fejlesztési központ fejlesztése, az Örs vezér terénél a bevásárlóközpont bővítése valósult meg.

A X. kerület jelentős mennyiségű műemlékkel, fővárosi és kerületi védelem alatt álló épülettel, épületegyüttessel bír, amelyek főképpen Óhegy és Ligettelek városrészekben, valamint a Népliget területén összpontosulnak. Az épített örökség értékeinek védelme, bemutatása, megismertetése hozzájárulhat a kőbányai identitás erősítéséhez.

Kőbányán a Budapest 2020 adatai alapján a szlömösödéssel érintett területek a kerület középső részén, leginkább az Óhegy városrészben koncentrálnak. Ezen kívül a Ligettelek városrész vasúttól délre fekvő részén van nagyobb, összefüggő krízisterület. Összességében a krízis- és veszélyeztetett területek a

kertvárosias és kisvárosias területek közel felét lefedik. Ezeknek a területeknek a kezelése, a veszélyeztetett lakóövezetben élő, szociálisan hátrányos helyzetű lakónépesség életkörülményeinek fejlesztése, lakáskörülményeinek javítása külön figyelmet igényel.

A kerületben jelentős az alulhasznosított és használaton kívüli, egykori ipari vagy közlekedési funkcióval bíró, klasszikus barnamezős terület. Ezeknek a területeknek a funkcióváltása vagy a bennük rejlő területi tartalék kihasználása komoly lehetőség. Ugyanakkor nagy kihívás, hiszen nagy területen és a kerületben sokfelé elszórtan helyezkednek el.

Közlekedés

A kerület közúthálózati rendszerét, szomszédos kerületekkel való kapcsolódási pontjait alapvetően meghatározza a XIX. században létrejött vasúthálózat vonalainak elvágó hatása.

A közúthálózat a jelentős nagyságú átmenő forgalomnak köszönhetően túlterhelt, a főúthálózaton jelentkező forgalmi torlódások okát a fővárosi közúthálózati hiányosságok, valamint a csomópontok kapacitás-kimerülése okozza.

A kerület közösségi közlekedési ellátottsága megfelelő, mind a hálózat sűrűsége, mind a szolgáltatás színvonala tekintetében.

A gyalogos és kerékpáros közlekedés a város rehabilitációval összefüggésben folyamatosan fejlődik.

A parkolás – különösen a lakótelepek esetében – a gépjármű ellátottság szintjének emelkedésével összefüggésben fokozatosan növekvő problémát jelent.

Közművesítés

Az ivóvízhálózat és medencerendszer jó állapotban van, a kerület ivóvízellátása teljesen kiépített. Kőbányán található a Budapesti vízszolgáltatás egyik fontos telepe, a Kőbányai telep, ami a Csepelivel együtt biztosítja a Pesti alappóna vízellátását.

A csatornázottság 95%-os. A BKSZTT és BKISZ keretében több csatornaszakasz is megépült, illetve jelenleg kivitelezés alatt áll. A kerület szennyvizének egy része a BKSZTT, egy másik része pedig az Észak-pesti Szennyvíztisztító telepre jut. Kőbányán a csapadékvíz elvezetés gondot jelent. Azokon a területeken, ahol elválasztott rendszerű csatornahálózat üzemel, a lakosság szabálytalanul a szennyvízhálózatba vezeti a csapadékvizet. Az egyesített rendszer számos szakaszán pedig kapacitáshiány lép fel nagy intenzitású csapadékesemény után.

A kerületben az energiaközművek az igények kielégítéséhez mérten kellőképpen kiépültek. Az ELMŰ egyik jelentős, villamosenergia-ellátást biztosító létesítménye, a Népliget alállomás elhelyezkedése a kerületi fejlesztéseket korlátozzák, amely probléma az alállomás átépítésével, áthelyezésével oldható fel. Az energiahálózatok előregedett vezeték szakaszainak rekonstrukcióját a hálózatok üzemeltetői ütemezetten végzik. A kerületben távhőhálózat is üzemel.

Zöldfelületek, környezetvédelem

Táji-természeti adottságok, zöldfelületi rendszer

A X. kerület legfontosabb táji-természeti értéke a Rákos-patak völgyének beépítetlen egybefüggő, ökológiai szempontból értékes, jelentős zöldfelülettel rendelkező térsége. Az itt húzódó országos ökológiai hálózat övezete lefedi az az ex lege védett lápot és a láp körüli értékes természeti területet, amely fővárosi védelmet élvez. Ezek az élőhelyek a hajdani Rákosi-rétek egyik utolsó megmaradt maradványai, értékes élővilággal.

A zöldfelületi rendszer legjelentősebb elemei a Népliget és az Újköztemető, amelyet kiegészítenek a területarányosan elhelyezkedő közkertek, közparkok, jelentős zöldfelülettel rendelkező intézménykertek, lakótelepi közhasználatú zöldfelületek. A közkertek, közparkok nagyon vegyes képet mutatnak. A közelmúltban felújított zöldfelületek mellett közepes állapotú, illetve alulhasznosított parkok is megtalálhatók a kerületben (pl. Népliget, Csajkovszkij park), amelyek felújítása időszerű.

Az egy főre jutó zöldfelület 6 m^2 , amely értéket jelentősen javítanak a kerületben található egyes lakótelepek közhasználatú zöldfelületei (A TEIR adatai szerint az egy lakosra jutó zöldterületek nagysága közel 13 m^2 .) A zöldterületek távolsága alapján a lakóterületek szinte kivétel nélkül jól ellátott a kerületben.

Környezetvédelem

A talaj általános helyzete és kondíciója tipikus városi jellegeket mutat, a térségben eredetinek mondható, bolygatatlan talajfelszín alig található, ugyanakkor potenciális szennyezettséggel lehet számolni az egykori gazdasági tevékenységek területein. Legtöbb ilyen terület a Mádi utca, Kozma utca és Jászberényi út által határolt térségben, a Gyömrői út, Ferihegyi repülőtérre vezető út közötti zónában, illetve a Fehér dűlő és az Északi Járműjavító területén található. Bár az utóbbi időben eredményes kármentesítést hajtottak végre több helyen a kerületben, néhány esetben csak részben volt eredményes: az Északi Járműjavító, a Népligetben lévő Elmű területen, valamint a Budapest – Szolnok (100-as számú) vasútvonal területén.

Múltjából fakadóan a kerület középső hányada alábányászott, alápincézett. A kerület alatt húzódik Magyarország egyik legnagyobb összefüggő pincerendszere. A pincék jórészt a területen működő ipari cégek használatában vannak, vagy használaton kívüliek. A legnagyobb gondot és veszélyforrást a már elhagyott, elfalazott, valamint nem szakszerűen tömedékelt üregek jelentik. A felhagyott pincerendszerek hasznosítása új egyedülálló lehetőséget jelent.

Ezenkívül több feltöltött terület található területén (Sibrik Miklós úti, Akna utcai volt lerakó, Óhegy park környezete, Újhegyi Sportliget), amely az építésalkalmasági viszonyokat nagymértéken meghatározza. Az Akna utcai terület rekultivációt igényel, a Sibrik Miklós úti terület rekultivációja sem teljesen befejezett, az utóhasznosítás, az új funkció (közpark) még várat magára. Az Óhegy parkban a közelmúltban veszélyelhárítási munkákat végeztek.

A kerületben az egyetlen vízfolyás a Rákos-patak, amely az észak-keleti kerületrészen folyik keresztül. Vízhányási paraméterei nem felelnek meg a vonatkozó határértékeknek, ami elsősorban a vízfolyás felső szakaszán előforduló illegális szennyvízbevezetések miatt jelentkezik.

A Gergely utcai automata mérőállomás adatai alapján a légszennyezettségi index nitrogén-oxidok tekintetében megfelelő, szállópor tekintetében jó. A Rákos-patak völgye a Pesti-síkság felől benyúló átszellőzési folyosó, amely a kedvezőbb levegőminőség kialakításában jelentős szerepet játszik.

A kerület zajviszonyait az áthaladó utak és vasutak forgalmából adódó terhelés határozza meg. Legjelentősebb zajkonfliktus a Hungária körút, az Üllői út, Gyömrői út, Ferihegyi repülőtérre vezető út, Bihari út, Kőbányai út, Körösi Csoma Sándor út, Maglódi út, Jászberényi út, Fehér út, Kerepesi út, Gergely utca. A vasútvonalak közül Körvasút, Budapest – Hegyeshalom (1-es számú), Budapest – Hatvan (80-as számú), Budapest – Szolnok – Debrecen (100-as számú), Budapest – Szolnok – Békéscsaba (120-as számú), Budapest – Kelebia (150-as számú) vonalak. A 120-as és 80-as vasútvonalak mentén elhelyezkedő Kőbánya-Kertváros területén jelentős határérték túllépés tapasztalható (csökkentése érdekében zajárnyékoló létesítmény tervezett a Magyarfalva és a Zöldpálya utcáknál). A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér zajterhelésének egész napra és éjszakára vonatkoztatott értékei csak az Újköztemető külső területén haladják meg kis mértékben a küszöbértéket, az Újhegy városrész területén (Dolomit utca) elvégzett zajterhelési vizsgálat eredményei alapján egyes zajesemény-szintek az esetek nagy részében küszöbérték feletti, miközben a terület nem része a repülőtéri zajgátló védőövezetnek.

Kőbánya összefoglaló SWOT analízise

A SWOT elemzéseknek számos módszertana létezik, jelen esetben az Európai Unió által alkalmazott módszertant vettük figyelembe, amely a SWOT elemeit belső és külső tényezőkre osztja fel az alábbiak szerint:

A helyzetelemzés összefoglalásnak módszertana

• Erősségek – Belső tényezők	• Pozitív dolgok egy helyzetről, vagy tevékenységről, ami jól működik, és lehet rá befolyása Kőbányának.
• Gyengeségek – Belső tényezők	• Olyan dolgok, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyásunk, hogy Kőbánya megváltoztassa.
• Lehetőségek – Külső tényezők	• Olyan adottságok, amelyeket nem a kerület tud egyértelműen befolyásolni, de rájuk építve kihasználhatja az erősségeit.
• Veszélyek – Külső tényezők	• Olyan korlátok, amelyeket nem Kőbánya befolyásol, és kockázatot jelentenek.

X. KERÜLET MEGALAPOZÓ SWOT

ERŐSSÉGEK

Környezet

- Megfelelő közösségi közlekedési ellátottság, kiterjedt kerékpáros hálózat;
- Megújuló energiaforrások hasznosításának céljára – TSZT által – kijelölt területtel rendelkezik a kerület;
- Megújuló tervezési környezet (országos, térségi és helyi szinten egyaránt);

Társadalom

- Enyhén növekvő népesség, tartósan pozitív vándorlási egyenleg;
- Javuló lakásállomány összetétel;
- Oktatási intézményrendszer kapacitása megfelelő;
- Humán szolgáltatások terén jó együttműködés az önkormányzati, állami, a civil és egyházi szereplők között;
- Készülő egészségterv, meglévő egészségügyi prevenció szolgáltatások;

Gazdaság

- Jelentős ipari hagyományok és kapacitások;
- Kutatás-fejlesztési tevékenység jelenléte;
- Egyenletesen növekvő helyi adóbevételek, amelyek a helyi gazdaság fejlesztésének alapjait jelenthetik a 2014-20-as programozási időszakban;
- Barna- és zöldmezős befektetésre alkalmas ingatlanok magas száma;
- A kerület megújuló energia kapacitásainak hasznosítása (pl. a feltöltött területeken);
- Az Önkormányzat költségvetése stabil, pályázati forrásokhoz szükséges önerőt biztosítani tudja.

GYENGESÉGEK

Környezet

- A vasúthálózat elvágó hatása;
- Lakosság parkolási igényeinek megoldatlansága a lakótelepeken;
- Minimális mértékű megújuló energiahasznosítás;
- Gazdasági területek között mozaikos lakóterületek;
- Önkormányzati ingatlanállomány területileg szétszórta. Egy épületen belül kicsi az önkormányzati bérlakások aránya, így az épület fejlesztésére is kevesebb ráhatása van az Önkormányzatnak;
- A lakás- és helyiség állomány fizikai állapota rendkívül leromlott, egy része bontásra ítélt;
- Nagyipari területek elaprózódtak, tulajdonosi viszonyaik rendezetlenek, ez gátolja a fejlesztéseket.
- A Mázsa tér magán és fővárosi önkormányzati tulajdonban áll, a fejlesztésére nincs ráhatása a kerületi önkormányzatnak;

Társadalom

- csökkenő gyermekarány,
- alacsony státuszú népesség aránya magas, alacsony átlagos jövedelmi szint;
- hátrányos helyzetű népesség részben területileg koncentráltan, rossz lakásviszonyok között él;
- szociális és egészségügyi ellátórendszer túlterhelt;
- a kerület lakosságának rossz az egészségi állapota
- közösségi helyek hiánya;
- lakóépületek jelentős arányban felújításra szorulnak;
- önkormányzati bérlakásállomány rossz minőségű;

Gazdaság

- Szakképzett munkaerő hiánya (a beruházók kénytelenek a kerületháron túlról pótolni);
- Ipari létesítmények által okozott környezetterhelés.

LEHETŐSÉGEK*Környezet*

- Tervezett budapesti gyorsvasúti hálózat (M2 metró és H8/H9 összekötése) és a városi - elővárosi vasúti forgalom fejlesztése;
- Közösségi közlekedési alágazatok integrációja;
- FUTÁR lefedettségének kiterjesztése;
- Közúthálózat-fejlesztések kapcsolatnövelő és tehermentesítő hatása (Körvasút menti körút új Duna-hidakkal, 31 sz. főút új bevezetése);
- Szintbeni közúti-vasúti átjárók különbszintűvé való átépítése;
- Kerékpáros infrastruktúra fővárosi szintű fejlesztése;
- Alternatív energiák térnyerése;
- TSZT 2015 szerint tervezett területfelhasználás tartalékai.
- Szabadtéri rekreációs, sportterületek, valamint az egészséges lakókörnyezet iránti lakossági igény növekedése;

Társadalom

- Új építésekkel javítható lakásállomány összetétele;
- Egészségügyben prevenció erősítése – egészséges életmód terjesztése;
- megnövekedett adóbevételek nagyobb összege fordítható a hátrányos helyzetűek felzárkózására;
- Szociális városrehabilitáció segítségével területi szegregáció oldása;
- Az egészségügyi alapellátás, szociális ellátás, humán infrastruktúra fejlesztése EU-s forrásokból;

Gazdaság

- A kerülethatárokon túlnyúló fejlesztési elképzelések (pl. Rákospatak mente) megvalósítása nagy lendületet adhat a helyi gazdaság fejlődésének.

VESZÉLYEK*Környezet*

- Fővárosi közúthálózati fejlesztések elmaradása;
- Személygépjármű ellátottság további növekedése;
- Megfelelő támogatási rendszer nélkül az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések által generált projektek nem indulnak el;
- Barnamezős területek átalakítása, rehabilitációja a finanszírozás hiánya és a csatlakozó kerületekben, agglomerációban rendelkezésre álló zöldmezős területkínálat, illetve a barnamezős területeken működő KKV-k forráshiánya miatt elmarad;
- Lakosság, vállalkozások forráshiánya a megújuló és energiahatékonysági pályázatokhoz szükséges önerő biztosításához;
- További elszegényedés – korszerűsítések, energiahatékonysági felújítások elmaradnak, nehezebben fenntartható épületállomány;
- Forráshiány kultúra és sport területén: szponzoráció hiánya, TAO források megszűnése.

Társadalom

- A társadalmi hátrányok újratermelődése (alacsony képzettség, munkanélküliség);
- Feszültség már itt élők és beköltözők között a státusz különbség miatt: itt élők körülményei nem javulnak/ jelenlegi lakásállomány nem kerül felújításra;
- A szociális és oktatási ellátórendszer nem képes kezelni a problémákat, segélyek elégtelenek;
- Szociális bérlakások nagymértékű csökkenése rászorultak lakhatási lehetőségeit beszűkíti;

Gazdaság

- Egy esetlegesen bekövetkező újabb pénzügyi- és gazdasági válság veszélyezteti mind az Önkormányzat, mind a vállalkozások pénzügyi stabilitását;
- A korábbi időszak (2007-2013) forrásbősége után az európai uniós források szűkössége a 2014-20-as programozási időszakban;
- A nagy ipari területek elaprózódtak, tulajdonosi viszonyaik rendezetlenek, ez gátolja a fejlesztéseket.

20. táblázat: SWOT

Helyzetértékelés az Európai Unió tematikus céljaihoz kapcsolódóan

Az EU 2014-2020 közötti kohéziós politikáját összegző dokumentum az EU 2020 stratégia, melynek célkitűzéseit az unió 11 tematikus cél mentén kíván elérni. A tematikus célokhoz úgynevezett beruházási prioritások kapcsolódnak, melyek alkalmazása az egyes operatív programok kidolgozása során meghatározó. Mindez azt jelenti, hogy a tematikus célokhoz illeszkedve lesznek az uniós források elérhetőek, ezért a stratégiai célok kialakításához a 11 tématerület kerületre vonatkozó fő megállapításait, folyamatait, fejlesztési igényeit összegezzük az alábbiakban:

75. ábra:EU

Forrás:

<http://hu.wikipedia.org/>

EU tematikus cél sorszáma	Kőbányára vonatkozó összegzés
1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése.	<ul style="list-style-type: none"> A kutatás-fejlesztési tevékenység fontos összetevője Kőbánya gazdasági versenyképességnek; A Kerületben jelenleg 3 kutatóintézet működik (Felsőrákos, Óhegy és Újhegy kerületrészekben); A K+F+I területén jelentős szerepet tölt be a gyógyszeripar. 2003-ban a K+F-re legtöbbet költő első 500 európai vállalat közé bekerült a Richter Gedeon Nyrt és az Egis is; A helyi innovatív nagyvállalatok és KKV-k közötti kapcsolat gyenge, a jövőben javításra szorul.
2. Az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása.	<ul style="list-style-type: none"> Az önkormányzat, a polgármesteri hivatal és a kerületi vállalkozások IKT eszköz (pl. hardware) állománya részben elavult, a folyamatos fizikai és az erkölcsi amortizáció miatt állandó fejlesztésre szorul; A kedvezőtlen társadalmi mutatók miatt a fővárosi átlagnál alacsonyabb szintű digitális kompetenciák és eszközellátottság a lakosság körében, ezzel gyengítve a munkaerőpiaci versenyképességet; Kőbánya városvezetése elkötelezett, hogy a kerület a gazdasági struktúrája egyre inkább a magas hozzáadott értékű szolgáltatások, K+F+I valamint az IKT irányába mozduljon el. Ennek érdekében szükséges, hogy az IKT szektor innovatív fejlesztésekkel és új magas hozzáadott értékű infokommunikációs termékekkel, szolgáltatásokkal lássa el a vállalkozásokat, a társadalmat, a közigazgatást. Ezek a fejlesztések együttesen járulnak hozzá a kerület nemzetközi verseny-képességének növekedéséhez, valamint a gazdaság export-potenciáljának növekedéséhez; Bár a kerület gazdasági átstrukturálódásának fent jelzett folyamatai már beindultak, a kerület munkaerőkínálata nem tudott ezzel lépést tartani. Az IKT fejlesztések hozzájárulnak a képzett és tapasztalt munkaerőállomány megteremtéséhez; Az IKT fejlesztések hozzájárulnak továbbá a kőbányai cégek innovációs és termékértékesítési képességének, exportképességének, versenyképességének valamint hatékonyságának növeléséhez.
3. A KKV-k versenyképességének fokozása.	<ul style="list-style-type: none"> Kőbánya gazdasági szerkezetét elsősorban a kis- és középvállalatok jellemzik, ezért a helyi gazdaság fejlődése érdekében elengedhetetlen ezek versenyképességének fokozása; Az önkormányzat befektetés ösztönző politikájának részét képezi, hogy az adófizetők körét bővítse és ne az adóterheket szélesítse a már meglévő adófizetőin. Az adópolitika és az egyéb közvetett gazdaságfejlesztési tevékenység (pl. városmarketing, befektetés-ösztönzés) segítségével az önkormányzat hatékonyan tud hozzájárulni a vállalkozásbarát gazdasági környezet megteremtéséhez, így végső soron a kkv-k versenyképességének fokozásához; A KMR területén a 2014-2020-as programozási időszakot a korábbi évek európai uniós forrásbősége helyett, azok szűkössége jellemzi, ami nem csak volumenében

	<p>mutat csökkenő tendenciát, de a támogatásintenzitások csökkenését is jelenti;</p> <ul style="list-style-type: none"> • A KKV-k fejlesztésére irányított forrástömeg a támogatáspolitikai tendenciák alapján vissza nem térítendő helyett egyre inkább a visszatérítendő formában fog rendelkezésre állni, ami egyúttal a KKV-k magasabb kockázatvállalását igénylik egy-egy fejlesztés során. A sikeres forráslehívás érdekében szükséges a kőbányai vállalkozásokat felkészíteni a változásokra.
<p>4. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Megújuló és energiahatékonysági beruházások alacsony szintje lakásállományban és intézményi infrastruktúra állományban is; • Az energiahatékonyság növelése a X. kerület Önkormányzata számára kiemelt szempont, és e szempontot már a költségvetés megtervezésekor figyelembe veszik. A kerület már a gazdasági programjában is célul tűzi ki, hogy energiahatékonyságot növelő beruházásokkal csökkenteni kell az önkormányzat intézményeinek energiafogyasztását; • A helyben csak szűkösen rendelkezésre álló fejlesztési források miatt, az Önkormányzat minden lehetőséget megragad, hogy energetikai korszerűsítésre, energiahatékonyság növelésére pályázatot nyújtson be. Ezt a 2014-2020-as programozási időszakban is folytatni kívánja; • Kerékpárutak, kerékpáros közlekedést kiszolgáló infrastruktúra kiépítettsége folyamatosan növekszik, de még hiányos; • A közúti közösségi közlekedés kerület érintő viszonylatának járműállománya káros anyag kibocsátás szempontjából kedvezőtlen összetételű.
<p>5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kőbánya gazdasági struktúrája folyamatos változásban van: a nehézipar háttérbe szorul, míg a szolgáltatások szerepe erősödik. Ezzel párhuzamosan folyamatosan csökken a kibocsátott ÜHG-k volumene; • Lakossági szintű vízgazdálkodás (csapadékvíz öntözési célú használata) alacsony szintű; • Csapadékvíz elvezetésre a 2014-2020-as programozási időszakban KMR-ben európai uniós forrás nem fog rendelkezésre állni, így a szűkösen rendelkezésre álló saját és hazai forrásokból, csak nagyon kevés ilyen célú fejlesztés valósulhat meg.
<p>6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az ipari múlt hagyatékaként a kerület számos pontján jelentős a környezet szennyezettsége; • Az egykori felhagyott bányaterületek, feltöltött területek, barnamezős területek kármentesítése nem, vagy csak részben megoldott. Az önkormányzati fejlesztési elképzelések szerint az érintett területeken a megújuló energia kapacitások hasznosítása mellett – a rendelkezésre álló források függvényében – kármentesítés valósulhat meg. A kármentesítésre 2014-2020 között ágazati (KEHOP) források állnak rendelkezésre, azonban nem tisztázott, hogy mely területek jogosultak; • Az átmenő közúti forgalom növekvő volumene folyamatos környezetterhelést jelent a kerület számára. A közlekedésből adódó zaj- és légszennyezés további csökkentésére van szükség; • A kerület esetében külön kiemelendő a „reptéri zaj” kérdésköre, amely napi szintű problémát jelent a reptér közelében élők számára. Azonban Kőbánya Kompenzációra nem jogosult, mivel nem tartozik a kijelölt zajgátló övezetbe; • Kiemelt feladat az értékes élőhelyek megőrzése; • A kerület szennyvízkezelése megoldott.
<p>7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A közösségi közlekedés járműállománya elavult; • A vasút városi közlekedésben való részvállalásának aránya alacsony; • Az intermodalitás és intelligens megoldások alacsony szintje; • Kapacitáshiányos csomópontok, torlódás, jelentős átmenő forgalom; • A 2014-2020-as VEKOP források lehetőséget biztosítanak a kerékpáros és gyalogos közlekedés, valamint a közösségi közlekedés fejlesztésére is. Az ágazati operatív programból (IKOP) elsősorban a TEN T hálózatokhoz kapcsolódó fejlesztések lesznek finanszírozva, egyelőre nem tisztázott, hogy a kerületek közlekedése milyen mértékben és milyen célterületeken juthat forráskhoz.
<p>8. A foglalkoztatás és a</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A kerület foglalkoztatási mutatói elmaradnak a fővárosi átlagtól, magasabb munkanélküliségi ráta, a tartósan munkanélküliek és alacsony iskolai végzettséggel

munkavállalói mobilitás ösztönzése.	<p>rendelkezők aránya, míg az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya magas;</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Problémát jelent a kerületben az un. strukturális munkanélküliség: primer adatfelmérések alapján kimutatható, hogy mivel helyben nem áll rendelkezésre, mind az önkormányzat, mint a vállalkozások kénytelenek a szakképzett munkaerőt a kerület határokön túlról toborozni; • A foglalkoztatási problémák ellenére a kerület pozitív tendenciát mutat a foglalkoztatási kapacitás alakulás tekintetében, egyre több helyi lakos képes a kerületben elhelyezkedni, így egyre kevesebben kényszerülnek ingázásra az otthonuk és a munkahelyük között; • A Kőbányai Önkormányzat a kerület egyik legnagyobb foglalkoztatója, 303 köztisztviselőt, valamint közel 932 közalkalmazottat (pedagógusok nélkül) foglalkoztat; • Az önkormányzat a közmunkaprogramon keresztül is közvetlen munkáltatóként jelenik meg. A közfoglalkoztatás, mint lehetőség a kerület szempontjából pozitívan értékelhető, 2012-ben összesen 272 közfoglalkoztatott dolgozott a kerületben; • A foglalkoztatás növelése szempontjából szükséges a kerület munkavállalói képzési lehetőségek növelése és támogatása; • A 2014-2020-as időszakban a KMR-ben a VEKOP forrásokat biztosít a munkába járást segítő intézmények (bölcsődék, óvodák) kapacitásbővítésére, így hozzájárulva a kisgyermekes szülők munkaerőpiaci elhelyezkedési esélyeinek javításához.
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem.	<ul style="list-style-type: none"> • A 2008-2009-es gazdasági és pénzügyi válság következtében megnövekedett a mélyszegénységben élők száma és aránya; • A válság hatására továbbá nőtt a lakosság eladósodottságának mértéke, amit súlyosbít, hogy az adósságállomány jelentős része devizahitelekben van; • A társadalom polarizálódik, a szegregációs folyamatok felerősödnek; • Az egészségügyi és szociális ellátás, valamint a hajléktalan ellátórendszer HR és eszközproblémákkal küzd; • A 2014-2020-as időszakban a kerület számára továbbra is kiemelt fejlesztési terület a szociális városrehabilitáció (VEKOP forrásokból finanszírozva). A szociális városrehabilitáció a szegregált területek infrastrukturális megújulásán túl lehetőséget biztosít az érintett lakosság munkaerőpiaci esélyeinek javítására, a társadalmi befogadás előmozdítására valamint a szegénység elleni küzdelemre is.
10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba.	<ul style="list-style-type: none"> • A lakosság képzettségi, szakképzettségi mutatói kedvezőtlenebbek a fővárosi átlagnál, veszélyt jelent a társadalmi hátrányok újratermelődése (alacsony képzettség, munkanélküliség); • A köznevelési intézmények infrastruktúra-fejlesztési igénye jelentősek; • A területi szegregációval párhuzamosan a kerületnek szembe kell néznie a fokozódó intézményi szegregációval is.
11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása.	<ul style="list-style-type: none"> • Az önkormányzat, a polgármesteri hivatal és a kerületi intézmények IKT eszköz (pl. hardware) állománya részben elavult, a folyamatos fizikai és az erkölcsi amortizáció miatt állandó fejlesztésre szorul; • Az e-közigazgatás, e-kormányzásban rejlő lehetőségek kihasználatlanok; • A 2007-2013-as időszakban Kőbánya Önkormányzata ÁROP-ból jutott szervezetfejlesztést célzó forrásokhoz, amely fejlesztés részben a közigazgatás hatékonyságát célozta. A rendelkezésre álló források függvényében a megkezdett fejlesztések folytatása szükséges; • A 2014-2020-as programozási időszakban a KÖFOP VEKOP tükörkiírásaiban állnak rendelkezésre források a közigazgatás hatékonyságának növelésére, azonban egyelőre még nem tisztázott, hogy a kerületek e forrásokat milyen célterületeken és milyen feltételek mellett vehetik igénybe.

2.1. PROBLÉMA- ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP

Az alábbi probléma- és értéktérképen a területileg beazonosítható, a tervi műfaj léptékének, a kerület életét jelentősen befolyásoló problémák és értékek kerülnek bemutatásra.

76. ábra: Problématérkép

Társadalom és humán infrastruktúra - problémák

Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek

A társadalmi problémák területileg leginkább a szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területekre fókuszálódnak. Ezek részletes elemzését a 2.3. *Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek* alfejezet tartalmazza.

Intézményi szegregáció

A kerület humán infrastruktúrájának problémái elsősorban nem területi jellegűek. Ezek alól kivételt jelent az intézményi szegregáció, ami területileg jól körülhatárolható, elsősorban a szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területekhez köthetőek. A probléma részletesebb elemzést szintén a 2.3. *Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek* alfejezet tartalmazza.

Gazdaság - problémák

Befektetésre alkalmas területek problémái

A kerületben nagy számban állnak rendelkezés befektetésre alkalmasa zöld- és barnamezős területek, ugyanakkor ezek elhanyagolt állapota, üzleti alpinfrastruktúra hiányosságai nem vonzóak az új befektetők számára.

Tulajdonviszonyok

A befektetésre alkalmas (üres) telkek tulajdonviszonyai sokszor rendezetlenek, gátolva a jövőbeli fejlesztési lehetőségeket.

Környezeti terheltség

Az ipari múlt és hagyományok, bár kétségtelenül versenyelőnyt jelentenek a kerület gazdasága számára, ugyanakkor a felhagyott ipar és bányaterületeken a környezeti szennyezettség mértéke jelentős (lásd lejjebb: *környezeti problémák, konfliktusok pontban*). A rendkívül forrásigényes kármentesítési tevékenység szintén távol tarthatja a potenciális befektetőket.

Az önkormányzat gazdálkodása - problémák

Nem releváns, az önkormányzat gazdálkodásának problémái területi szemléletben nem értelmezhetőek.

Környezeti problémák, konfliktusok

Zajkonfliktussal érintett területek

Feltűntetésre kerültek a stratégiai zajtérkép alapján jelentősnek mondható, küszöbérték feletti zajszinttel érintett útszakaszok (jellemzően közösségi közlekedéssel érintettek): a Hungária körút, az Üllői út, Gyömrői út, Ferihegyi repülőtérré vezető út, Bihari út, Kőbányai út, Kápolna utca, Kőrösi Csoma Sándor út, Maglódi út, Kozma utca, Újhegyi út, Jászberényi út, Fehér út, Kerepesi út, Keresztúri út, Gergely utca. A vasútvonalak közül Körvasút, Budapest – Hegyeshalom, Budapest – Hatvan, Budapest – Szolnok – Debrecen, Budapest – Szolnok – Békéscsaba, Budapest – Kelebia vonalak zajhatása jelentős. A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér zajterhelése kis mértékben meghaladja a küszöbértéket az Újkoztemető külső területén.

Alábányászott terület:

Múltjából fakadóan a kerület középső hányada alábányászott, alápincézett. A kerület alatt húzódik Magyarország egyik legnagyobb összefüggő pincerendszere. A pincék jórészt a területen működő ipari cégek használatában vannak vagy használaton kívüliek. A legnagyobb gondot és veszélyforrást a már elhagyott, elfalazott, valamint nem szakszerűen tömedékelt üregek jelentik.

Feltöltött terület:

Több feltöltött terület található kerületben (Sibrik Miklós úti, Akna utcai volt lerakó, Óhegy park környezete, Újhegyi Sportliget). Az Akna utcai terület rekultivációt igényel, a Sibrik Miklós úti terület rekultivációja sem teljesen befejezett, az utóhasznosítás, az új funkció (közpark) még várat magára. Az Óhegy parkban a közelmúltban veszély-elhárítási munkákat végeztek.

Potenciálisan talajszennyezett terület:

Egyes gazdasági tevékenységek területein potenciális szennyezettséggel lehet számolni. Legtöbb ilyen terület a Mádi utca, Kozma utca és Jászberényi út által határolt térségben, a Gyömrői út, Ferihegyi repülőtérré vezető út közötti zónában, illetve a Fehér dűlő és az Északi Járműjavító területén található.

Épített környezet - problémák

Alulhasznosított területek

A megfelelő befektetői tőke és hasznosítás hiánya miatt a használaton kívüli területek esetében probléma a nem kiaknázott lehetőségekben rejlik, illetve a meglévő épületállománnyal rendelkezők esetén az épületállomány avulásnak indult.

Építészeti értékek állapota

A jelentős építészeti értékek közül több használaton kívüli, állaguk folyamatosan romlik.

Szomszédsági konfliktus

A lakóterületek közé zárványként beékelődött üzemi tevékenységet végző, gazdasági funkciójú területek környezeti, szomszédsági konfliktussal járhatnak. Amellett, hogy sokszor a jelentős gazdasági területek különleges épületállománnyal rendelkeznek, a kisebb telephelyekből álló területek épített környezetének állaga, utcaképe legtöbbször nem megfelelő.

Közlekedés - problémák

Tranzitforgalom nagysága, kapacitáshiány:

A kerületet érintő sugárirányú úthálózat jelentős nagyságú átmenő forgalmat bonyolít le, ennek köszönhetően a csomópontok túlterheltek.

Hálózati kapcsolatok hiánya

A fővárosi úthálózat gyűri irányú elemei nem alkotnak összefüggő nyomvonalat, ezért az agglomerációból érkező gépjármű-forgalom áthalad a kerületen. Az átmenő forgalom elosztása főként a belső gyűrűkön történik.

Vasútvonalak átjárhatatlansága

A Kőbányát érintő vasútvonalak az egyes kerületrészeket elvágják egymástól, valamint korlátozzák a közúti kapcsolatok kialakításának lehetőségeit.

Gépjármű-elhelyezési problémák

A lakótelepek esetében jellemző, hogy kevesebb a parkolóhely, mint a megépült lakások száma. A parkoló-hiányt az egyre szélesebb körben elterjedő „második autó” megjelenése is tovább fokozza.

Közművesítés - problémák

Az ivóvízzel ellátott csatornázatlan területek

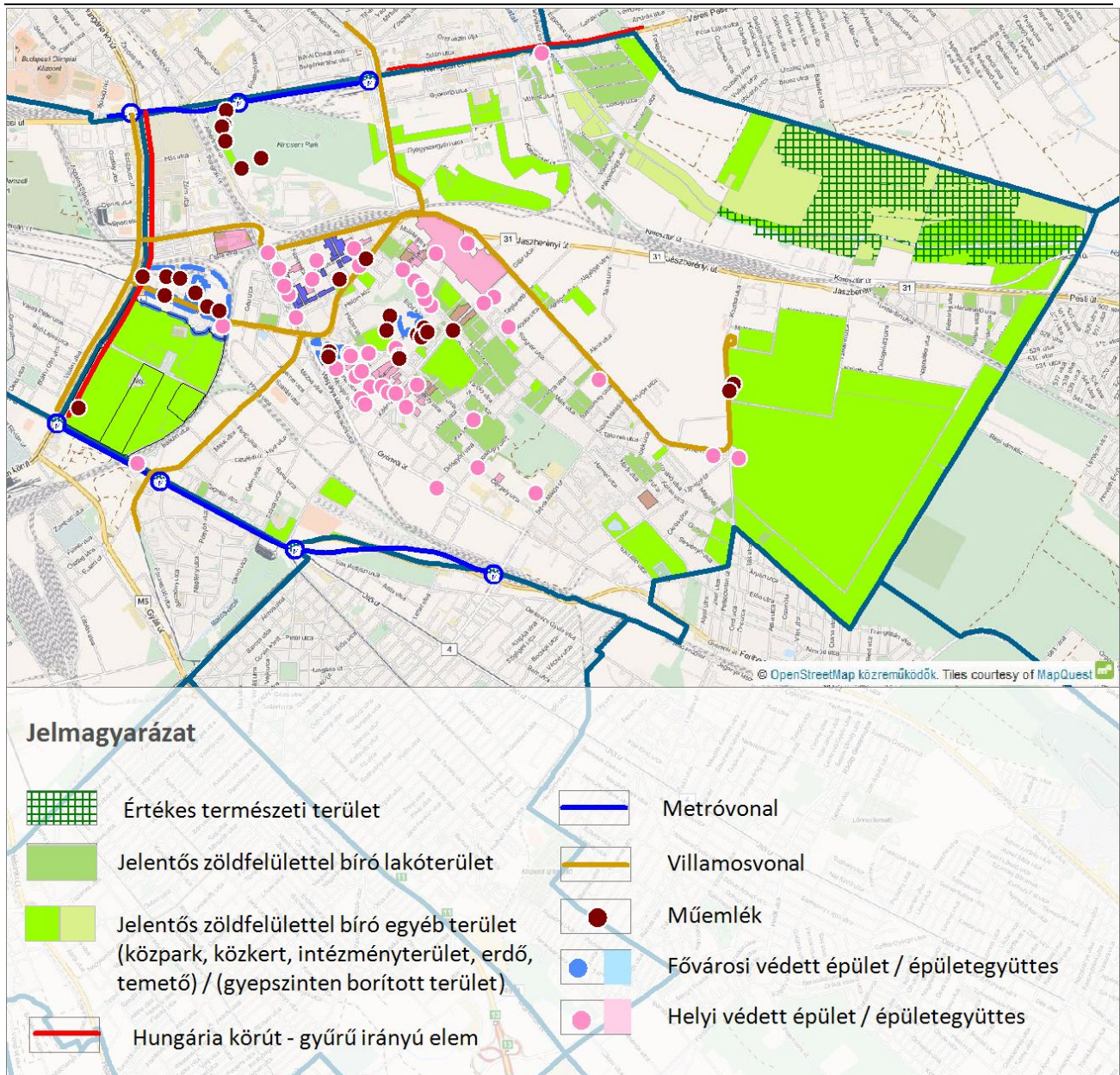
Azokon a területrészeken, amelyeket az ivóvízhálózat érinti, sokkal nagyobb mennyiségben keletkeznek szennyvizek is, mint azokon, ahol esetleg csak fűt kútról biztosítják a vízigényeket, mivel utóbbiak vízminősége fogyasztásra kevésbé alkalmas. A csatornahálózat hiányában a keletkező vizek megtisztítása nem ellenőrzött, így a gyűjtés és elszállítás mennyisége jellemzően kevesebb, mint a ténylegesen keletkező szennyvízmennyiség. A különbség legtöbbször a rosszul kialakított tároló rendszerek következtében a talajba szivárog el, ahol jelentős terhelést okoz.

Elégtelen kapacitású patakszakasz

A burkolt felületek folyamatos növekedésével az elvezetésre kerülő csapadékvizek mennyisége folyamatosan nő, miközben a vizek természetes befogadónak elvezető képessége nem változik, rosszabb esetben a mederburkolat elhanyagoltsága és a megtelepülő növényzet miatt még csökkenhet is. Kőbányán a Mátyásföldi-árok szorul rendezésre.

Jogilag rendezetlen patakszakasz

A teleknyilvántartás és a tényleges állapot között sokszor igen jelentős mértékű eltérések mutatkoznak, így az egyes övezetek nem a szükséges helyre kerülnek, mely később esetleg a telek használatát is veszélyeztethetik. Kőbányán a Rákos-patak egy rövid szakasza érintett.

77. ábra: Értéktérkép

Társadalom és humán infrastruktúra értékei

Sportmúlt, rekreáció

Jelentős sportmúlttal és jelennel rendelkezik Kőbánya. Több sport és rekreációs funkciójú nagylétesítmény található a kerületben, melyek igen tág kört vonzanak, érdeklődőt és sportolókat egyaránt.

Gazdaság értékei

Ipari hagyományok, tradíciók

A helyi ipar nagy hagyományokkal bír és jelentős szerepet játszik a kerület életében. Fontos szempont, hogy további befektetéseiket és fejlesztéseiket is a kerületben realizálják. Az önkormányzat feladata, hogy lehetőségeihez képest elősegítse ezen potenciális fejlesztések kerületben tartását, telephelykínálattal, szabályozási és ösztönző eszközökkel.

Megújuló energiahasznosítás

A megújuló energiaforrások egyre nagyobb szerepet fognak kapni a jövő energiagazdaságában. A kerület érdeke, hogy elősegítse a helyi erőforrásokra épülő energetikai fejlesztéseket az erre alkalmas területeken, ezzel az energiabiztonság erősítését, a megfizethető közműszolgáltatások által nyújtott gazdasági előnyök kiaknázását.

Iparterületek, ipari parkok

A kerületben összesen 48 iparterület található, elsősorban Téglagyári dűlő, Felsőrákos, Óhegy és Gyárdűlő városrészekben. Két darab ipari park címmel rendelkező terület van Kőbánya-Kertváros városrészben, és 1 db logisztikai központ Téglagyári dűlő városrészben. A különböző típusú iparterületben és ipari parkokban rejlik különféle komparatív előnyök (pl. jól kiépített üzleti infrastruktúra, jó megközelíthetőség, olcsó bérleti díjak stb.) kihasználása hozzájárulhat a kerület gazdaságfejlesztésének diverzifikációjához.

Az önkormányzat gazdálkodásának értékei

Nem releváns, az önkormányzati gazdálkodás értékei területi szemléletben nem jellemezhetőek.

Táji-természeti adottságok, zöldfelületi rendszer értékei

Értékes természeti terület

A Rákos-patak völgyében húzódik az országos ökológiai hálózat övezete, amely lefedi az itt található az ex lege védett lápot és a láp körüli értékes természeti területet, amely fővárosi védelmet élvez. Ezek az élőhelyek a hajdani Rákosi-rétek egyik utolsó megmaradt maradványai, értékes élővilággal.

Jelentős zöldfelülettel bíró lakóterület

Magas zöldfelületi arányú lakóterületek találhatók Kőbánya-Kertváros, Felsőrákos kertvárosias területein, illetve az Óhegy városrészben.

Jelentős zöldfelülettel bíró egyéb terület (erdő, közpark, közkert, jelentős zöldfelületű intézményterület, temető, gyepszinten borított terület)

Nagyobb összefüggő, magas zöldfelületi arányú beépítetlen térség a Rákos-patak völgye, ahol erdők, ex lege védett láp, értékes természeti terület és gyepszinten borított területek találhatók. Jelentős kiterjedésű és ökológiai értékű zöldfelületi elem a Népliget, az Újkoztemető és a mellette húzódó erdőszáv. A városszövetbe ágyazva mozaikosan helyezkednek el a kerület közparkjai, közkertjei.

Épített környezet értékei

Alulhasznosított területekben rejlő fejlesztési potenciál

Az alulhasznosított, használaton kívüli területeken jelentős fejlesztési lehetőség kínálkozik beépítésre és szabadterületek fejlesztésére egyaránt.

Építészeti értékek

Kőbánya jelentős építészeti értékekkel rendelkezik, melyek hozzájárulnak az értékes településképhez.

Közlekedés és közművesítés értékei

Országos közúthálózati kapcsolatok

A kerületet nyugatról határoló Hungária gyűrű az érintett Duna-hidakon keresztül (Rákóczi híd, Árpád híd) közvetlenül kapcsolódik az országos közúthálózati elemekhez

Gyűrű irányú közúti kötőtpályás közlekedési kapcsolatok

Az 1-es és 3-as villamosok a főváros külső, gyűrű irányú viszonylatai, melyek a kerületközi utasforgalmi igények kielégítése szempontjából jelentősek.

Átmérős városi gyorsvasúti kapcsolatok

kerületet északról és délről határoló M2 ill. M3 metróvonal megfelelő eljutási lehetőséget biztosít a belváros irányába, a kapcsolódási pontok elfogadható szintű ráhordással rendelkeznek.

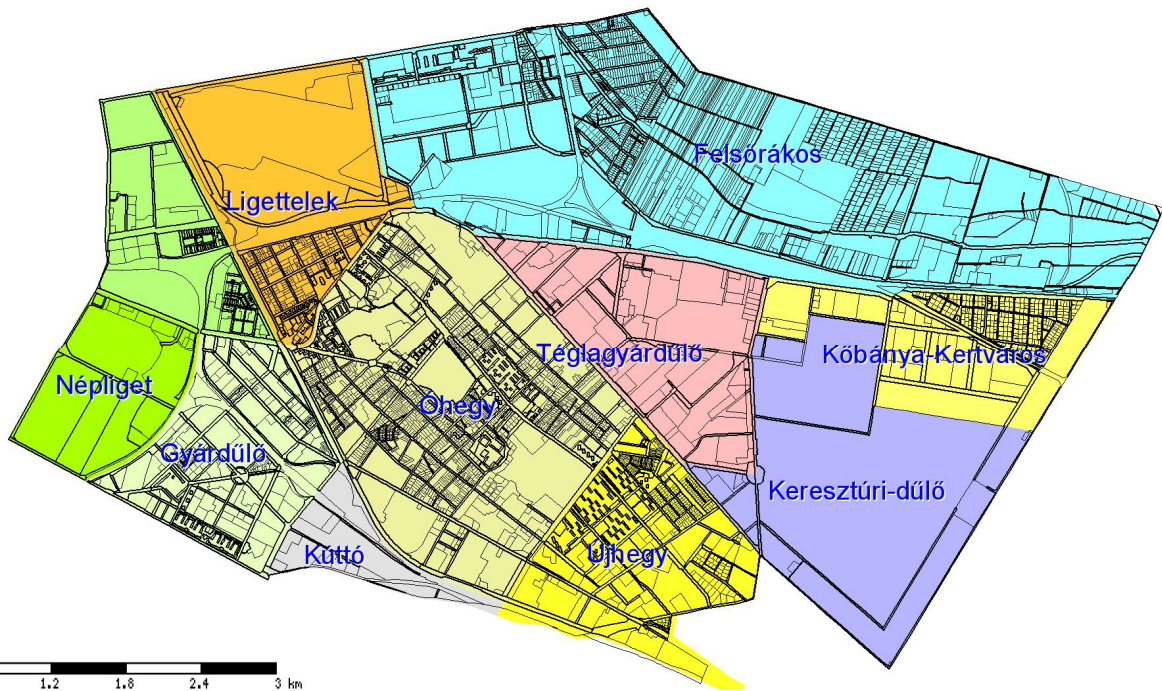
2.3. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Városrészek elemzése

A városrészek beépítés, épített környezet jellemzői, funkciók leírása részletesen megtalálható a helyzetfeltáró munkarész 1.9.2. fejezetében.

Az alábbi táblázat a városrészekre vonatkozó legfontosabb KSH adatokat tartalmazza. Ezek részletes elemzését a 1.3. sz fejezet (A település társadalma) tartalmazza.

Mutató megnevezése	Laposdűlő	Ligettelek	Felsőrákos	Népliget	Gyárdűlő	Óhegy	Téglagyárdűlő	Kőbánya-Kertváros	Keresztúrdűlő	Újhegy	Kúttó
Lakónépesség száma	6894	7713	8315	1396	7108	27155	2103	1988	2009	16106	64
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,5	14,2	11,0	19,3	12,1	12,7	3,5	9,8	2,4	14,4	6,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	67,3	67,0	64,2	74,7	66,5	62,2	90,5	72,7	89,8	62,0	89,1
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	19,1	18,7	24,8	5,9	21,4	25,0	6,0	17,5	7,8	23,6	4,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	16,1	13,9	7,2	6,8	10,8	11,8	36,3	6,3	48,3	11,5	28,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	22,5	24,6	27,3	44,9	28,0	22,6	7,7	27,7	4,0	18,8	1,9
Lakásállomány (db)	3488	3931	4159	696	3846	13764	292	582	275	7391	8
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	14,4	4,1	1,2	2,2	3,0	3,0	8,2	3,3	13,5	1,1	0,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	35,4	31,6	29,8	25,0	30,1	32,5	70,7	48,6	73,3	30,3	10,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	9,2	7,1	4,0	2,5	5,9	6,6	30,1	3,7	40,5	5,9	5,3
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	61,3	65,1	65,7	73,6	65,2	63,1	29,0	49,5	26,2	64,6	88,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	33,6	29,5	33,2	17,1	32,8	36,2	36,6	31,4	46,4	31,3	71,4
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem											
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	26,5	26,2	19,7	14,0	24,2	26,6	36,9	19,4	75,3	26,9	92,5
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	49,0	46,3	47,1	40,2	46,1	50,0	68,3	56,8	73,7	49,4	9,4
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	11,1	10,8	10,4	5,6	9,2	11,6	14,7	9,5	7,4	10,6	8,6
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliség aránya)	6,4	6,2	6,2	3,0	5,1	7,0	8,5	5,2	4,2	5,9	1,7
A komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül	14,1	3,7	0,8	2,1	2,8	2,6	6,8	3,1	8,7	0,9	0,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	22,4	22,8	13,1	24,4	32,0	16,9	69,1	3,1	47,7	13,1	14,3

Kőbánya városrészi lehatárolása

Forrás: Kőbányai Önkormányzat

Az alábbiakban az egyes városrészek összefoglaló értékelése található, mely a városrészi célok meghatározásának kiindulópontját jelenti. A leírások Kőbánya Integrált Városfejlesztési Stratégiája vonatkozó fejezeteinek felülvizsgálatával készültek.

Laposdűlő

Kerepesi út (a Hungária körúttól) – a MÁV szolnoki vonala – Kőbányai út – Könyves Kálmán körút – Hungária körút (a Kerepesi útig)

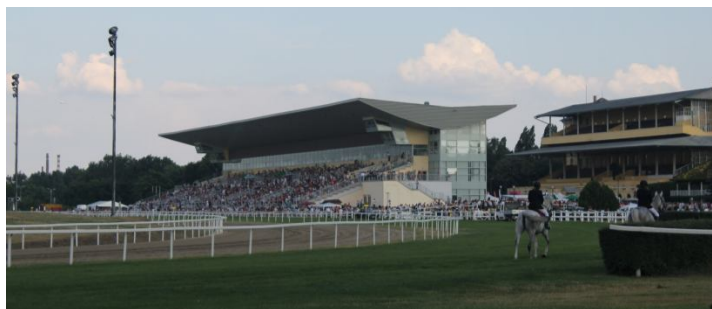
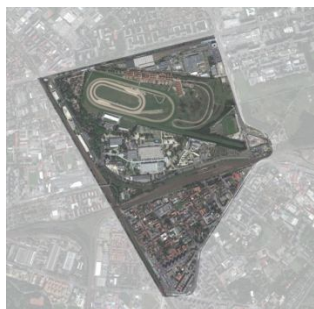

A kerületrészt természeti adottságai miatt a 19. században egyszerűen "Laposnak" nevezték, innen ered elnevezése. Területét leginkább az átmeneti, bizonytalan helyzetű területsávokkal rendelkező területtípushoz lehet besorolni, ahol a keskeny sávban elhelyezkedő lakóövezet mellett, nagy területeket foglal el a honvédség – beleértve a Zrínyi Nemzetvédelmi Egyetemet is – a MÁV és egyéb ipari vállalatok. Azonban nem csak területileg, hanem társadalmi és szociális szempontból is vegyes képet mutat az előregedő MÁV-telepi és szegregátumnak számító Pongrác úti lakótelepi lakosaival.

Ligettelek

Kerepesi út (a MÁV szolnoki vonalától) – Fehér út – Kőrösi Csoma út – Kőrösi Csoma Sándor sétány – a MÁV szolnoki vonala (a Kerepesi útig)

Kőbányán 1847-ben alakult meg a Ligettelek Társaság, amely szórakoztató negyedet hozott létre ezen a területen. Bár a vállalkozás néhány év múlva megszűnt, a városrész nevéként e név fennmaradt. A kerületrész távlatban lakó/intézményi funkcióra szolgáló, még jórészt „vegyes” felhasználású terület, ahol az ipari jellegű területek gyorsan vesztek munkahelyi funkcióikat, és lakó- valamint intézményterületté alakulnak át (ligettelki rehabilitációs terület). Jelentős területeket foglal el a Főváros tulajdonában lévő Hungexpo és Kincsem Park, melyek részben fejlesztés, részben pedig újrahasznosítás előtt állnak.

Felsőrákos

Kerepesi út (a Fehér úttól) – Sárga rózsá utca – Pesti határút – Határhalom utca – Jászberényi út – Fehér út (a Kerepesi útig)

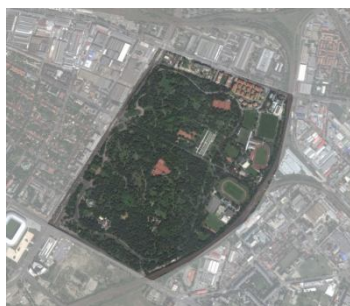

Népliget mellett, a kerület legnagyobb zöldfelületével rendelkezik. A Keresztúri út mentén jelentős kiterjedésű üzemi, munkahelyi területek, a vasúttól keletre pedig családi házas lakóterületek is vannak. A mezőgazdasági használatú területek kihasználtsága alacsony, nagyrésztük a kárpótlás folyamán magántulajdonba került.

Népliget

A MÁV hegyeshalmi vonala a (Kőbányai úttól) – Üllői út – Könyves Kálmán körút – Kőbányai út (a MÁV hegyeshalmi vonaláig)

A Népliget a barnamezős, rozsdáövezeti, alulhasznosított és szlömösödő lakóterületek által közrefogva helyezkedik el a VIII, IX, X. kerületek találkozásánál. A parkokban viszonylag szegény Pest egyik legnagyobb összefüggő zöld felülete - 1867-ben létesült -, területe több mint egymillió négyzetméter (112 hektár), melynek mintegy fele parkosított. Jelenleg átalakulás alatt áll, a korábbi gazdasági funkciók helyére kereskedelmi-, szolgáltató-, és lakó funkciók telepsznek be. Helyzeténél és funkciójánál fogva a Népliget potenciálisan alkalmas arra, hogy mint közhasználatú szabadtér, összárosi jelentőségű agóra, összekapcsolja ezeket az eltérő funkciójú és háttérű, jelenleg elszeparált területeket, karakteres identitást és magas környezeti minőséget biztosítva számukra.

Gyárdűlő

MÁV szolnoki vonala (a Mázsa tértől) – Száva utca – Üllői út – a MÁV hegyeshalmi vonala – Kőbányai út (a Mázsa térig)

A kerületrész 1873-ban kapta a nevét az itt létesült sör és húsgyárakról. A XX. század elején már ipari jellegű beruházások, vállalkozások foglalták el a hajdani hízlaldák helyét, melyekre ma már csak néhány utcánév - Mázsa tér, Hidas utca, Szállás utca, Hízlaló tér - emlékeztet. Az üzemek magukkal hozták a munkásságot is, akik számára szükséglakásokat építettek. Napjainkban a területnek megmaradt ipari jellege, a kerületrész déli részén elhelyezkedő minimális lakósávvval.

Óhegy

Maglódi út (a Jászberényi úttól) – Sibrik Miklós út – MÁV szolnoki vonala – Liget tér – Kőrösi Csoma Sándor sétány – Kőrösi Csoma út – Jászberényi út (a Maglódi útig)

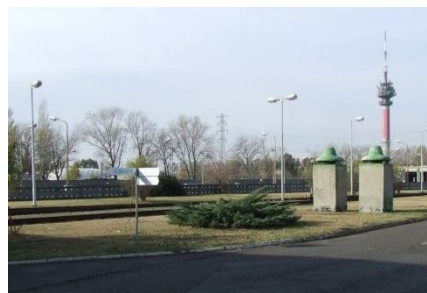

A városrész magja a 148 m magas Ó-hegy, amelyen a 19. században még nagy szőlőskertek voltak. Később a városrészhez csatolták az Óhegydűlőt, vagyis a Gyömrői út és a Ferihegyi repülőtérre vezető út közötti területet. A kerületrész távlatban lakó/intézményi funkcióra szolgáló, még jórészt „vegyes” felhasználású terület, ahol az ipari jellegű területek gyorsan vesztek munkahelyi funkcióikat, lakó- és intézményterületté alakulva át. Ennek legjellegzetesebb példája az Óhegy alja, annak délnyugatról nagyjából a Vaspálya, Kőér, Cserkesz, északkeletről a Gergely utca által határolt területsávja. A kerületrészek közül ezen a területen a legnagyobb a konfliktushelyzet az ipari és lakóterületek szétválasztása terén.

Kúttó

A MÁV szolnoki vonala (a Száva utcától) – a MÁV lajosmizsei vonala – a Ferihegyi repülőtérre vezető út – Üllői út – Száva utca (a MÁV szolnoki vonaláig)

Kőbánya mindig a Kúttó jó vízeről volt híres, nem véletlenül települtek ide a sörgyárak. A Száva utca és Kőér utca között még a XX. század elején is megvolt a jó vízű Kút-tó, amiről a kerületrészt kezdetben Kúttódűlőnek nevezték. Területén található a magyar sportéletben jelentős szerepet játszó KŐBÁNYA SC sporttelepe, melyet ipari területek vesznek körül.

Téglagyárdűlő

Jászberényi út (a Maglódi úttól) – Kozma utca – Sírkert utca – Maglódi út (a Jászberényi útig)

A Maglódi és Jászberényi út közé "szorult" városrész az egykor itt működő téglagyárról kapta nevét, és képét napjainkig is az ipartelepek határozzák meg, amellet, hogy jelentős családi házas övezet is található már a területen. Lakosság száma a XIX. század végén kezdett növekedni, amikor a főváros közeli területek gyors iparosodása következtében felduzzadt lakosság számára olcsó lakóhelyet kellett teremteni, és ehhez a kerület részben jelentős szabad területek álltak rendelkezésre. Így itt épült meg az első pesti szükséglakótelep a városrész északi határát alkotó Jászberényi út mellett 1886-ban.

Kőbánya-Kertváros

Jászberényi út (a Kozma utcától) – Vadszőlő utca – Eszterlánc utca – a temető északi fala – Tarkarét utca – Bogánsvirág utca – Fátyolka utca – Meténg utca – Kozma utca (a Jászberényi útig)

Területén a főváros 1934-ben szükséglakótelepet hozott létre, szegényebb családok részére. Kezdetben Gömbös-telepnek, később Városszéli telepnek nevezték. Mai nevét 1991-ben kapta. Az ipari területek jól elválnak a lakóterületektől, ahol a kerületi lakosság körülbelül 1 %-a lakik.

Keresztúri-dűlő

Meténg utca (a Kozma utcától) – Fátyolka utca – Bogáncsvirág utca – Tarkarét utca – a temető északi fala és annak meghosszabbított vonala – Eszterlánc utca – Álmos utca – Maglódi út – Sírkert utca – Kozma utca (a Meténg utcáig)

A városrész szinte teljes területét a Rákoskeresztúri Új Köztemető foglalja el. A szűkké váló Kerepesi temető miatt a főváros megvásárolt Rákoskeresztúr községtől a pestszentlőrinci határ mentén egy 429 holdas területet, ahol 1886-ban megnyitották az Új Köztemetőt. A temetőt 1933-tól többször is bővíteni kellett, és ma már kb. 600 holdra terjed ki. A városrészhez tartozik a Kozma utcai fegyház is, köznyelven a "Gyűjtő". Nevét az 1896-ban itt létesített Budapesti Királyi Országos Gyűjtőfogházról nyerte, mely azóta is különböző fokozatú büntetés-végrehajtó intézményként működik. Területén a rabok ellátását és foglalkoztatását szolgáló különböző gazdasági épületek is találhatóak. Miután a temető foglalja el a kerületrész legnagyobb részét, így területén nincs érdemleges gazdasági övezet, lakosainak aránya pedig csak a kerületi összlakosság 3%-át teszi ki.

Újhegy

Maglódi út (a Sibrik Miklós úttól) – a X. és XVIII. kerület közigazgatási határa (Felsőcsatári út – Hangár utca – Gyula utca – Gyömrői út – XVIII. ker.) – a MÁV szolnoki vonala – Sibrik Miklós út (a Maglódi útig)

A kerületrész az Ó-hegy keletre lefutó, futóhomokos buckákkal tarkított oldala. Területén az 1970-es években kezdődött és 1986-ban fejeződött be a Kőbánya-Újhegyi lakótelep építése. A házigyári elemekből épített 11 szintes, távfűtéses lakótömbökben mintegy 7000 lakás található. Előnye a telepnek a más hasonló lakónegyedekkel szemben a laza beépítettség és a sok zöldterület. A kerületrész ipari negyedei főleg a déli részen helyezkednek el, a lakó és ipari negyedek kevésbé keverednek.

SZEGREGÁLT VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK

Szegregátumok helyzetének általános bemutatása

A Központi Statisztikai Hivatal 2011-es adatai alapján Budapest Főváros X. kerület Kőbánya területén több olyan terület található, mely megfelel a szegregátum feltételeinek. A szegregátumok lehatárolása a szegregációs mutató alapján történik, melynek indikátora a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–59 éves) belül. Amennyiben a szegregációs mutató egy területen meghaladja az adott településtípusra vonatkozó határértéket, úgy az a terület szegregátumnak tekinthető.

Antiszegregációs Terv helyzetelemzése

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete meghatározza a település szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat.

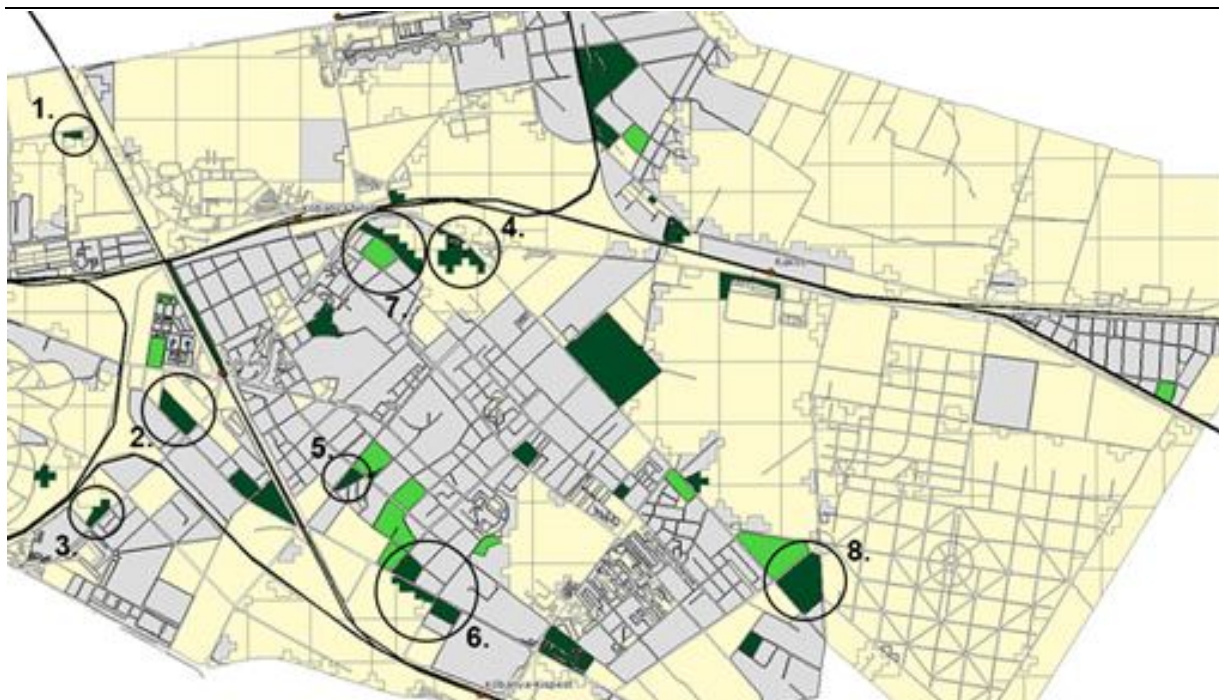
A területek lehatárolása a szegregációs mutató alapján történik, ez pedig a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül. A mutató úgy kerül kiszámításra, hogy a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre egyenként jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A lehatárolt terület népességszámának el kell érnie az 50 főt, mely kritériumnak a terület egészének kell megfelelnie (tehát akár több, egymás mellett elhelyezkedő tömbnek együttesen).

Mivel Budapest X. kerülete a kormányrendelet szerint a „Fővárosi kerület I. csoport”-ba tartozik, a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

Szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke:	Szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke:
nagyobb egyenlő, mint 20%	nagyobb egyenlő, mint 15%, de kisebb, mint 20%

A KSH Népszámlálási Főosztálya a szegregációs mutató releváns határértéke szerint két kartogramot állított elő az önkormányzatok számára. Az egyikben a magasabb határérték szerinti szegregátumnak számító tömbök kerültek lehatárolásra jelölve a veszélyeztetett területeket is, a másikon az alacsonyabb határértéknek eleget tevő tömbök lettek megjelölve, melyek tartalmazzák a szegregációval veszélyeztetett és a szegregátumnak számító tömböket is. A kapcsolódó adatszolgáltatás az első esetben csak a szegregátumokra, a második esetben a kijelölt területek egészére vonatkozik.

A 2011-es népszámlálási adat alapján előállított szegregációs mutató segítségével Kőbányán 8 db szegregátum került kijelölésre, melyek lakossága egyenként meghaladta az 50 főt. A kijelölt szegregátumok többsége ipari területekbe ékelődve vagy azok peremén, jellemzően munkahelyi övezetbe sorolt területeken helyezkednek el, többet közülük telepes, a maradékot pedig kisvárosias beépítés jellemzi. A területek zárvány jellegét fokozza, hogy nagy, forgalmas utakkal és vasútvonalakkal vannak elvágvá az összefüggő városszövettől. Négy szegregátumhoz közvetlenül veszélyeztetett terület is kapcsolódik, önálló veszélyeztetett terület szintén 4 db került lehatárolásra.

21. táblázat A 2011-es népszámlálási adatokból előállított szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok, a szegregációs mutató 20%-os határértéke mellett. KSH által készített kartogram.

Budapest X. ker. szegregátum áttekintő Szegregációs mutató 15% feletti

22. táblázat A 2011-es népszámlálási adatokból előállított szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok és veszélyeztetett területek, a szegregációs mutató 15%-os határértéke mellett. KSH által készített kartogram.

Az alábbi tábla a kijelölt szegregátumok lakónépességének és lakásállományának adatait tartalmazza.

PEST-BUDAPEST KONZORCIUM

HBHE – BFVT – HÉTFÁ – PESTTERV – Pro Régió – Városkutatás

Budapest X. kerület Kőbánya

Kőbánya ITS – Helyzetfeltáró, helyzetelemző munkarész

Mutató megnevezése	kerület összesen*	1. Hős utca	2.Szállás utca	3. Bihari utca	4. Maglódi – Jászberényi út	5. Cserkesz - Kőér utca	6. Noszlopy utca - Győmrői út	7. Maláta utca	8. Maglódi - Újhegyi - út**	
Lakónépesség száma	80978	635	113	214	106	72	235	63	205	
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	12,6	23,6	30,1	24,8	22,6	16,7	20,9	22,2	12,2	
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	65,6	65,8	62,8	62,1	62,3	68,1	62,1	58,7	68,8	
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	21,9	10,6	7,1	13,1	15,1	15,3	17,0	19,0	19,0	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	13,7	54,5	40,8	54,1	36,4	46,9	34,9	29,7	31,2	
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	22,5	3,6	9,0	3,8	6,6	5,9	4,7	0,0	3,5	
Lakásállomány (db)	38432	292	51	74	49	35	123	27	101	
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	3,7	64,4	21,6	2,7	8,2	8,6	18,7	0,0	31,7	
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	34,9	58,1	62,0	60,2	54,5	57,1	55,5	48,6	53,9	
Szegregációs mutató	8,3	38,8	28,2	36,8	27,3	30,6	26,7	21,6	21,3	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	61,3	39,6	38,9	38,4	41,3	41,5	41,4	47,5	44,4	
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	33,3	47,9	40,5	51,9	38,9	50,0	50,5	54,8	44,0	
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	49,9	65,5	57,5	55,6	57,5	62,5	55,7	55,6		
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	10,8	17,8	39,6	41,1	28,9	18,5	31,7	28,6	41,2	
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,3	7,8	25,0	21,1	20,0	18,5	23,1	14,3	58,0	
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	3,3	62,5	17,5	2,8	11,1	4,0	18,1	0,0	20,9	
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	18,9	98,5	87,5	56,9	50,0	56,0	76,2	83,3	12,8	

23. táblázat A szegregációs mutató által lehatárolt szegregátumok adatai a szegregációs mutató 20%-os határértéke mellett. Forrás: KSH Népszámlálás, adatszolgáltatás.

1. szegregátum: Hős utca**Lehatárolás: Hős utca déli oldala a Zách utcától a Pongrácz útig**

A Hős utcai szegregátum (Hős utca 15/a-b) a kerület észak-nyugati határán, a munkahelyi övezetbe ékelődve, a Honvédség és a Készenléti Rendőrség telephelyének szomszédságában helyezkedik el. A közös lépcsőházakkal összekötött két darab épületepár 1939-ben épült, komfortnélküli, szoba-konyhás munkáslakásokként, közös mellékhelyiségekkel. Mára teljesen leromlott állapotú, társadalmilag is gettósodott.

A Hős utcai szegregátum a legmagasabb szegregációs mutatóval (38,8%) bíró terület a kerületben, ahol 2011-ben 635 fő lakott. A 0-14 éves gyermekek aránya majd kétszerese (23,6%), az idősek aránya fele (10,6%) a kerületi átlagnak. Az ott élők kétharmada gazdaságilag inaktív, a foglalkoztatottak aránya a 15-64 évesek körében 40%, ami csupán kétharmada a kerület releváns népességében való aránynak, a munkanélküliségi ráta pedig majd kétszerese a kerületi átlagnak, rendszeres munkajövedelemmel az aktívkorúak fele nem rendelkezik. A háztartások felében nincs foglalkoztatott családtag. Mindez az ott élő lakosság kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzetét mutatja, amit az iskolai végzettség mutatói is alátámasztanak az aktívkorúak több mint fele csak legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, felsőfokú végzettsége 3,6%-nak van.

A két épületszárnyban összesen 292 db lakás van, ebből 256 db lakás lakott. A lakások mind egyszobásak (28 nm alapterülettel), kétharmaduk alacsonykomfortfokozatú. A lakások túlszűfoltak, átlagosan 2,2 fő lakik az egyszobás lakásokban.

Jelen állapot:

A Hős utca a kerület legrosszabb helyzetű szegregátuma. A lakások a rossz műszaki állapot ellenére az 1990-es évektől privatizálható kategóriába kerültek, ezért jelenleg társasházi formában, vegyes tulajdonban működik az épület, melyben kb. 51-49 % az önkormányzati és a magántulajdon. A 292 db lakásból 151 db van önkormányzat tulajdonban. A nem lakott lakások száma 2011-ben 33 db volt a Népszámlálás adatai szerint, jelenlegi becslések alapján 40-50 db lakás nem lakott, ezen belül 20 db nem lakott önkormányzati lakás van (2014.12.01-i állapot). A jöcím nélküli bérlők száma 34, mely elég magas arányt jelent, a lakott bérlakások 26%-ában lakik jöcím nélküli bérlő. Az önkormányzat hosszabb távon fel kívánja számolni az épületet, éppen ezért a megürült önkormányzati lakásokat nem adja bérbébe újra, hanem lefalazza azokat.

A segélyezési mértéke jóval magasabb mint a kerületi átlag, azonban nem a legmagasabb a szegregátumok között. A lakásfenntartási támogatások (36 db) aránya a lakások számához viszonyítva 12-15 %, a munkanélküliséggel kapcsolatos támogatások (23 db) aránya pedig együttesen 8-9%-ot, a

rendszeres gyermekvédelmi támogatások aránya a lakások számához viszonyítva 36-40%-ot tesz ki. A családsegítő és gyerekjóléti szolgálat 2014. évi adatai szerint a lakások egynegyedében laknak olyan családok, háztartások, melyek a szociális intézmények szolgáltatásában részesülnek. A családok leggyakrabban anyagi okok miatt kerültek a családsegítő kliensei közé, az összes lakás százalékában 15,1% (39 család), foglalkoztatottsági problémák miatt 6,2% (16 család), ügyintézésben való segítségre szorulás miatt 3,9% (10 család)⁹. A jogcímnélküliek számára vonatkozólag nem történt adatszolgáltatás, de az ellátórendszer szakembereinek szóbeli beszámolója alapján a hátralékos háztartások száma magas a szegregátumban, és többeket emiatt a lakhatás elvesztése fenyegeti.

2. szegregátum: Szállás utcai szegregátum

Lehatárolás: Monori utca - Jegenyé utca - Bihari utca - Szállás utca

A szegregátum szintén egy tömbben helyezkedik el, a Gyárdűlő városrészben, ipari és kereskedelmi funkciókkal vegyes területen, munkahelyi besorolású övezetben. A tömbben a Szállás utcában és részben Bihari utcában vannak lakóépületek, a többi részében telephelyek találhatóak. A szegregátumban összesen 51 lakás volt, melyekben 113 fő élt 2011-ben.

A tömb szegregációs mutatója 28,2%, melynek alapján a 4. legrosszabb helyzetű szegregátum. A gyermekkorúak aránya nagyon magas (30,1%), míg az idősek aránya csak 7,1%, harmada a kerületi értéknek. Ugyanakkor a képzettségi mutatói valamivel kedvezőbbek, mint a Hős utcának, legfeljebb általános iskolai végzettsége az aktívkorúak 40%-ának van, míg a 25 évesnél idősebbek 9%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel. Gazdaságilag nem aktív a lakosság 57,5%-a, a munkanélküliségi ráta viszont eléri a 40%-ot, míg a háztartások szintén 40%-ában nincs foglalkoztatott (a kerületi átlag 33,3%).

A szegregátumban 51 lakás volt összesen 2011-ben. A lakások több mint ötöde alacsonykomfortfokozatú. A lakások döntő része itt is egyszobás (87,5%).

Jelen állapot:

A lakóépületek társasházi formában működnek, melyekben összesen 19 db önkormányzati tulajdonú lakás van, mely a lakások 37%-át teszi ki. Jelenleg az önkormányzati bérlakások közül 4 db nincs bérbeadva a területen. Három lakásban él jogcímnélküli bérlő.

⁹ BÁRKA adatszolgáltatása, mely a 2014. évi ügyfél adatokat tartalmazza.

A segélyezési mutatók valamivel magasabb ellátottságot mutatnak, mint a Hős utca esetében. A lakásfenntartási támogatásban részesültek aránya 41%, a munkanélküliséggel kapcsolatos ellátások aránya 10%, míg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők aránya 41% a lakások számához viszonyítva. Az ellátórendszer információi szerint a szociális problémák ezen a területen is halmozottan jelennek meg.

3. szegregátum: Bihari utca 8/c.

Lehatárolás: Bihari utca északi oldala a Balkán utcától a Derecskei utcáig

A Bihari utca 8/c. ugyanazon típusú terv szerint épült, mint a Hős utca 15/c., de itt mára csak egy épülepár maradt meg, a másik kettőt a kilecvenes évek során elbontották. A szegregátum szintén munkahelyi övezetben, iparterületbe ékelődve helyezkedik el.

A Bihari utca népessége 214 fő volt 2011-ben, a tömb szegregációs mutatója 36,8%, szinte a Hős utcaival azonos értékű. Az itt élők negyede gyermekkorú, az idősek aránya 13%. A lakosság munkaerőpiaci helyzete itt is nagyon kedvezőtlen, az aktívkorúak 54,1%-ának legfeljebb általános iskolai végzettsége van, a felsőfokú végzettségűek aránya 3,8%. A háztartások felében nincs foglalkoztatott. A munkanélküliségi ráta több mint 40%, a legmagasabb a szegregátumok körében.

A lakások száma 74 db, a pár éve történt szociális városrehabilitációs projektnek köszönhetően csak töredéke (2,7%) alacsonykomfortfokozatú, az egyszobás lakások aránya jelentősen csökkent, 100%-ról 57%-ra.

Jelen állapot:

A Fővárosi Önkormányzat támogatásával megvalósított szociális városrehabilitációs beavatkozás eredményeképpen az épületegyüttes teljes felújításon esett át, a lakások komfortosak, és a lakásállományon belül kialakításra kerültek nagyobb, kétszobás lakások is. A szociális programok főként a gyermekes családok körében értek el eredményeket, azonban a projekt lezárultával a szociális problémák, munkanélküliség, lakással kapcsolatos hátralekók újból növekedésnek indultak, és a lakókörnyezet állapota is romlott. Az épületegyüttes továbbra is teljesen önkormányzati tulajdonban van. Az üres lakások száma magas az összes lakáshoz képest, 10 db, és ezenkívül 8 db lakásban jogcímnélküli bérlő van, a lakott lakások 13%-ában..

A segélyezési adatok is a területen élők rászorultságát mutatják. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számának a lakáshoz számhoz viszonyított aránya itt a második legmagasabb a szegregátumok közül, 57%; foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők aránya

13,5 % a lakások számához viszonyítva. Rendszeres szociális segélyben senki nem részesül, a lakásfenntartási támogatás száma és aránya rendkívül alacsony, mindössze 2 háztartás kapja ez utóbbi támogatást.

4. szegregátum: Jászberényi-Maglódi út

Lehatárolás: Maglódi út déli oldala az Indítóház utcától - Jászberényi út déli oldala a Nyitra utca meghosszabított vonaláig

A szegregátum szintén munkahelyi övezetben, ipartelepek környezetében, forgalmas út mentén található, munkahelyi övezetben.

A szegregátumban 106 fő élt, 49 lakásban. A terület szegregációs mutatójának az értéke 27,3%, a nyolc szegregátum közül a negyedik legkevésbé rossz helyzetű terület. A gyermekek aránya itt is lényegesen magasabb, és az idősek aránya is alacsonyabb, mint a kerületi értékek. Az aktívkorú lakosságnak valamivel kevesebb mint a fele rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel, a felsőfokú végzettségűek aránya pedig 6,6% a releváns korú népességben. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya majd 40%, a gazdaságilag nem aktív népesség aránya a 15-64 évesek között 57,5%, a munkanélküliségi ráta pedig 28,9%. A szegregátum lakossága tehát enyhén jobb helyzetben van az iskolázottsági mutatók szerint, de a munkaerőpiaci kilátásai nagyon kedvezőtlenek.

A lakásállomány viszont jelentősen jobb minőségű, mint a többi szegregátumban, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a fenti három szegregátuménál kedvezőbb, csupán 11%, a lakások fele azonban itt is egy szobás.

Jelen állapot:

A lakások több mint kétharmada önkormányzati tulajdonban van, összesen 34 db lakás a 49 db lakásból. Az önkormányzati lakások közül 3 db lakás üres, és 4 db lakásban jogcímnélküli bérlő van. A használaton kívüli lakásokat az önkormányzat itt is befalazza. Különösen a Maglódi úton lévő két lakóépület van nagyon rossz állapotban.

Segélyezési mutatók a lakásfenntartási támogatás és rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetében magasabb arányú, míg a munkanélküli ellátásoknál 8%.

5. szegregátum: Cserkesz- Kőér utcák

Lehatárolás: Cserkesz utca - Kőér utca - Gergely utca - Kerecseny utca

A szegregátum az Óhegy városrész déli részén található lakóövezetben. A tömbben túlnyomórészt lakóépületek találhatóak, különféle beépítés formákkal. A Kőr utca 26-ban van a Fővárosi Önkormányzat egyik Utógondozóháza a volt állami gondozottak számára (18-24 évesek).

A szegregátum lakossága 72 fő volt a népszámláláskor, a lakások száma pedig 35 db. A szegregációs mutató 30,6%. A gyermekek aránya a népességben (16,7%) alacsonyabb mint a többi szegregátumban, az idősebbek aránya (15,3%) pedig jobban közelít a kerületi értékhez. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 46,9%, a felsőfokú végzettségűek aránya azonban csak 6%. A munkaerőpiaci helyzetet leíró mutatók itt is kedvezőtlenek, magas az inaktívok aránya (62,5%), a háztartások felében nincsen foglalkoztatott, a munkanélküliségi ráta 18%.

A lakásállománynak 8,6%-a alacsonykomfortfokozatú, a lakások fele egyszobás.

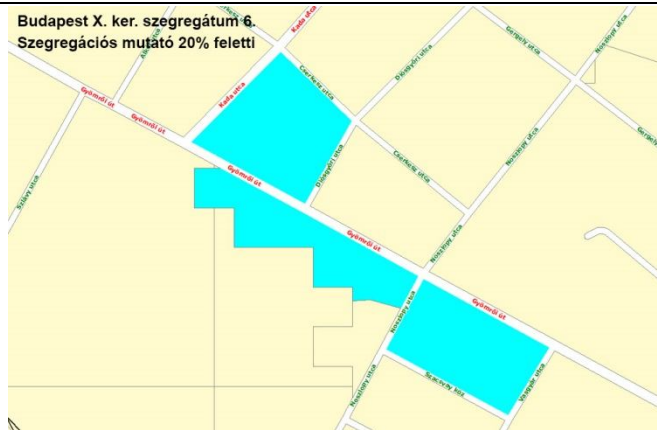
Jelen állapot:

Az önkormányzatnak összesen 31 db lakása van a területen, három lakóépületben, melyek teljesen önkormányzati tulajdonban vannak. Az önkormányzati üres lakások száma 3, egy lakásban él jogcím nélküli bérlő.

A segélyezési mutatók a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény tekintetében kiugróan magasak, 25 db támogatás esik a 35 db lakásra, ami 71,4%-os arány. Ellenőrizni szükséges, hogy az utógondozóház befolyásolja-e ezt a magas értéket. A lakásfenntartási támogatás aránya a szegregátumok közül itt a legmagasabb 17,1%. A munkanélküli ellátórendszerben 6 fő vesz részt, mely az alacsony lakosság miatt magas arányt (18%) jelent.

6. szegregátum: Gyömrői út

Lehatárolás: Noszlopy utca nyugati oldala a Szacsvay köztől északra - Szacsvay köz - Vasgyár utca - Gyömrői út déli oldala - Kada utca - Cserkész utca - Diósgyőri utca - Gyömrői út

A szegregátum szintén az Óhegy városrész déli oldalán található, munkahelyi övezetbe ékelődve, a Gyömrői út mentén helyezkedik el. A Gyömrői út északi oldalán egy tömb, míg a déli oldalán a hosszabban elhúzódva, alapvetően ipartelepek által alkotott tömbökben megmaradt lakóépületek tartoznak a szegregátumhoz.

A szegregátum a nagyobb lélekszámúak közé tartozik, lakossága 235 fő volt 2011-ben, szegregációs mutatója 26,7%. Jelentős a gyermekkorúak aránya (20,9%), az idősek aránya (17%) azonban a többi szegregátumhoz képest magas. Az alacsony képzettségűek aránya (legfeljebb általános iskolai végzettség, 34,9%) kedvezőbb mint a legrosszabb helyzetű szegregátumokban, viszont a felsőfokúak aránya alacsony (4,7%). A gazdaságilag nem aktív népesség aránya 55,7%, ami viszonylag alacsonynak mondható, a munkanélküliségi ráta azonban nagyon magas 31,7%: tehát jelentős része azoknak, akik a munkaerőpiacon vannak nem találtak munkát. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya itt is 50%.

A lakások száma 123 db volt 2011-ben, melynek háromnegyede egyszobás és 18,7%-uk alacsony komfortfokozatú.

Jelen állapot:

A szegregátumban az önkormányzati lakások száma összesen 70 db, ebből 52 db van önkormányzati tulajdonú lakóépületben, míg 18 db társasházban. Az üres lakások száma magas, 18 db, és 7 lakásban van jogcímnélküli bérlő. A segélyezési mutatók a többi szegregátumhoz képest a lakásfenntartási támogatás esetében mutatnak valamivel magasabb segélyezési arányt (10,6%).

7. szegregátum: Maláta utca északi oldala

A szegregátum a kerületközpont közel helyezkedik el, egy alapvetően nagy kiterjedésű ipari tömbnek a Maláta utca felé néző részében. Maga a tömb nem lakóövezet, de a lakóépületek ténylegesen környezete (Malát utca másik oldala) viszont igen. A szegregátum kis kiterjedésű, néhány lakóépületből áll.

A szegregátumban népesség száma alacsony, 63 fő, szegregációs mutatója 21,6%, az egyik legalacsonyabb a kerület szegregátumai között. Gyermek aránya (22,2%) itt is magas a kerületi értékhez képest, az idősek aránya (19%) azonban majdnem azonos. Alacsony iskolai végzettségű az aktívkorúak 30%-a, felsőfokú végzettségű nincs. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 54,4% , a gazdaságilag nem aktív népesség aránya 55%, a munkanélküliségi ráta 28%.

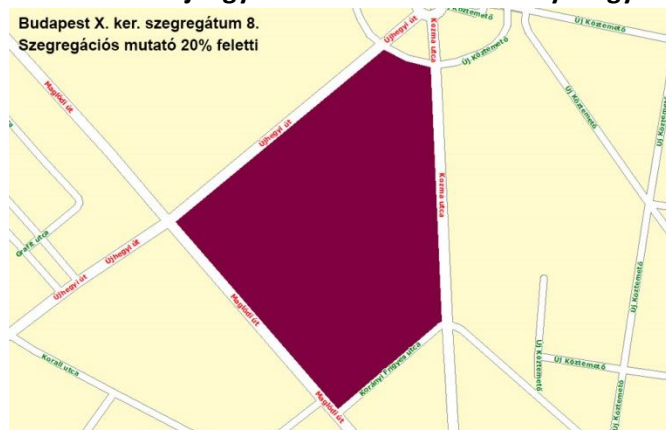
A 27 db lakáson belül nincs alacsonykomfortfokozatú, viszont többnyire (83,3%-ban) egyszobások a lakások.

Jelen állapot:

A lakások önkormányzati tulajdonban vannak, 3 db lakás nincs bérbe adva jelenleg, egy lakásban van jogcím nélküli bérlő. A segélyezési mutatók a lakásfenntartási támogatás esetében itt a legmagasabb (26%), mely összesen 7 db lakást jelent. A többi segélyezési mutató a többi szegregátum átlagának szintjén van.

8. szegregátum: Maglódi út 32-38.

Lehatárolás: Újhegyi út - Kozma utca - Korányi Frigyes utca - Maglódi út

A szegregátum a Kozma utcai börtönnel egy tömbben található a Maglódi út mentén, a lakóépületek egykor a börtönőröknek épült lakások voltak, teleszerkezetű beépítést követve.

A szegregátum lakossága (a börtön intézménye nélkül) 205 fő volt 2011-ben, a szegregációs indexe 21,3% mely a legalacsonyabb a szegregátumok között. A lakónépesség korszerkezete a kerületi átlaghoz közelít, az aktívkorúak aránya (68,8%) valamivel magasabb, míg az idősek aránya (19%) enyhén alacsonyabb. Az aktívkorúak egyharmadának legfeljebb általános iskolai végzettsége van, ami több mint kétszerese a kerületi átlagnak (13,7%), a felsőfokú végzettségűek aránya pedig igen alacsony, 3,5%. Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik az aktívkorúak több mint fele (53,9%). A háztartások 44,4%-ában nincs foglalkoztatott. Mindezek az alacsonyabb szegregációs mutató ellenére is nagyon kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzetet tükröznek.

A tömbben összesen 101 lakás van, melyeknek mintegy harmada alacsonykomfortfokozatú, 29%-uk egyszobás.

Jelen állapot:

A szegregátum teleszerűen helyezkedik el, bár a szomszédságában található egy jobb státuszú, felújított kisebb lakótelep. Az épületek leromlott állapotúak, a lakások 81%-ban önkormányzati tulajdonban vannak, az üres lakások száma 12 db, és 15 db lakásban él jogcím nélküli bérlő. Az önkormányzat az utóbbi években megkezdte a lakóépületek közműrendszerének felújítását, a gázvezetékek és víz-, csatornahálózat került részben kicserélésre, felújításra.

A segélyezési mutatókat tekintve, lakásfenntartási támogatásban 11 háztartás részesül (11%), 8 fő részesül munkanélküliséggel kapcsolatos ellátásban, és 22 gyermek után jár rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény. A szociális ellátórendszer tapasztalata szerint az itt élő családok magas arányban hátrányos helyzetűek, és több különösen rászorult gyermeket családjuk él a szegregátumban.

Szegregátumok önkormányzati lakásállományára vonatkozó adatok

Az alábbi táblában foglaltuk össze a szegregátumokban lévő önkormányzati lakásokra vonatkozó adatokat.

Az adatok azt mutatják, hogy a lehatárolt szegregátumokon belül a lakásállomány közel kétharmadát (64,9%) önkormányzati tulajdonban lévő bérlakások alkotják. A nyolc lehatárolt szegregátumban összesen 1643 fő él, 752 db lakásban a 2011. évi népszámlálási adatok szerint, mely az átlagosnál jóval magasabb laksűrűséget jelent; egy lakásban átlagosan 4,2 fő él, ami a kétszerese a kerületi átlagnak (2,1 fő). Az önkormányzati lakásoknak egy jelentős hányada, 15%-a üres. Az üres lakások magas száma feltehetően részben abból adódik, hogy az önkormányzat a felszámolásra kijelölt épületekben (ezek a legrosszabb műszaki állapotú lakóépületek) nem adja bérbé a megüresedett lakásokat, hanem lezárja (befalazza) azokat, majd kivonja az állományból.

Az üres lakások mellett a jogcím nélküli bérlők aránya is magas a szegregátumokban, az összes önkormányzati lakás szintén 15%-ában él rendezetlen, bizonytalan helyzetű bérlő. Ez az önkormányzati lakott lakások arányában még magasabb értéket jelent, 17,5%-ot, vagyis a szegregátumokban a bérlők hatodának súlyosan bizonytalan a lakhatási helyzete, melynek oka feltehetően a felhalmozott lakbér és közműdíj hátralékok.

Az azonosított szegregátumok neve	Összes lakás* (db) 2011	Önk. lakások száma önki lakóépületben* *	Önk. lakások száma társasházban* *	Összes önk. lakás aránya összes lakáson belül** *	Üres önk. lakások száma* *	Jogcím nélküli bérlők száma	Bontott lakások száma 2008-2015 között	Épített lakások száma 2008-2015 között
Sz 1 Hős utca	292		151	51,7,7%	20	34	n.a	n.a
Sz2 Szállás u.	51		19	37,3%	4	3	n.a	n.a
Sz3 Bihari u 8/c	74	73		98,6%	10	8	n.a	n.a
Sz4 Jászberényi-Maglódi út	49	36		73,5%	3	4	n.a	n.a
Sz 5 Kőér u.	35	31	0	88,4%	2	1	n.a	n.a
Sz 6 Gyömrői út	123	52	18	56,9%	18	7	n.a	n.a
Sz 7 Maláta u	27	0	26	96,2%	3	1	n.a	n.a
Sz 8 Maglódi út 32-38	101	82		81,1%	12	15	n.a	n.a

Szegregátumok összesen	752	274	214	64,9%	72	73	n.a	n.a
Kerület	38432	2454		6,4%	.		n.a	n.a

*Az összes lakásszám a 2011. évi Népszámlálás adata, az adat tartalmazza a nem lakott lakásokat is.

**Az önkormányzati állományra vonatkozó adatok forrása önkormányzati adatszolgáltatás, melyek a 2014. évi állapotot tükrözik.

***Az önkormányzati lakások aránya becslésnek tekinthető, mivel elképzelhető, hogy 2011 óta a területen változott a lakásszám, pl. csökkent bontások következtében.

24. táblázat A szegregátumokban lévő önkormányzati lakások adatai.

Forrás: KSH Népszámlálás 2011, és Budapest, X. kerület Kőbánya Önkormányzata Lakáskonceptiója, 2014.

Szegregátumok segélyezési helyzete

A szegregátumok jelenlegi helyzetének vizsgálatához a segélyezési adatok leválogatása történt meg az egyes szegregátumokra vonatkozóan. Ezek számát viszonyítjuk a szegregátumban lévő lakások számához (2011. évi adat). A lakásfenntartási támogatás tekintetében a Hős utcai, a Szállás utca, Cserkesz-Kőér, Maláta utcai szegregátumok rendelkeznek kiugróan magas támogatottsági aránnyal, bár az összes szegregátum támogatottsági aránya a kerületi átlagnak több mint háromszorosa. A rendszeres szociális segélyt tekintve a Cserkesz-Kőér utcai szegregátum részesül kirívóan magas támogatottságban (itt elképzelhető, hogy a tömbben lévő állami gondozottak utógondozóháza is torzítja az adatokat). Az FHT tekintetében a Bihari, Cserkesz-Kőér és a Maláta utcai szegregátumok kapják legnagyobb arányban a támogatást. A rendszeres gyermekvédelmi támogatás esetében a Cserkesz-Kőér, a Maglódi-Jászberényi, a Bihari és a Szállás utcákban a legmagasabb az egy lakásra eső támogatott gyermekek aránya.

Az adatok azt mutatják, hogy szegregációs mutató által lehatárolt területek mindegyike szegregátumnak tekinthető, bár az egyes szegregátumok segélyezési mértéke eltérő valamelyest, ami részben a rászorultsággal lehet összefüggésben, de a jogosultsági feltételek is befolyásolhatják azt, pl. jogcímnélküli és bejelentett lakcímmel nem rendelkező háztartások. Az mindenesetre látszik, hogy azokban a szegregátumokban magas egyértelműen a segélyezési arány azokban, ahol alacsony a lakásszám (lakónépességszám) és a lakások többsége önkormányzati tulajdonban van.

Az azonosított szegregátumok neve ¹⁰	Lakónépesség száma*	Lakások száma*	LFT ² -ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva**	Rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva**	Foglalkoztatást Helyettesítő támogatásban részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Közfoglalkoztatottak aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Romák aránya a lakónépességben belül ³ (Nem kötelező)
Sz 1 Hős utca	635	292	36/292=12,3%	5/292=1,7%	18/292=6,2%		104/292=35,6%	
Sz2 Szállás u.	113	51	9/51=17,6%	1/51=2%	4/51=7%		21/51=41,2%	
Sz3 Bihari u 8/c	214	74	2/74=2,7%	0/74=0%	10/74=13,5%		42/74=56,7%	
Sz4 Jászberényi-Maglódi út	106	49	6/49=12,2%	1/49=2%	3/49=6,1%		21/49=42,8%	
Sz 5 Kóér u.	72	35	6/35=17,1%	2/35=5,7%	4/35=11,8%		25/35=71,4%	
Sz 6 Gyömrői út	235	123	13/123=10,6%	2/123=1,6%	7/123=5,7%		31/123=25,2%	
Sz 7 Maláta u	63	27	7/27=25,9%	0/27=0%	3/27=11%		10/27=37,0%	
Sz 8 Maglódi út 32-38	205	101	11/101=10,9%	1/101=1%	7/101=6,9%		22/101=21,8%	
Szegregátum összes	1643	752	90/752=12,0%	12/752=1,60%	56/752=7,45%		276/752=36,7%	
Kerület	80978	38432	1258/38432=3,27%	97/38432=0,25%	726/38432=1,89%	Nincs adat	2109/38432=5,49%	Nincs adat

*KSH, 2011. évi Népszámlálás adatai.

25. táblázat Segélyezési adatok az egyes szegregátumokra. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.

¹⁰ A szegregációs mutató 20%-os határértéke mellett lehatárolt szegregátumokra vonatkozóan.

Szegregátumokhoz kapcsolódó szegregációval veszélyeztetett területek

Négy olyan veszélyeztetett terület került lehatárolásra, melyek közvetlenül szegregátumokhoz kapcsolódnak, vagyis ezekben az esetekben növekszik a leromlott terület nagysága. Az alábbi tábla ezeket a területeket mutatja be oly módon, hogy megjeleníti a teljes leromlott terület legfőbb adatait, és az összehasonlíthatóság érdekében a szegregátumok adatait is.

Mutató megnevezése	5. V+SZ	5. SZ	6. V+SZ	6. SZ	7. V+SZ	7. SZ	8. V+SZ	8. SZ
Lakónépesség száma	445	72	829	235	264	63	220	205
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,7	16,7	20,1	20,9	18,2	22,2	11,4	12,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	67,6	68,1	63,4	62,1	66,7	58,7	69,1	68,8
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	18,7	15,3	16,4	17,0	15,2	19,0	19,5	19,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	32,9	46,9	28,9	34,9	25,0	29,7	30,9	31,2
Lakásállomány (db)	237	35	412	123	125	27	110	101
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	17,3	8,6	14,6	18,7	14,4	0,0	29,1	31,7
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	46,8	57,1	46,8	55,5	38,1	48,6	53,3	53,9
Szegregációs mutató	19,3	30,6	19,8	26,7	17,6	21,6	21,1	21,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	41,7	50,0	41,9	50,5	40,7	54,8	44,0	44,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	59,6	56,0	63,3	76,2	61,7	83,3	30,0	28,9

Rövidítések: V-veszélyeztetett terület, Sz- szegregátum. V+SZ: veszélyeztetett terület és szegregátum együttesen.

26. táblázat A szegregátumok és hozzájuk kapcsolódó veszélyeztetett területek együttesen.

Forrás: KSH adatszolgáltatás, Népszámlálás, 2001.

A veszélyeztetett területek és szegregátumok utcák általi lehatárolása:

5. szegregátum és veszélyeztetett terület lehatárolása: *Cserkesz utca - Kőér utca - Petrőczy utca - Márga utca - Gergely utca - Kerecseny utca*

6. szegregátum és veszélyeztetett terület lehatárolása *Noszlopy utca nyugati oldala a Szacsvay köztől északra - Szacsvay köz - Vasgyár utca - Győmrői út déli oldala - Alkér utca - Cserkés utca - Szláv utca - Petrőczy utca - Alkér utca - Kisgergely utca - Kada utca - Cserkesz utca - Diósgyőri utca - Győmrői út*

8. szegregátum és veszélyeztetett terület lehatárolása *Maláta utca északi oldala - Maláta köz - Mádi utca - Nyitra utca*

8. szegregátum és veszélyeztetett terület lehatárolása *Újhegyi út - Kozma utca - Korányi Frigyes utca - Maglódi út intézet nélkül*

A fenti táblából látható, hogy egyedül a 8. szegregátum esetében nem okoz jelentősebb népesség növekedést a veszélyeztetett területnek a szegregátumhoz való „csatolása”, az összes többi esetben jelentősen, 200-600 fővel növekszik az érintett területeken élő népesség száma. A két legmagasabb

népességű terület esetében is a szegregációs mutatók a teljes terület esetében is magas szinten maradnak, majdnem elérik a 20%-ot (19,3 és 19,8%). Továbbá mindegyik területre igaz, hogy magas az alacsonyiskolázottságúak és a rossz munkaerő piaci helyzettel rendelkezők aránya. A lakásállomány is problémásnak mutatkozik a veszélyeztetett területeken is, magas az egyszobás lakások aránya és az alacsonykomfortfokozatúaké is. A leromlott területen tehát bár vegyesebb lakosság él, a kedvezőtlen társadalmi és lakhatási összetételt az adatok is tükrözik.

Önálló veszélyeztetett területek

Négy, önmagában álló, szegregátumokhoz nem kapcsolódó veszélyeztetett terület került lehatárolásra a népszámlálási adatok alapján. Ezek jellemzőit az alábbi táblázat mutatja be:

Mutató megnevezése	X. kerület	9. veszélyeztetett terület	10. veszélyeztetett terület	11. veszélyeztetett terület	12. veszélyeztetett terület
Lakónépesség száma	80978	272	132	86	191
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	12,6	21,0	25,8	9,3	14,7
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	65,6	61,8	67,4	73,3	64,9
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	21,9	17,3	6,8	17,4	20,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	13,7	26,2	25,8	17,5	21,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	22,5	9,4	25,6	19,6	7,2
Lakásállomány (db)	38432	118	59	27	95
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	3,7	14,4	20,3	0,0	2,1
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	34,9	48,8	42,7	42,9	41,9
Szegregációs mutató	8,3	16,7	15,7	15,9	16,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	33,3	39,1	23,4	33,3	46,2
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	26,1	41,8	33,3	10,8	23,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	18,9	7,7	46,8	3,7	50,0

27. táblázat Önálló veszélyeztetett területek. Forrás: KSH adatszolgáltatás, Népszámlálás, 2001.

Veszélyeztetett területek lehatárolása:

9. Veszélyeztetett terület: *Pongrácz út - Gép utca - Doba utca*

10. Veszélyeztetett terület: *Noszlopy utca keleti oldala a Gergely utcától a Székfűvirág utca meghosszabbított vonaláig*

11. Veszélyeztetett terület: *Magyarfalu utca - Bojtocska utca - Zöld pálya utca - Borsika utca*

12. Veszélyeztetett terület: *Maglódi út - Fagyal utca - Szegély utca - Sibrik Miklós út*

Legmagasabb lakosság száma a 9. veszélyeztetett területnek van, mely a Nagy-Pongrácz északi csücskét jelenti, 272 fő él itt. A 12. veszélyeztetett területen is viszonylag sokan élnek, 191 fő, ez a Maglódi úttól délre elhelyezkedő Sibrik-telepnek jelöli a Maglódi út mentén lévő sorházait. Alacsonyabb lakossággal számmal a 10. és a 11. veszélyeztetett terület rendelkezik, az előző területen az információk szerint már részben felszámolásra kerültek épületek, az utóbbi pedig Kőbánya–Kertváros egyik tömbjét jelöli.

Legmagasabb szegregációs mutatóval a 12. és a 9. Terület (Sibrik telep és a Nagy-Pongrác északi része) rendelkezik, itt a mutató 16-17% közötti értékekkel bír. A társadalmi összetételét tekintve legvegyesebb területnek a 10. terület mutatkozik, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 25% az aktív korúakon belül, ugyanakkor a felsőfokú végzettségűek aránya is közel ekkora a releváns korú népességben. A felsőfokú végzettségűek aránya viszonylag magas, erősen megközelítve a kerületi átlagot a 11. területen, a Kertvárosban. A 9. és 12. területeken viszont, kifejezetten alacsony, 10% alatti a felsőfokú végzettségűek aránya. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindegyik területen 40% feletti, a 9. területen viszont kiugróan magas 48,8%. A lakásállomány komfortfokozatát tekintve, az alacsonyabb komfortfokozatú lakások aránya a Nagy-Pongrácon és a Noszlopy utca menti tömbben okoz gondot (9. és 11. terület), míg az egyszobás lakások magas aránya a Noszlopy utcai tömbben és a Sibrik telepen jellemző (9. és 12. területek).

Köznevelési intézményekben a hátrányos helyzetű gyerekek megjelenése

Az óvodák tekintetében hat óvodára vonatkozóan történt adatszolgáltatás a 2014-es évre. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya a Kőbányai Gyöngyike óvodában magas, itt a gyerekek több mint ötöde halmozottan hátrányos helyzetű. A következő legmagasabb értékkel a Gesztenye óvoda rendelkezik (6%). A sajátos nevelési igényű gyerekek aránya a Kékvirág óvodában kirívóan magas, majd 20%.

	Összes gyerekek	HHH gyerekek száma	HHH gyerekek aránya	Sajátos nevelési igényű gyerekek száma	Sajátos nevelési igényű gyerekek aránya
Kőbányai Gyöngyike Óvoda	88	19	21.6%	4	4.5%
Kőbányai Rece-fice Óvoda	95	0	0.0%	2	2.1%
Kőbányai Kékvirág Óvoda	138	2	1.4%	27	19.6%
Kőbányai Gesztenye Óvoda	84	5	6.0%	3	3.6%
Kőbányai Gyermek Ház Óvoda	94	2	2.1%	1	1.1%
Kőbányai Kincskeresők Óvoda	122	1	0.8%	5	4.1%

28. táblázat A halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek száma és aránya a kőbányai óvodákban. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2014.

A 2012. évi adatok szerint az állami fenntartású iskolákban a hátrányos helyzetű gyerekek aránya az általános iskolákban viszonylag egyenletesen magas, ami arra utal, hogy a beiskolázási körzetrendszer viszonylag jól osztja el az érintett gyerekeket az egyes iskolák között is. Ehhez az is hozzájárul, hogy a szegregátumok szórtan helyezkednek el a kerületben. Az iskolák közül a magasabb hátrányos helyzetű gyermek aránnyal (30%-nál magasabb) az Éltes Mátyás, a Fekete István, a Bem József és Széchenyi István általános iskolák rendelkeznek. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányát tekintve sem figyelhetőek meg éles különbségek az állami fenntartású iskolák között. A legmagasabb arányokkal ebben a tekintetben a Kada Mihály, Janikovszky Éva és a Széchenyi István általános iskolák rendelkeznek.

Az állami és nem állami fenntartású iskolák között már szignifikáns a különbség. Az érintett nem állami fenntartású általános iskolák gyereklétszáma alacsony, de a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya kirívóan magas értékeket mutatnak. A legkedvezőtlenebb helyzetben a Wesley János Általános Iskola van, itt a gyerekek kétharmada hátrányosan helyzetű és 45%-uk halmozottan hátrányos helyzetű. A Montessori Általános Iskolában a tanulók 18%-a halmozottan hátrányos helyzetű.

Ezen kívül magas az érintettség a speciális oktatási profillal rendelkező Kőbányai Komplex Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Szakszolgáltató Központnak, ahol 46%-a hátrányos, 28%-a halmozottan hátrányos helyzetű.

Intézmény	tanulók száma (fő)	integráltan oktatott tanulók (fő)	Integráltan oktatott tanulók (%)	HH (fő)	HH (%)	HHH (fő)	HHH (%)
Bornemisza Péter Gimnázium, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Sportiskola	228	6	2,63	32	14,04	0	0
Éltes Mátyás Általános Iskola, Diákotthon és Gyermekeotthon	82	0	0	33	40,24	0	0
Kőbányai Bem József Általános Iskola	231	7	3,03	66	28,57	3	1,3
Kőbányai Fekete István Általános Iskola	454	90	19,82	155	34,14	4	0,88
Kőbányai Harmat Általános Iskola	520	53	10,19	121	23,27	10	1,92
Kőbányai Janikovszky Éva Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	429	4	0,93	94	21,91	14	3,26
Kőbányai Janikovszky Éva Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola tagintézménye	298	5	1,68	73	24,5	4	1,34
Kőbányai Kada Mihály Általános Iskola	414	5	1,21	112	27,05	32	7,73
Kőbányai Keresztury Dezső Általános Iskola	356	7	1,97	59	16,57	0	0
Kőbányai Kertvárosi Általános Iskola	307	5	1,63	44	14,33	0	0
Kőbányai Szent László Általános Iskola	632	8	1,27	176	27,85	9	1,42
Kőbányai Szervátiusz Jenő Általános Iskola	410	1	0,24	84	20,49	8	1,95
Kőbányai Széchenyi István Magyar-Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	431	12	2,78	132	30,63	14	3,25
Wesley János Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Gimnázium	74	1	1,35	48	64,86	31	41,89
Budapesti Montessori Általános Iskola és Gimnázium	39	0	0	7	17,95	7	17,95
ORCHIDEA Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium	147	0	0	0	0	0	0
Kőbányai Komplex Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Szakszolgáltató Központ	100	0	0	46	46	28	28
KISZI - Közös Igazgatású Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási, Pedagógiai Szak- és Szakmai Szolgáltató Intézmény	84	72	85,71	1	1,19	0	0

Pannon Oktatási Központ Gimnázium, Általános és Szakképző Iskola, Pedagógiai Szakszolgálat	151	0	0	0	0	0
---	-----	---	---	---	---	---

29. táblázat Az integráltan oktatott, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma és aránya a kőbányai óvodákban. Forrás: Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv, Budapest, 2013-2018, Oktatási Hivatal, 2014¹¹.

¹¹ http://dload.oktatas.educatio.hu/megyei_fejlesztési_tervek/Budapest_Megyei_Fejlesztési_Terv_2013.pdf

FORRÁSOK

Kőbányai Önkormányzatának határozatai és rendeletei

Budapest Főváros X. Kerület Önkormányzat Környezetvédelmi Programja 2015-2019. évekre

Integrált Városfejlesztési Stratégia 2010

Integrált Városfejlesztési Stratégia 2012 évi felülvizsgálata

Környezetvédelmi program 2015

Közoktatási minőségirányítási program

Közoktatási intézkedési terv

Fenntarthatósági tanulmány

Fenntarthatósági terv

Energiafelhasználási beszámoló 2011 2013

Bűnmegelőzési koncepció

Városfejlesztési koncepció

Önkormányzat lakáskonceptiója 2014

Egyéb

Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. Liptó, Máramaros, Nagysziget, Nógrád, Nyitra, Pest és Pilis megye. Akadémiai Kiadó, Budapest (1998).

Budapest főváros településszerkezeti terve – 50/2015.(I.28.) Főv. Kgy. határozat

TeIR ITS tervezését támogató adatbázis

KSH Területi statisztika

Fővárosi Csatornázási Művek 2015.02.17-ei nyilatkozata/ válaszlevele a kerületnek

Gyermekjóléti Szolgálat szolgáltatások és adatok

Kőbányai Egyesített Bölcsődék férőhely adatai 2013

Alapfokú egészségügyi ellátás 2013 év

Szociális étkeztetés 2013 év

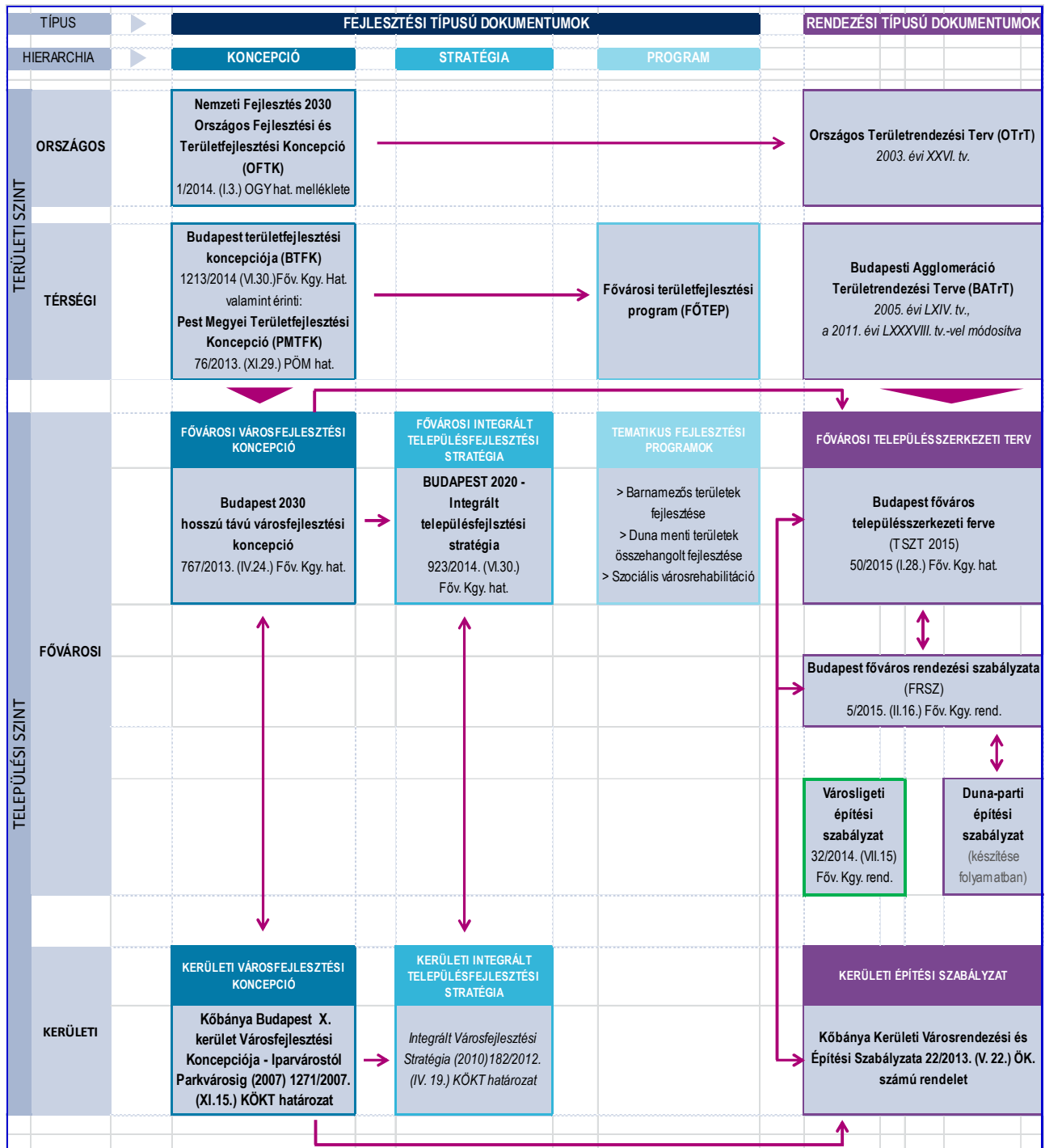
X ker építési szabályzat szabályozási tervek térkép

Közterületi fejlesztések KVZRT PH 2011-2014

Önkormányzati ingatlanok - Adatszolgáltatás

MELLÉKLETEK

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A KERÜLET HELYE A FŐVÁROSBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK / MELLÉKLET

1.2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS / MELLÉKLET

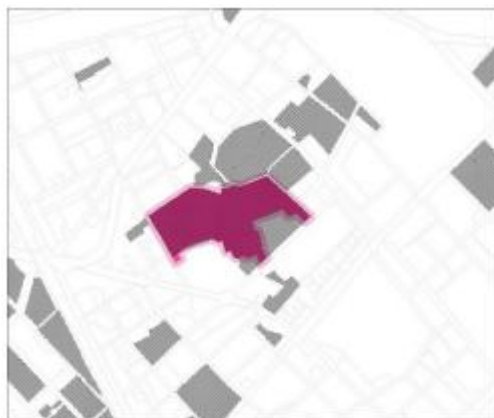
1.2.2. Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Barnamezős területek Tematikus Fejlesztési Program (Barnamezős TFP) Kőbányát érintő fővárosi projekt

Projektgazda	Sorsz	Projekt címe	Indikatív összköltség 2020-ig (M Ft)	Kapcsolódó középtávú cél
Fővárosi önkormányzat	FŐV-01.	Barnamezős területek fejlesztésének menedzselése – befektetésösztönző feladatok ellátásához intézményi feltételek biztosítása	1000	KT.3.3.

Barnamezős területek Tematikus Fejlesztési Program (Barnamezős TFP) projektje

Projektgazda	Sorsz	Projekt címe	Indikatív összköltség 2020-ig (M Ft)	Kapcsolódó középtávú cél
X. kerületi önkormányzat	X-01.	Komplex revitalizáció tervezési feladatainak elvégzése Kőbánya kerületközpontjában a volt sörgyári területen	170	KT.3.3.

Projekt benyújtó szervezet (projektgazda): **Budapest X. Kőbányai Önkormányzat Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.**

Projekt helyszíne: **1106 Budapest, Bánya utca – Előd utca – Előd köz – Ihász utca – Halom utca – Ászok utca által határolt terület**

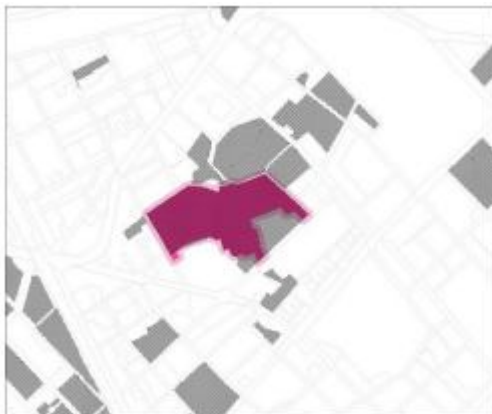
Kapcsolódó középtávú cél(ok): **KT.3.3.**

Projekt indikatív összköltsége 2020-ig: **170 millió Ft**

A projekt szorosan kapcsolódik a „X-02: Komplex revitalizáció előkészítése Kőbánya kerületközpontjában a volt sörgyári területen” projekthez. A projekt célja a Kőbánya központjában lévő 11,4 hektáros volt sörgyári terület megújulásának elősegítése a tervezési feladatok elvégzésével. A sörgyári terület funkcióváltása régóta időszerű, a megvalósulás azonban a terület mérete és a műemléki védettségű értékes ipari épületek miatt gondos előkészítést igényel. Indokolt egy részletes megvalósíthatósági tanulmány, üzleti terv és műszaki előkészítési feladatok kidolgozása, a terület műszaki állapotának részletes vizsgálata, a beavatkozások meghatározása, részletes kidolgozása. Jelen projekt e tervezési műszaki előkészítési feladatok elvégzését tartalmazza. Cél, hogy a terület funkcióváltása olyan értékteremtő módon valósuljon meg, amely kapcsolódik Kőbánya ipari örökségéhez, és piaci alapú, fenntartható hasznosítással adjon új életet a volt sörgyári területnek, bekapcsolva Kőbánya központjának városi szövetébe. A tervezési feladatok

elvégzésével lehetőség nyílik arra, hogy a nagy kiterjedésű barnamezős terület funkcióváltását ütemezett módon készítsük elő.

Projektgazda	Sorsz	Projekt címe	Indikatív összköltség 2020- ig (M Ft)	Kapcsolódó középtávú cél
X. kerületi önkormányzat	X-02.	Komplex revitalizáció előkészítése Kőbánya kerületközpontjában a volt sörgyári területen	674	KT.4.

Projekt benyújtó szervezet (projektgazda): **Budapest X. Kőbányai Önkormányzat Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.**

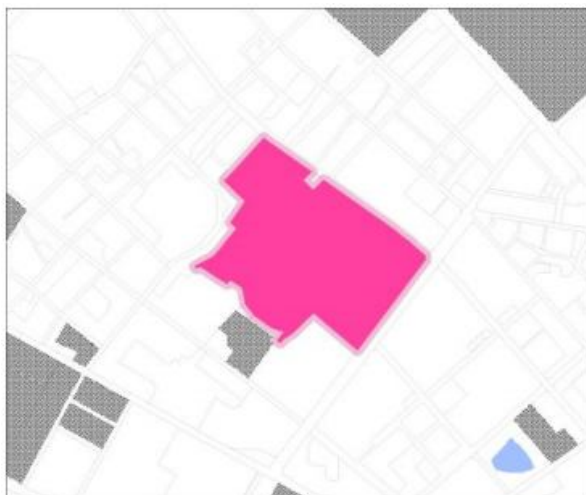
Projekt helyszíne: **1106 Budapest, Bánya utca – Előd utca – Előd köz – Ihász utca – Halom utca – Ászok utca által határolt terület**

Kapcsolódó középtávú cél(ok): **KT.4.**

Projekt indikatív összköltsége 2020-ig: **674 millió Ft**

A projekt szorosan kapcsolódik a „X-01: Komplex revitalizáció tervezési feladatainak elvégzése Kőbánya kerületközpontjában a volt sörgyári területen” projekthez. A projekt célja a Kőbánya központjában lévő 11,4 hektáros volt sörgyári terület megújulásának elősegítése az előkészítési, bontási, állagmegóvási és felújítási feladatok elvégzésével. A sörgyári terület funkcióváltása régóta időszerű, a megvalósulás azonban a terület mérete és a műemléki védettségű értékes ipari épületek miatt gondos előkészítést igényel. Cél, hogy a terület funkcióváltása olyan értékteremtő módon valósuljon meg, amely kapcsolódik Kőbánya ipari örökségéhez, és piaci alapú, fenntartható hasznosítással adjon új életet a volt sörgyári területnek, bekapcsolva Kőbánya központjának városi szövetébe. Cél a kerületközpont funkciójához illeszkedő vegyes területfelhasználás, amelyben fenntartható módon működő korszerű gazdasági tevékenységek is helyet kaphatnak, illeszkedve Kőbánya hosszú távú stratégiájához, miszerint a kerület ipari, gazdasági múltjára építve annak építészeti örökségét is értéknövelő módon megőrizni és fejleszteni szükséges.

Projektgazda	Sorsz	Projekt címe	Indikatív összköltség 2020-ig (M Ft)	Kapcsolódó középtávú cél
X. kerületi önkormányzat	X-03.	Kármentesítés előkészítési feladatok a kőbányai Gergely- bánya területén	100	KT.3.2.

Projekt benyújtó szervezet (projektgazda): **Budapest X. Kőbányai Önkormányzat Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.**

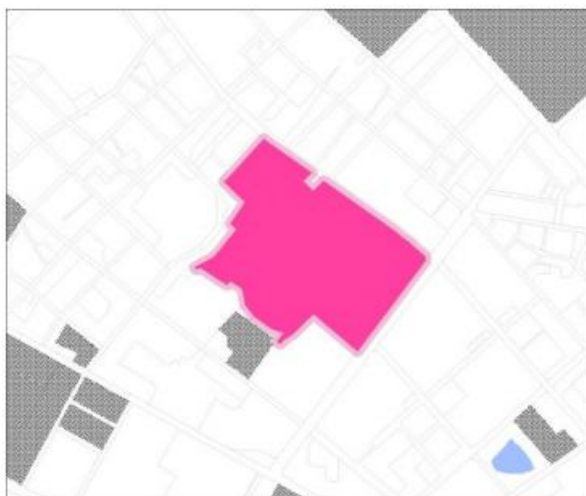
Projekt helyszíne: **1106 Budapest, Harmat utca – Sibrik Miklós út – Sibrik Miklós utca – Noszlopy utca – Sorház utca által határolt terület**

Kapcsolódó középtávú cél(ok): **KT.3.2**

Projekt indikatív összköltsége 2020-ig: **100 millió Ft**

A projekt szorosan kapcsolódik a „X-04: Kármentesítés I. ütem megvalósulása a kőbányai Gergely-bánya területén” TFP projekthez. A projekt helyszíne Kőbánya felhagyott agyagbányája, a Gergely-bánya néven ismert hulladéklerakó, amely feltöltése évekkel ezelőtt befejeződött, a terület teljes rekultivációja azonban még nem zárult le. Fontos, hogy megtörténjen azok a kármentesítési előkészítési, tervezési feladatok és az ütemezett kármentesítési beavatkozások, amelyek megalapozzák a terület végső zöldterületi, városi park funkcióját. A monitoring jelentések adatai alapján 2013-ban megállapításra került, hogy egyes kutakban több komponens lényegesen meghaladja a megengedett határértéket. Emiatt környezeti kockázatelemzés elkészítését írták elő. E vizsgálat azt erősítette meg, hogy a mészkőréteg agyagszigetelés hiánya miatt jelentős területeken közvetlenül érintkezik a szennyezett réteg illetve talajvízzel, fennáll a szennyezés mélyebb rétegekbe való lejutásának veszélye. A projekt célja a tényfeltárási záródokumentum alapján beavatkozási és monitoring terv előkészítése.

Projektgazda	Sorsz	Projekt címe	Indikatív összköltség 2020-ig (M Ft)	Kapcsolódó középtávú cél
X. kerületi önkormányzat	X-04.	Kármentesítés I. ütem megvalósítása a kőbányai Gergely-bánya területén	1 000	KT.3.2.

Projekt benyújtó szervezet (projektgazda): **Budapest X. Kőbányai Önkormányzat Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.**

Projekt helyszíne: **1106 Budapest, Harmat utca – Sibrik Miklós út – Sibrik Miklós utca – Noszlopy utca – Sorház utca által határolt terület**

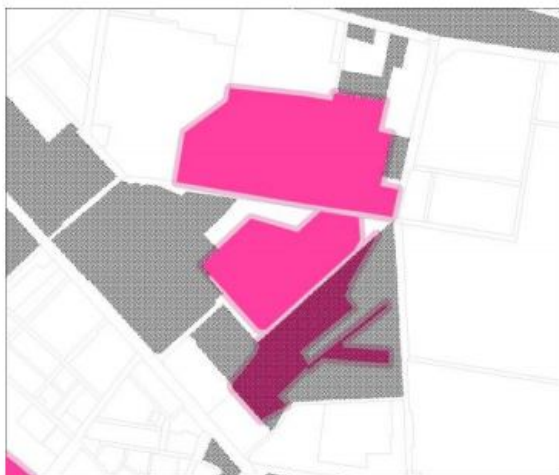
Kapcsolódó középtávú cél(ok): **KT.3.2**

Projekt indikatív összköltsége 2020-ig: **100 millió Ft**

A projekt szorosan kapcsolódik a „X-03: Kármentesítés előkészítési feladatok a kőbányai Gergely-bánya területén” TFP projekthez. A projekt helyszíne Kőbánya felhagyott agyagbányája, a Gergely-bánya néven

ismert hulladéklerakó, amely feltöltése évekkel ezelőtt befejeződött, a terület teljes rekultivációja azonban még nem zárult le. Fontos, hogy megtörténjen azok a kármentesítési előkészítési, tervezési feladatok és az ütemezett kármentesítési beavatkozások, amelyek megalapozzák a terület végső zöldterületi, városi park funkcióját. A monitoring jelentések adatai alapján 2013-ban megállapításra került, hogy egyes kutakban több komponens lényegesen meghaladja a megengedett határértéket. Emiatt környezeti kockázatelemzés elkészítését írták elő. E vizsgálat azt erősítette meg, hogy a mészkőréteg agyagszigetelés hiánya miatt jelentős területeken közvetlenül érintkezik a szennyezett réteg illetve talajvízzel, fennáll a szennyezés mélyebb rétegekbe való lejutásának veszélye. A projekt célja a kármentesítési feladatok I. ütemének elvégzése a jóváhagyott beavatkozási és monitoring tervben foglaltaknak megfelelően ütemezve, olyan technológiával, amely képes a felszín alatti szennyezett talajvíz ártalmatlanítására.

Projektgazda	Sorsz	Projekt címe	Indikatív összköltség 2020-ig (M Ft)	Kapcsolódó középtávú cél
X. kerületi önkormányzat	X-05.	Átmeneti hasznosítás a kőbányai Aknabánya területén	819	KT.4.

Projekt benyújtó szervezet (projektgazda): **Budapest X. Kőbányai Önkormányzat Kőbányai Vagyonkezelő Zrt., Jász-Gold kft.**

Projekt helyszíne: **1106 Budapest, Jászberényi út – Kozma utca – Sírkert út – Maglódi út – Algyógyi utca által határolt terület belüli volt 1. sz. agyagbánya területén**

Kapcsolódó középtávú cél(ok): **KT.4.**

Projekt indikatív összköltsége 2020-ig: **819 millió Ft**

A projekt helyszíne Kőbánya felhagyott agyagbányája, az Aknabánya néven ismert terület. A feltöltések miatt építésre nem alkalmas, rekultivált bánya terület. A teljes rekultiváció hosszabb időt vesz igénybe, fontos azonban, hogy a terület teljes értékű zöldterületi funkciójának elérésig is olyan átmeneti funkciókat kapjon, amelyek nem akadályozzák, illetve megalapozzák a végső zöldterületi funkciót. Az Aknabánya terület egy részén, mintegy 38 hektáron olyan energiaerdőt kívánunk létrehozni, amely gyorsan növé egyedek telepítésével rövid idő alatt javítja a környék mikroklimáját, csökkenti a portterhelést. Ez annál is inkább fontos szempont, mivel a területet határoló Maglódi út túloldalán lakóterület található. A területen kitermelt faanyag feldolgozását helyben oldjuk meg, pelletgyártó részleg kiépítésével. Az Aknabánya terület másik részén, mintegy 10 hektáron energiaparkot hozunk létre napelemek telepítésével. Mivel a területtel szomszédos több MW energiát képes azonnal fogadni, tehát a megtermelt elektromos energia gazdaságosan betáplálható az elektromos hálózatba.

Szociális városrehabilitáció Tematikus Fejlesztési Program (Szociális TFP) lehetséges projektjei

A kerületek és a főváros szakértői által kidolgozott, döntéshozói által közösen elfogadott, pályázati kritériumrendszer készült a megpályázható források elosztására, melyekre pályázni a szintén közösen

meghatározott kritériumoknak megfelelő, kerületi krízis- és veszélyeztetett területekre készült projektekké lehet.

1.9. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA / MELLÉKLET

Régészeti védettségek: területi és egyedi

Azonosított nyilvántartott régészeti lelőhelyek

LLTK azonosító szám	Régészeti lelőhely	Korszak, jelleg
15246	Gyakorló u.-Fehér út-Terebesi út-Keresztúri út között	római kori érelelet, avar kori temető, honfoglaláskori sírok
15227	Gyömrői út	Szórványlelet, őskor
15229	Harmat utca 31., Csősztorony	Épület általában, újkor
73135	Jászberényi és Kozma utca találkozási	bronzkori temető
36486	Jászberényi u. 43-47.	avar kori szórványlelet
15232	Jászberényi út - Kozma utca	őskori sír
15233	Kápolna utca 14., (Kőbányai evangélikus templom)	újkori templom
15234	Kerepesi út 14.	újkori sír
66474	Kerepesi út-Fehér út-Jászberényi út-Határhalom u-pesti határ	avar kori telepnyom (felszíni) és temető
15235	Keresztúri út 162.	népvándorlás kori sír
15236	Keresztúri út 202.	szarmata (római kori barbár) telep
15237	Keresztúri út 210.	szarmata (római kori barbár) telep, kemence, kora népvándorlás kori szórványlelet, Árpád kori település
15243	Kőbánya, Jászberényi út	vaskori szórványlelet
15238	Kőbányai út 41/c.	őskori szórványlelet
15240	Noszlopy utca - Gyömrői út sarka	őskori szórványlelet
15245	Üllői út 138.	szarmata (római kori barbár) sír
15105	Üllői út 138. előtt	népvándorlás kori sír

MŰEMLÉK, MŰEMLÉKEGYÜTTES

Sz.	HRSZ	Törzsszám	Azonosító	utcanév házszám	leírás
1.	41447	16206	16192	Halom u. - Martinovics tér - Kápolna u. - Kápolna tér - lhász u. - Előd köz - Ászok u. által határol	kert
2.	41453/1	16345	19114	lhász utca 29.	vízmedence
3.	39182	15685	1084	Kőrösi Csoma Sándor út 28-32., Liget utca 39-41., Ónodi utca 12-16.	Gimnázium
4.	41453/1	16345	19111	lhász utca 29.	vízmedence
5.	38920	16328	17510	Kőbányai út 24.	Technológiai (volt V. osztály) irodaépülete (43 sz.)
6.	41315	15682	1080	Harmat utca 31., Gitár utca 1.	Csősztorony

Ssz.	HRSZ	Törzsszám	Azonosító	utcanév házszám	leírás
7.	42533	15915	1082	Kozma utca 6.	Schmidl-síremlék
8.	39206/2 7	15892	18736	Albertirsai út 2.	3, 5, 11, 12. számú istálló
9.	38920	16328	17506	Kőbányai út 24.	IV. számú személy- és teherforgalmi kapu, könyvtár (32. szám)
10.	38920	16328	17512	Kőbányai út 24.	BGA óvóhely (89. sz.)
11.	39206/2 7	15892	18735	Albertirsai út 2.	13-22, 29-32. számú istállók
12.	38920	16328	17503	Kőbányai út 24.	XII. Villamosmozdony és gépjávitó osztály - (Eiffel) csarnok (23. szám)
13.	39206/2 7	15892	17985	Albertirsai út 2.	Kincsem Park munkáslakásai
14.	41510/7	16194	16188	Cserkesz u. 7-9.	hitközségi székház és lakóház
15.	38442/1 0	15684	1083	Könyves Kálmán körút	Oroszlános kút eredeti szoboralakjának töredéke
16.	41446	16206	16191	Halom u. - Martinovics tér - Kápolna u. - Kápolna tér - Ihász u. - Előd köz - Ászok u. által határol	épületek
17.	41446	15681	1079	Halom utca 42., Ihász utca 28.	Kúria
18.	42533	16080	11315	Kozma utcai izraelita temető	Gries sírbolt
19.	41453/1	16345	19113	Ihász utca 29.	gép- és kazánház
20.	38920	16328	13273	Kőbányai út 24.	MÁV Északi járműjavító telep
21.	39206/2 7	15892	17684	Albertirsai út 2.	Kincsem Park istálló
22.	39206/2 7	15892	18444	Albertirsai út 2.	galopp versenypálya épületegyüttese
23.	41446, 41447, 41448	16206	12014	Halom u. - Martinovics tér - Kápolna u. - Kápolna tér - Ihász u. - Előd köz - Ászok u. által határol	Sörgyári együttes
24.	41453/1	16345	17593	Ihász utca 29.	Kőbányai Vízműtelep
25.	41510/7	16194	11742	Cserkesz utca 7-9.	Cserkesz utcai zsinagóga, Hitközségi székház és lakóház együttese
26.	38920	16328	17502	Kőbányai út 24.	Anyaggazdálkodási osztály II. raktár (1. szám)
27.	41453/1	16345	19112	Ihász utca 29.	lakóház
28.	39206/2 7	15892	18738	Albertirsai út 2.	23, 24, 26-28. számú istállók
29.	41510/7	16194	16185	Cserkesz u. 7-9.	zsinagóga
30.	39206/2 7	15892	18737	Albertirsai út 2.	34. számú pályafelügyelői ház
31.	41455	15683	1081	Kápolna tér	R. k. kápolna
32.	38920	16328	17507	Kőbányai út 24.	igazgatósági fejezőpület (41. szám)
33.	38920	16328	17511	Kőbányai út 24.	Törekvés Művelődési Központ (89. szám)
34.	39124	15686	1091	Szent László tér	Kőbányai r. k. templom
35.	39206/2 7	15892	1077	Albertirsai út 2.	Galopp versenypálya tribünje

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET

Ssz.	HRSZ	Törzsszám	Azonosító	utcanév házszám	leírás
1.	38920	16328	18445		MÁV Északi Járműjavító műemléki környezete
	41783, 41510/8, 41529,				
2.	41530/2, 41531, 41636/2, 41537	16194	13432	Cserkesz utca 7-9.	Cserkesz utcai zsinagóga, Hitközségi székház és lakóház együttesének műemléki környezete
	38440/23, 38440/25, 38440/27, 38440/40, 38440/51, 38440/52, 38440/46, 38440/57, 38440/58, 38440/59, 38440/60, 38440/61, 38440/63, 38440/64, 38440/65	16150	13431	Népliget	Népliget műemléki környezete
4.	41449	16206	13433	Halom utca - Martinovics tér - Kápolna utca - Kápolna tér - lhász utca - Előd köz - Ászok utca által határolt terület	Sörgyári együttes műemléki környezete

A X. KERÜLET TERÜLETÉN TALÁLHATÓ FŐVÁROSI VÉDETT ÉPÜLETEK

Ssz.	HRSZ	utcanév házszám	leírás
1.	39080/2	Endre utca 16.	egykori Első Magyar Részvényes Szalámigyár 1920 körül
2.	39081	Endre utca 18. (Kolozsvári utca 15/A)	egykori Első Magyar Részvényes Szalámigyár tisztviselői lakóháza 1930 körül
3.	39030	Fűzér utca 18. (Kőrösi Csoma sétány 8.)	lakóépület Ranits József, 1883.
4.	39077	Fűzér utca 37-39. (Endre utca 14.)	ipari épület 1912.
5.	41768	Gergely utca 1. (Bolgár utca 2.)	lakóépület
6.	38966	Hölgy utca 32.	lakóépület műteremmel Schöntheil Richárd, 1887., 1905.
7.	41827	lhász utca 15. (Gergely utca 12.)	református templom
8.	41957/2 3	Kada utca 48-56. (Kerámia utca)	Magnezit munkássorház
9.	41207/2	Kada utca-Sörgyár utca sarok	feszület, XVIII. század

10.	41498	Kápolna utca 14. (Kápolna köz 2.)	evangélikus templom
11.	39171/2	Kolozsvári utca 39-43. (Harmat utca 1-3.)	eredetileg fővárosi kislakásos bérház Györgyi Dénes, Padányi Gulyás Jenő, 1928.
12.	42520/2	Kozma utca 8.	egykori lóvasút-végállomás 1904-1905.
13.	39031/4	Kőrösi Csoma sétány 1.	lakóépület Román Ernő és Miklós, 1913.
14.	39026	Kőrösi Csoma sétány 2.	eredetileg lakóépület
15.	39027/1	Kőrösi Csoma sétány 4.	lakóépület
16.	39185	Kőrösi Csoma Sándor út 36-38. (Harmat utca 10-12.)	lakóépület
17.	41507/1	Liget tér 2.	lakóépület 1908.
18.	38996	Liget utca 6-10. (Füzér utca 40., Hölg utca 23.)	ipari épület 1900 körül
19.	39142	Liget utca 29.	lakóépület
20.	41037/1	Maglódi út 35-51. (Kada utca, Kocka utca, Sörgyár utca)	egykori Kőbányai Sörgyár 5. sz. telepe
21.	41793	Martinovics tér 4/A	lakóépület
22.	38416/1	Mázsa tér	eredetileg magtárépület
23.	42032/5	Óhegy utca 2-4.	Kőbánya régi iskolája
24.	42018	Óhegy utca 9-11. (Kőér utca 62.)	katolikus templom Árkay Aladár, 1925-1927.
25.	42516	Sírkert út-Kozma utca sarok	gyalogos aluljáró
26.	39127	Szent László tér 19-20.	középület
27.	39114	Szent László tér 22. (Liget utca 23.)	lakóépület
28.	39122 39123	Szent László tér 29.	városháza
29.	42515	Újhegyi út 36. (Sírkert út 31.)	Kupa étterem
30.	38307	Vaspálya utca 55/A	egykori kispesti MÁV állomás
Épületegyüttesek			
1.	38942, 38939, 38949, 39015/2, 39015/3, 39007, 39006, 39005, 39042, 39043, 39044, 39045, 39046, 39047	Állomás utca páros oldala az Állomás utca 2-től az Állomás utca 26-ig,	
2.	39099, 39100, 39101, 39102, 39088/2, 39088/3, 39107, 39108, 39109, 39110, 39112, 39113, 39158, 39157, 39156, 39155, 39154, 39153, 39147, 39146, 39144, 39142	Bánya utca páratlan oldala a Bánya utca 1-től a Bánya utca 23-ig, páros oldala a Bánya utca 2-től a Bánya utca 20-ig	
3.	39053/4, 39053/2, 39052	Halom utca páratlan oldala a Halom utca 13/A-tól a Halom utca 15-ig	
4.	39015/1, 39014, 39013, 39012, 39011, 39010, 39009/2, 38950, 38951, 38952, 38953, 38954, 38955/1, 38955/2, 38956,	Hölg utca páratlan oldala a Hölg utca 9/B-től a Hölg utca 21-ig, páros oldala a Hölg utca 14-től a Hölg utca 28-ig,	

38957

5.	39111, 39110, 39144, 39142, 39140, 39139/1, 39105, 39106, 39109	Liget utca páratlan oldala a Liget utca 25-től a Liget utca 33-ig, páros oldala a Liget utca 24-től a Liget utca 28-ig,
6.	41787, 41786, 41785, 41784, 41783, 41530/2, 41531, 41532, 41533, 41534	Román utca páros oldala a Román utca 4től a Román utca 22-ig,

A X. KERÜLET TERÜLETÉN TALÁLHATÓ KERÜLETI VÉDETT ÉPÜLETEK

Ssz.	HRSZ	utcanév házszám	értékes épületek	leírás
1.	41910-12	Gergely utca 50-54.	Gergely utca 50., 52., 54.	lakóépületek
2.	41902-4 41920/2 41920/1 41896 41899 41900	Márga utca 9-13/B és 16-20., Petrőczy utca 25.	Márga utca 13/C- Petrőczy utca 25. Márga utca 16. Márga utca 18. Petrőczy utca 23.-Márga utca 20. Márga utca 9.	kisvárosias utcaszakasz
3.	41314/1-2 41308-12 41305-7 41282/1 41283/1 41284/1 41285/1 41286/1 41287/2 41290-91	Gitár utca 4-20. és 5-19.	Gitár utca 5. Gitár utca 8. Gitár utca 12. Gitár utca 13. Gitár utca 14. Gitár utca 16. Gitár utca 18. Gitár utca 20.- Mádi utca 55.	lakóépületek, villák
4.	38966-70 38965/2	Hölgy utca 32-42.	Hölgy utca 34. Hölgy utca 38. Hölgy utca 40.	kisvárosi házsor
5.	38992-4	Füzér utca 42-46.	Füzér utca 42. Füzér utca 44. Füzér utca 46.-Hölgy utca 25/A	kisvárosi házsor
6.	38998-tól 39003-ig	Füzér utca 32-38/B	Füzér utca 34/A Füzér utca 38/B Füzér utca 32.	kisvárosias lakóépületekből álló házsor
7.	39176-tól 39180-ig	Liget utca 42/B-46.- Ónodi utca 8-10.	Ónodi utca 8. Ónodi utca 10. – (Liget utca 42/A) Liget utca 42.	kisvárosi házsor
8.	39163-64	Ónodi utca 3-5.	Ónodi utca 3. Ónodi utca 5.	kisvárosi házsor
9.	41769-től 41775-ig	Bolgár utca 4-14.	Bolgár utca 8.	lakóépület
10.	41822 41828-30	Gergely utca 10., 14-18.	Gergely utca 10.- Ihász utca 18. Gergely utca 14. Gergely utca 16. Gergely utca 18.- Kelemen utca 18.	
11.	41831-37	Kelemen utca 20-36. és 21-	Kelemen utca 20.	kisvárosias lakóépületekből álló utca

Ssz.	HRSZ	utcanév házszám	értékes épületek	leírás
	41838/1-2 41842-50 42029 41861/2	39., Petrőczy utca 3.	Kelemen utca 24. Kelemen utca 26. Kelemen utca 30. Kelemen utca 32. Kelemen utca 34. Kelemen utca 36. Kelemen utca 27. Kelemen utca 29. Kelemen utca 35.	
12.	41745/1, 41746-47 41754/1-2	Ihász utca 7-13/B	Ihász utca 7. Ihász utca 9. Ihász utca 13/A Ihász utca 13/B- Gergely utca 11.	kisvárosi lakóépületekből álló házsor
13.	41857/2, 41858-60 41861/4, 41869/1-2 41867-8 41866/1-2	Salamon utca 10-18. és 3-11/B	Salamon utca 7. Salamon utca 9. Salamon utca 11/B	kisvárosi lakóépületekből álló házsor
14.	38911/2-3, 7-50 52-58	Pongrác út	Gyöngyike utca 4. Salgótarjáni út 47. Salgótarjáni út 53/B Csilla utca 2. Csilla utca 3. Csilla utca 4. Csilla utca 5. Csilla utca 6. Csilla utca 7. Csilla utca 8. Csilla utca 9. Csilla utca 10. Pongrác út 9. VII. Pongrác út 9. XVII. Salgótarjáni út 47. Salgótarjáni út 49. Salgótarjáni út 51. Salgótarjáni út 53. Salgótarjáni út 55. Salgótarjáni út 57. Salgótarjáni út 59. Salgótarjáni út 61. Salgótarjáni út 63.	Kis-Pongrác lakótelep
15.	41335 41336/1-2 41337 41338/1-2 41339-41 41384/1-2	Nyitra utca 3-15. Mádi utca 9-19. és 8-24.	Mádi utca 9. Mádi utca 11/A Mádi utca 15/B Mádi utca 19. Mádi utca 22. Nyitra utca 4.	kisvárosi lakóépületekből álló házsor

Ssz.	HRSZ	utcanév házszám	értékes épületek	leírás
	41385		Nyitra utca 7.	
	41386/1-2		Nyitra utca 8.	
	41387-90		Nyitra utca 9/A	
	41343-45		Nyitra utca 10.	
	41371-72		Nyitra utca 12.	
	41373/1		Nyitra utca 14.	
	41374		Nyitra utca 16.	
	41380-81		Nyitra utca 15.	
16.	42394/2	Mádi utca 213.		11. db. lakóépület
17.	41885 41886 41887	Gergely utca 38-42.	Gergely utca 40.	kisvárosi házsor üzletekkel
18.	41877-82 41876/1-2 41874/6	Kőér utca 42-56/A	Kőér utca 42. Kőér utca 44. Kőér utca 46.	kisvárosi házsor
19.	42011-16 42006-08, 42005/1-2 42004	Óhegy utca 21/A-23/B- Márga utca 17., 19., 24., 26., - Petrőczy utca 22- 28.	Márga utca 24. Márga utca 26. Márga utca 28. – Óhegy utca 21/B Petrőczy utca 24.- Márga utca 22. Petrőczy utca 26.- Márga utca 15.	lakóépület együttesként épült utca
20.	42137/32	Gergely utca 110.		irodaház
21.	41025/2	Jászberényi út 7-11.		Dreher Sörgyár Zrt. Üzemi épületek